

o
o
o
o
o
o
+

Jaarstukken 2018

Voorwoord

Voor u ligt de concept-programmarekening 2018 van de gemeente Venlo. Het is een concept-jaarrekening, omdat u heeft aangegeven voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole en voorafgaand aan de verwerking van de afrekeningen van onze zorgaanbieders te willen debatteren over de informatie die op dat moment, in mei, voorhanden zou zijn. Welnu, deze informatie treft u hierbij aan. Wat betreft het sociaal domein is uitgegaan van de cijfers zoals die waren opgenomen in de Finrap 2018.

Na de raadsverkiezingen in maart vond er een coalitiewisseling plaats en trad er een nieuw college aan. Een nieuw coalitieakkoord werd gesloten en de prioriteit werd gelegd bij het financieel weer op orde komen van de organisatie.

Tijdens het afgelopen jaar moest er inhoudelijk en financieel bijgestuurd worden om binnen de in de begroting opgenomen bandbreedte te blijven. Daarin lijken we -vooralsnog- redelijk te zijn geslaagd. Het economisch tij zat mee en veel inwoners profiteerden daarvan. Niet allemaal en daar lag dan ook een van onze voornaamste inhoudelijke uitdagingen.

In de samenvatting vindt u een beknopte situatieschets van onze organisatie en van onze gemeente, verdieping vindt u in de afzonderlijke programmaverantwoording in het hoofdstuk daarna.

Wij wensen u veel leesplezier toe.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave.....	2
Samenvatting	4
Beleid.....	4
Financieel.....	6
Jaarverslag 2018.....	26
Programmaverantwoording	27
Programma 1 Bestuur en Publieke Dienstverlening	27
Programma 2 Openbare Orde en Veiligheid.....	33
Programma 3 Participatie en Werkgelegenheid	36
Programma 4 Zorg en Welzijn	45
Programma 5 Onderwijs en Jeugd.....	59
Programma 6 Economie en Toerisme	69
Programma 7 Sport- en Cultuurbevordering.....	73
Programma 8 Ontwikkeling Centrumstad.....	83
Programma 9 Verkeer en Bereikbaarheid.....	88
Programma 10 Wonen en Leefomgeving.....	91
Programma 11 Beheer openbare ruimte.....	97
Programma 12 Algemene middelen.....	103
Paragrafen.....	109
Sociaal domein.....	109
Lokale heffingen.....	116
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	129
Grondbeleid.....	139
Onderhoud kapitaalgoederen	145
Financiering	155
Bedrijfsvoering	167
Samenwerkingspartners	178
Jaarrekening 2018.....	182
Overzicht van baten en lasten en de toelichting	183
Baten en lasten in de jaarrekening per programma.....	185
Rechtmatigheid begrotingsafwijkingen.....	210

Overzicht incidentele baten en lasten per programma en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	216
Centrale toelichting kapitaallasten.....	219
EMU-saldo	220
Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	222
Balans en toelichting	224
Balans.....	224
Toelichting op de balans per 31 december 2018	225
Activa	229
Passiva.....	239
Toelichting op de balanspost onderhanden werk en grondvoorraad van het Grondbedrijf	246
Kredietoverzicht.....	250
Planmatig onderhoud	250
Bijlagen.....	251
Bijlage I Samenvattende tabellen resultaat 2018 per programma.....	252
Bijlage II Reserves en voorzieningen	255
Bijlage III Kredieten.....	260
Bijlage IV Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa-bijlage).....	265
Bijlage V Gewaarborgde geldleningen.....	272
Bijlage VI Overzicht langlopende geldleningen.....	273
Bijlage VII Staat van vaste activa	275
Bijlage VIII Grondexploitaties	277
Bijlage IX Samenwerkingspartners.....	285
Bijlage X Toelichting risico's	305
Bijlage XI Conversietabel taakvelden - programma's.....	332
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	336

Samenvatting

Beleid

Deze beknopte beleidssamenvatting heeft tot doel u, met een paar grote passen, inzage te geven in de belangrijkste of meest opvallende ontwikkelingen van het afgelopen jaar.

Het afgelopen jaar stond voor onze organisatie uiteraard in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen. De uitslag leidde tot een herverdeling van raadszetels en ook tot een nieuwe coalitie en een nieuw college. Er was veel nieuw het afgelopen jaar als het om onze organisatie gaat. Niet alleen een nieuw bestuur, maar ook een nieuwe gemeentesecretaris, een nieuwe concerncontroller, een nieuw sturingsmodel, nieuwe programma's en vier nieuwe programmamanagers. De organisatie was al in beweging en die beweging heeft zich het afgelopen jaar verder doorgezet. Minder organisatorische ballast, meer inhoudelijke focus. En die beweging is nog niet af, het P&C-proces wordt samen met uw auditcommissie verder onder de loep genomen en de interne sturing wordt verder aangehaald.

Ook het sociaal domein stond weer volop in de aandacht. Niet opnieuw met onvoorziene tegenvallers, maar met een onderzoek van uw rekenkamercommissie naar de decentralisaties, de 3D. Het prestatiedenken werd geïmplementeerd en er werd verder doorgewerkt aan de reductie van het budgettaire tekort, met zichtbaar resultaat. Wij verwijzen u daarvoor naar de betreffende programma's en het financiële overzicht. Maar ook hier geldt dat de (uitgaven)daling nu echt is ingezet, maar we nog steeds niet kunnen spreken van een geslaagde landing en beheersing. Daarvoor is meer nodig, ook in 2019 en daarna.

De nieuw gevormde coalitie heeft zich tot doel gesteld om samen met inwoners aan de slag te gaan om de leefbaarheid van onze buurten, wijken en dorpen te verbeteren. In het najaar hebben wij daarom buurtcafé 's georganiseerd en zijn wij in gesprek gegaan met onze inwoners over wat zij nu echt van belang vinden voor henzelf en voor hun omgeving. De informatie en kennis die we hebben verzameld vormt de basis voor de activiteiten die we in de resterende bestuursperiode willen gaan oppakken. Al langer duidelijk was dat er in ieder geval in Vastenavondkamp actie nodig was. In die buurt zijn we, samen met onze maatschappelijke partners, dan ook voortvarend aan de slag gegaan.

Met de gemeente en haar inwoners en bedrijven ging het over het algemeen goed. De regionale economie draaide op volle kracht en het aantal inwoners dat vanuit de bijstand betaald werk vond nam toe. Het bestand daalde daarmee van circa 3.200 naar 3.000 bijstandgerechtigden. En dat was zeker niet alleen maar fijn voor onze uitgaven.

Minder mensen in de uitkering betekent ook meer huishoudens die financieel beter rond kunnen komen en iedere dag volop mee kunnen profiteren van de bloeiende economie en de investeringen die we daarin de afgelopen jaren gedaan hebben. Dat neemt niet weg dat er in Venlo nog een (in aantal) kleiner wordende groep huishoudens bestaat die veel moeite moet doen om de eindjes aan elkaar te knopen. Het afgelopen jaar heeft u daarvoor beleidsmatige nieuwe kaders vastgesteld.

Venlo groeide ook het afgelopen jaar voor het achtste jaar op rij door naar inmiddels 101.578 inwoners, een toename van 386. Deze groei was -per saldo- volledig het resultaat van immigratie van met name Oost-Europese arbeidsmigranten. Nieuwe inwoners waaraan onze regionale economie veel behoefte heeft, gegeven de -als gevolg van de vergrijzing- langzaam krimpende beroepsbevolking.

Al dit goede nieuwe nieuws en deze prestaties kunnen echter niet verhullen dat er ook nog steeds verrassend veel werk aan de winkel was en is. De begrotingsbehandeling was het afgelopen jaar niet gemakkelijk. Venlo moest, ondanks een forse eenmalige bijdrage van het rijk, de tering naar de nering zetten na de verliezen van afgelopen jaren. Het huishoudboekje moest structureel in evenwicht komen en daarvoor waren lastige keuzes noodzakelijk. Keuzes die ook in 2019 nog voelbaar en actueel zijn gegeven uw besluit om de discussie over een aantal bezuinigingsvoorstellen een jaar uit te stellen.

Aan de inkomstenkant profiteerden we opnieuw van grondverkopen en hadden deze verkopen eveneens een gunstig effect op ons risicoprofiel. Dat risicoprofiel verbeterde ook dankzij de bestuursafspraken die wij hebben gemaakt met het provinciebestuur, o.a. over grote ontwikkelingen zoals de kazerne-ontwikkeling en de Vierpaardjes. Dankzij deze afspraken en heldere bestuurlijke keuzes konden wij het afgelopen jaar ons repressieve toezicht behouden. Ook wat dat betreft liggen we op koers.

Financieel

Financiële positie

Inleiding

De financiële positie speelt een belangrijke rol om een goede en integrale afweging te kunnen maken over de te varen koers op de korte, maar vooral op de (middel)lange termijn. De financiële positie is geen doel op zich en moet altijd gezien worden in het licht van de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijk rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te maken voor de (middel)lange termijn. Afwegingen waarbij de beantwoording van de 3 W-vragen: wat willen we bereiken? wat gaan we daarvoor doen? wat mag het kosten? afgezet worden ten opzichte van de impact op de financiële positie. Wij zijn van mening dat enkel beantwoording van deze 3 W - vragen leidt tot onvoldoende scherpe afwegingen en hebben er daarom de volgende 3 w - vragen aan toegevoegd: wie en hoe gaan we het betalen? Waarom doen we het? Wat als we het niet doen? De beantwoording van de 6 W - vragen hebben wij nadrukkelijk betrokken bij onze afwegingen.

Concept - jaarrekening

In de oordeelsvormende bijeenkomst van 12 december 2018 is het raadsvoorstel 'Bestuurlijke planning P&C producten 2019' besproken (RV 2018-66). Uw raad heeft op dat moment aangegeven te hechten aan een behandeling van de jaarrekening 2018 en kadernota 2020 in mei 2019 in plaats van in juni 2019. Wij hebben in Raadsinformatiebrief 2018-152 aangegeven wat de voor- en nadelen hiervan zijn.

U heeft besloten de kadernota 2020 te behandelen in mei 2019 onder gelijktijdige verzending van een concept - rekening 2018 van hetgeen er op dat moment ligt (exclusief afrekeningen sociaal domein). Voor u ligt nu een concept - jaarrekening exclusief een compleet en volledig beeld van de ontwikkelingen binnen het budgettair kader sociaal domein en zonder de controleverklaring van de externe accountant. Wij hebben eerder aangegeven dat bij het verstrekken van een concept jaarrekening deze met de nodige voorzichtigheid en interpretatie gelezen moet worden. In eerder genoemde Raadsinformatiebrief hebben wij deze kanttekeningen nadrukkelijk op tafel gelegd.

Afronding van de accountantscontrole (van met name het sociaal domein) is voorzien voor begin juni. Overigens is Venlo hierin zeker niet uniek, dit is een landelijk probleem. Het verstrekken van de (concept)jaarrekening gaat ten koste van de volledigheid en kwaliteit van het (concept)document. Voor wat betreft het budgettair kader sociaal domein is als uitgangspunt genomen de cijfers zoals gepresenteerd in de FinRap 2018.

Ontwikkelingen

Het jaar 2018 was ook in financieel opzicht een enerverend jaar. Een aantal belangrijke ontwikkelingen die hierin gespeeld hebben zijn de volgende:

Herstructurering eigen vermogen

In de begroting 2018 hebben wij op basis van de ontoereikende stand van de algemene reserve het eigen vermogen geherstructureerd. Wij hebben hierbij (gedeeltelijk) de reserves met een inkomensfunctie (afschrijvingsreserves) laten vrijvallen ten gunste van de algemene reserve tot een bedrag van € 30,4 miljoen. Het ging hierbij om een verschuiving van middelen, niet om extra geld. Mede vanuit het toezichtkader vonden wij dit een noodzakelijke ingreep.

1e begrotingswijziging 2018

Bij de behandeling van de begroting 2018 - 2021 in november 2017 bent u geïnformeerd over een aantal ontwikkelingen waarvan de omvang in financiële zin nog niet bekend was. Besloten is tot een 1e begrotingswijziging in december 2017 om te komen tot een sluitend meerjarenperspectief en het op termijn kunnen versterken van het (weerstand)vermogen). Het begrotingstekort 2018 nam bij de 1e begrotingswijziging toe met een bedrag van € 2,5 miljoen tot € 10,2 miljoen negatief.

Verkoop parkeergarages

Er is besloten tot de verkoop van de gemeentelijke parkeergarages voor een bedrag van € 32 miljoen met een éénmalig verkoopresultaat van € 9,2 miljoen positief. Het éénmalig verkoopresultaat is middels een begrotingswijziging toegevoegd aan het (weerstand)vermogen. Dit betekent dat dit bedrag geen onderdeel uitmaakt van het rekeningresultaat.

Éénmalige uitkering Fonds tekortgemeenten sociaal domein

Op 1 november jl. hebben wij het fantastische nieuws gekregen dat er éénmalig een bedrag van € 21,7 miljoen wordt overgemaakt vanuit het Fonds tekortgemeenten sociaal domein. Overeenkomstig de door u vastgestelde 'spelregels' is dit bedrag middels een begrotingswijziging toegevoegd aan het (weerstand)vermogen. Dit betekent dat dit bedrag geen onderdeel uitmaakt van het rekeningresultaat.

Frederik Hendrik Kazerne (FHK)

Zoals aangekondigd in de begroting 2019 en FinRap 2018 zijn bij de herziening van de grondexploitatie kazernekwartier de gevolgen van de beëindiging van de overeenkomst met Fort van Venlo financieel verwerkt. In totaliteit levert dit een nadeel op van € 10,5 miljoen. Dit is overeenkomstig de besluitvorming ten laste gebracht van de reserve Kazernekwartier. Dit betekent dat dit bedrag geen onderdeel uitmaakt van het rekeningresultaat.

Overleg provincie

Gezien de financiële situatie hebben wij in 2018 het intensieve overleg met de Provincie Limburg gecontinueerd. Een intensief overleg voor wat betreft de ontwikkelingen in Venlo en de gevolgen die dit heeft voor de financiële gezondheid van onze organisatie en de toezichtsvorm.

Budgettair kader sociaal domein

Zoals eerder geschetst is in deze concept rekening voor wat betreft het budgettair kader sociaal domein de **FinRap cijfers** als uitgangspunt genomen. Zoals u bekend vinden er nog afrekeningen met de zorgaanbieders plaats en dient de accountantscontrole binnen het sociaal domein overeenkomstig de planning nog plaats te vinden. Dit betekent dat het concernresultaat en het resultaat binnen het budgettair kader sociaal domein nog aan verandering onderhevig is.

Beoordeling financiële positie

De beoordeling van de financiële positie vindt plaats op basis van de door u vastgestelde strategische en tactische doelstellingen. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

De tactische doelstellingen zijn elk voorzien van één of meerdere kengetallen. Deze kengetallen - inclusief een analyse en beoordeling - worden uitgebreid toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (kengetallen financiële positie) en in de paragraaf financiering. In deze paragraaf worden de belangrijkste conclusies weergegeven.

Voorlopig financieel resultaat:

Het voorlopig financieel resultaat bedraagt € 3,3 miljoen negatief. Dit is exclusief de éénmalige bijdrage uit het Fonds tekortgemeenten sociaal domein en verkoopresultaat parkeergarages. Afgezet ten opzichte van het vastgestelde begrotingstekort van € 10,2 miljoen een voordeel van € 6,9 miljoen. Dit betekent dat er voor een bedrag van € 6,9 miljoen minder uit de algemene reserve gehaald hoeft te worden dan bij de begroting gedacht. Het resultaat is incidenteel van aard. De voor- en nadelen hebben voornamelijk betrekking op incidentele mee- of tegenvallers en/of zijn inmiddels verwerkt in de meerjarenbegroting 2019 - 2022.

Door het behoudend omgaan met de uitgaven, het treffen van bijsturingmaatregelen en ontwikkelingen die niet in de begroting waren voorzien is het voorlopige rekeningresultaat beter dan verwacht. Bij de VoRap en FinRap dachten we achtereenvolgens uit te komen op een tekort van € 12,5 miljoen respectievelijk € 7,4 miljoen. Hoewel dit een beter resultaat is dan verwacht, betekent dit nog altijd dat er sprake is van een negatief rekeningresultaat.

Nogmaals wordt nadrukkelijk opgemerkt dat het gaat om een voorlopig rekeningresultaat, de cijfers binnen het budgettair kader sociaal domein zijn niet definitief en de accountantscontrole moet nog afgerond worden. Voor wat betreft het budgettair kader sociaal domein zijn de cijfers uit de FinRap als uitgangspunt genomen in deze concept jaarrekening (€ 1,2 miljoen negatief).

Voldoende weerstandscapaciteit

De doelstelling is het beschikbaar hebben van voldoende middelen (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van geïdentificeerde risico's, waarbij de risicobereidheid is: *"Venlo wil geen risicomijdende gemeente zijn. Risico's dienen inzichtelijk gemaakt en genomen te worden. Dit houdt in, het voeren van een risicomanagement waarbij ook naar de dekking wordt gekeken en waarin alle soorten risico's worden weergegeven"*.

De voorlopige solvabiliteitsratio bedraagt 14% en is een verbetering ten opzichte van de (gewijzigde) begroting (7%). Deze verbetering wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een substantieel hoger eigen vermogen van ruim 32 miljoen (Éénmalige uitkering Fonds tekortgemeenten sociaal domein ad + € 21,7 miljoen,

minder slecht rekeningresultaat ad + € 6,9 miljoen en een hogere grondreserve en bestemmingsreserves dan verwacht van ruim + € 3 miljoen). De solvabiliteitsratio bevindt zich, ondanks deze verbetering, nog altijd ruim onder de door uw raad vastgestelde streefwaarde $\geq 20\%$. Tevens bevindt de solvabiliteitsratio zich ruim onder het gemiddelde van gemeentes grootte 100.000-300.000 inwoners en voor Nederland als totaal (voor het jaar 2016 respectievelijk 28,1% en 34,8% Bron: waarstaatjegemeente.nl/VNG).

De voorlopige ratio weerstandsvermogen bedraagt op basis van de direct beschikbare middelen 1,73, een substantiële verbetering ten opzichte van de (gewijzigde) begroting (0,67). De ratio bevindt zich voor het eerst sinds jaren boven de door uw raad vastgestelde streefwaarde. Dit betekent dat er in verhouding tot de gekwantificeerde risico's voldoende middelen zijn. Enerzijds wordt deze substantiële verbetering veroorzaakt door een hogere beschikbare weerstandscapaciteit zoals op hoofdlijn vermeld onder de solvabiliteitsratio. Anderzijds is het risicoprofiel gedaald met per saldo € 8 miljoen. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door het vervallen van enkele risico's mbt het grondbedrijf en het risico "business case sluiting zwembad de Wisselag" waarvoor in deze jaarrekening de vorming van een voorziening wordt voorgesteld. Het gaat hierbij om de gekwantificeerde risico's exclusief mogelijke ontwikkeling en als gevolg van de Brexit, economische ontwikkelingen (handelsoorlog VS - China), energietransitie, klimaatadaptatie, omgevingswet, etc.

Versterking van het vermogen blijft een belangrijk aandachtspunt.

Wendbare begroting

Bij deze doelstelling gaat het om de bepaling of de begroting voldoende wendbaar is om tijdig te kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. Het kapitaallastenplafond is in 2018 structureel niet overschreden.

De voorlopige structurele exploitatieruimte is voor 2018 negatief en bedraagt -1,0% en is daarmee positiever ten opzichte van de (gewijzigde) begroting (-3,4%). De ratio ligt onder de door uw raad vastgestelde streefwaarde van $\geq 0\%$. Dit betekent dat op basis van deze jaarrekening, zonder (bij)sturingsmaatregelen, onze structurele lasten niet gedekt worden door structurele baten hetgeen onze financiële positie verslechterd. In de (meerjaren)begroting 2019 - 2022 zijn (bijsturings)maatregelen opgenomen om te komen tot een positieve structurele exploitatieruimte.

Acceptabele schuld

De doelstelling is dat de schuldpositie van de gemeente Venlo zich op een acceptabel niveau bevindt. De schuldquoten (60% en 53%) bevinden zich in 2018 ruim binnen de door u vastgestelde streefwaarden (resp. $\leq 130\%$ en $\leq 100\%$) en zijn lager dan op basis van de (gewijzigde) begroting verwacht werd (resp. 81% en 72%). Dit wordt onder andere veroorzaakt door incidentele en structurele componenten zoals de uitkering uit het Fonds tekortgemeenten sociaal domein ad € 21,7 miljoen en substantieel minder uitgegeven aan investeringen dan verwacht.

De voorlopige solvabiliteitsratio bedraagt 14% en is een verbetering ten opzichte van de (gewijzigde) begroting (7%). De solvabiliteitsratio bevindt zich, ondanks deze verbetering, nog altijd ruim onder de door uw raad vastgestelde streefwaarde $\geq 20\%$, zie hierbij de eerder gegeven toelichting.

Conclusie financiële positie

Nogmaals wordt nadrukkelijk opgemerkt dat het gaat om een voorlopige beoordeling van de financiële positie. De cijfers binnen het budgettair kader sociaal domein zijn niet definitief en de accountantscontrole moet nog afgerond worden. Voor wat betreft het budgettair kader sociaal domein zijn de cijfers uit de FinRap als uitgangspunt genomen in deze concept jaarrekening.

Bij de start van deze bestuursperiode is de financiële positie zorgelijk en complex. De afgelopen jaren zijn we geconfronteerd met forse tekorten op de jaarrekening. Het eigen vermogen is de afgelopen jaren gedaald met € 80 miljoen waarvan € 40 miljoen over de afgelopen 4 jaar. In de begroting 2018 waren wij genooddaakt op basis van de ontoereikende stand van de algemene reserve het eigen vermogen te herstructureren. Wij hebben hierbij (grotendeels) de reserves met een inkomensfunctie (afschrijvings-reserves) laten vrijvallen ten gunste van de algemene reserve tot een bedrag van € 30,4 miljoen. Het ging hierbij om een éénmalige mogelijkheid tot het verschuiven van middelen, niet om extra geld. Deze ingreep was noodzakelijk om de ratio weerstandsvermogen bij de begroting 2018 sterk te verbeteren. Mede vanuit het toezichtkader vonden wij dit een noodzakelijke ingreep.

De éénmalige meevaller uit het Fonds tekortgemeenten sociaal domein ad € 21,7 miljoen heeft een positief effect op de financiële positie. Dit bedrag is immers niet eerder in de financiële positie tot uitdrukking gebracht. Daarnaast zijn we behoudend omgegaan met de uitgaven, zijn er bijsturingmaatregelen getroffen inclusief maatregelen tot vermindering van het gekwantificeerde risicoprofiel en zijn er ontwikkelingen geweest die in de begroting niet waren voorzien. Dit heeft ertoe geleid dat de financiële positie er positiever uitziet dan bij de begroting en

FinRap verwacht. Overigens is er nog altijd sprake van een negatief rekeningresultaat.

Onze verwachting is dat we het dieptepunt hebben aangetikt, waarbij een 'voorzichtige' trend naar boven is ingezet. De in 2018 vastgestelde begroting 2019 - 2022 is een verdere start, het daadwerkelijk effectueren van de in gang gezette maatregelen is het vervolg. Een begroting met substantiële bezuinigingen en uitdagingen zoals een vermindering van de uitgaven in het sociaal domein met nog eens € 10 miljoen t.o.v. 2018 en een ambitie voor wat betreft een daling op uitgaven uitkeringsgerechtigden ad € 2,8 miljoen.

Een verdere verbetering van de financiële positie treedt pas op indien we er ook daadwerkelijk in slagen de voornemens om te zetten in harde resultaten. De uitkomsten van deze voorlopige jaarrekening geeft in die zin vertrouwen voor wat betreft de effectiviteit van de ingezette koers.

In de recent gepresenteerde omgevingsanalyse zijn ontwikkelingen geschetst die van grote invloed kunnen zijn op het totaal van de financiële positie. Het is belangrijk om voldoende 'spek' op de ribben te krijgen om op de middellange termijn al deze ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden (Brexit, economische ontwikkelingen, evaluatie en herijking verdeelmodellen gemeentefonds, energietransitie, klimaatadaptie, omgevingswet, etc) binnen de door u vastgestelde kaders.

De afboekingen op de grondexploitatie en de tekorten in het sociaal domein van de afgelopen jaren zijn voor ons een belangrijk leerpunt, in die zin dat in een relatief kort tijdsbestek van 10 jaar een groot deel van het vermogen (€ 80 miljoen) kan 'verdampen'. En dat vanuit het perspectief dat de laatste jaren sprake is geweest van economische groei en voorspoed.

Strakke sturing, het voeren van een stringente begrotingsbeleid en toepassing van de door u vastgestelde 'spelregels' blijven randvoorwaardelijk om binnen de door u vast gestelde financiële kaders te blijven. Een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de organisatie, ons college en uw raad.

Toezicht provincie Limburg

Er is sprake van een positief besluit van de provincie Limburg voor wat betreft het door de provincie te hanteren toezichtregime 2019. Dit is echter geen vanzelfsprekendheid. De provincie heeft aangegeven dat het door uw bestuur ingezette beleid en aanpak van de verbetering van de financiële positie onderschrijft en in positieve zin heeft beoordeeld. De provincie is van mening dat

het nog altijd gaat om een begroting op 'papier'. Essentieel blijft het tijdig anticiperen op de realisatie van de opgevoerde structurele maatregelen. De provincie zal nadrukkelijk monitoren of de bezuinigingen en ombuigingen alsmede de aangescherpte (financiële) spelregels het gewenste resultaat (blijven) opleveren.

CONCEPT

Exploitatieoverzicht

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	452.062	449.369	99%	-2.693
Lasten	441.766	427.990	97%	13.777
Totaal saldo baten en lasten	10.296	21.379	208%	11.084
Onttrekkingen aan reserves (baten)	66.987	55.262	82%	-11.725
Toevoegingen aan reserves (lasten)	77.283	79.941	103%	-2.658
Totaal saldo verrekeningen met reserves	-10.296	-24.678	240%	-14.383
Totaal resultaat		-3.299		-3.299

Het voorlopig jaarrekeningresultaat komt uit op - 3,3 miljoen euro (nadelig). Het jaarrekening resultaat is voorlopig, omdat de cijfers van het budgettair kader sociaal domein nog niet definitief zijn. Zoals ook in de vorige paragraaf is weergegeven, is hierbij uitgegaan van de cijfers uit de FinRap 2018.

In onderstaande tabel is het voorlopig jaarrekening resultaat uitgesplitst per programma.

Tabel 2: Financieel resultaat 2018 per programma (incl. verrekeningen met reserves)

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Programma 01 Bestuur & Publieke dienstverlening	-4.183	-4.784	114%	-601
Programma 02 Openbare orde en Veiligheid	-9.351	-9.240	99%	111
Programma 03 Participatie & werkgelegenheid	-33.629	-28.975	86%	4.653
Programma 04 Zorg en Welzijn	-129.117	-131.605	102%	-2.489
Programma 05 Onderwijs en Jeugd	-10.632	-10.516	99%	115
Programma 06 Economie en Toerisme	-4.352	-3.388	78%	964
Programma 07 Sport- en Cultuurbevordering	-5.472	-6.780	124%	-1.308
Programma 08 Ontwikkeling Centrumstad	-11.641	-11.694	100%	-53
Programma 09 Verkeer en Bereikbaarheid	496	104	21%	-392
Programma 10 Wonen en Leefomgeving	-8.274	-5.583	67%	2.690
Programma 11 Beheer openbare ruimte	-15.994	-15.395	96%	599
Programma 12 Algemene Middelen	232.149	224.559	97%	-7.590
Totaal resultaat		-3.299		-3.299

In bovenstaande tabel zijn per programma de verschillen te zien ten opzichte van de begroting na wijziging. Met name de programma's "3. Participatie & werkgelegenheid", "4. Zorg en Welzijn", "7. Sport- en Cultuurbevordering", "10. Wonen en leefomgeving" en "12. Algemene Middelen" vallen op met een verschil ten opzichte van de begroting na wijziging groter dan € 1 miljoen.

Voor een toelichting op de grootste verschillen per programma ten opzichte van de begroting na wijziging wordt verwezen naar het hoofdstuk "Overzicht van baten en lasten en de toelichting".

Voor een inhoudelijke toelichting op de programma's wordt verwezen naar het hoofdstuk "Programmaverantwoording".

CONCEPT

Toelichting voorlopig rekeningresultaat

Bedragen x € 1.000

	VoRap 2018	FinRap 2018	JRK 2018
Financieel perspectief begroting	-10.320	-10.320	-10.320
Actualisatie GRP (RB 2018-043)		109	109
Financieel perspectief begroting incl. actualisatie GRP	-10.320	-10.211	-10.211
1. Budgettair kader sociaal domein	-2.728	-1.207	-1.207 *
Overig voordelig	3.635	7.193	
Overig nadelig	-3.051	-4.002	
2. Totaal overig	584	3.191	6.166
3. Dekking projecturen	0	-1.770	-964
4. PKB	0	0	486
Totaal	-2.145	214	4.481
Nieuw financieel perspectief	-12.464	-9.997	-5.730
5. Bijsturingmaatregelen		2.566	2.431
Aanpassing mutatie algemene reserve	-12.464	-7.431	-3.299

*Uitgaande van prognose FinRap

In bovenstaande tabel is allereerst het financieel perspectief vanuit de begroting 2018 weergegeven. Daarnaast is het voorlopig jaarrekening resultaat afgezet tegen de FinRap 2018.

Bij de begroting 2018 was onze verwachting dat we in 2018 zouden uitkomen op een tekort van 10,3 miljoen. We hadden verwacht dat we als gevolg van dit tekort 10,3 miljoen zouden moeten onttrekken aan onze algemene reserve (zie financieel perspectief begroting).

Bij de FinRap 2018 hebben we deze verwachting positief bijgesteld. Ten tijde van de FinRap verwachtten we nog een tekort van 7,4 miljoen.

Ons voorlopig jaarrekeningresultaat is minder negatief dan onze verwachting bij de begroting 2018 en bij de FinRap 2018. Belangrijke kanttekening hierbij is dat de cijfers van het budgettair kader sociaal domein nog niet definitief zijn. Hierbij is uitgegaan van de prognose van de FinRap 2018.

De verschillende onderdelen die het resultaat á -3,3 miljoen veroorzaken, zullen afzonderlijk beknopt worden toegelicht.

1. Budgettair kader sociaal domein

De cijfers van het budgettair kader sociaal domein zijn nog niet definitief. Hierbij is uitgegaan van de prognose van de FinRap 2018. Voor een toelichting op het (voorlopig) resultaat 2018 budgettair kader sociaal domein wordt verwezen naar de paragraaf Sociaal domein.

2. Totaal overig

Dit betreft het resultaat van de reguliere baten en lasten (exclusief 1. budgettair kader sociaal domein, 3. dekking projecturen, 4. PKB en 5. bijsturingsmaatregelen).

In onderstaande tabel zijn de afwijkingen t.o.v. begroting (de jaarrekening resultaten 2018) groter dan € 250.000 weergegeven en afgezet tegen de FinRap.

Bedragen x € 1.000

	Prognose FinRap	Jaarrekening 2018	Vershil
Inkomensondersteuning	3.100	3.087	-13
Actualisatie kapitaallasten en bijstelling rentepercentages	1.089	1.089	
Omgevingsvergunningen leges	600	989	389
Aanbod aan werklocaties		600	600
OZB	200	877	677
Post onvoorzien	448	498	50
Register niet ingezetenen	312	342	30
Pilot omgevingsplan	300	341	41
Straat parkeren	-301	-313	-12
Niet-gerealiseerde taakstellingen	-441	-441	
Beëindiging project Meer Maas Meer Venlo	-400	-485	-85
College van B&W		-535	-535
Binnensportaccommodaties		-1.218	-1.218
Totaal	4.907	4.832	-75

Inkomensondersteuning, € 3,1 miljoen voordelig

We zien binnen de arbeidsmarktregio Noord-Limburg vanwege de aantrekkende economie kansen op werk ontstaan. We zien een groei in vacatures en bedrijven die zich vestigen in de regio. Vanwege de toenemende krapte staan werkgevers meer dan ooit open voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. De bedrijven weten de weg naar het WerkgeversServicePunt goed te vinden. Het Aanvalsplan 'Venlo Werkt' speelt hier op in met de recruitmetaanpak. Met deze aanpak beogen we dat nog meer werkzoekenden een kans krijgen op de arbeidsmarkt en dat het bijstandsvolume gaat dalen. Hierdoor hebben we net als in 2017 het bijstandsvolume kunnen laten dalen en de uitkeringslast kunnen verminderen. Daarnaast viel in het najaar 2018 het definitieve BUIG budget 1,4 miljoen hoger uit. Het resultaat is een overschot op het product inkomensondersteuning van 3,5 miljoen.

Daarnaast is dit jaar de voorziening dubieuze debiteuren sociaal domein geactualiseerd en doorgerekend op basis van werkelijke ontvangsten en saldi van de afgelopen 3 jaar. Dit heeft geresulteerd in een verhoging van de voorziening, omdat de verwachting is dat deze niet toereikend zou zijn in relatie tot de samenstelling van het huidige vorderingen bestand. Dit leidt tot een nadeel van 0,4 miljoen.

Actualisatie kapitaallasten en bijstelling rentepercentages, € 1,1 miljoen voordelig

Dit bedrag betreft de actualisatie van de kapitaallasten (€ 713k) - o.a. door vertraging in de investeringssuitgaven - en een bijstelling van de rentepercentages (€376k). Zowel bij de VoRap als bij de FinRap bent u hierover geïnformeerd.

Omgevingsvergunningen leges, € 1 miljoen voordelig

Vanaf 1 juli was er een significante toename van het aantal ingediende en verleende bouwvergunningen in de categorie bouwkosten tussen € 100.000,- en € 1.000.000,- onder meer door de woningbouw op Stalberg en enkele wijken in Arcen en Velden. Dit leverde € 1 miljoen extra inkomsten op uit de leges omgevingsvergunningen.

Aanbod aan werklocaties € 0,6 miljoen voordelig

Dit voordeel bestaat uit drie componenten:

1. Waarborgsom Staatsbosbeheer, € 0,2 miljoen

In 2006 heeft de gemeente met Staatsbosbeheer het Convenant Natuurontwikkelingsplan Venlo-West en de Gebruiksovereenkomst Floriade-terrein gesloten. De uitvoering van de in het convenant gemaakte afspraken zijn in het verleden door de gemeente Venlo overgedragen aan het Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo. Staatsbosbeheer sluit met het Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo een Samenwerkingsovereenkomst waarin partijen nadere afspraken maken over de gebiedsontwikkeling Greenport Venlo. Daarbij is in het kader van de oplevering

van de grond SBB aan de gemeente Venlo nog een bedrag (waarborgsom) van € 200.000 verschuldigd. Met deze opbrengst is geen rekening gehouden in de begroting en in de FinRap-prognose.

2. Vrijval voorziening BV Campus Vastgoed Greenport Venlo, € 0,1 miljoen

In de jaarrekening 2017 van de gemeente Venlo is voor de deelneming in de BV Campus Vastgoed Greenport Venlo een voorziening getroffen van € 565.000, voornamelijk als gevolg van duurzame afwaardering van (investeringen in) de Villa Flora. In de 4e kwartaalrapportage van BV Campus Vastgoed Greenport wordt voor 2018 een nadelig jaarresultaat geprognoseerd van € 2.100.000. Begroot was € 2.420.000 negatief. Bij genoemd resultaat over 2018 zal de in de jaarrekening van de gemeente Venlo getroffen voorziening ad. € 565.000 voor een deel (€ 147.000) vrij kunnen vallen ten gunste van het resultaat van de jaarrekening 2018.

3. Vrijval voorziening CV Campus Vastgoed Greenport Venlo, € 0,2 miljoen

In de jaarrekening 2017 van de gemeente Venlo is voor de deelneming in de CV Campus Vastgoed Greenport Venlo een voorziening getroffen van € 559.000, voornamelijk als gevolg van forse afwaardering van de Innovatoren.

In de meerjarenraming 2019 – 2023 van CV Campus Vastgoed Greenport wordt voor 2018 een voordelig jaarresultaat geprognoseerd van € 969.000, voornamelijk als gevolg van een positieve waardeontwikkeling van de Innovatoren. Deze positieve waardeontwikkeling is het gevolg van de afgesloten huurovereenkomst met Ranx Xerox waardoor de bezettingsgraad van het gebouw op 95% is komen te liggen. De meerjarenraming is in de AVvA van december 2018 vastgesteld. Bij genoemd resultaat over 2018 zal de in de jaarrekening 2017 van de gemeente Venlo getroffen voorziening ad. € 559.000 voor een deel (€ 232.000) vrij kunnen vallen ten gunste van het resultaat van de jaarrekening 2018.

Onroerende zaakbelasting, € 0,9 miljoen voordelig

De prognose OZB inkomsten is door de BsGW naar boven bijgesteld over 2017 en 2018. Het voordeel is voornamelijk het gevolg van accres (toename woning/bedrijven). Het structurele effect van € 0,7 miljoen is reeds verwerkt in de programmabegroting 2019 - 2022. Bij de FinRap is een voordeel gemeld van € 0,2 miljoen.

Post onvoorzien, € 0,5 miljoen voordelig

De post onvoorzien bedraagt jaarlijks ruim € 0,5 miljoen. Per saldo is er voor € 41.000 aanspraak gemaakt op de post onvoorzien waardoor er een voordeel optreedt van afgerond € 0,5 miljoen. Dit incidenteel voordeel is reeds gemeld bij de FinRap.

Register niet-ingezetenen, € 0,3 miljoen voordelig

Hogere baten (€ 342.000) uit werkzaamheden voor Register niet-ingezetenen (RNI), omdat meer werknemers uit het buitenland worden ingezet in de regio en Venlo een aantrekkelijke RNI-gemeente is.

Pilot omgevingsplan, € 0,3 miljoen voordelig

De implementatie van de omgevingswet en de pilot omgevingsplan hebben nog niet tot omvangrijke financiële verplichtingen gezorgd, aangezien het projectteam pas rond de zomer op sterkte was en er tot nu toe beperkt extern (betaalde) opdrachten zijn weggezet. Daarom is in overleg het budget voor een deel doorgeschoven naar 2019 (€ 4 ton).

Voor 2019 zijn wij voornemens om de pilot Omgevingsplan verder uit te rollen over het grondgebied van Venlo en dit te gaan aanbesteden. Dan is het zeer waarschijnlijk dat wel het volledige budget zal worden aangesproken. Afwijking is bij de FinRap reeds vermeld.

Straat parkeren, € 0,3 miljoen nadelig

Bij de verkoop van de parkeergarages is de taakstelling opgenomen voor parkeerhandhaving om de kostendekkendheid parkeerhandhaving van 70% naar 100% te brengen. De taakstelling is niet realiseerbaar.

Eenzijds door gemaakte beleidskeuzes zoals invoering blauwe zones waarvan inkomsten naheffing naar het Rijk gaan en het beleidsuitgangspunt "Gastvrij parkeren". Daarnaast ontbreken randvoorwaarden om deze mate van efficiency te bereiken.

Niet gerealiseerde taakstellingen, € 0,4 miljoen nadelig

De bezuinigingstaakstellingen op subsidiebeheer van € 211.000, op deregulering van € 147.000 en op overhead van € 83.000 zijn niet gerealiseerd. Per saldo € 441.000 nadelig. Zowel bij de VoRap als FinRap ben u hierover geïnformeerd. Overeenkomstig het coalitieakkoord zijn de structureel niet te realiseren bezuinigingstaakstellingen in de begroting 2019 - 2022 afgeboekt.

Beëindiging project Meer Maas Meer Venlo, € 0,5 miljoen nadelig

Het totaal aan uitgaven bedroeg € 1 miljoen. Het aandeel van de gemeente Venlo in deze kosten bedraagt 23% wat leidt tot een bijdrage van ruim € 2 ton. De landelijke regels voor overheadkosten heeft tot een negatieve correctie geleid van € 1,5 ton. Dit komt volledig voor rekening van de gemeente Venlo. Daarnaast vond ook een correctie plaatsgevonden van de gemaakte onderzoekskosten in 2017 (€ 1 ton). Ook deze kosten zijn voor rekening van de gemeente Venlo.

In totaal heeft de beëindiging € 5 ton gekost. In de FinRap was reeds een tekort van € 4 ton gemeld.

College van B&W, € 0,5 miljoen nadelig

De pensioenregeling voor de politieke ambtsdragers is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Gemeenten en provincies zijn op grond van artikel 44 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) verplicht een APPA-voorziening op te nemen. De benodigde hoogte van de voorziening ter dekking van toekomstige pensioenkosten voor wethouders wordt jaarlijks op basis van een externe actuariële berekening bepaald. Van invloed op de hoogte van de voorziening zijn onder andere de rekenrente en wijzigingen in de pensioenwetgeving. Dit betekent dat de dotatie aan de voorziening jaarlijks (fors) kan wijzigen. Op basis van de recente berekening dient de voorziening pensioenkosten wethouders per 31/12/2018 middels een dotatie naar boven bijgesteld te worden met een bedrag van € 577.000.

Dit was ten tijde van de Finrap door het ontbreken van inzicht in bijbehorende actuariële berekeningen ultimo 2018 nog niet bekend.

Voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- Personele wijzigingen in het wethoudersbestand (o.a. instroom nieuwe wethouders);
- Wijziging pensioengrondslagen berekening met betrekking tot ontwikkelingen AOW leeftijd;
- Effecten rekenrente.

Binnensportaccommodaties, € 1,2 miljoen nadelig

Door de stand van zaken rondom het zwembad lopen uitgaven op klein onderhoud bij het zwembad structureel uit de pas (circa € 75.000). Door de handrem te hanteren op overige uitgaven komt het tekort op € 52.000 uit in 2018.

In de Raadsvergadering van november 2018 is besloten om het zwembad per 1-1-2020 te sluiten. Waarderingsgrondslag voor vastgoed is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Als de marktwaarde van vastgoed lager is dan de boekwaarde, dan is afwaardering aan de orde wanneer tevens sprake is van het ontbreken van de intentie tot duurzame exploitatie. Met het besluit van de raad in november 2018 is de intentie tot duurzame exploitatie van het zwembad komen te vervallen.

De boekwaarde per 31-12-2018 van het binnenbad (exclusief grond) bedraagt € 1,15 miljoen. Bij volledige buitengebruikstelling dient het zwembad (exclusief grond) te worden afgewaardeerd tot nul. Vanwege het voorzienbare karakter van deze afwaardering wordt de raad voorgesteld om in de jaarrekening 2018 een voorziening te treffen van € 1,15 miljoen. De waardering van de grond van het binnenbad blijft gehandhaafd.

Ad 3. Dekking projecturen

Het tekort aan 'declarabele' uren is € 0,96 miljoen nadelig. Dit tekort wordt op hoofdlijn veroorzaakt door:

- Inzet van projectleiders en- ondersteuners op urgente, prioritaire en niet 'declarabele' werkzaamheden in plaats van 'declarabele' en gebudgetteerde (investerings)projecten, grondexploitaties en groot onderhoud. Voorbeelden zijn werkzaamheden in relatie tot Vastenavondkamp, herontwerp subsidiestelsel, verkopen buiten grondexploitaties, klein onderhoud;
- Improductieve en indirect productieve uren: voorbeelden zijn werkzaamheden vertrouwensperso(n)en(en), langdurig ziekteverzuim, generatiepact, ouderschapsverlof.

Ad 4. Personeelskostenbegroting

Het resultaat op de personeelskostenbegroting is 0,5 miljoen voordelig. De personeelskostenbegroting wordt verder toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Ad 5. Bijsturingsmaatregelen

Naar aanleiding van het verwacht tekort zijn bij de FinRap bijsturingsmaatregelen geformuleerd die een voordeel zouden moeten opleveren van 2,6 miljoen. Bij de jaarrekening blijkt dat dit bedrag nagenoeg gerealiseerd is (2,4 miljoen). Onderzocht wordt of deze bijsturingsmaatregelen incidenteel of structureel van aard zijn.

Samenvatting grondbedrijf

Zoals aangekondigd in de Nota Grondbedrijf en Vastgoed 2019 zijn een aantal tabellen toegevoegd als aanvullende toelichting op boekjaar 2018.

De gemeenteraad besluit op basis van separate voorstellen over de financiële kaders van strategische aankopen en de voorbereiding en uitvoering van grondexploitaties.

Voor kleinere aankopen en projecten stelt zij verzamelkredieten vast in het kader van de begroting. Het college wijst ten laste van de verzamelkredieten, kredieten toe aan afzonderlijke aankopen en projecten en verantwoordt dit in deze jaarrekening.

Wijzigingen in de financiële kaders, met uitzondering van wijzigingen als gevolg van forse planwijzigingen, worden eveneens via de PenC-cyclus (deze jaarrekening) aan de gemeenteraad voorgelegd en verantwoord.

Voor een transparante besluitvorming wordt in de jaarrekening expliciet voorgesteld:

1. kennis te nemen van de toewijzing van kredieten aan afzonderlijke grondexploitaties en strategische aankopen door het college ten laste van de verzamelkredieten 2018 (conform tabel 1)
2. in te stemmen met de gewijzigde financiële kaders van grondexploitaties zoals verwerkt in deze jaarrekening:
  - de herziene grondexploitatiebegrotingen (conform tabel 2)
  - de aanpassing (verhoging/verlaging) van de voorzieningen ter dekking van de geraamde grondexploitatietekorten met per saldo € 10,10 miljoen. (conform tabel 2)
  - de aanpassing (verhoging/verlaging) van de kredieten ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van de grondexploitaties met per saldo € 1,06 miljoen. (conform tabel 3)
  - de aanpassing (verhoging/verlaging) van het netto-risico met betrekking tot de grondexploitaties met per saldo € 5,69 miljoen. (conform tabel 4)

TABEL 1: Beschikbare en toegekende kredieten

KREDIET	beschikbaar	toegekend
Totaal	5.500.000	280.000

In 2018 werden vier nieuwe grondexploitaties gestart en werden er zeven afgesloten met per saldo een vrijwel neutraal resultaat.

TABEL 2: Nieuwe grondexploitatie-ramingen en aanpassing van de voorziening

HERZIENE GREX-BEGROTING	kosten	opbrengsten	geraamd resultaat	resultaat vorig jaar	aanpassing voorziening
Totaal	270.562.293	218.237.686	-52.324.607	-35.337.155	-12.846.946
Totaal op contante waarde					-10.104.394

Zoals aangekondigd in de begroting 2019 zijn bij de herziening van de grondexploitatie Kazernekwartier de gevolgen van de beëindiging van de overeenkomst met Fort van Venlo financieel verwerkt. In totaliteit levert dit een aanvullend tekort van circa € 10,5 miljoen op. Dit is ten laste gebracht van de reserve Kazernekwartier. Het totaal van alle herzieningen kwam uit op € 10,1 miljoen. Dit is toegevoegd aan de Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten. Deze voorziening bedraagt per 31 december 2018 € 47,5 miljoen.

TABEL 3: Nieuw geraamde grondexploitatiekosten en aanpassing kredieten

HERZIENE GREX-kredieten	kosten	kosten vorig jaar	aanpassing krediet
Totaal	270.562.293	271.627.235	-1.064.942

Naast wijzigingen in de kostenramingen van de grondexploitaties zijn een aantal grondexploitaties toegevoegd en afgesloten. Per saldo zijn de totaal geraamde investeringen in de lopende grondexploitaties met € 1,1 miljoen afgenomen.

TABEL 4: Nieuw geraamde netto-risico's van de grondexploitaties

HERZIENE RISICO-profiel	netto-risico	risico vorig jaar	aanpassing risico
Totaal	15.770.000	21.460.000	-5.690.000

Het geraamde netto-risico (ook wel: gewogen risico) in de grondexploitatieprojecten is afgenomen met per saldo € 5,7 miljoen met name als gevolg van het in 2018 ingerekende verlies op het Kazernekwartier. Dit afgenomen risico is verwerkt in de gemeentelijke weerstandsratio zoals opgenomen in deze jaarrekening.

TABEL 5: Ontwikkeling Algemene Grondreserve in 2018

ALGEMENE GRONDRESERVE	
Beginstand 1-1-2018	4.456.759
Jaarmutatie	1.987.179
Eindstand 31-12-2018	6.443.938

De Algemene Grondreserve bedraagt ultimo 2018 € 6,4 miljoen. Dat is ca. € 2,0 miljoen hoger dan bij de vorige jaarrekening. Grootste mutatie, ter hoogte van € 1,7 miljoen, was de vervroegde winstneming die verplicht is conform regelgeving in Trade Port West.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de paragraaf en de bijlagen grondbedrijf in deze jaarrekening 2018.

Restantkredieten

In de begroting 2018 hadden we rekening gehouden dat we voor € 44 miljoen investeringsuitgaven zouden doen. Echter is er maar voor € 18 miljoen investeringsuitgaven gerealiseerd. De belangrijkste afwijkingen worden veroorzaakt op de kredieten:

- Velddijk vervangende nieuwbouw
- Multimodale ontwikkeling industriehaven
- Renovatie diverse onderwijshuisvestingen
- FHK infrastructuur.
- Kazernekwartier OR fase 1

De afwijkingen worden veroorzaakt door deels te optimistische plannen en anderzijds vertraging in de uitvoering van kredieten.

CONCEPT

Jaarverslag 2018

Programmaverantwoording

Programma 1 Bestuur en Publieke Dienstverlening

Inleiding

In de begroting 2018-2022 hebben wij, door een verwijzing naar de productenraming, aangegeven welke concrete inspanningen wij in 2018 zouden leveren ter bevordering van excellent bestuur en dienstverlening.

Voor het bestuur zijn de ambities uit coalitieprogramma leidend in het uitvoeren van de taken en het besluitvormingsproces. Het bestuur is verantwoordelijk voor de dienstverlening aan de burgers in Venlo en heeft daarnaast als bestuur van de centrumgemeente een bijzondere verantwoordelijkheid voor de regionale ontwikkelingen.

Wat hebben wij bereikt?

De sturing op de hoofdopgaven is in 2018 versterkt door de implementatie van programmatisch werken en de doorontwikkeling van de programmabegroting van sectorale naar integrale programma's.

Het college heeft een start gemaakt met de samenlevingsagenda.

Indicator	JR 2017	JR 2018	2018	2019	2020	2021
Verhouding volume dienstverleningscontacten (waardevraag) t.o.v. volume contacten als gevolg van fouten in de organisatie (foutvraag)			53,00	57,00	60,00	63,00

In 2015 is dit als proef voor het eerst gemeten. Het is daarna niet mogelijk gebleken om de informatie structureel te ontsluiten via het zaakstelsel zoals bedoeld was. Er zijn daarom geen realisatiecijfers vanaf 2016. Deze indicator wordt vervangen in het nieuwe programma.

Indicator	JR 2017	JR 2018	2018	2019	2020	2021
Aantal (informele) klachten	426,00	510,00	410,00	440,00	520,00	520,00

Het aantal ingekomen klachten in 2018 was 510. Dat betekent een stijging ten opzichte van 2017 met 84 klachten, een forse stijging. Met name tijdens de zomermaanden heeft er een piek aan klachten plaatsgevonden. Er zijn bijvoorbeeld veel klachten binnengekomen die betrekking hadden op gedragingen inzake meldingen openbare ruimte. Het desbetreffende team heeft hier aandacht voor. Gezien het feit dat het aantal klachten in de laatste jaren weliswaar fluctueert, maar uiteindelijk toch een groei laat zien, is het reëel om voor de komende jaren het begrote aantal klachten aan te passen van 420 naar 520.

Indicator	JR 2017	JR 2018	2018	2019	2020	2021
Klanttevredenheid dienstverlening	6,50		7,20	7,20	7,20	7,20

Gemiddeld rapportcijfer van burgers op de vraag "Hoe waardeert u – over het algemeen – de dienstverlening van uw gemeente?" (1-10) in de stadspanning. In 2017 is deze gemiddelde waardering onveranderd gebleven ten opzichte van de voorgaande metingen in 2015 en 2013. In 2018 heeft geen meting plaatsgevonden.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De voornaamste inspanningen die in 2018 zijn geleverd benoemen we per thema zoals die waren opgenomen in de programmabegroting 2018-2021.

Goed vertegenwoordigen van belangen burgers en bedrijven

1. College

In 2018 is kanteling van de organisatie naar programmatisch werken en de doorontwikkeling van de programmabegroting op basis van zes nieuwe programma's afgerond. In nauwe samenwerking en afstemming met de auditcommissie heeft u in december de programmabegroting gewijzigd. Een belangrijke doelstelling van deze aanpassing is een versterking van de sturing op de stedelijke hoofdopgaven door samenhang en herkenbaarheid van de programma's te vergroten en onnodige schotten tussen opgaven weg te nemen. In dit verband heeft u ons ook gevraagd om het financieel kader sociaal domein op te heffen. Wij verwachten u daarover in 2019 een voorstel te kunnen doen.

In maart werden er gemeenteraadsverkiezingen gehouden en dit had tot gevolg dat er zich een nieuwe coalitie vormde met een heel nieuwe ploeg wethouders.

Belangrijke speerpunten in het nieuwe coalitieprogramma zijn het op orde brengen van het huishoudboekje, het financieel evenwicht in het sociaal domein, de duurzaamheidsopgave, participatie en de samenlevingsagenda.

Excellent bestuur, als doelstelling van dit programma en vertaald in die samenlevingsagenda, betekent voor ons, als nieuw college, dat wij het afgelopen jaar een start hebben gemaakt met het daadwerkelijk op locatie in gesprek gaan met onze inwoners. Vlak voor de jaarwisseling hebben wij het traject met betrekking tot de buurtcafés afgerond en in 2019 willen wij de tijdens deze bijeenkomsten verzamelde informatie gebruiken bij de prioritering en inzet in de afzonderlijke stadsdelen, dorpen, wijken en buurten.

Acht jaar na de vaststelling van de bestaande strategische visie Venlo 2030 werd het tijd om dit koersdocument eens grondig te actualiseren, dit mede in relatie tot de hiervoor genoemde herprogrammering van onze begroting. En hoewel die herprogrammering tijdig kon worden afgerond bleek er meer tijd nodig om zo invulling te kunnen geven aan uw wens om bij deze actualisatie eens wat langer stil te staan en met een wat breder publiek over de belangrijkste onderwerpen van gedachten te wisselen. In 2019 krijgt dit proces daarmee een vervolg.

2. *Werkwijze gemeenteraad*

De gemeenteraad neemt de vier sporen “agenderen, informeren, verbinden en controleren” als insteek voor het versterken van de kwaliteit van het besluitvormingsproces.

Na de verkiezingen in maart zijn veel nieuwe raadsleden aangetreden: 23 van de 39. Meteen is men met elkaar in een heisessie het gesprek aangegaan over de vraag hoe te besturen. De lijn die de nieuwe raad voor ogen heeft, is een gemeenteraad die teneinde goede afwegingen te kunnen maken op verschillende manieren het contact met de stad actief opzoekt (off- en online), zelf de regie houdt, belangrijke maatschappelijke vraagstukken eigenstandig agendeert, frequent de wijken en kernen ingaat vanuit het principe “de stad is van de bewoners en de bewoner is de deskundige van de straat” en buiten het stadhuis peilt wat de inspanningen van de gemeente hebben opgeleverd.

Samen besturen is maatwerk. Uitgaande van de context moet de juiste verbinding met de stad worden gelegd. Voordat een traject of activiteit wordt opgestart, is goed om te kijken naar de mate van: inclusiviteit (toegankelijkheid), deliberatie (gesprek met de stad), legitimiteit (zorgvuldigheid van het proces), invloed (zeggenschap), burgerlijke vaardigheden (mee kunnen doen).

In het najaar is een raads werkgroep van start gegaan die de huidige werkwijze van de raad tegen bovenstaand licht houdt en begin 2019 met voorstellen komt voor aanpassing.

3. *De organisatie op orde*

De organisatie is een meerjarig proces ingegaan om zichzelf om te vormen, te kantelen, naar een organisatie die samenwerkt, over de grenzen van teams en afdelingen heen, en in veelvuldig contact met de Venlose samenleving. Wat speelt er in de wereld om ons heen, mondiaal, nationaal en lokaal, en hoe vertalen we dat naar de juiste producten en diensten van de gemeente Venlo voor haar inwoners en maatschappelijke partners. Kern is wat er *nódig* is, gezien de ontwikkelingen om ons heen.

Begin 2018 zijn vijf thema's benoemd die als fundament én aanjager fungeren van de doorontwikkeling van de organisatie:

1. Dienstverlening
2. Innovatie
3. Vakmanschap
4. Aantrekkelijk werkgeverschap
5. Sturing

Op basis van het Concernplan organisatieontwikkeling 2018 zijn processen vereenvoudigd en ingekort, er is een schrijftraining verzorgd zodat notities en uitgaande brieven begrijpelijker worden, er zijn via het trainee-programma van de Provincie jonge hoogopgeleide mensen binnengehaald. Ook wordt veel zakelijker dan voorheen gekeken naar contracten, overeenkomsten en prestaties. Verantwoording afleggen is geprofessionaliseerd, en we hebben programmatisch werken c.q. programmamanagement ontwikkeld en geïmplementeerd. De directie is nadrukkelijk aan zet als het gaat om de beheersing van kosten. De doorontwikkeling van de organisatie loopt derhalve zowel via een 'zacht' spoor als een 'hard' spoor. In 2019 gaan we daarmee verder, waarbij de nadruk op professionaliteit, zakelijkheid en resultaatgerichtheid zal liggen. Met de Ondernemingsraad is een traject gestart om de besturingsfilosofie te actualiseren, meer op maat gesneden en met haalbare ambities op de schaal van Venlo.

Beheren van en informeren over archiefstukken

Bij het beheer van het Gemeentearchief zijn belangrijke vorderingen gemaakt op het gebied van digitalisering. Voor niet-wettelijke taken zijn ook in 2018 weer enthousiaste vrijwilligers ingezet.

De openstelling van de studiezaal is in 2018 teruggebracht van vier naar twee dagen per week. Daarnaast is er de mogelijkheid tot bezoek op afspraak. Dit nieuwe openingsregime heeft geen negatieve impact gehad op de bezoekersaantallen.

De gemeentearchivaris neemt deel aan de Stuurgroep PRIO, waarin de verbetering van de digitale informatiehuishouding van de gemeente wordt bevorderd.

Verzorgen van excellente dienstverlening aan burgers en bedrijven

Ter verbetering van onze dienstverlening hebben we sterker ingezet op het verkorten van de wachttijden voor Venlonaren bij het maken van afspraken in de stadswinkel. Gevolg daarvan was wel dat het aantal verstrekte reisdocumenten in het kader van Grensgemeente is afgenomen: in het buitenland wonende Nederlanders kunnen immers ook bij andere Grensgemeenten terecht.

In 2018 hebben we veel meer inschrijvingen gerealiseerd van buitenlanders die tijdelijk in Nederland verblijven, zodat zij hier kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer (registratie niet-ingezetenen, RNI). Het gaat hierbij vaak om seizoensarbeid. We zijn hiermee de op een na grootste RNI-gemeente van Nederland.

De gecombineerde verkiezingen voor de Gemeenteraad en het raadgevend referendum Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten zijn ordelijk en zonder incidenten verlopen. De opkomst in Venlo bedroeg 49%.

Het openstaande krediet van € 70.000 voor de aanschaf van 'Docudistri' wordt afgesloten. Dit betrof een uitbreiding van het buizenpostsysteem voor reisdocumenten. Deze investering is niet langer nodig vanwege de aankomende daling van de te verstrekken reisdocumenten.

Verzorgen van adequate informatievoorziening aan de burgers en bedrijven

We zijn in 2018 een traject gestart om de telefonische dienstverlening te verbeteren. De investeringen hebben betrekking op verbetering van procesmanagement (effectiever en efficiënter inrichten van de processen), kennismanagement (kennis dient op de juiste plaats en wijze beschikbaar te zijn) en sourcing (borging van kwaliteit in bemensing). Dit moet vanaf 2019 gaan zorgen voor duidelijk merkbare verbeteringen voor burgers: kortere telefonische wachttijden en afhandeltijden en een hogere klanttevredenheid.

Bij ons mediagebruik vinden we het belangrijk om goed aan te sluiten bij alle inwoners van de gemeente Venlo. Daarom is in 2018 een mix van online en offline media gebruikt. Het zwaartepunt ligt bij de online communicatiemiddelen en social media. We zien nog steeds een stijging van het aantal volgers van de gemeentelijke

social media kanalen (Facebook, Twitter, Instagram en LinkedIn). Ook is het gemiddelde bereik van onze berichten op social media in 2018 gestegen ten opzichte van 2017. Naast de online communicatie zetten we uiteraard ook de traditionele media in: Met het Oog op Venlo, de beeldkrant en ViaVenlo.

Bevorderen van regionale samenwerking vanuit centrumfunctie

Op 31 oktober 2017 heeft het burgemeestersoverleg (BO) opdracht gegeven om de regionale strategische visie te actualiseren. Daarnaast is door het BO besloten om, vooruitlopend op de geactualiseerde regiovisie en met het oog op de aankomende Provinciale Statenverkiezingen, in overleg met de provincie Limburg, een meerjarig regionaal investeringsprogramma op te stellen. Daartoe is inmiddels de Bestuurlijke Regiegroep Investeringsagenda Noord Limburg opgericht. In 2019 verwachten wij -samen met onze buurgemeenten- een geactualiseerde visie en een nieuw programma te kunnen presenteren.

Wat heeft het gekost?

Programma 01: Bestuur & Publieke dienstverlening

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	6.228	6.503	104%	275
Lasten	10.411	11.076	106%	-665
Saldo baten en lasten	-4.183	-4.573	109%	-390
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)		211		-211
Saldo verrekening met reserves		-211	0%	-211
Totaal resultaat programma 01	-4.183	-4.784	114%	-601

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in onderdeel: "baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma 01	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
Docudistri Rijbewijs-paspoort	Uitbreiding	70		70
TPN CV Werken derden	Uitbreiding	1.000	901	99
Totaal kredieten		1.070	901	169

Programma 2 Openbare Orde en Veiligheid

Het programma Openbare Orde en Veiligheid is een bijzonder programma omdat het programma naast de bevoegdheid van de bestuursorganen raad en college in het bijzonder de bevoegdheid van het bestuursorgaan burgemeester raakt. Verder zijn de taken welke gerelateerd zijn aan openbare orde en veiligheid het exclusieve domein van de overheid (publieke domein in model van zelfsturing). Desondanks proberen wij de burger, b.v. met de methode Buurt Bestuurt, actief bij het onderwerp openbare orde en veiligheid te betrekken.

Inleiding

De strategische doelstelling van dit programma is “zoveel mogelijk samen met de inwoners invulling geven aan de veiligheid (in wijken en buurten)”.

In de begroting 2018-2022 hebben wij, middels een verwijzing naar de productenraming, aangegeven welke concrete inspanningen wij in 2018 zouden leveren om een bijdrage te leveren aan de bovenstaande langere termijn-ambitie. In dit hoofdstuk kijken we terug op 2018, door in te gaan op de resultaten die wij in dat jaar hebben bereikt en de inspanningen die we daarvoor hebben geleverd.

Wat hebben wij bereikt?

De uitvoering van een groot deel van het terrein van dit programma vindt onder verantwoordelijkheid van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN) plaats. De burgemeester van Venlo het voorzitterschap in, doch als een van de 15 leden is de invloed van Venlo betrekkelijk.

Ook in 2018 zijn de taken die bij de Veiligheidsregio zijn belegd, conform de afspraken uitgevoerd.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Algemeen

Het vigerend vastgestelde Integraal Veiligheidsplan 2016-2019 en het vastgestelde beleidsplan Veiligheidsregio Limburg Noord 2016-2019 vormden de basis voor de activiteiten in het programma Openbare Orde en Veiligheid in 2018.

Het schietincident, dat eind 2017 plaatsvond in Blerick, staat los van de uitvoering van dit programma, doch heeft wel degelijk invloed op de veiligheidsbeleving in Venlo. Mede naar aanleiding hiervan is met steun (subsidie) van de provincie Limburg in 2018 het opstellen van het stadsdeel ontwikkelingsplan Blerick en daarbinnen het wijkplan Vastenavondkamp met verve opgepakt. Voor Vastenavondkamp is per oktober 2018 een projectmanager aangesteld met als opdracht de leefbaarheid in Vastenavondkamp te verbeteren.

Door diverse oorzaken, o.a. inzetbaarheid personeel, (zie financiële toelichting) is het saldo van het programma ruim € 111.000 achter gebleven bij wat voorzien was in de begroting 2018. Ruim € 100.000 daarvan was reeds aangekondigd in de VORAP 2018).

Per tactisch doel treft u hieronder aan wat we gedaan hebben.

Het bevorderen van (het gevoel van) veiligheid

In 2018 hebben wij het opstellen van het stadsdeelontwikkelingsplan Blerick en in het bijzonder het wijkplan Vastenavondkamp ter hand genomen. Tevens hebben wij het steun van de provincie Limburg een projectmanager Vastenavondkamp aangesteld met als opdracht de leefbaarheid in Vastenavondkamp te bevorderen.

Verder hebben wij op het gebied van veiligheid aandacht geschonken aan en inzet gepleegd op de volgende onderwerpen (in willekeurige volgorde): woninginbraken, radicalisering, fietsendiefstal (gedeprioriteerd), cameratoezicht, veiligheid politieke ambtsdragers en medewerkers gemeente Venlo en tot slot overlast jongeren (inzet straatcoaches).

Het voorzien in crisisbeheersing en bestrijden van rampen

De voorbereiding van onze organisatie op crises en rampen heeft onze continue aandacht. Wij doen dat door regelmatig te oefenen, waarbij de risicotypen uit het risicoprofiel leidend zijn.

Verder hebben wij ingezet op multidisciplinaire samenwerking in de voorbereiding op grootschalige evenementen (evenementen veiligheid).

Het voorzien in adequate brandweezorg

In het brandweerorganisatieplan beschrijft de VRLN brandweezorg als risicobeheersing en incidentbestrijding. Het plan voorziet zowel in repressieve als

preventieve maatregelen om de dekking in Limburg-Noord zo optimaal mogelijk te maken, mede in relatie tot de beschikbare financiering.

Waar nodig is de gemeente hierbij betrokken.

Wat heeft het gekost?

Programma 02: Openbare orde en Veiligheid

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	78	108	137%	29
Lasten	9.430	9.348	99%	81
Saldo baten en lasten	-9.351	-9.240	99%	111
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves				
Totaal resultaat programma 02	-9.351	-9.240	99%	111

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in onderdeel: "baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma 02	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
GEEN kredieten van toepassing binnen dit programma				
Totaal kredieten				

Programma 3 Participatie en Werkgelegenheid

Inleiding

Het programma Participatie en Werkgelegenheid is één van de programma's waarin de drie decentralisatieopgaven in het sociale domein zijn geland. Dit programma richt zich op (maatschappelijke) participatie en de uitvoering van de Participatiewet. Hierbij streven we naar een inclusieve arbeidsmarkt: een arbeidsmarkt die plaats biedt voor iedereen: jongeren en ouderen en voor mensen met en zonder beperking. Participatie via arbeid levert een krachtige bijdrage aan sociale, economische en financiële zelfstandigheid, versterkt het gevoel van eigenwaarde en levert een bijdrage aan de sociale cohesie en de economie.

De Participatiewet biedt tevens een financieel vangnet voor mensen die geen of onvoldoende middelen van bestaan hebben. Daarnaast is er gemeentelijk armoedebeleid, het sluitstuk van het financieel vangnet.

Wat hebben wij bereikt?

Iedereen doet naar vermogen mee aan de samenleving en voorziet zover mogelijk zelf in het inkomen

We willen bereiken dat iedereen naar vermogen meedoet in de samenleving en voor zover mogelijk zelf voorziet in zijn inkomen. Dit meten we in de stadspeiling met de participatieladder. In 2018 heeft echter geen stadspeiling plaatsgevonden. Wel heeft er in 2018 een grote uitstroom uit de bijstand plaatsgevonden doordat veel mensen werk hebben gevonden. Hieruit volgt dat meer mensen zelf in hun inkomen kunnen voorzien.

Indicator	JR 2017	JR 2018	2018	2019	2020	2021
Aandeel dat deelneemt in de samenleving door werk of andere maatschappelijke activiteiten (vrijwilligerswerk/ mantelzorg / wederkerigheid)	81,00		80,00	81,00	82,00	82,00

Deze indicator is het percentage mensen dat deelneemt in de samenleving door werk of andere maatschappelijke activiteiten van het totale aantal inwoners in Venlo. De verwachting is dat door ontwikkelingen in Venlo (o.a. het werkgemersservicepunt, werkbedrijf en Huizen van de Wijk) en de economische ontwikkeling het aandeel dat deelneemt in de samenleving zal stijgen. Deze realisatie is voor 2018 niet beschikbaar omdat er geen stadspeiling heeft plaatsgevonden.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het (naar vermogen) actief deelnemen aan de maatschappij

Bij het streven naar participatie voor allen past het streven naar een inclusieve arbeidsmarkt. Hierbij richten we ons op de volgende onderdelen:

1. WerkgeversServicePunt Noord-Limburg
2. Activiteiten Werkplein
3. Social Return on Investment
4. Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Op deze vier onderdelen hebben we het volgende gedaan:

1. WerkgeversServicePunt Noord-Limburg

Afgelopen periode is er door het WerkgeversServicePunt Noord-Limburg (hierna: WSP) geïntensiveerd op de verbinding tussen de werkgeversdienstverlening en de werkzoekendendienstverlening: de recruitmentaanpak. Dit is een onderdeel van het Aanvalsplan Venlo Werkt. Daarnaast legt het WSP verbindingen met onderwijs, brancheverenigingen, sociale partners en andere betrokken organisaties om te komen tot publiek-private arrangementen met ondernemers. Er zijn diverse arrangementen opgesteld samen met werkgevers waaronder bijvoorbeeld een opleidingstraject voor schilders in samenwerking met VOS en een arrangement tot opleiding basisdeclarant in samenwerking met logistieke bedrijven. Een ander voorbeeld is Albert Heijn. Albert Heijn zet zich in voor werkzoekenden met een indicatie banenafpraak door hen binnen de organisatie een betaalde baan aan te bieden. Daarbij biedt Albert Heijn aan om interne jobcoaching in te zetten in combinatie met een speciaal getrainde begeleider in de winkel zelf.

Naast deze arrangementen zijn er natuurlijk ook de individuele contacten met werkgevers. Voor de recruitmentaanpak en de arrangementen zijn voornamelijk derde geldstromen ingezet.

2. Activiteiten Werkplein

Centraal in de aanpak en de activiteiten van het Werkplein staat het Aanvalsplan Venlo Werkt. U wordt tijdens de vaste P&C-momenten geïnformeerd over de voortgang. De monitoring maakt deel uit van de brede monitor Sociaal Domein. Hier noemen we de belangrijkste punten.

Projecten

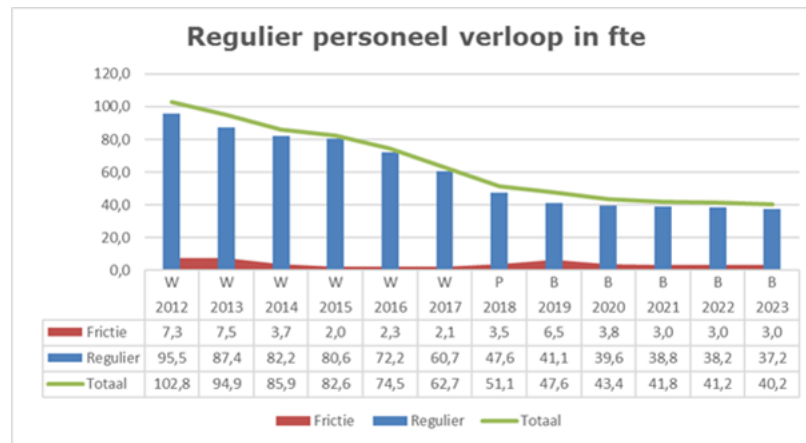
In maart 2018 heeft de gemeente Venlo een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Rendiz en Rabobank Foundation. Deze samenwerkingsovereenkomst is gebaseerd op een Social Impact Bond, een nieuwe en innovatieve manier van financieren. De eerste werkzoekenden zijn inmiddels gestart met hun traject bij Rendiz. Alle deelnemers zijn gekoppeld aan een trajectbegeleider die de deelnemer intensief begeleidt.

Ook de aanpak voor statushouders en niet-westerse allochtonen vormen een onderdeel van de activiteiten van het Werkplein. Er is een interne aanpak ontwikkeld waarbij een aantal coaches zich specifiek met de doelgroep statushouders bezighoudt. We zien dat deze aanpak resultaat heeft, in 2018 is een uitstroom uit de bijstand van 23% gerealiseerd. Voor de financiering van deze projecten wordt voornamelijk gebruik gemaakt van derde geldstromen. Zo is er subsidie aangevraagd (en toegekend) bij de Provincie Limburg om grensoverschrijdende samenwerking te intensiveren.

In september 2018 zijn we tevens gestart met het project 'Quintastics' dat zich richt op de groep 50+. In dit project staat de vraag centraal: Hoe kan de arbeidsmarkt zo ingericht worden dat werknemers tot aan de pensioengerechtigde leeftijd productief kunnen zijn op de arbeidsmarkt?

Wsw en WAA

Vanaf 2015 is de WAA-organisatie in transitie. Deze transitie is door de gemeenten die samenwerken binnen de WAA (Venlo, Beesel en Bergen) in gang gezet vanwege de aangekondigde bezuinigingen op de Wsw-budgetten. De kern van de transitie is om van een Multi-MKB-onderneming met een veelheid aan eigen bedrijfsactiviteiten naar een sociaal duurzaam detachingsbedrijf voor Wsw'ers te gaan. In 2018 zijn opnieuw belangrijke stappen gezet, onder andere door de vervreemding van de Kwekerij, de verkoop van de productielocaties aan de Edisonstraat en de verhuizing van de Edisonstraat naar het Werkplein Venlo. Formatief heeft de afbouw van de WAA ook in 2018 nog steeds doorgezet en is er eind 2018 sprake van bijna een halvering van het indirecte personeel in vergelijking met 6 jaar eerder. De kritische grenzen van wat de organisatie aankan, lijken daarmee bereikt te zijn.

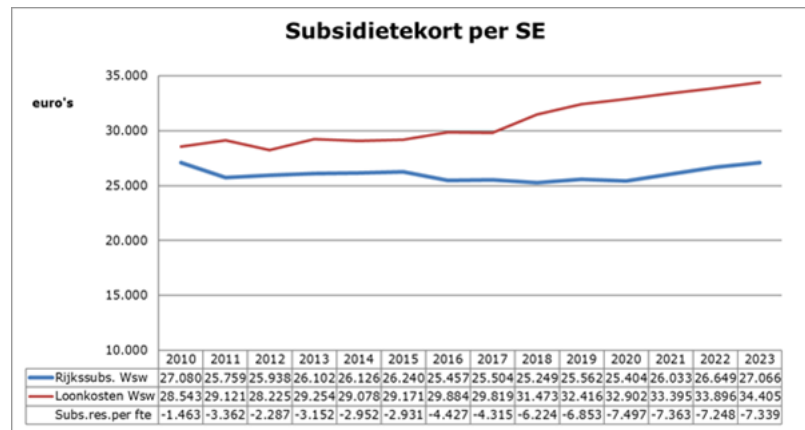
De grafiek laat het verloop van het regulier personeel in fte zien. Over de jaren 2012 tot en met 2023 is een dalende lijn te zien van iets meer dan 100 in 2012 tot ongeveer 40 in 2023.

Belangrijk ook is dat per 1 januari 2018 de opsplitsing van de doelgroep in medewerkers met hogere en lagere loonwaarde geformaliseerd is. Als gevolg daarvan vallen de Venlose Wsw-medewerkers met een loonwaarde tot 30% sinds 1 januari 2018 onder rechtstreekse verantwoordelijkheid van de gemeente Venlo en zit enkel het formele werkgeverschap nog bij de WAA. De gemeente Venlo heeft deze verantwoordelijkheid grotendeels via KanDoen georganiseerd en voorziet op die manier in een meer integrale benadering dat de betreffende medewerkers meer wijkgericht en leefomgeving-gebonden hun werk verrichten. In de gemeente Venlo gaat het om 226 beschutte Wsw-ers waarvan er 185 actief zijn binnen KanDoen. De overige medewerkers werken nog in ondersteunende diensten bij de WAA of bij de gemeente Venlo.

Gedurende 2018 is beleidsmatig doorontwikkeld op de transitie van de WAA. Er is gewerkt aan een businesscase gericht op het integraliseren van de gehele Venlose ketenaanpak rondom Werk, Inkomen en Participatie. Besluitvorming op deze businesscase heeft vertraging opgelopen en we verwachten nu deze businesscase eind 2019 ter besluitvorming voor te gaan leggen. Daarmee willen we een fundament leggen onder verdere integratie van de kennis, kunde en inzet van de verschillende schakels in de participatie- en re-integratieketens.

De financiële druk op de Wsw zelf blijft onveranderd groot, hoofdzakelijk als gevolg van de nog steeds verder dalende rijkssubsidie.

De grafiek laat het subsidietekort per SE zien over de periode 2010 tot en met 2023. Dit tekort neemt toe over de jaren, de loonkosten Wsw stijgen harder dan de Rijkssubsidie Wsw.

KanDoen

Mensen met een ondersteuningsbehoefte op het gebied van werk en arbeidsmatige activiteiten kunnen terecht bij KanDoen. Deelnemers/medewerkers van KanDoen zijn voormalige WAA-medewerkers met een Wsw-indicatie en een loonwaarde tot maximaal 30%; medewerkers met een uitkering vanuit de Participatiewet; deelnemers die zijn verwezen door het Sociaal Wijkteam en anders naar een maatwerkvoorziening voor dagbesteding zouden gaan en deelnemers met een Wlz-indicatie. Zij worden begeleid door een team van professionals dat deskundige coaching op maat biedt, een team van medewerkers vanuit zorg- en participatieaanbieders, coaches van het Werkplein en coaches vanuit de WAA. Medewerkers/deelnemers boeken sociale en maatschappelijke vooruitgang op meerdere leefdomeinen, stijgen op de participatieladder of zijn in staat om hun huidige niveau te behouden.

3. Social Return on Investment

De gemeente Venlo heeft sinds 1 januari 2012 Social Return On Investment (hierna SRoI) als beleidsuitgangspunt bij de inkoop van werken, diensten en leveringen. Ook wordt bij het verstrekken van subsidies een sociale paragraaf opgenomen bij de verstuurd definitieve subsidiebeschikking. De gemeente heeft veelal een fors beïnvloedbaar inkoopvolume per jaar en daarmee ook een belangrijk middel om de participatie op de arbeidsmarkt te stimuleren.

Via SRoI zijn in 2018 109 werkzoekenden gestart op een werkervaringsplaats, zijn 24 werkzoekenden terecht gekomen in een reguliere baan en zijn 7 werkzoekenden via een Leerlingwerkplek aan de slag gegaan.

4. Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Kwetsbare jongeren

Leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs (vso), praktijkonderwijs (PrO) en entreeonderwijs blijken kwetsbaarder op de arbeidsmarkt en zijn veelal aangewezen op intensieve begeleiding en ondersteuning om aan het werk te komen en aan het werk te blijven. Het aan het werk krijgen en houden van doelgroep is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de 4 O's: Ouders, Ondernemers, Onderwijs en Overheid. In de arbeidsmarktregio Noord-Limburg werken voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en entreeonderwijs, UWV en gemeenten intensief samen. Deze samenwerking is gestart onder het convenant Baanwijs. Het convenant is inmiddels afgelopen maar de samenwerking wordt voortgezet.

Door landelijke ontwikkelingen binnen het onderwijs, waaronder de entreeopleiding in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) komt het uitstroomperspectief van deze leerlingen richting het mbo en richting arbeid nog verder onder druk te staan. Een integrale benadering en een soepele overgang van school naar werk is hierdoor meer dan ooit van belang. Het programma Participatie en Werkgelegenheid in relatie met het programma Onderwijs en Jeugd maakt zich sterk voor een integrale en goed afgestemde uitvoering tussen ouders, onderwijs, ondernemers en overheid.

Een middel om tot deze soepele overgang te komen zijn de leerlingoverleggen. Hier wordt samen vanuit onderwijs en gemeente in opgetrokken om ervoor te zorgen dat de leerlingen in een doorlopende lijn vanuit school begeleid worden naar een vervolgplek. We zien dat bij een deel van de jongeren de arbeidstoeleiding moeizamer gaat, vanwege hun problematiek of hogere ondersteuningsbehoefte. Daarom heeft OG Buitengewoon sinds 2018 ingezet op een transitiecoach. De transitiecoach zet in op intensieve begeleiding en nazorg. Dit om te voorkomen dat de jongeren thuis komen te zitten en ze juist duurzaam te plaatsen. Door de extra en intensievere ondersteuning lukt het deze leerlingen om hun doel, een duurzame plek op de arbeidsmarkt, te bereiken.

Daarnaast is er in samenwerking met het team sportontwikkeling een ontwikkeltraject voor kwetsbare jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt opgezet (Team 12). De focus ligt op ontwikkeling van de deelnemer en vervolgens op doorstroom naar een externe stageplek en uitstroom richting een passende dagbesteding of een passende werkplek. Team 12 zorgt voor een doorgaande leerlijn en werkt nauw samen met haar ketenpartners. Participatie, persoonlijke ontwikkeling en het aanleren van werknemersvaardigheden staan centraal met daarbij natuurlijk passende ondersteuning en begeleiding van deskundigen. Daarnaast stimuleren ze een gezonde en actieve leefstijl.

Servicepunt Leren en Werken

In Noord-Limburg is een Leerwerkloket actief. In 2018 is onder andere de samenwerking met het WSP verstrekt en is het Leerwerkloket betrokken bij de arrangementen van het WSP en het ontwikkelen van nieuwe arrangementen.

Laaggeletterdheid en volwasseneneducatie

In 2018 is de aanpak laaggeletterdheid geïntensiveerd en de samenwerking met de partners en de aanbieders van taaltrajecten verstevigd. Dit heeft geresulteerd in het opstellen en uitvoeren van een gezamenlijk werkplan voor 2018.

Daarnaast is zowel in- als extern de aandacht voor de gevolgen van lage taalvaardigheden gegroeid: meer risico op werkloosheid, armoede en schulden, gezondheidsproblemen en eenzaamheid. Dit zorgt voor een meer integrale aanpak en naar verwachting op termijn voor meer positieve effecten.

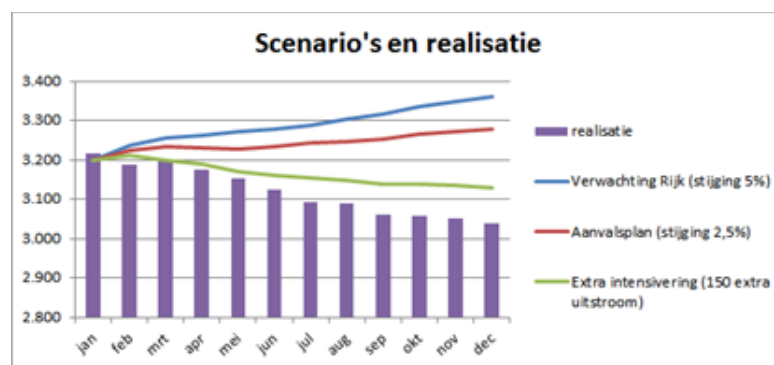
De vraag naar en het aanbod van verschillende taaltrajecten sluit ook steeds beter op elkaar aan. De taalvraag van de burger en dus ook het beoogde doel van het taaltraject is zeer divers. In voorbereiding zijn duale trajecten taal op de werkvloer en taal bij opvoedingsondersteuning.

Daarnaast is op het herkennen van laaggeletterdheid, het bespreekbaar maken en laaggeletterden op de juiste manier doorverwijzen binnen onze eigen organisatie extra ingezet. Zo hebben medewerkers van het team levenszaken een workshop gevolgd, verzorgd door de Stichting Lezen & Schrijven.

Onder meer tijdens de landelijke week van de alfabetisering/laaggeletterdheid zijn er samen met de partners van het Taalhuis en basisscholen een aantal acties georganiseerd om het taboe rondom laaggeletterdheid te verminderen en het belang van lezen en voorlezen te promoten.

Het naar vermogen voorzien in eigen inkomen

In 2018 hebben we een daling van het bijstandsvolume weten te realiseren die groter is dan verwacht op basis van de scenario's in het aanvalsplan.

De grafiek laat zien dat het bijstandsvolume in 2018 is gedaald van ongeveer 3.200 tot ongeveer 3.000. Deze daling is groter dan verwacht op basis van de scenario's die in het aanvalsplan geschetst zijn.

De ontwikkeling van het volume is niet de enige factor die een rol speelt bij deze verwachting. Ook het aantal mensen met parttime inkomsten speelt een rol. De flexibilisering op de arbeidsmarkt zorgt er voor dat de werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt steeds vaker uit parttime en tijdelijk werk bestaat. Een groeiende groep heeft bijstand als aanvulling op onregelmatige en lage inkomsten. We zien dat in Venlo relatief veel bijstandsgerechtigden een aanvullende uitkering bovenop hun inkomen nodig hebben.

In oktober 2018 bleek dat het definitieve BUIG budget voor 2018 fors hoger is dan verwacht. Voornamelijk door het gedaalde bijstandsvolume hebben een overschot op het BUIG budget gerealiseerd. In 2019 krijgen we te maken met een lager BUIG budget. Er wordt vol ingezet op uitstroom uit de uitkering om deze dalende trend in stand te houden en zo ook in 2019 binnen het BUIG budget te kunnen blijven.

Daarnaast is er het Venlose armoedebeleid dat bestaat uit wettelijke regelingen voor inkomensondersteuning, schuldhelpverlening en een aantal extra Venlose regelingen. Deze zijn het gemeentelijk vangnet op het gebied van inkomensondersteuning. Het armoedebeleid en schuldhelpverlening zijn erop gericht om armoede te bestrijden en te voorkomen. Hierdoor wordt meedoen in de samenleving makkelijker.

In 2018 is samen met het maatschappelijk middenveld het armoedebeleid 2015 – 2018 geëvalueerd. Er is nieuw armoedebeleid gerealiseerd, mede op basis van de evaluatie en in cocreatie met het maatschappelijk middenveld, dat vanaf 2019 richtinggevend is. Het nieuwe armoedebeleid is een integraal beleidsplan waarin tevens schuldhelpverlening is verwerkt.

Wat heeft het gekost?

Programma 03: Participatie & werkgelegenheid

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	50.859	49.872	98%	-986
Lasten	85.543	79.021	92%	6.522
Saldo baten en lasten	-34.685	-29.149	84%	5.536
Onttrekkingen aan reserves (baten)	1.191	555	47%	-636
Toevoegingen aan reserves (lasten)	135	240	178%	-105
Saldo verrekening met reserves	1.056	315	30%	-741
Totaal resultaat programma 03	-33.629	-28.834	86%	4.794

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in onderdeel: "baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma 03	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
GEEN kredieten van toepassing binnen dit programma				
Totaal kredieten				

Programma 4 Zorg en Welzijn

Inleiding

Programma Zorg en Welzijn is zowel inhoudelijk als financieel een omvangrijk programma: ongeveer een derde deel van de integrale gemeentebegroting wordt verantwoord in dit programma. In paragraaf 3.1 'Financiële verantwoording decentralisaties sociaal domein' hebben wij een integrale financiële verantwoording opgenomen van dit programma en van onderdelen uit het programma Participatie en Werkgelegenheid die om financieel-technische redenen gezamenlijk worden verantwoord binnen een zogenaamd financieel kader. Hierin is echter een groot deel van de verantwoording nog niet meegenomen omdat de jaarafrekening met de zorgaanbieders nog niet heeft plaatsgevonden.

De gemeente Venlo is bij de financiële afsluiting 2016 geconfronteerd met een verlies van circa 12 miljoen euro voor de uitgaven in het sociaal domein. Eind 2016 zijn al eerste maatregelen getroffen om dit verlies terug te dringen. In de tweede helft van 2017 is een Programmamanager Sociaal Domein a.i. aangesteld die na een analyse een plan van aanpak heeft opgesteld om te komen tot een duurzaam financieel evenwicht in het sociale domein. Als gevolg van de uitvoering van de maatregelen uit het plan van aanpak moet er vanaf 2020 een duurzaam (financieel) evenwicht worden bereikt: passende zorg en ondersteuning binnen financiële kaders.

Voor het terugdringen van het tekort in het sociale domein hebben wij voor 2018 en verder gekozen voor een herijking van onze koers. We hebben de inrichting van de uitvoering van de ondersteuning van onze inwoners op een andere wijze vormgegeven. Wij hebben gekozen om de methodiek van prestatiedenken te integreren in onze aanbestedingen.

Wat hebben wij bereikt?

Opmerking vooraf: wij zullen in dit programma niet per tactische doelstelling ingaan op de bereikte resultaten omdat er in veel gevallen sprake is van resultaten die een bijdrage leveren aan meerdere tactische doelstellingen in dit programma. Wij geven op een aantal hoofdproducten aan wat er in 2018 is bereikt. Hierbij dient te worden opgemerkt dat maatschappelijke partners ook in belangrijke mate hebben bijgedragen aan het realiseren van de resultaten.

Sociale basisondersteuning

De integrale buurtteams zijn begin 2018 van start gegaan en bieden op veel terreinen ondersteuning, een aantal cijfers:

- Bewonersondersteuning heeft gemiddeld zo'n 185 bewonersinitiatieven in begeleiding.
- Er zijn 3.900 mantelzorgers bekend bij het steunpunt mantelzorg; 2.135 mantelzorgers maken gebruik van de waardering vouchers.
- Er zijn 38 trajecten opvoedingsondersteuning opgepakt.
- De caseload (aantal inwoners dat begeleid wordt) van AMW is gemiddeld 575.
- Het aantal deelnemers in de Open Inloop met zwaardere problematiek is toegenomen.
- In totaal hebben 103 bewonersgroepen een bijdrage uit het SAM-fonds ontvangen voor hun initiatief. Het beschikbare budget was begin juni reeds volledig besteed.

Gezondheid van burgers

In 2018 is het uitvoeringsprogramma gezondheidsbeleid "Vitaal Venlo" door het college vastgesteld en op een aantal speerpunten zijn belangrijke stappen gezet in het behalen van de gestelde doelen, zoals:

- Het project Rookvrije Generatie is in 2018 echt op stoom gekomen. Waarbij op bestuurlijk niveau met belangrijkste stakeholders afspraken zijn gemaakt over het realiseren van de doelen.
- Er is in 2018 een integrale aanpak tegen eenzaamheid ontwikkeld en uitgevoerd.

Sociale wijkteams

- Wij hebben de integrale toegang tot zorg en ondersteuning vorm en inhoud gegeven met de sociale wijkteams;
- Wij hebben de regionale toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang verzorgd;
- Wij hebben de nieuwe methodiek van prestatiedenken voor een viertal aanbestedingen toegepast;

- Wij hebben inwoners op basis van een leefzorgplan maatwerkondersteuning en zorg geboden in het kader van de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Sociale basisondersteuning

Wij geven in deze paragraaf op een aantal hoofdproducten aan welke inspanningen wij hebben verricht die vervolgens een bijdrage hebben aan de tactische doelstellingen van dit programma.

Gemeenschapsaccommodaties

In 2018 hebben wij het laagdrempelige gebruik van gemeenschapsaccommodaties mogelijk gemaakt en ondersteund. Wij hebben gemeenschapsaccommodaties die ons eigendom zijn, verhuurd en in stand gehouden. Wij hebben aan acht beheersstichtingen subsidie verleend op basis van de subsidieregelingen *functieverbetering en exploitatiesteun gemeenschapsaccommodaties*.

Huizen van de wijk

Wij hebben verder uitvoering gegeven aan de beleidsuitgangspunten voor de Huizen van de Wijk door de functies Open Inloop, Informatie & Advies en flexwerkplekken voor Sociale Wijkteams en andere beroepskrachten in de wijk waar mogelijk te bundelen op één locatie in de wijk, bij voorkeur in een gemeenschapsaccommodatie.

Om ervoor te zorgen dat de huizen van de wijk ‘aansluiting blijven vinden’ binnen het sociaal domein hebben we verbinding gelegd tussen de positie van de Huizen van de Wijk en ontwikkelingen zoals de herijking van de sociale wijkteams, de doorontwikkeling van de Open Inloop, het toepassen van de methodiek van prestatiedenken en de beperkte beschikbaarheid van financiële middelen voor huisvesting. Wij hebben besloten in eerste helft van 2019 een tussentijdse evaluatie van de uitvoering van het beleid gemeenschapsaccommodaties te verrichten. Hierin besteden we ook aandacht aan de Huizen van de Wijk.

Informatie en advies

Per maand worden 300 tot 400 hulpvragen gesteld bij de I&A-punten in Venlo. Een aantal zaken valt op:

- Het taalniveau van de bezoekers is vaak laag.
- Bij enkele I&A-punten is het lastig om voldoende vrijwilligers te vinden.
  - Er is eind 2018 een nieuw informatiepunt gestart in Steijl.

- Eind 2018 is het jongerenservicepunt verhuisd naar een plek in het centrum.

Vrijwilligerscentrale Venlo

Eind 2018 kunnen we terugkijken op een goed jaar. Er zijn enorm veel dingen veranderd, ontwikkeld en doorontwikkeld. We zien dat het geïntroduceerde structurele scholingsaanbod enorm is gaan leven en we iedere maand aan de maximale capaciteit zitten. Ook het omgooien van de waarderingssactiviteiten (kleinschalige activiteiten bij vrijwilligersorganisaties ter waardering) beginnen te leven en krijgen positieve reacties. Het bereik op social media is flink gegroeid, evenals de reacties op vacatures op de website. Daarnaast is een start gemaakt met een aantal nieuwe thema's: beursvloer maatschappelijk ondernemen, structurele thema-netwerkbijeenkomsten en een op te zetten vrijwilligersacademie.

Open inloop

In 2018 hebben de gezamenlijke aanbieders die de begeleiding in de Open Inloop leveren, als voorloper op prestatiegericht inkopen, en binnen de bestaande contractuele kaders, een aanvullende opdracht gekregen. Daarmee kan 2018 als een overgangsjaar worden beschouwd. Samengevat is de opdracht dat ontwikkelingen in de Open Inloop leiden tot betere samenwerking en verbinding met de overige algemene voorzieningen en met de sociale wijkteams. De toegankelijkheid van alle Open Inloop-locaties voor meer kwetsbare mensen wordt verbeterd. Het te bereiken resultaat is minder inzet van maatwerkvoorzieningen voor dagbesteding omdat de Open Inloop passendere ondersteuning biedt aan bezoekers met meerdere problemen. Gedurende dit overgangsjaar zijn de voorbereidingen getroffen die tot de gewenste resultaat moeten leid. In 2019 zullen deze in de uitvoering zichtbaar worden. Tijdens de overgangsfase is met de aanbieders onderhandeld over de benodigde bezetting en de bijbehorende financiële ruimte. Omdat pas gedurende het jaar hierover overeenstemming is bereikt is het in 2018 niet gelukt om binnen het financiële kader te blijven. Dit heeft geleid tot maatregelen in de personele bezetting in de tweede helft van 2018. Dit heeft zeer beperkte gevolgen gehad voor de openingstijden en de dienstverlening.

SAM-fonds

In 2018 zijn de middelen in het SAM-fonds wederom volledig gebruikt (€ 253.000 waarvan 35.000 voor pilot buurtbudget Vastenavondkamp). In totaal hebben 110 bewonersgroepen een aanvraag voor een bijdrage uit het SAM-fonds ingediend, waarvan er 103 zijn gehonoreerd. Er zijn veel aanvragen ontvangen voor een bijdrage in het kader van Whatsapp buurtpreventie en het opknappen van speelplekken. Hiermee werd een bijdrage geleverd aan het vergroten van het

gevoel van veiligheid en het versterken van de contacten op straat- en buurt niveau.

In oktober 2017 is op basis van een motie voor 2018 € 35.000 toegekend aan de wijk Vastenavondkamp voor een pilot buurtbudget. Naast deze middelen uit het SAM-fonds is voor deze pilot € 35.000 beschikbaar gesteld uit het budget Beheer Openbare Ruimte. Ook de provincie heeft € 20.000,- beschikbaar gesteld voor het buurtbudget. Tijdens de pilot buurtbudget zijn door bewoners 23 projecten gekozen die in 2018 en 2019 worden uitgevoerd.

Maatschappelijke participatie

Maatschappelijke participatie noemen we nu sociale basis. Er is eind 2018 herijkt beleid voor de sociale basis vastgesteld (voorheen *Inwoners aan zet*). Hierin is een aantal nieuwe speerpunten opgenomen. Bijvoorbeeld eenzaamheid. Om eenzaamheid te verminderen, werken we samen met een groot aantal (vrijwilligers)organisaties. De samenwerking is echt van onderop ontstaan; de gedeelde visie is dan ook dat iedere inwoner of organisatie een verantwoordelijkheid heeft om iets te doen tegen eenzaamheid. Dit is tevens onderdeel van het lokaal gezondheidsbeleid.

Een ander speerpunt betreft de nieuwkomers in de wijk. De druk op de wijk neemt toe, door de komst van bijvoorbeeld statushouders en mensen met een GGZ-problematiek. Het is belangrijk om de wijk te ondersteunen om deze nieuwkomers welkom te heten. Tot slot is en blijft communicatie een speerpunt. Eind 2018 zijn verschillende gesprekken gevoerd (intern en extern) met als doel het verbeteren van onze digitale informatie over ondersteuningsmogelijkheden in Venlo. Deze verbeteringen worden in 2019 doorgevoerd.

Gezondheid van burgers

Lokaal Gezondheidsbeleid

In februari is het uitvoeringsprogramma lokaal gezondheidsbeleid 2017-2020 vastgesteld. We investeren daarmee preventief in de voornaamste uitdagingen op het gebied van de volksgezondheid én op de thema's die lokaal prioriteit verkregen: dementie, bewegen/inactiviteit, overgewicht, roken en eenzaamheid. Elk van de thema's is vertaald naar een maatschappelijke beweging, die we inzetten met een netwerk van samenwerkingspartners. Een aantal hoofdpunten in 2018:

- JOGG (Jongeren op gezond gewicht): In februari is besloten om de JOGG aanpak voor minimaal 3 jaar te verlengen. Op 1 juni werd bekend dat het percentage overgewicht onder kleuters en peuters (2 tot 5 jaar) met 10% is gedaald tussen 2015 en 2017. (o.b.v. jaarrapportage GGD Jeugdgezondheidszorg). Het lokale plan van aanpak is met partners geëvalueerd en herijkt voor de jaren 2019-2021.

- Rookvrije Generatie: De lokale werkgroep met o.a. VieCuri, Vincent van Gogh, Cohesie en GGD heeft dit jaar de meeste doelstellingen uit het uitvoeringsprogramma gerealiseerd. Bestuurders van genoemde zorgpartners committeerden zich aan de beweging en tekenden een langjarig [convenant op weg naar een rookvrije generatie](#). Diverse sportverenigingen, speelplekken en scholen besloten, gesteund door de werkgroep, rookvrij te worden. Gemeente Venlo werd finalist in de landelijke Rookvrije Generatie Awards en kreeg een vermelding in het nationaal preventieakkoord. (speelpark Klein Zwitserland won in de categorie recreatie).
- Eén tegen eenzaamheid: Samen met een coalitie van zorg- en welzijnspartners is een breed netwerk geïnitieerd voor een integrale aanpak tegen eenzaamheid. Op 4 oktober tekenden 16 partners samen met de gemeente Venlo een intentieovereenkomst. Een plan van aanpak is tevens opgesteld en uitvoering hiervan is eind 2018 gestart.
- Tenslotte verwelkomde het lokale reanimatienetwerk en Stichting Hart voor Venlo in april 2018 de duizendste reanimatievrijwilliger (inmiddels bijna 1.100). Hiermee hebben we de overlevingskans bij acute hartstilstand verder vergroot. De Stichting is financieel bijna zelfstandig, dankzij bijdragen van derden.

Positieve Gezondheid

Rode draad door alle activiteiten in het gezondheidsbeleid blijft de visie Positieve Gezondheid. Daarbij gaat het over hoe je veerkrachtig en betekenisvol kunt leven, met de nadruk op gezondheid en gedrag in plaats van ziekte en zorg. Ook binnen andere (beleids-)terreinen krijgt deze visie steeds meer aandacht.

GGD Limburg Noord (VRLN)

De wettelijke taken op het gebied van gezondheidsbescherming en –bevordering, die voortkomen uit de Wet Publieke Gezondheid, zijn ook in 2018 uitgevoerd via de jaarlijkse bijdrage in de GR Veiligheidsregio: programma Gezondheid (GGD). Nieuw is het regionale besluit voor de ontwikkeling van de Risk Factory.

Sociale wijkteams

In 2018 zijn wij gestart met de nieuwe manier van werken. Hierbij hebben wij dit jaar anders gewerkt dan voorgaande jaren, namelijk:

- Het aantal sociale wijkteams is teruggebracht van 12 tot 6;
- Naast de 6 sociale wijkteams is er een wijkteam+ ingericht voor complexe casussen waar een directe interventie nodig is, voor casussen waarbij specialistische kennis vereist is en casussen waar sprake is van een direct veiligheidsrisico.

- De regisseursrol van de wijkteamleden is duidelijker neergezet en de rol van wijkteamleden als verbinder met verwijzers en scholen is geconcretiseerd. Wij zijn blijven werken vanuit het uitgangspunt 1GezinPlanRegisseur.
- Om vroegtijdig te kunnen signaleren en optimaler gebruik te kunnen maken van voorliggende en algemene voorzieningen, zijn aan het onderwijs en de huisartsen vaste wijkteamleden gekoppeld. Deze afspraken zijn ook met andere rechtstreekse verwijzers gemaakt zoals de jeugdartsen en Bureau Jeugdzorg Limburg en de William Schrikker groep.
- We zijn gestopt met de uitvoeringsteams individuele ondersteuning en jeugd (gezinscoaches).

Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH)

In 2017 is het ZVH gestart met het gebiedsgericht werken, in 2018 is dit verder vormgegeven door fysiek aan te sluiten bij de lokale overlegstructuren. De door het ZVH georganiseerde conferentie over nazorg ex-gedetineerden werd goed bezocht en gaf ook voldoende aanknopingspunten om met deze doelgroep verder aan de slag te gaan. Er is een expertteam van start gegaan dat de gecertificeerde instelling ondersteunt bij vastgelopen complexe jeugd casussen om te komen tot een maatwerk aanpak. Ook de werkwijze van de beschermtable is verder doorontwikkeld. Inmiddels lukt het om bij alle casussen ook de ouders en de kinderen aan tafel te krijgen. Tenslotte is er veel energie gestoken in het ordenen van de interne processen waardoor het meer uniformiteit in het werken is ontstaan.

Inkoop maatwerkvoorzieningen 2017 en 2018

In 2018 is voor het eerste jaar gewerkt met contractafspraken met zorgaanbieders op basis van de methodiek van het prestatiedenken. Deze methodiek is bij de volgende thema's toegepast:

- Algemeen Maatschappelijk Werk;
- Begeleiding Individueel (Wmo);
- Maatwerkdiensten Jeugd (lokaal);
- Beschermd Wonen en Beschermd Thuis.

We hebben de nieuwe samenwerking met zorgaanbieders vorm gegeven met behulp van het relatiemanagement. In gesprekken met aanbieders hebben we de voortgang van de contractafspraken gevolgd, zoals de prognose van de aanbieder en inhoudelijke ontwikkelingen. Tevens hebben we met aanbieders aanzetten gemaakt van prestatie-indicatoren om de prestaties te monitoren. Voor het jaar 2019 zijn de contracten op de genoemde onderdelen verlengd. Aanvullend hierop zijn bij de aanbieders kansdossiers opgevraagd. Hierin hebben zij projecten

aangedragen die een versnelling betekenen in het behalen van de door de gemeente Venlo geformuleerde doelen. Deze projecten worden in 2019 uitgevoerd.

Begeleiding Individueel (BGI)

Door de aanpassingen die we gedaan hebben in 2018 in de relatiegesprekken en themassessies met aanbieders zien we dat aanbieders beter de samenwerking aangaan. Daarbij zijn vele aanbieders ook uitdrukkelijk de verbinding met het voorliggend veld/maatschappelijk werkpartners gaan maken. Dit alles resulteert in aanzienlijk minder maatwerkvoorzieningen BGI in 2018, en ook lagere kosten. Met name de lichtere ondersteuningsvragen vinden meer plek in de wijk bij maatschappelijk werkpartners en voorliggend veld, in plaats van maatwerk begeleiding. Ook relatie tussen wijkteams en aanbieders is verbeterd, waardoor cliënten beter het passende aanbod krijgen en hetgeen leidt tot efficiency.

We zien uitdrukkelijk partijen die in de samenwerking naar nieuwe vormen van ondersteuning kijken, collectief en laagdrempelig. Dit moet verdere uitwerking krijgen in 2019 (kansendossiers).

Maatwerkvoorzieningen dagbesteding

Door strakke sturing vanuit de sociale wijkteams is in 2018 het totale aantal indicaties voor maatwerkvoorzieningen dagbesteding licht gedaald. Binnen dit totaal is het aantal indicaties midden en zwaar licht toegenomen. Dit komt overeen met de door de sociale wijkteams geconstateerde toename van de zwaarte van de problematiek. Vanuit de sociale wijkteams zijn meer hulpvragers naar de Open Inloop, de algemene voorziening voor dagbesteding in de wijk, verwezen.

Hulpmiddelen

Voor de maatwerkvoorziening Wmo-hulpmiddelen heeft Venlo samen met de regiogemeenten en de gemeente Leudal een raamovereenkomst met één leverancier. Deze leverancier verstrekt nieuwe en herverstrekt gebruikte hulpmiddelen, verleent 24 uren service en zorgt voor het onderhoud van de hulpmiddelen. In 2018 heeft verdere optimalisering van afspraken en processen plaatsgevonden, waarbij het belang van de klant voorop staat. Onder andere zijn pasmiddagen bij de leverancier ingevoerd, waardoor klanten sneller het juiste hulpmiddel in gebruik kunnen nemen.

In 2018 hebben de strengere toetsing en het verplicht consulteren van wijkteamleden met een ergotherapeutische achtergrond vóór het indiceren van (complexe) hulpmiddelen geleid tot een afname van het aantal verstrekte Wmo-hulpmiddelen.

Huishoudelijke hulp

Voor de maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp heeft Venlo samen met de regiogemeenten een raamovereenkomst. Op grond van deze raamovereenkomst verlenen sinds 2017 negen aanbieders huishoudelijke hulp in onze gemeente.

Onderzoek mogelijkheden kostenbesparing door algemene voorziening

In 2018 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden tot kosten besparing door voor inwoners met een lichte ondersteuningsvraag huishoudelijke hulp een zgn. algemene voorziening in te richten, dus toegankelijk zonder voorafgaand keukentafelgesprek, met een vaste bijdrage per uur van bijvoorbeeld € 10,-.

Conclusies van dit onderzoek waren:

- Er is geen meeropbrengst te verwachten van eigen bijdragen omdat geregeld moet worden dat de voorziening voor mensen met lage inkomens (het merendeel van de cliënten) betaalbaar moet blijven. Bovendien was in het Regeerakkoord aangekondigd dat er een voor iedereen gelijk abonnementstarief voor de Wmo zou worden ingevoerd. Dit laatste is met ingang van 2019 inmiddels gebeurd.
- Het gemiddeld aantal uren huishoudelijke hulp per cliënt op jaarbasis was in Venlo in 2016 en 2017 iets lager dan het gemiddeld aantal uren in gemeenten met een algemene voorziening;
- Het aantal cliënten huishoudelijke hulp per 1.000 inwoners is vergeleken met de regio, met de provincie en met de beperkte landelijke cijfers die voorhanden waren. In alle gevallen was het aantal in Venlo hoger, ondanks de dalende tendens (die is er ook landelijk gezien). Voor een deel is dit te verklaren uit de leeftijdsopbouw en sociaal-economische factoren, voor een deel ook uit de toetsing in de toegang.

Op basis van deze conclusies is besloten om geen algemene voorziening in te richten, maar om met name nieuwe aanvragen strenger te toetsen aan de landelijk vastgestelde richtlijnen, om daarmee geleidelijk het aantal cliënten huishoudelijke hulp te laten dalen naar het niveau en daarmee ook kosten te besparen, uitgaande van gelijkblijvende tarieven.

Nieuwe cao en gevolgen voor tarieven

In 2018 is er een nieuwe cao voor de huishoudelijke hulpen van kracht geworden, op grond waarvan alle hulpen in een hogere loonschaal zijn geplaatst en jaarlijks in een hogere loontrede komen, totdat ze het maximum van de hogere schaal hebben bereikt. Als gevolg daarvan stijgt het inkooptarief t/m jaarlijks bovengemiddeld, ook in de komende jaren. In 2018 is het tarief gestegen van € 23,21 eind 2017 naar € 25,00 per uur; voor 2019 is het tarief vastgesteld op € 27,37 per uur.

Aantal cliënten en uren gedaald, kosten toch gestegen als gevolg van tariefstijging

Sinds begin 2018 is strenger getoetst door de sociale wijkteams. Dit heeft ertoe geleid, dat zowel het aantal cliënten als het aantal uren huishoudelijk hulp is gedaald. Vanwege de bovengemiddelde tariefstijging zijn de kosten voor huishoudelijke hulp ten opzichte van 2017 desondanks gestegen. De gemeente ontvangt wel compensatie van het rijk voor stijgende (loon-)kosten.

Logeren/ kortdurend verblijf als respijtzorg

In 2018 is in samenwerking met het Zorgkantoor, de Zorgverzekeraar en collega gemeenten in Noord-Limburg verder gewerkt aan de komst van de app ZorgBedWijzer. Deze app moet ervoor zorgen, dat inwoners op een eenvoudige manier naar een passende plek worden doorverwezen. In een latere fase wordt bekeken, wie de zorg financiert. Hiermee ontvangen inwoners snel passende zorg en kunnen behandelaars (huisartsen, verpleegkundigen) in één oogopslag zien, waar ruimte is om inwoners tijdelijk op te vangen. Dit voorkomt dus ook onnodige bureaucratie in de zorg. Implementatie van de app staat gepland voor uiterlijk medio 2019.

Toezicht en handhaving in de Wmo en de Jeugdwet

Vanaf 2016 is de functie toezichthouder kwaliteit Wmo door de Noord-Limburgse gemeenten gezamenlijk ingevuld. Op basis van een tussenevaluatie van de toekomstige functiebehoefte hebben de regiogemeenten Noord-Limburg begin 2018 een nieuw convenant afgesloten voor de invulling van de functie toezichthouder Wmo. Daarbij is tevens besloten dat Venlo zorg draagt voor deze functie (voorheen was dit de gemeente Bergen) en is een toekomstig (aangepast) functieprofiel gemaakt. In de praktijk bleek werving van een passende functionaris moeilijk. Dit betekent dat in 2018 het accent heeft gelegen op afhandeling van formele meldingen van calamiteiten/incidenten (2 in totaal).

Sinds het najaar 2018 is de functie beperkt ingevuld. Deze functionaris heeft zich enerzijds gericht op de doorontwikkeling van de taken in relatie ook tot de invulling van sociale recherche (zie hierna) en anderzijds aanvang gemaakt met het oppakken van signalen door uitvoering van risico-gestuurde onderzoeken. Deze onderzoeken hebben nog een doorloop in 2019.

Het accent heeft in de eerste jaren na de decentralisatie in het hele land vooral gelegen op toezicht op de kwaliteit van zorg. Als gevolg van toenemende signalen in het land van mogelijk(e) misbruik en fraude is er vanaf 2017 toenemend aandacht voor de rechtmatige verstrekking van voorzieningen. Zo ook in onze gemeente en in de regio.

In 2018 heeft een regionale werkgroep zich hier mee bezig gehouden. Dit heeft geleid tot:

- uitbreiding van de taken van de sociale recherche (vooralsnog tijdelijk (tot 1 juli 2020) met toezicht en handhaving op grond van de Wmo en de Jeugdwet
- tot het vaststellen van een gelijklozend beleidsplan handhaving Wmo en Jeugdwet in alle Noord-Limburgse gemeenten
- aansluiting bij het landelijke Informatieknooppunt Zorgfraude.

Voor de regionale uitvoering wordt 1 fte gezamenlijk bekostigd door de Noord-Limburgse gemeenten, voor de uitvoering specifiek voor Venlo wordt nog 1 fte ingezet. Gebleken is dat het toezicht op rechtmatigheid in de Wmo en de Jeugdwet complexer en meer omvattend is dan het toezicht op rechtmatigheid in de Participatiewet. Er kunnen meer partijen betrokken zijn bij misbruik en fraude en de impact van geconstateerde misbruik en fraude kan veel groter zijn. Toezicht op kwaliteit en toezicht op rechtmatigheid zijn nauw met elkaar verweven en worden dan ook in afstemming met elkaar verder doorontwikkeld. Het jaar 2019 zal met name nodig zijn om preventie van misbruik en fraude en het toezicht rechtmatigheid goed in te bedden in de organisatie, om verdere deskundigheid op te bouwen en om eerste ervaringen op te doen met praktijkcasussen.

Maatwerkvoorzieningen jeugd

We hebben met zorgaanbieders voor de lokale maatwerkdiensten jeugd nadere afspraken gemaakt over de uitvoering van de contracten. Het relatiemanagement is ingericht. Tegelijkertijd is de methodiek van prestatiedenken geïmplementeerd in de sociale wijkteams en zijn hierover afspraken gemaakt met partners. Ook de samenwerking met de toegang is versterkt. We hebben door de inzet van contactpersonen de verbinding met onder andere huisartsen en onderwijs versterkt. Met de gecertificeerde instellingen (Bureau Jeugdzorg en William Schrikker Groep) voeren we lokaal relatiemanagement. De ervaringen die we in 2018 hebben opgedaan met genoemde partners hebben we meegenomen in de inhoudelijke uitvraag die we voor 2019 hebben neergelegd bij de aanbieders van de lokale maatwerkdiensten Jeugd. Daarnaast hebben we stappen gezet in de aanpak jeugdoverlast en in het verbinden van het jeugddomein met het veiligheidsdomein. We hebben in het kader van het actieprogramma Zorg voor de Jeugd een transformatieplan jeugdhulp Noord-Limburg opgesteld dat we in 2019 en 2020 uitvoeren. Regionaal hebben we ook gewerkt aan een nieuwe subsidieregeling voor de gecertificeerde instellingen en aan een evaluatie en herinrichting van de

crisishulpverlening voor jeugd. Daarnaast hebben we deelgenomen aan het regionale leertraject inkoop, onderzoek naar jeugdhulpverlening in Noord-Limburg en een aandeel geleverd in reguliere regionale taken.

Maatschappelijke Opvang

Op basis van de uitgangspunten die zijn benoemd in de Regiovisie bijzondere doelgroepen 2017-2020 hebben wij in nauwe samenwerking met de regiegemeenten en de zorginstellingen in 2018 verder gewerkt aan de nieuwe aanpak maatschappelijke opvang Noord-Limburg. In 2018 zijn Moveoo, het Zelfregiecentrum, het Leger des Heils, Rendiz en Vincent van Gogh gestart met een kleinschalig opvangconcept waarin (dreigend) dakloze inwoners intensief worden begeleid om zo snel mogelijk weer een eigen dak boven hun hoofd te krijgen. Het opvangconcept is geïmplementeerd en draait, eerste resultaten zijn positief op basis van reacties van de doelgroep. Blijvend punt van aandacht is de beschikbaarheid van passend en betaalbare woningen om de doorstroom te kunnen realiseren. De zeven Noord-Limburgse gemeenten hebben in een samenwerkingsconvenant afspraken gemaakt over de onderlinge samenwerking en verantwoordelijkheden rondom deze nieuwe aanpak.

De toegang tot de maatschappelijke opvang is sinds 2018 gelegd bij het wijkteam+. Hiermee is de regie op de doelgroep voortaan lokaal georganiseerd en verbonden met de lokale sociale wijkteams. Hierdoor is een meer doorlopende lijn van hulpverlening georganiseerd.

Vrouwenopvang

Voor de regio Noord- en Midden-Limburg verzorgt de Mutsaersstichting de opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld, de vrouwenopvang. We kopen hiervoor 18 bedden in. Dit is exclusief plaatsen voor eventueel meekomende kinderen. In 2018 hebben 33 vrouwen en 32 kinderen gebruik gemaakt van dit aanbod. Van deze 33 vrouwen kwamen er 22 vrouwen uit de regio, 2 vrouwen kwamen uit Zuid-Limburg en 9 elders uit land. Landelijk is de afspraak gemaakt dat bij zogenaamde code-rood casussen, waar de regionale opvang niet veilig is, altijd uitgeweken kan worden naar een andere regio. De gemiddelde verblijfsduur was 140 dagen. Het streven is de opvang tot maximaal 3 maanden te beperken. Vanwege onvoldoende passende huisvesting lukt dit vaak niet.

Veilig Thuis

Veilig Thuis heeft in 2018 in totaal 5.291 meldingen en adviesvragen gekregen. Dit betroffen 1.427 zaken uit Venlo. Van deze Venlose zaken zijn 109 zaken in onderzoek genomen vanwege de acuut onveilige situatie. Naast het aannemen en afhandelen van adviezen en meldingen heeft Veilig Thuis in nauwe samenwerking met het landelijke netwerk Veilig Thuis in 2018 veel tijd gestoken in de doorontwikkeling van de werkprocessen van Veilig Thuis. De resultaten hiervan

zijn de ontwikkeling en implementatie van een nieuw triage-instrument, het vernieuwd informatieprotocol, en het vernieuwde handelingsprotocol. De nadrukkelijke wens voor uniform werken door de 26 Veilig thuis organisaties heeft hiermee gestalte gekregen.

Ook de aanscherping van de Wet meldcode per 1 januari 2019 en de veranderde rol van Veilig Thuis vanaf deze datum heeft veel voorbereidingen gekost. Vanaf 2019 krijgt Veilig Thuis een nog grotere rol in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Beschermd wonen

De producten Beschermd Wonen en Beschermd Thuis zijn voor 2018 voor Noord- en Midden-Limburg aanbesteed op basis van onderdelen uit de methodiek prestatie denken.

- Beschermd wonen is begeleiding van cliënten vanuit een intramurale woonvoorziening met 24-uurs aanwezigheid van ondersteuning en begeleiding en toezicht door professionals in de directe omgeving.
- Een inwoner met beschermd thuis woont zelfstandig en ontvangt planbare en niet planbare zorg en ondersteuning, veelal in zijn eigen woning. Er wordt 24-uurs bereikbaarheid en beschikbaarheid geboden door een professional in de nabijheid.

In november 2018 tekenden 22 zorgorganisaties, 5 woningcorporaties en 6 gemeenten het "Afsprakenkader huisvesting kwetsbare burgers Noord-Limburg". Partijen spreken de gezamenlijke ambitie uit om alle kwetsbare burgers snel en effectief passende ondersteuning en huisvesting te bieden.

Onder andere de bovenstaande investeringen hebben ertoe geleid dat het aantal cliënten fors zijn gedaald ten opzichte van 2017 en mensen zijn doorgestroomd van Beschermd Wonen naar Beschermd thuis. Dit heeft een positief effect op de kosten.

Monitorinformatie is verder verbeterd met behulp van een data analist. Dit heeft onder andere opgeleverd dat we veel beter in staat zijn geweest cliëntstromen in kaart te brengen en kosten te prognosticeren.

Wat heeft het gekost?

Programma 04: Zorg en Welzijn

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	8.234	7.551	92%	-683
Lasten	137.501	139.286	101%	-1.784
Saldo baten en lasten	-129.267	-131.735	102%	-2.468
Onttrekkingen aan reserves (baten)	150	129	86%	-21
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	150	129	86%	-21
Totaal resultaat programma 04	-129.117	-131.605	102%	-2.489

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in de paragraaf "Sociaal domein"

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma 04	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
Kinderboerderij	Uitbreiding	250	225	25
MFA Op den Berg	Uitbreiding	5.000	89	4.911
WMO Hulpmiddelen 2018	Vervanging	750	750	
Totaal kredieten		6.000	1.064	4.936

Programma 5 Onderwijs en Jeugd

Inleiding

In het programma Onderwijs en Jeugd beschrijven wij de relatie tussen de gemeente en de jeugdige inwoners van Venlo. Het algemeen vormend onderwijs en het toezicht op het volgen van onderwijs behoren tot dit programma.

Aan het beroeps- en hoger onderwijs besteden we aandacht in programma 6 Economie en Toerisme. Op de jeugdige inwoners waarbij een accent ligt op 'zorg en ondersteuningsvragen' gaan wij in bij programma 4 Zorg en Welzijn.

Wat hebben wij bereikt?

Adequate leeromgeving

Huisvesting

In het jaar 2018 is het Onderwijshuisvestingsplan gemeente Venlo 2018-2038 tot stand gekomen. Het Onderwijshuisvestingsplan gemeente Venlo 2018-2038 is gebaseerd op de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting, van de gemeente Venlo en de Venlose schoolbesturen. De basis van dit plan is een in overleg met de schoolbesturen opgesteld spreidingsplan. Dit spreidingsplan geeft inzicht in de toekomstige huisvestingsbehoefte van het onderwijs, rekening houdend met de onderwijskundige ambities van schoolbesturen en gemeente.

De gemeente Venlo en de schoolbesturen hebben afgesproken om het levensduur verlengend renoveren als belangrijkste kader voor (vervangende) bouw te zien.

Projecten 2018;

- De renovatie van de oude LTS aan de Roerdompstraat ten behoeve van Praktijkschool 't Wildveld en VSO-school de Velddijk is on-hold gezet. De hiermee samenhangende aanbestedingsprocedure is als ongeldig gekwalificeerd. In 2018 zijn gesprekken gestart met OG Buitengewoon om tot adequate onderwijshuisvesting te komen voor Praktijkschool 't wildveld en VSO de Velddijk.
- Gesprekken over vervangende nieuwbouw van SO-school De Wijnberg en de uitbreiding van de VSO-school De Wijnberg zijn voortgezet.
- De aanpassing van het VSO-schoolgebouw aan de Hulsterweg 1 ten behoeve van de islamitische basisschool Al Andalous is afgerond, het gebouw is bij de start van het schooljaar 2018-2019 in gebruik genomen.

Onderwijshuisvesting schakelklassen

In het kader van het uitvoeren van het lokale OnderwijsAchterstandenBeleid (OAB) is het aantal schakelklassen met ingang van 1 januari 2018 uitgebreid van 7 naar 9. De uitbreiding heeft plaatsgevonden in Tegelen (Op de Heide) en in het kerkdorp Belfeld.

In deze schakelklassen zitten leerlingen die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen. Uitbreiding van het aantal schakelklassen was noodzakelijk in verband met een (tijdelijke) verhoogde instroom van het aantal statushouders en van het aantal kinderen uit gezinnen van arbeidsmigranten.

Ook autochtone leerlingen die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen kunnen geplaatst worden in een schakelklas. Zo'n 90-100 kinderen hebben gedurende 12 maanden deelgenomen aan het extra aanbod taalonderwijs. Scholen waar een schakelklas is aangehaakt zijn: Kleurrijk, Taal en Lent, De Regenboog, Mikado 2x, De Schalm, Toermalijn, Kom.mijn en Harlekijn.

Gezien het aantal leerlingen dat in aanmerking komt voor plaatsing in een schakelklas is continuering van de schakelklas bij Kom.mijn en de Schalm per 1 januari 2019 niet langer noodzakelijk. Beide klassen zijn gestopt.

In het vierde kwartaal van 2018 was er sprake van een verhoogde instroom in de wijk "Klingerberg". In verband met deze toename is er per 1 januari 2019 een schakelklas aangehaakt bij basisschool Klingerberg.

Op basis van de feitelijke bezetting zal jaarlijks bekeken worden of continuering noodzakelijk is.

In Venlo (Valuas-college) is een internationale Schakel Klas-voorziening (ISK) ingericht die voortgezet onderwijs biedt aan niet-Nederlandstalige kinderen uit de gemeenten Venlo en Peel en Maas (capaciteit 8 groepen van 18 leerlingen). In het Dendron College in Horst is een internationale Schakel Klas-voorziening ingericht voor niet-Nederlandstalige kinderen uit Venray en Horst aan de Maas.

Leerlingenvervoer

Het verplaatsen van de islamitische basisschool naar Venlo-Zuid is met ingang van het schooljaar 2018/2019 geëffectueerd. Als gevolg hiervan (centrale ligging/betere bereikbaarheid) kon het aantal vervoersbewegingen ingaande het schooljaar 2018/2019 worden afgebouwd/beperkt.

Competentieontwikkeling

Voorkomen voortijdig schoolverlaten

De meest actuele cijfers waarop wij beschikken betreffen schooljaar 2016-2017. De Regionaal Meld- en Coördinatie (RMC) regio Noord- en Midden-Limburg scoort met een percentage van 1,55% verzuim (2016-2017) onder het landelijke gemiddelde. De gemeente Venlo scoort 2.041% verzuim (2016 =1.89%). Hoewel het aandeel binnen onze gemeente boven het landelijk gemiddelde ligt, is het aantal voortijdig schoolverlaters in de afgelopen jaren afgenomen. De kern van de aanpak is de intensieve samenwerking (gezamenlijke aanpak) tussen onderwijsbesturen, scholen en gemeente middels leerplicht- en RMC-consulenten.

	2014-2015			2015-2016			2016-2017		
	dln	vsv	vsv%	Dln	vsv	vsv%	Dln	vsv	vsv%
Venlo	7405	163	2,20	7350	139	1.89	7419	151	2.04

Opvallend is dat de leeftijd van jongeren welke zich melden bij de gemeente voor ondersteuning, of overgaan naar een andere vorm van onderwijs, verder daalt, dit komt mede voort uit het “beleid” van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs om sober om te gaan met toelaatbaarheidsverklaringen (basis is tot 18 jaar), dit terwijl jongeren feitelijk tot 20 jaar onderwijs binnen VSO zouden kunnen volgen.

Peuteropvang/VVE

In 2018 is de kwaliteit van peuteropvang en voor- en vroegschoolse educatie (VVE) verder verbeterd met de inzet van de geormerkte rijksmiddelen voor het Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid (GOAB).

Met ingang van 1 januari 2018 is de wet Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in werking getreden. Dit betekent dat alle peuterspeelzalen nu kinderdagverblijven zijn. Ouders van wie de kinderen naar de peuteropvang (kinderopvang 2-4 jarigen) gaan, kunnen nu aanspraak maken op kinderopvangtoeslag via de belastingdienst. De gemeente moet peuteropvang bekostigen voor de peuters waarvan de ouders niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag. Aansluitend bij de systematiek van de inkomensafhankelijke bijdrage van de belastingdienst, hebben we ervoor gekozen om ook een inkomensafhankelijke bijdrage te vragen aan ouders zonder kinderopvangtoeslag. Hierbij hanteren we de VNG-adviestabel.

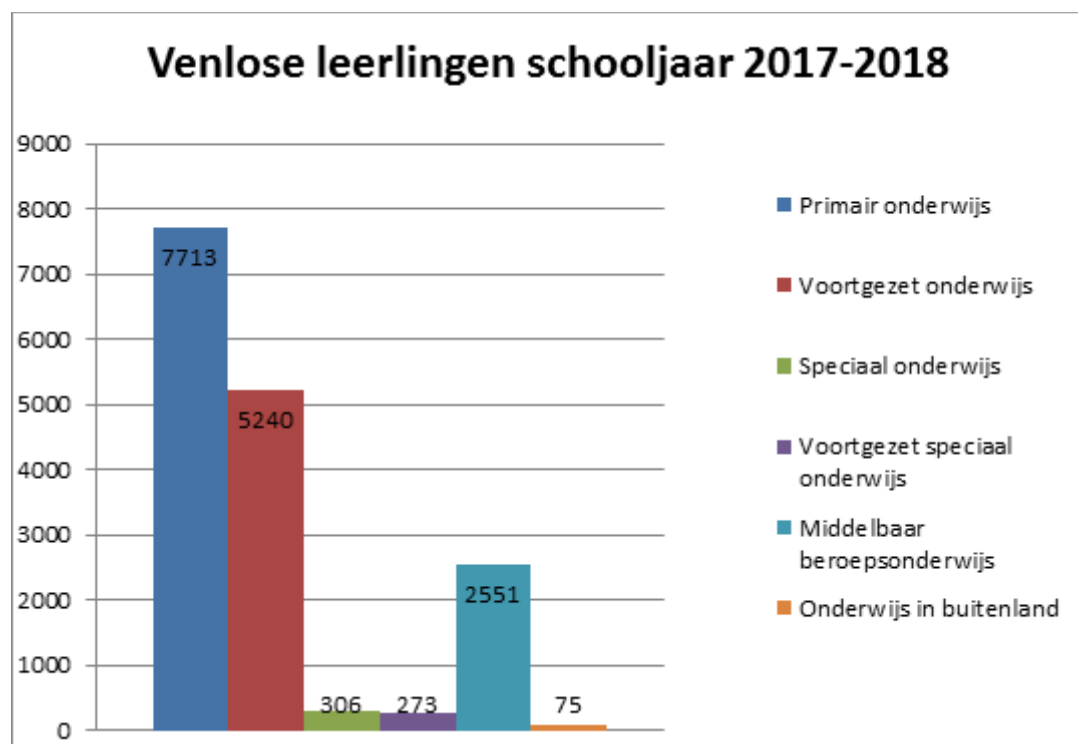
De gemeente blijft daarnaast verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie voor de peuters met een VVE-indicatie. Deze zogenaamde doelgroep-peuters met (risico op) taal en/of ontwikkelingsachterstand krijgen extra ondersteuning op een VVE-gecertificeerde kinderopvanglocatie en dit loopt door in de groepen 1 en 2 van het primair onderwijs.

In 2018 is het aantal kinderopvanglocaties met een VVE-aanbod verder gegroeid. Zo hebben we een dekkend netwerk van VVE in Venlo en hebben ouders de mogelijkheid om te kiezen waar ze hun peuter willen plaatsen.

Passend onderwijs

In het jaar 2018 zijn de gemeenten in Noord-Limburg en de samenwerkingsverbanden PO en VO een samenwerkingsagenda overeengekomen. Dit om nog beter samen te werken om gestelde ambities te realiseren.

De agenda betreft diverse thema's die in het jaar 2019 worden opgepakt.

In bovenstaande tabel wordt per onderwijssoort weergegeven hoeveel leerlingen, in de leeftijd van 4-23 jaar en woonachtig in Venlo, afgelopen schooljaar ingeschreven stonden op een school. In totaal ging het om 16.158 leerlingen. In de categorie "Onderwijs in buitenland" gaat het om onderwijs vergelijkbaar met het Nederlandse primair of voortgezet onderwijs of het middelbaar beroepsonderwijs. Er is hierin geen onderverdeling gemaakt

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Voor het programma Jeugd en Onderwijs zijn de volgende drie tactische doelstellingen geformuleerd:

1. Het behouden en waar nodig versterken van een adequate leeromgeving;
2. Het faciliteren van de persoonlijke ontwikkeling van onze inwoners;
3. Het verzorgen van adequaat toezicht op competentieontwikkeling.

Hieronder gaan wij per doelstelling in op de (hoofd)activiteiten die zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan het realiseren van deze doelstelling.

Adequate leeromgeving

Huisvesting

In 2018 hebben we met de schoolbesturen voor primair onderwijs (inclusief speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs) afspraken gemaakt over de toekomstige aanpak onderwijshuisvesting en de daaraan verbonden bekostiging. Dit werd vastgelegd middels het ondertekenen van de budgetovereenkomsten tussen de gemeente en schoolbesturen.

Bewegingsonderwijs

Het faciliteren van bewegingsonderwijs is een specifiek onderdeel van onze verantwoordelijkheid op het terrein van onderwijshuisvesting. Via deze verantwoordelijkheid wordt een belangrijk deel van de sportinfrastructuur mede bekostigd (relatie met programma 7 Sport- en Cultuurbevordering).

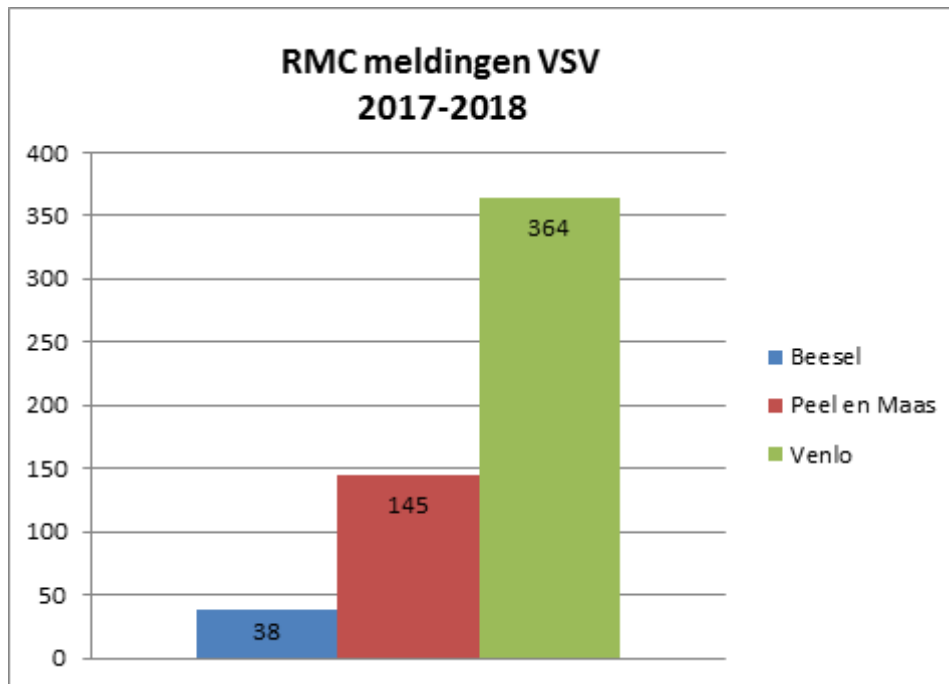
Peuteropvang/VVE

In 2018 hebben we onze regiefunctie versterkt en ons met name gericht op het maken en uitvoeren van gezamenlijke jaarplannen door peuteropvang en scholen. Daarnaast is gestart met het ontwikkelen van een nieuw subsidiestelsel op basis van een kind-gebonden financiering

Voortijdig schoolverlaters

In het schooljaar 2017-2018 zijn in totaal 547 voortijdige schoolverlaters (VSV-ers) door RMC Venlo actief benaderd. Het betreft hier zowel nieuwe (349) als oude (196) VSV-ers.

Nieuwe VSV-ers zijn na hun schooluitschrijving door middel van een vragenlijst en/of folder benaderd. Bij jongeren die ook na een herinneringskaart niet reageerden, is het team RMC op huisbezoek gegaan. De meldingen zijn in de tabel hieronder naar woonplaats van de jongere uitgesplitst.

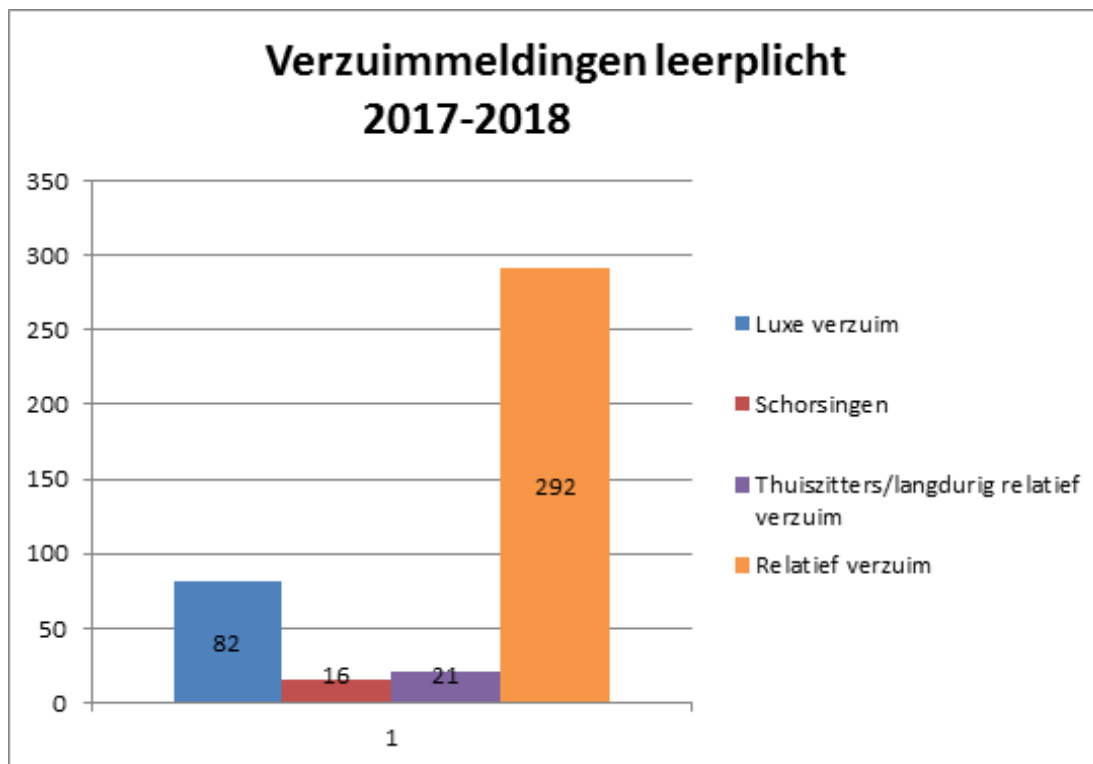

Leerplicht

Verzuimmeldingen

In schooljaar 2017-2018 is door scholen in totaal 411 keer een melding van verzuim gedaan bij Leerplicht Venlo. Dit is een toename van 46 meldingen ten opzichte van schooljaar 2016-2017. Het grootste deel van deze toename wordt veroorzaakt door het hoge aantal meldingen van luxe verzuim in de loop van het schooljaar.

Meldingen van zorg, twijfelachtig ziekteverzuim en te laat komen werden in schooljaar 2016-2017 nog een gedeelte van het schooljaar als aparte verzuimsoort geregistreerd. In 2017-2018 worden deze soorten verzuim door scholen allemaal gemeld als relatief verzuim.

Competentieontwikkeling

Regionaal Meld- en Coördinatie (RMC)

Vanuit onze rol als contactgemeente voor RMC regio 38 (Noord- en Midden-Limburg) hebben wij een bijdrage geleverd aan het nieuwe convenant voor de periode 2017-2021. Het convenant tussen gemeenten en schoolbesturen is erop gericht om het percentage VSV-ers verder terug te dringen. Als contactgemeente voeren wij mede regie op de uitvoering en bijsturing van de VSV aanpak.

Duitse taal

Wij zetten ons nadrukkelijk in om scholen (primair onderwijs en voortgezet onderwijs) ertoe te bewegen om onderwijs van c.q. in de Duitse taal aan te bieden. Hierbij sluiten we waar mogelijk aan bij Europese en provinciale en landelijke programma's. In 2018 steunden wij wederom een pilot- project binnen het primair onderwijs) om kennis te maken met de Duitse taal en cultuur en om het onderwijs te enthousiasmeren om aandacht voor Duitse taal en cultuur structureel op te nemen in haar programma. Deze pilot werd mede gefinancierd met behulp van een Interreg-subsidie en een bijdrage vanuit de gemeente Nettetal. Wij blijven inzetten op een verdere uitbreiding qua kennismaking met Duitse taal en cultuur over meerdere Venlose scholen.

Voortijdig school verlaten (VSV)

Binnen tal van gemeentelijke beleidsvelden wordt het onderwijs gezien als een belangrijke vindplaats. Een sterke duurzame verbinding met het onderwijs c.q. vindplaats is vereist. De kracht van partnerschap wordt onderkend. Om tot het verder verbeteren van deze samenwerking te komen zijn een aantal schoolbesturen binnen het primair onderwijs in dialoog geweest met de Onderwijsgemeenschap Venlo en omstreken, OG Buitengewoon en de wethouder zorg, welzijn en onderwijs van de Gemeente Venlo, dit om te komen tot een intentieovereenkomst die de basis moet vormen voor een meer duurzame samenwerking (middels een samenwerkingsagenda) in en met het primair onderwijs en voortgezet onderwijs en de gemeente Venlo.

In 2018 zijn wij verder gegaan met het opstellen van een uitgangspuntennotitie onderwijs. Deze uitgangspuntennotitie zal mede dienen om met de onderwijspartners tot een samenwerkingsagenda te komen. Als gemeente zijn wij niet verantwoordelijk voor de kwaliteit (inhoud) van het onderwijs. Wat we met de uitgangspuntennotitie duidelijk willen maken, is het belang van samenwerking en dat onderwijs 'loont' en in alle gevallen zou moeten zijn gericht op het verkrijgen van arbeid/inkomen en/of participatie/meedoen.

VVE/ Peuterspeelzaalwerk

De kwaliteit van VVE wordt steeds beter doordat de pedagogisch medewerkers op de groepen goed geschoold zijn en er periodiek overleg plaatsvindt tussen de organisaties en de gemeente. Er wordt dan geanticipeerd op nieuwe ontwikkelingen daar waar mogelijk samen oplossingen gezocht voor knelpunten die zich voordoen in de dagelijkse praktijk.

Kredieten

De kredieten zijn niet volledig benut en blijven beschikbaar.

Wat heeft het gekost?

Programma 05: Onderwijs en Jeugd

bedragen x € 1.000

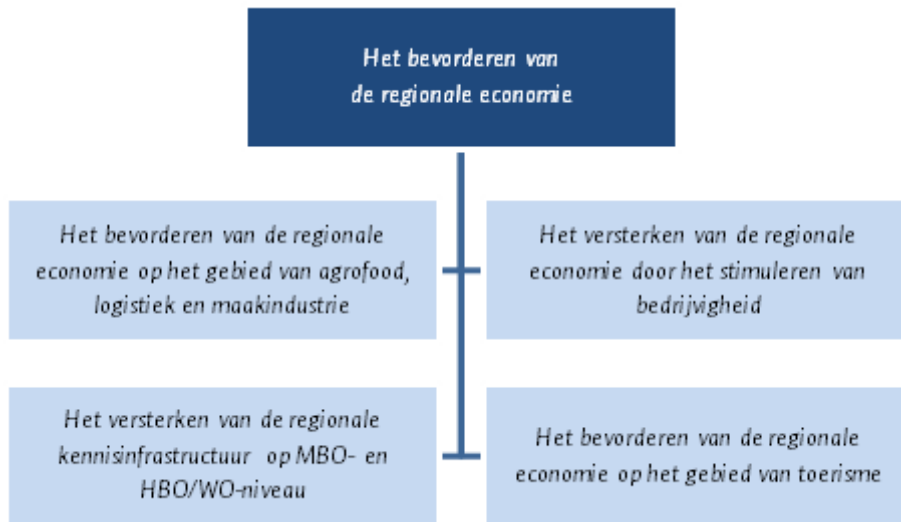
	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	5.008	4.994	100%	-14
Lasten	15.736	15.607	99%	129
Saldo baten en lasten	-10.728	-10.613	99%	115
Onttrekkingen aan reserves (baten)	96	96	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	96	96	100%	
Totaal resultaat programma 05	-10.632	-10.516	99%	115

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in onderdeel: "baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Kredieten

<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Kredieten programma 05	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
Aanpassing locatie basisschool Al Andalous	Uitbreiding	975	914	61
BMV Velden	Uitbreiding	13.588	13.475	114
IHP+ onderwijshuisvesting 2012	Uitbreiding	1.926	120	1.806
IHP+ onderwijshuisvesting 2013	Uitbreiding	7.154	6.846	308
MFA Arcen	Uitbreiding	9.373	9.261	111
Onderwijsleerpakketten Al Andalous	Uitbreiding	68	68	
Renovatie Basisscholen Blerick	Vervanging	1.057	3	1.054
Renovatie de Meule	Vervanging	1.430	4	1.427
Renovatie Groenveldschool	Vervanging	1.094	2	1.092
Renovatie Mytylschool Ulingshof	Vervanging	1.824	3	1.821
Renovatie OBS Harlekijn	Vervanging	1.702	4	1.698
Renovatie Rudolf St. Educare	Vervanging	1.053	2	1.051
Renovatie 't Kapelke	Vervanging	433	1	432
Uitbreiding VSO-LZ de Wijnberg	Vervanging	3.666	144	3.522
Velddijk vervangende nieuwbouw	Uitbreiding	12.012	3.278	8.734
Totaal kredieten		57.354	34.123	23.231

Programma 6 Economie en Toerisme

Inleiding

De strategische doelstelling van dit programma is “het bevorderen van de regionale economie”.

In de begroting 2018-2021 hebben wij aangegeven welke concrete inspanningen wij in 2018 zouden leveren om een bijdrage te leveren aan de bovenstaande langere termijn-ambities. In dit hoofdstuk kijken we terug op 2018. We gaan in op de resultaten die wij in 2018 hebben bereikt en de inspanningen die wij daarvoor hebben geleverd. Uiteraard wordt daarbij rekening gehouden met de eventuele gevolgen van de tussentijdse begrotingswijzigingen op de resultaten en inspanningen.

Wat hebben wij bereikt?

Voor het programma Economie en toerisme geldt dat de ontwikkelingen in 2018 grotendeels conform planning zijn verlopen. Grote afwijkingen in positieve of negatieve zin zijn er niet opgetreden. Vanuit verschillende rollen hebben wij in 2018 een bijdrage geleverd aan de volgende resultaten:

Het versterken van de regionale kennisinfrastructuur op MBO- en HBO/WO niveau

- De UM heeft vanwege de groei van het aantal studenten tijdelijk (studiejaar 2018-2019) het pand van het Museum van Bommel van Dam betrokken. Dit in afwachting van de verhuizing naar het pand van de Raad van Arbeid (zie programma Ontwikkeling Centrumstad). Daarnaast is de opleiding Global Supply Chain Management and Change van de Universiteit Maastricht campus Venlo benoemd tot de beste in zijn soort in Nederland en mag zich daarom topopleiding noemen.

- De opleiding Toegepaste Biologie van HAS Hogeschool in Den Bosch en Venlo is zo succesvol dat er voor het studiejaar 2018-2019 een numerus fixus is ingevoerd. Daarnaast heeft de HAS aangekondigd om in 2019 een nieuwe opleiding Healthy Living te starten
- Hogeschool Fontys Venlo heeft met ingang van het studiejaar 2018-2019 een deel van de onderwijs- en onderzoeksactiviteiten naar de Brightlands Campus in Venlo verplaatst.

Het bevorderen van de regionale economie op het gebied van agrofood, logistiek en maakindustrie

- Namens de regio Venlo heeft de gemeente Venlo het secretariaat van de Economic Development Board Noord-Limburg (EDB) in 2018 overgenomen van de provincie.
- De stroomversnelling waarin de campusontwikkeling in 2017 terecht is gekomen, heeft zich in 2018 doorgezet. Zo is op de Brightland Campus Venlo het box-in-box concept geïntroduceerd en een aantal laboratoria en onderzoekscentra geopend. Door de gunstige ontwikkeling kan een deel van de getroffen voorzieningen in de jaarrekening 2017 voor zowel de BV Campus Vastgoed Greenport Venlo als voor de CV Campus Vastgoed Greenport Venlo vrij vallen ten gunste van het resultaat van de jaarrekening 2018.
- Bij gemeente Venlo is als leadpartner deel gaan nemen aan het Interregproject Healthy Buildings Network. Het project wordt door de Europese Unie, de Provincie Limburg en het ministerie voor Economische Zaken van Noordrijn-Westfalen financieel ondersteund.

Het bevorderen van de regionale economie op het gebied van toerisme

- Het stimuleren en faciliteren van (ondernemers) initiatieven in de toeristische speerpuntgebieden Arcen, stedelijk centrum en Steyl (in kader van het Toeristisch Recreatief Actieprogramma) heeft weer een aantal concrete (impuls)projecten opgeleverd.
- Vanuit het regionaal actieprogramma Vrijtijdseconomie is concreet uitvoering gegeven aan uitwerking van de actielijnen o.a. project versterken vitaliteit verblijfssector.
- De regiogemeenten in Noord-Limburg hebben besloten de samenwerking met Leisure Port te beëindigen.

Het versterken van de regionale economie door het stimuleren van bedrijvigheid op werklocaties

- In 2018 is de uitgifte van eigen bedrijfskavels aanzienlijk toegenomen, evenals het aantal opties.
- In kader van de in 2006 met Staatsbosbeheer (SBB) afgesproken verkoop van gronden op het (voormalige) Floriade-terrein aan SBB, is SBB de gemeente Venlo nog een aanzienlijk bedrag (waarborgsom) verschuldigd. Met dit bedrag was geen rekening gehouden in de begroting en de FinRap-prognose.
- Ook de uitgifte van bedrijventerreinen en bouw van (met name logistiek) bedrijfstvastgoed verliep op TPN weer zeer voorspoedig. Als gevolg hiervan is de grondexploitatie voor de lange termijn (2035) positief bijgesteld.
- Mede dankzij de gezamenlijke promotie en marketing van (de regio) Venlo en SMART LCV mocht Venlo diverse toonaangevende congressen huisvesten, waaronder de Hi-Tech Supply Chain Summit Europe 2018 en het nationale Multimodaal.

Indicator	JR 2017	JR 2018	2018	2019	2020	2021
Werkgelegenheid (abs)	58.780,00		59.370,00	59.960,00	60.560,00	

Betreft het aantal arbeidskrachten die beroepsmatig minimaal 12 uur per week betaalde activiteiten verrichten (Bron: LISA). Voor 2018 zijn nog geen gegevens beschikbaar.

Indicator	JR 2017	JR 2018	2018	2019	2020	2021
Aantal door C2C geïnspireerde ruimtelijke-fysieke projecten in het economisch domein	4,00	4,00	5,00	6,00	7,00	8,00

Aantal door de gemeente Venlo geregistreerde projecten en activiteiten die bijdragen aan de regionale economie. Het betreft oplevering van C2C gebouwen (nieuwbouw of verbouw) en oprichting of nieuwvestiging van C2C bedrijven of instellingen. Bron: gemeente Venlo (geen databank, maar inventarisatie van beleidsmedewerker C2C).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Evenals voorgaande jaren hebben we in onze regio zeer intensief samengewerkt met andere overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen om onze gemeentelijke en regionale ambities te realiseren, mede vanuit de gedachte "*Alleen ga je sneller, samen kom je verder*".

We hebben op lokaal niveau veel inspanningen geleverd in 2018. Soms faciliterend, bijvoorbeeld bij de ondersteuning van projecten uit het toeristische actieprogramma, en soms als regisseur, zoals bij het vermarkten en uitgifte van eigen bedrijventerreinen.

Als centrumgemeente hebben we daarnaast waar mogelijk en nodig de regioerol naar ons toegetrokken. Zo hebben wij bijvoorbeeld namens de regio Venlo het ambtelijke secretariaat van de Economic Development Board overgenomen van de provincie Limburg.

Ook op nationaal niveau hebben wij ons in 2018 weer ingezet. Zo waren wij nauw betrokken bij het opstellen en afronden van de City Deal 'Circulaire Stad'.

Tot slot zijn onze euregionale inspanningen verder toegenomen. Zo zijn wij bijvoorbeeld leadpartner geworden van Interregproject Healthy Buildings Network.

Wat heeft het gekost?

Programma o6: Economie en Toerisme

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	4.092	5.802	142%	1.711
Lasten	7.136	7.271	102%	-135
Saldo baten en lasten	-3.045	-1.469	48%	1.576
Onttrekkingen aan reserves (baten)	47	131	282%	85
Toevoegingen aan reserves (lasten)	1.354	2.050	151%	-697
Saldo verrekening met reserves	-1.307	-1.919	147%	-612
Totaal resultaat programma o6	-4.352	-3.388	78%	964

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in onderdeel: "baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma o6	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
Regionale bijdrage campusontwikkeling 2016	Uitbreiding	130	130	
Totaal kredieten		130	130	

Programma 7 Sport- en Cultuurbevordering

Inleiding

In programma 7 Sport- en Cultuurbevordering beschrijven wij de relatie tussen de gemeente en de sportieve en culturele ontplooiing van onze inwoners. Hierbij zien wij sport en cultuur als belangrijke middelen om een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van leven.

Wat hebben wij bereikt?

Sportontwikkeling

In 2018 hebben we de volgende resultaten bereikt:

Ondersteuning basisonderwijs:

- In 2018 hebben we de kwaliteit van het bewegingsonderwijs verder verhoogd. Daarnaast zijn 9 schoolpleinen van basisscholen beweegvriendelijk en uitdagend ingericht.

Ondersteuning voortgezet onderwijs:

- Leerlingen van de drie OGVO-campussen (Blariacum, Valuas, Den Hulster) zijn zich bewuster geworden van een gezonde leefstijl en zijn daarbij ondersteund dit toe te passen in hun dagelijkse leven.

Ondersteuning sportverenigingen:

- Het pedagogisch klimaat van sportverenigingen is versterkt, kaderleden zijn geschoold en kunnen beter met de zich voordoende problematiek omgaan.
- Er is een aanvang gemaakt met acceptatie van de LHBTi doelgroep binnen sportverenigingen en seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft aandacht gekregen zodat besturen van verenigingen de signalen herkennen. De buurtteams en sportverenigingen zijn in een aantal buurten ook dichter bij elkaar gebracht.

Participatie door bewegen

- We hebben bereikt dat 14 jongeren met een beperking door het project Team 12 middels sport en bewegen kunnen participeren op de arbeidsmarkt. Van de 14 deelnemers aan Team12 zijn er 2 doorgestroomd naar een betaalde baan, 3 naar een mooie dagbestedingsplek, 1 is onderweg naar een beschutte werkplek, 4 nog in het team zitten en duidelijke stappen gemaakt hebben in hun ontwikkeling.

Gezonde leefstijl door sport en bewegen

- We hebben bereikt dat het percentage overgewicht onder kleuters en peuters door JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) met 10% is gedaald tussen 2015 en 2017. Tevens hebben we de JOGG-aanpak met minimaal drie jaar verlengd.
- We hebben in 2018 23 leerlingen tussen de 11 en 15 jaar, die kampen met een ongezonde leefstijl en overgewicht, door SHAPE begeleid naar een meer gezondere leefstijl.
- We hebben bereikt dat 19 scholen in Venlo het vignet Gezonde School hebben gekregen, waarvan 7 scholen specifiek het deelcertificaat sport en bewegen.
- 185 ouderen hebben een fit- en gezondheidstest gedaan, waardoor zij een indruk hebben gekregen van hun fitheid en gezondheid en een advies gekregen ter verbetering ervan.
- 42 kwetsbare inwoners zijn door middel van de Beweegpas structureel gaan bewegen.

Subsidie en tarieven

- We hebben inzicht gekregen hoe de Venlose tarieven sport zich verhouden tot de landelijke en regionale tarieven.

Venlo.fit Sportvisie

- De sportvisie en accommodatievisie sport zijn in 2018 samen met partners en sportverenigingen ontwikkeld en worden in het voorjaar van 2019 ter besluitvorming voorgelegd. Deze visies geven een goed beeld waar we staan en wat we samen met partners en sportverenigingen willen bereiken in de toekomst.

Sportvoorzieningen

Bewegingsonderwijs basis- en speciaal onderwijs:

- Wij hebben alle basis en speciaal onderwijs scholen gefaciliteerd in voorzieningen voor het geven van bewegingsonderwijs.

Bezettingsgraden binnen- en buitensport:

- De bezettingsgraad van de buitensportaccommodaties (voetbal) in 2018 is ten opzichte van 2017 gelijk gebleven (wedstrijdvelden voetbal voor 71% gebruikt en de trainingsvelden voor 88%). De bezettingsgraad 2018 binnensport zit op gelijk niveau als in 2017 en ligt hoger dan in referentiegemeenten, maar lager dan in 2016. Bij berekening is rekening gehouden met beschikbaarheid van alle accommodaties volgens de gestandaardiseerde landelijke norm (40 weken per jaar, 7 dagen in de week en 14 uur per dag).

Zwembad:

- In 2018 is een breed onderzoek gestart om te onderzoeken of een zwembad voor Venlo behouden dan wel gerealiseerd kan worden. De uitkomsten van het brede onderzoek worden vóór behandeling van de kadernota 2020 aan de gemeenteraad voorgelegd.

Sport in de openbare ruimte

- Het aandeel ongebonden en anders gebonden sporters is in Venlo hoger dan regionaal en landelijk. Veelal wordt hiertoe de openbare ruimte gebruikt. Op enkele van deze plaatsen zijn het afgelopen jaar met gemeentelijke subsidies (blok)speel-, sport- en beweegplekken ontwikkeld.
- In 2018 is in overleg met schoolbesturen de mogelijkheid onderzocht om schoolpleinen van basisscholen die nog niet openbaar toegankelijk zijn open te stellen ten behoeve van openbare activiteiten. Hierbij is ook aandacht geschonken aan mogelijke overlast.

Sportinvesteringen

- Met de drie hockeyverenigingen hebben gesprekken plaatsgehad overeen fusie op termijn (seizoen 2020-2021). Als zoeklocatie voor een gezamenlijke accommodatie is sportpark Vrijenbroek aangewezen. De realisatie van de toplaagvervangingen van twee velden op dit sportpark is te zien als fase 0 van het project om tot een hockeyfusie te komen op één locatie.
- De nieuwe sportzaal (sportzaal Venlo Oud-Zuid) is beschikbaar voor het bewegingsonderwijs van basisonderwijs en speciaal onderwijs. De accommodatie is volledig duurzaam gebouwd volgens de nieuwste maatstaven en is binnen het begrote bedrag gerealiseerd.

Kleinschalige culturele initiatieven

Ondersteuning basisonderwijs

- Met Lokaal C geven we in de regio uitvoering aan *Cultuureducatie met kwaliteit*. Daarvoor zijn meer dan 100 basisscholen in regio in 2018 bezig geweest met beleidsvorming op het gebied van cultuureducatie. Leerkrachten weten kunst en cultuur op waarde te schatten én weten het te integreren in de dagelijkse lespraktijk.

Ondersteuning voortgezet- en beroepsonderwijs

- We hebben leerkrachten in opleiding getraind om cultuur als middel in te zetten in het onderwijs.
- We hebben bij leerlingen uit het voortgezet onderwijs bewustwording gecreëerd, door middel van cultuur, over de acceptatie van de LHBTi-doelgroep.

Participatie door cultuur

- Cultuurcoaches hebben het dialoog gevoerd met culturele- en sociaal-maatschappelijke partners om activiteiten te ontplooiën en hen te ondersteunen bij culturele vraagstukken.

Ondersteuning cultuurverenigingen

- We hebben een start gemaakt, samen met de verenigingsondersteuners van sportverenigingen, om culturele verenigingen te ondersteunen. Onder leiding van de cultuurcoaches hebben cultuurverenigingen de samenwerking met elkaar opgezocht om sterker te worden en van elkaar te leren.

Cultuur voor iedereen

- Er is een digitale culturele kaart ontwikkeld zodat iedereen cultuur in onze stad en gemeente weet te vinden. Begin 2019 zal de digitale culturele kaart als onderdeel van de sociale kaart Mijn Buurtje worden gelanceerd.
- In 2018 hebben 257 kinderen deelgenomen aan structurele cultuuractiviteiten gedurende één jaar middels een bijdrage uit het Jeugdfonds Cultuur Venlo.
- We hebben oudere Venlonaren (hernieuwd) kennis laten maken met actieve kunst- en cultuurbeoefening.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Voor het programma Sport- en Cultuurbevordering zijn de volgende drie tactische doelstellingen geformuleerd:

- Het bevorderen van deelname aan sport en bewegen;
- Het behouden en waar nodig versterken van een adequate sportieve omgeving;
- Het bevorderen van de actieve en passieve deelname aan cultuur.

Sportontwikkeling

In 2018 hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd om het behaalde resultaat te bereiken:

Ondersteuning basisonderwijs:

- We hebben 84 groepsleerkrachten in het basisonderwijs ondersteund bij het geven van bewegingsonderwijs.
- We hebben 28 groepsleerkrachten in het basisonderwijs begeleid bij het verzorgen en ondersteunen van motorisch remedial teaching en weerbaarheidstrainingen.
- We hebben 850 leerlingen motorisch in beeld gebracht.
- We hebben 9 schoolpleinen van basisscholen beweegvriendelijk gemaakt.

Ondersteuning voortgezet onderwijs:

- We hebben het belang van sport, gezondheid en preventieve zorg en ondersteuning onder de aandacht gebracht van leerlingen in het voortgezet onderwijs, onder andere door het organiseren van pauze- beweegactiviteiten en aandacht voor gezonde voeding.

Ondersteuning sportverenigingen:

- We hebben 8 ondersteuningstrajecten bij sportverenigingen uitgevoerd in het kader van de versterking van het pedagogisch klimaat.
- We hebben 12 individuele casussen (rondom kwetsbare jongeren) uitgevoerd bij sportverenigingen.
- We hebben 22 kaderleden geschoold en er hebben 70 mensen de themabijeenkomsten bezocht in 2018.
- We hebben gewerkt aan de acceptatie van de LHBTi doelgroep bij sportverenigingen.
- We hebben 21 sportverenigingen en stichtingen actief ondersteund bij diverse bestuurlijke ondersteuningsvraagstukken.
- We hebben gewerkt aan het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag bij verenigingen i.s.m. interne beleidsterreinen en zedenpolitie.
- We hebben gewerkt aan de verbinding tussen verenigingen en buurtteams. Hiervoor zijn samenwerkingsverbanden opgestart in Hout-Blerick, Tegelen en Vastenavondkamp waarbij bewonersondersteuners bij casussen worden betrokken.

Participatie door bewegen:

- We zijn gestart om jonge mensen met een beperking (WAJONG-ers), middels sport en bewegen, te laten participeren in de maatschappij. 14 jongeren hebben deelgenomen aan het traject 'team 12'.
- We hebben via verschillende evenementen en activiteiten 400 mensen met een beperking laten deelnemen aan hardloop/wandel/fietsevenementen zowel lokaal, regionaal als landelijk.
- We hebben voor de doelgroep speciaal onderwijs 82 regionale sportstimuleringsclinics georganiseerd waaraan 1724 leerlingen hebben deelgenomen.
- We hebben 250 inactieve mensen met een beperking vanuit zorgpartners in beweging gebracht.

Gezondheid door sport en bewegen:

- De JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) aanpak is in 2018 geïntensiveerd en tevens voor minimaal 3 jaar verlengd. In programma 4 Zorg en Welzijn zijn de resultaten over JOGG beschreven.
- We hebben in 2018 23 kinderen deel laten nemen aan SHAPE.

- In 2018 hebben 10 primair onderwijs scholen, 6 voortgezet (speciaal) onderwijs scholen en 3 MBO scholen het vignet gezonde School gekregen. Hiervan hebben in totaal 7 scholen specifiek het themacertificaat Sport en Bewegen gekregen.
- We hebben 2 fit- en gezondheidstesten georganiseerd. In Venlo-Oost hebben 125 deelnemers de test afgenomen en in Venlo-Noord hebben 60 deelnemers de test afgenomen.
- We hebben 61 kwetsbare ouderen doorverwezen middels de Beweegpas. Hiervan zijn 42 ouderen structureel blijven bewegen.

Subsidie en tarieven:

- De besluitvorming over de nieuwe subsidie-opzet (sociaal domein breed) is uitgesteld naar het voorjaar van 2019.
- Het onderzoek naar een nieuwe tarievenstructuur heeft niet plaatsgevonden, maar er zijn wel de nodige voorbereidingen getroffen zoals een analyse van de Venlose tarieven in vergelijking met landelijke en regionale tarieven sport. De besluitvorming voor een nieuwe tarievenstructuur is uitgesteld tot het voorjaar van 2019 (besluitvorming Kadernota). Hierbij wordt rekening gehouden met het nieuwe subsidiebeleid.

Venlo.fit Sportvisie

- We hebben in 2018 de nieuwe sportvisie ontwikkeld in samenwerking met diverse interne en externe partners.
- We hebben in 2018 een nieuwe accommodatievisie sport opgesteld in samenwerking met de Venlose sportverenigingen.

Sportexploitatie

In 2018 hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd om het behaalde resultaat te bereiken:

Bewegingsonderwijs basis- en speciaal onderwijs:

- We faciliteren het bewegingsonderwijs van (speciaal) basisonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (wettelijke verplichting). We exploiteren hiertoe gymzalen, sportzalen en sporthallen.
- We subsidiëren de onrendabele top van onderwijsvoorzieningen (ten behoeve van bewegingsonderwijs) die zijn gesitueerd in gemeenschapsaccommodaties en door stichtingen worden geëxploiteerd.

Bezettingsgraden binnen- en buitensport

- We hebben onderzocht wat de mogelijkheden zijn om voetbalvelden die 'overtollig' zijn op een andere wijze in te zetten. Dit heeft geleid tot een concept beleid buitensportaccommodaties dat in het voorjaar van 2019 als

onderdeel van de nieuwe Sportvisie ter vaststelling voorligt bij de gemeenteraad.

- We komen in 2018 tot een gemiddelde bezettingsgraad van door de gemeente geëxploiteerde binnensportaccommodaties van 54% (gymzalen 42%, sportzalen 39% en sporthallen 64%).

Zwembad:

- Naar aanleiding van de tijdens de begrotingsbehandeling op 9 november 2018 ingediende motie zwembad is er een projectgroep aan de slag gegaan om te onderzoeken of een zwembad voor Venlo gerealiseerd kan worden.

Sport in de openbare ruimte :

- Bij (nieuwe) inrichting van de openbare ruimte heeft een integrale afweging plaats om burgers op een laagdrempelige en recreatieve manier te laten sporten, bewegen, spelen, recreëren en elkaar te ontmoeten. Een aantrekkelijke openbare ruimte is hiervoor een voorwaarde.
- Een openbaar toegankelijke schoolplein levert een bijdrage aan een attractieve openbare ruimte.

Sportinvesteringen:

- In 2018 is uitvoering gegeven aan de voorgenomen vervangingsinvesteringen van de hockeyvelden op de locatie Vrijenbroek (THC).
- Sportzaal Venlo Oud-Zuid (Pastoor Opheijstraat in Venlo Zuid) is in 2018 gerealiseerd en in gebruik genomen.
- Het restant krediet Levensduur verlengend onderhoud buitensport 2018 is noodzakelijk voor diverse werkzaamheden op de sportparken in 2019.
- Het restant krediet Renovatie toplaag THC wordt bij de Vorap 2019 aangepast naar €586.000,-. Er is hiervoor een bijdrage ontvangen van de sportvereniging ter hoogte van €86.000,-. De kredietaanpassing heeft geen gevolgen voor de kapitaallast.

Kleinschalige culturele activiteiten

In 2018 hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd om het behaalde resultaat te bereiken:

Ondersteuning basisonderwijs

- We hebben het project '30 dagen creatief' in 2018 voor de tweede keer uitgevoerd, waarbij leerlingen van basisscholen 30 dagen lang een kleine creatieve opdracht of uitdaging krijgen.
- In 2018 is er samengewerkt door cultuurmakers en basisscholen om cultuurprojecten op school tot stand te brengen.

Ondersteuning voortgezet- en beroepsonderwijs

- We hebben de culturele voorstelling 'Boys don't cry' (thema homoseksualiteit) georganiseerd voor leerlingen van de Middelbare scholen in Venlo.
- We hebben culturele projecten uitgevoerd die onder het programma *Cultuureducatie met Kwaliteit* vallen bij Gilde opleidingen. Zo leiden we de toekomstig leerkrachten op tot kundige beroepsleerkrachten die kunst als middel weten in te zetten in het onderwijs.

Participatie door cultuur

- In samenwerking met diverse sociaal-maatschappelijke en culturele partners in de wijk Vastenavondkamp is in 2018 een culturele activiteit georganiseerd, genaamd Turbo Talent. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een mini-documentaire.
- Poppodium Grenswerk en de cultuurcoaches van KCV organiseerden samen het huiskamerfestival Oost West waar optredende artiesten gekoppeld werden aan jonge talentvolle Venlonaren.
- Cultuurcoaches hebben een pilot ontwikkeld met twee huisartsenposten, waar geëxperimenteerd is met de inzet van cultuurparticipatie als medicijn.
- In samenwerking met de basisschool (welke school of welke wijk?) in de Blerickse wijk is een elektriciteitshuisje beschilderd en hebben workshops graffiti, sterrenkunde en thaiboksen plaatsgevonden.

Ondersteuning cultuurverenigingen

- In samenwerking met cultuuraanbieders hebben cultuurcoaches van het KCV in het kader van project Week 3 meer dan 70 culturele activiteiten uitgevoerd.
- In de maand juni, ook in 2018, is de afgelopen jaren voor cultuuraanbieders uitgegroeid tot dé maand waarin uitvoeringen en presentaties zijn.
- Aan de start van het seizoen 2018-2019 hebben de Venlose cultuurcoaches een gezamenlijke seizoenstart, in de vorm van een collectieve promotiecampagne, georganiseerd voor alle aanbieders van culturele activiteiten.
- We hebben cultuurverenigingen ondersteund om lidmaatschappen laagdrempelig te maken. Daarnaast heeft er ondersteuning plaatsgevonden om het netwerk van amateurverenigingen te versterken. Dit heeft o.a. geleid tot het ontstaan van het Groot Venloos Muziekverenigingen Overleg (GVMO) waarin alle muziekverenigingen (hafabra) en koren zijn vertegenwoordigd.

Cultuur voor iedereen

- In 2018 hebben we de culturele kaart vernieuwd en gedigitaliseerd.
- We hebben het Jeugd cultuurfonds Venlo gepromoot.

- We hebben projecten uitgevoerd speciaal gericht op de doelgroepen die we minder bereiken zoals dementerende ouderen en laaggeschoolden. We hebben o.a. het festival 'De Late Roeping' georganiseerd om oudere inwoners opnieuw kennis te laten maken met actieve kunst- en cultuur.

Wat heeft het gekost?

Programma 07: Sport- en Cultuurbevordering

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	3.170	3.168	100%	-2
Lasten	8.643	9.948	115%	-1.306
Saldo baten en lasten	-5.472	-6.780	124%	-1.308
Onttrekkingen aan reserves (baten)				
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves			0%	
Totaal resultaat programma 07	-5.472	-6.780	124%	-1.308

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in onderdeel: "baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma 07	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
Levensduur verlengend onderhoud buitensport 2018	Vervanging	280	141	139
Renovatie kleedaccommodaties Wallaby's	Vervanging	170	170	
Renovatie toplaag THC	Vervanging	1.000	399	601
Totaal kredieten		1.450	710	740

Programma 8 Ontwikkeling Centrumstad

Inleiding

De strategische doelstelling van dit programma is “het versterken en verder ontwikkelen van het centrum ten behoeve van de (eu)regionale functie van Venlo”.

Het stedelijke centrum kent daarbij de begrenzing zoals die in de Visie Stedelijk Centrum (2012) is vastgelegd: Venlose binnenstad + Maaswaard + Kazernekwartier.

In de begroting 2018-2021 hebben wij, middels een verwijzing naar de productenraming, aangegeven welke concrete inspanningen wij in 2018 zouden leveren om een bijdrage te leveren aan de bovenstaande langere termijn-ambitie. In dit hoofdstuk kijken we terug op 2018, door in te gaan op de resultaten die wij in dat jaar hebben bereikt en de inspanningen die we daarvoor hebben geleverd.

Wat hebben wij bereikt?

In 2018 hebben wij vanuit verschillende rollen een actieve bijdrage geleverd aan deze doelen. De belangrijkste resultaten en ontwikkelingen volgen hieronder.

Het versterken van (groot)stedelijke voorzieningen

1. De Stichting Cultureel Platform Venlo, waarin vijf grote culturele instellingen uitvoerders zijn van acties uit de Cultuurnota “Focus, Samenhang en Samenwerking”, heeft een actieplan opgesteld om een cultuurimpuls te geven aan de wijken en aan Venlo.
2. In november heeft het college het definitieve besluit genomen over verzelfstandiging van Museum van Bommel van Dam met ingang van 1 januari 2019. De nieuwe organisatie is inmiddels operationeel en heeft zich

gepresenteerd met een tentoonstelling met werk van Evert Thielen, samen met het Limburgs Museum.

3. Blerick en Tegelen werken sinds 2016 nauw samen aan lokale, aantrekkelijke, compacte winkel- en verblijfsgebieden. Om de uitdagingen van de huidige tijd het hoofd te kunnen bieden, wordt samen met stakeholders gewerkt aan integrale uitvoeringsplannen waarbij wordt ingezet op verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, het terugdringen van leegstand, optimalisatie van bereikbaarheid en parkeren en marketinginspanningen. Hierbij is aandacht voor quickwins en lange termijn inspanningen. Als startpunt is een heldere afbakening van het kernwinkelgebied gemaakt. Om tot een duurzame en effectieve samenwerking te komen zijn in beide stadsdeelcentra zogenoemde Taskforces opgericht waarin de verschillende stakeholders vertegenwoordigd zijn.
4. Het project 'De Nieuwe Winkelstraat' is doorgezet in een concept en meer integraal uitvoeringsprogramma 'Binnenstad 2020+'.
5. Het leegstaand vastgoed is actief opgepakt met de VVE Vastgoed.
6. In 2018 zijn alle subsidies uitgekeerd conform meerjaren-afspraken en hebben alle beeldbepalende evenementen plaatsgevonden. Als onderdeel van de totale stadsprofilering hebben deze evenementen in samenwerking met VenloPartners diverse campagnes ontwikkeld om de bezoekers van evenementen te verleiden om ook de binnenstad te bezoeken.

Verbeteren ruimtelijke kwaliteit van het centrum

1. Overeenkomstig het raadsbesluit 2017-77 Herprogrammering Stedelijk Centrum is het ontwikkelrecht voor de deellocaties in Maaswaard opgezegd. Met de contractpartijen zijn in 2018 constructieve gesprekken gevoerd over afname van de deellocaties en realisatie van het programma. Besluitvorming hierover is gepland in maart en april 2019.
2. Het ontwerp voor de Lage Loswal is in 2018 doorontwikkeld en gereed gemaakt voor aanbesteding in kwartaal 1 2019
3. Blok van Gendt (Q4) is in 2018 aanbesteed en gegund. Start bouw parkeergarage is in kwartaal 4 van 2019 gepland, oplevering in kwartaal 3 2020.
4. Voor de in juni 2018 vrijgekomen ontwikkellocatie Henschriksel (Q4) is de voorbereiding van de Right to Challenge aanbesteding gestart.
5. Voor de verbouw Postkantoor (nieuwe huisvesting museum Van Bommel Van Dam) is de architect geselecteerd en de opdracht gegund.
6. Oktober 2018 is de Uitvoeringsovereenkomst met Fort van Venlo ontbonden. Hiermee is een einde gekomen aan het plan voor het Leisuredome en de Authentic Handmade & Foodmarket. Tevens komt hiermee de realisatie van de kabelbaan te vervallen. De gemeenteraad is eind 2018 geïnformeerd over een eerste aanzet voor nieuwe planontwikkeling. In 2019 zullen de nieuwe plannen voor de ontwikkeling van het KazerneKwartier voortvarend worden opgepakt. Er vindt een afboeking plaats van circa 10,5 miljoen.
7. Met de provincie is, evenals voorgaande jaren, intensief overlegd over uitvoering van prioritaire thema's en gebiedsimpulsen krachtens het convenant stedelijke ontwikkeling met zijn provinciale investeringsbijdrage (Q4, Kazerne, Museum van Bommel van Dam, en retail-innovatie).

Aantrekkelijk maken Venlo als studentenstad

1. In de eerste helft van 2018 zijn aan de Heutzstraat 13 zelfstandige studentenstudio's opgeleverd. In augustus 2018 is op verzoek van Fontys en de UM huisvesting voor de nieuwe instroom studenten gerealiseerd in gebouw C op het kazerneterrein op basis van anti-kraak bij leegstandsbeheerder Camelot. Bij aanvang van het collegejaar zijn hiermee ongeveer 30 internationale studenten gehuisvest in onzelfstandige eenheden.
2. In 2018 is er voor de Universiteit Maastricht voor tijdelijke huisvesting gezorgd in het pand van museum van Bommel van Dam. Dit omdat het groeiende studentenaantal niet meer volledig gehuisvest kon worden in het pand van de UM op de Deken van Oppensingel. De bedoeling is dat de UM met de studenten medio 2019 naar het nieuwe pand Raad van Arbeid zullen verhuizen.
3. In samenwerking met Ondernemend Venlo en Venlopartners is een studentenportal ontwikkeld voor stages en traineeships voor studenten bij de Venlose bedrijven. Hierdoor kunnen studenten snel aan vacatures gekoppeld worden. Daarnaast heeft Checkpoint haar fysieke studenteninformatiepunt verder ontwikkeld. Zo bieden zij vanaf 2018 Venlo Studentensport aan en zijn ze nauw betrokken geweest bij de Venlo Introduction Day. Zijn er vele activiteiten georganiseerd i.k.v. studentenleven en is er een gezamenlijke ontmoetingsplaats voor Studenten gerealiseerd.

4.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In dit raadsprogramma gaat het relatief weinig om wettelijke verplichtingen c.q. 'regulier werk', in hoge mate om het realiseren van eigen beleidsintenties en -ambities waarvoor wij mede, soms zelfs sterk, afhankelijk zijn van externe partners. Het betreft daarom heel vaak intensieve overleg- en afstemmingsprocessen. Naast de feitelijke opleveringen en resultaten verdienen daarom de volgende zaken melding.

- In 2018 was de samenwerking met de provincie zeer intensief, enerzijds om de juiste voortgang in de planvorming en besluitvorming te bereiken (o.a. ontbinding Kazernekwartier), anderzijds om bestaande plannen te actualiseren c.q. te herprogrammeren en hierover nieuwe afspraken te maken (Q4 en Maaswaard).
- In oktober 2018 is het bestuurlijk afsprakenkader met de provincie gesloten. De uitwerking daarvan zal in financiële zin zijn beslag krijgen in de Kadernota en begroting.
- Onderbrengen van het pand Raad van Arbeid bij de Campus Greenport Vastgoed BV, waarvan gemeente Venlo en de provincie aandeelhouder

zijn. Met de Campus, provincie en de Universiteit Maastricht zijn wij over de voortgang van de toekomstige onderwijshuisvesting voor de UM in het Raad van Arbeid- gebouw in gesprek.

- Voor inzicht in het aanbod aan studentenhuysvesting zijn pandeigenaren actief benaderd voor een antwoord op de vraag of de informatie die zij hebben aangeleverd ook klopt en actueel is.

Wat heeft het gekost?

Programma o8: Ontwikkeling Centrumstad

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Verschil
Baten	8.277	7.824	95%	-453
Lasten	28.608	28.071	98%	536
Saldo baten en lasten	-20.331	-20.248	100%	83
Onttrekkingen aan reserves (baten)	10.831	10.696	99%	-136
Toevoegingen aan reserves (lasten)	2.142	2.142	100%	
Saldo verrekening met reserves	8.690	8.554	98%	-136
Totaal resultaat programma o8	-11.641	-11.694	100%	-53

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in onderdeel: "baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma o8	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
FHK infrastructuur	Uitbreiding	13.100	3.528	9.572
Huisvesting UM in centrum	Uitbreiding	1.500	1.483	17
Kazernekwartier OR fase 1	Uitbreiding	11.789	2.821	8.968
Kazernekwartier voorbereidingskrediet	Uitbreiding	500	318	182
Lage Loswal 't Bat herontwikkeling Q4	Uitbreiding	3.700	128	3.572
Nieuwbouw stadskantoor	Uitbreiding	55.740	54.564	1.176
Opgave stedelijk centrum 2016	Uitbreiding	125	124	1
Opgave stedelijk centrum 2017	Uitbreiding	125	125	
Opgave stedelijk centrum 2018	Uitbreiding	125	119	6
Overdracht voormalig gebouw Raad van Arbeid	Uitbreiding	3.556	2.480	1.076
Proces- en capaciteitsmiddelen 2016	Uitbreiding	540	539	1
Proces- en capaciteitsmiddelen 2017	Uitbreiding	540	483	57
Upgrading Maaspoort	Uitbreiding	8.540	7.967	573
Verbetermaatregelen gebouw MvBvD	Uitbreiding	8.500	1.228	7.272

Programma 9 Verkeer en Bereikbaarheid

Inleiding

De strategische doelstelling van dit programma is “het realiseren van een verkeersveilige en bereikbare stad en regio”.

In de begroting 2018-2021 hebben wij aangegeven welke concrete inspanningen wij in 2018 zouden leveren om een bijdrage te leveren aan de bovenstaande langere termijn-ambities. In dit hoofdstuk kijken we terug op het jaar 2018. We gaan in op de resultaten die wij in 2018 hebben bereikt en de inspanningen die wij daarvoor hebben geleverd. Uiteraard wordt daarbij rekening gehouden met de eventuele gevolgen van de tussentijdse begrotingswijzigingen op de resultaten en inspanningen.

Wat hebben wij bereikt?

Voor het programma Verkeer en Bereikbaarheid geldt dat de ontwikkelingen in 2018 grotendeels conform planning zijn verlopen. Grote afwijkingen in positieve of negatieve zin zijn er niet opgetreden. Vanuit verschillende rollen hebben wij in 2018 een actieve bijdrage geleverd aan de volgende resultaten:

Het bereikbaar en verkeersveilig maken en houden van de stad en regio.

- Eind januari is de mobiliteitsvisie 'Trendsportal, Slimme mobiliteit voor morgen' vastgesteld.
- Op 1 november is vanuit Trendsportal gestart met het project duurzaam deelvervoer Noord-Limburg (Mobie). Vanaf dat moment rijden er acht elektrische BMWi3's en zestien deelfietsen rond in Noord-Limburg. Eén elektrische auto en twee deelfietsen worden in eerste instantie gebruikt door de medewerkers van de gemeente Venlo. De ambitie is om dit project

op te schalen en in 2020 alle zakelijke kilometers van de 8 regio gemeenten op een duurzame wijze uit te voeren.

- Medio november vond de formele start plaats van de aanleg van de nieuwe spoor aansluiting voor Railterminal Greenport Venlo op Tradeport Noord.
- Eveneens in november is in kader van het MIRT-programma Goederencorridors is een voorstel voor uitbreiding van de Truckparkingfaciliteiten James Cookweg in Venlo opgenomen in een gecombineerde subsidieaanvraag voor vier trucparkings van het ministerie van I&W voor een Europese CEF-TEN-T subsidie. Besluit valt in 2019.

Het bereikbaar houden van de stad en regio door het aanbieden van voldoende parkeervoorzieningen

- Per 1 januari is rond het centrum het gebied met betaald parkeren uitgebreid en zijn er blauwe zones ingesteld. Later in 2018 is de blauwe zone verder uitgebreid.
- Medio februari zijn de parkeergarages Nolensplein, Maaswaard en Roermondsepoort verkocht en overgedragen aan Q Park.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Evenals voorgaande jaren hebben we zowel op lokaal, regionaal, provinciaal, nationaal en euregionaal niveau samengewerkt met andere overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen om onze gemeentelijke en regionale ambities en opgaven te realiseren.

We hebben op lokaal niveau veel inspanningen geleverd in 2018. Soms faciliterend en soms als regisseur. Als centrumgemeente hebben we daarnaast waar mogelijk en nodig de regierol naar ons toegetrokken, zowel op regionaal als nationaal niveau. Zo nemen wij bijvoorbeeld namens de regio Venlo en het RMO deel aan de bestuurlijke voorbereiding van MIRT overleggen, onderzoeken en verkenningen.

Tot slot zijn onze euregionale inspanningen verder toegenomen. Zo zijn wij bijvoorbeeld leadpartner geworden van Interregproject SHAREuregio.

Voor een toelichting op de restant-kredieten wordt verwezen naar Bijlage III Kredieten.

Wat heeft het gekost?

Programma 09: Verkeer en Bereikbaarheid

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	37.490	37.224	99%	-265
Lasten	28.084	28.038	100%	45
Saldo baten en lasten	9.406	9.186	98%	-220
Onttrekkingen aan reserves (baten)	327	229	70%	-98
Toevoegingen aan reserves (lasten)	9.237	9.311	101%	-74
Saldo verrekening met reserves	-8.910	-9.082	102%	-172
Totaal resultaat programma 09	496	104	21%	-392

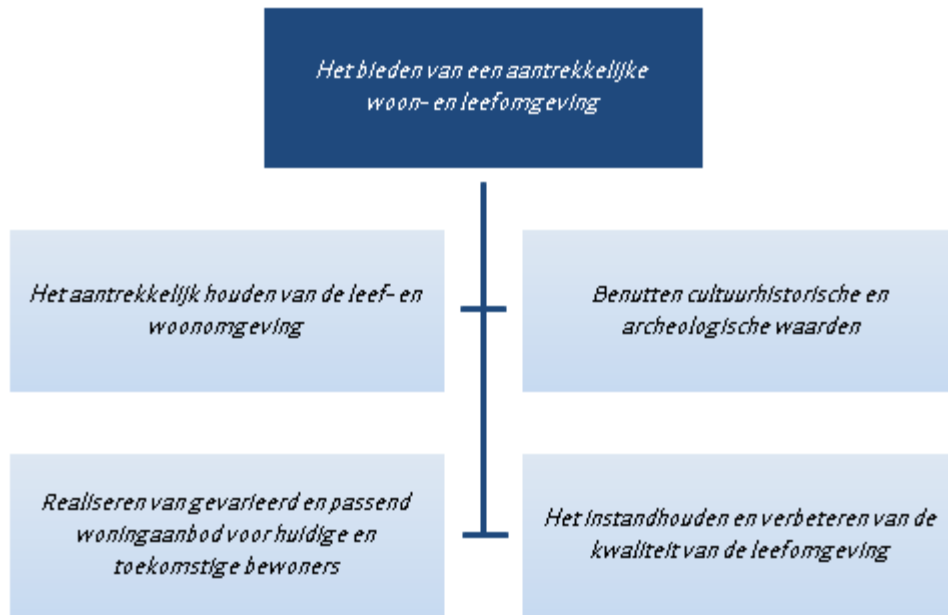
Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in onderdeel: "baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma 09	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
Beplanting langs A73	Uitbreiding	854	445	409
Brandveilig Nolensplein	Vervanging	315	355	-40
Geluidwerende maatregelen A73/A74	Uitbreiding	15.000	9.878	5.122
GWP 2010	Uitbreiding	10.111	11.466	-1.355
GWP 2014	Uitbreiding	3.103	2.872	231
GWP 2015	Uitbreiding	3.530	3.727	-197
GWP 2016	Uitbreiding	2.050	1.062	988
GWP 2017	Uitbreiding	550	259	291
GWP 2018	Uitbreiding	400	41	359
Multimodale Ontwikkeling industriehaven	Uitbreiding	3.221	359	2.862
Multimodale Ontwikkeling railterminal	Uitbreiding	4.656	2.555	2.101
Ondertunneling Vierpaardjes	Uitbreiding	45.000	395	44.605
Parkeerregulering schilwijken stadscentra	Uitbreiding	328	277	51
Parkeerplaats Holland Casino	Uitbreiding	135	50	85
Parkeerterrein Arsenaal	Uitbreiding	1.200	1.316	-116
Quick fix Roermondsepoort	Uitbreiding	160	211	-51
Uitbaggeren Industriehaven	Uitbreiding	2.280	1.468	812
Vorbereidingskrediet tunnel Vierpaardjes	Uitbreiding	180	180	
Verkoop parkeergarages	Uitbreiding	300	410	-110
Wijk- en dorpszaken GWP 2017	Uitbreiding	105	10	95
Totaal kredieten		93.479	37.333	56.146

Programma 10 Wonen en Leefomgeving

Inleiding

De strategische doelstelling van dit programma is “het bieden van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving”.

In de begroting 2018-2022 hebben wij, middels een verwijzing naar de productenraming, aangegeven welke concrete inspanningen wij in 2018 zouden leveren om een bijdrage te leveren aan de bovenstaande langere termijn-ambitie. In dit hoofdstuk kijken we terug op 2018, door in te gaan op de resultaten die wij in dat jaar hebben bereikt en de inspanningen die we daarvoor hebben geleverd.

Wat hebben wij bereikt?

In 2018 hebben wij vanuit verschillende rollen een actieve bijdrage geleverd aan deze doelen. De belangrijkste resultaten en ontwikkelingen volgen hieronder.

Het aantrekkelijk houden van de woon- en leefomgeving

- Het Uitvoeringsprogramma VTH 2018 (UP2108) is, evenals het VTH Jaarverslag 2017, in 2018 niet formeel vastgesteld (in overleg met de provincie in haar rol als toezichthouder). Overigens is het uitvoeringsprogramma wel grotendeels uitgevoerd, evenals de basistaken uit het Uitvoeringsprogramma van de RUD. Er is minder bodem- en bouwtoezicht uitgeoefend vanwege capaciteitsproblemen waardoor een andere prioritering nodig was. Er zijn 503 omgevingsvergunningen verleend en ruim 600 meldingen / ontheffingen afgehandeld. Slechts 3 % van de vergunningen is van rechtswege ontstaan (97% van de aanvragen is dus binnen de gestelde normen afgehandeld). Vanaf 1 juli 2018 is er sprake

geweest van een duidelijke toename van het aantal ingediende en verleende omgevingsvergunningen.

- Op het merendeel van de woonwagencentralen is gestart met het opheffen van illegale situaties door handhaving, herinrichten van de locatie en legaliseren van de nieuwe situatie.
- In het kader van de pilot Omgevingsplan (vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet) is eind 2018 een aangepast concept Omgevingsplan voor het deelgebied Tegelen (woon- en centrumgebied) opgeleverd. De gevraagde integraliteit in combinatie met de nieuwe elementen van de wet vraagt veel interne afstemming.
- Naast deze pilot is in 2018 gewerkt aan de implementatie van de Omgevingswet zelf, zowel voor de 'harde' aspecten (systemen, ICT) als de 'zachte' (cultuurverandering in de organisatie). Het Plan van Aanpak, met vijf uit te werken thema's, is medio 2018 vastgesteld. Als aftrap voor een effectieve samenwerking is eind november een werkconferentie voor partners en stakeholders uit de regio rondom een drietal thema's ('netwerken en ketenafspraken', 'co-creatie en participatie' en 'loslaten in vertrouwen?').
- Onder regie van het Waterschap is de planvorming voor een zestal dijkverbeteringsprojecten in Venlo opgestart: Venlo participeert daar actief in. Om de integriteit en omgevingskwaliteit van maatregelen op de wat langere termijn te borgen hebben de Noord-Limburgse gemeenten (met ondersteuning van de provincie) een regio-coördinator aangesteld.
- Eind 2018 is de online klimaatatlas voor de regio Noord- en Midden-Limburg opgeleverd (door onze deelname in het Waterpanel Noord). Deze atlas geeft inzicht in de regionale en lokale opgaven om vorm te geven aan klimaatadaptatie (zoals het beperken/voorkomen van wateroverlast, opvangen van droogte, voorkomen van hittestress en verbeteren van de waterkwaliteit).
- De raad heeft begin 2017 ingestemd met richtinggevende uitspraken als kernen van de op te stellen Groen-blauwe nota. Voor drie uitspraken (: Venlo klimaatbestendig; investeren in stedelijk groen en water; ecologisch groen- en waterbeheer) zijn in 2018 in opdracht van de raad scenario-berekeningen uitgevoerd, deze worden in 2019 aan de raad voorgelegd.
- In 2018 is het (ambtelijk en bestuurlijk) overleg met de omgeving en belanghebbenden geïntensiveerd om draagvlak te creëren voor uitbreiding van het Nationaal Park 'De Maasduinen'.
- De Regionale Energievisie (uitwerking van het Provinciaal Omgevingsplan) is in december door de acht Noord-Limburgse gemeenten vastgesteld. Deze visie vormt daarmee de basis voor de op te stellen Regionale Energie Strategie (voor Noord- en Midden-Limburg) als uitwerking van het Klimaatakkoord eind 2017 als concept op route gebracht voor vaststelling.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de productenrealisatie van collegeproduct 10.1 'Aantrekkelijk houden van de woon- en leefomgeving'.

Benutten van cultuurhistorische en archeologische waarden

- Als uitwerking van de erfgoednota 'Erfgoud' is de schoorsteenstrategie opgesteld en zijn projecten (zoals de schoorsteen Wienerberger) in voorbereiding genomen.
- Het traject 'Wonen boven winkels' (terugdringen van leegstand in het centrum in combinatie het herbestemmen van erfgoed) heeft ertoe geleid dat een aantal monumentale panden aan de Markt en de Parade wordt gerestaureerd.
- Met bijdragen van provincie en gemeente is de restauratie van Smederij Giesen in Tegelen en boerderij Soomers in 't Ven tot een goed einde gebracht en is gestart met de restauratie van het Trappistenklooster in Tegelen.
- Er is een vervolg gegeven aan het erfgoed-informatiesysteem. In de zin van communicatie zijn filmpjes gemaakt over Venloos erfgoed onder de titel 'verborgen verleden'.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de productenrealisatie van collegeproduct 10.2 'Benutten van cultuurhistorische en archeologische waarden'.

Het realiseren van een gevarieerd en passend woningaanbod voor huidige en toekomstige inwoners

- Eind 2018 is het Plan van Aanpak voor de herijking van de Regionale Structuurvisie Wonen Noord-Limburg geaccordeerd.
- De startersleningen zijn gecontinueerd. De regeling bleek zo succesvol dat eind 2018 een tijdelijke stop is ingevoerd omdat het budget op was. Inmiddels is de regeling weer opengesteld.
- Voor wat betreft de huisvesting van bijzondere doelgroepen heeft in 2018 vooral de short-stay huisvesting van arbeidsmigranten prioriteit gekregen (in 2018 was er geen substantiële toename van statushouders). Daarbij trekt Venlo samen op met de regiogemeenten.
- Op provinciaal/regionaal niveau is gestart met de uitwerking van het nieuwe beleidskader van het Rijk voor woonwagens.
- Opgeleverd werden onder andere de projecten Kerkhofweg in Venlo-Zuid (38 huur- en 10 koopwoningen, Woonwenz), Heutzstraat in Venlo-Oost (13 studentenstudio's, Hoex Bouw) en Schoolstraat in Velden (12 levensloopbestendige woningen, Theelen Vastgoed).
- Verder was er wederom in 2018 ook veel discussie rond de gebiedsontwikkeling 't Ven-Oost, waardoor extra overleg (ambtelijke/bestuurlijk) nodig was.
- De samenwerking tussen gemeente en corporaties is voortgezet en verder geïntensiveerd. In 2018 zijn de jaarlijks te maken prestatieafspraken met de corporaties vastgesteld en een stappenplan ontwikkeld om onze werkwijze en samenwerking in projecten te verbeteren. Samen met de corporaties en zorgpartijen is het Afsprakenkader Beschermd wonen / Beschermd thuis opgesteld.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de productenrealisatie van collegeproduct 10.3 'Realiseren van een gevarieerd en passend woningaanbod voor huidige en toekomstige inwoners'.

Instandhouden en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving

- Venlo participeert actief in het Schone Lucht Akkoord (SLA) van het rijk om strengere luchtkwaliteitsnormen (WHO-norm) na te leven.
- Het aantal publieke laadpalen voor elektrische auto's is verder uitgebreid (uitvoering beleidsnota laadinfrastructuur) en Venlo heeft een primeur gehaald door in mei 2018 te starten met de pilot met Streetplugs (ondergrondse laadvoorziening voor auto's).
- In 2018 is gestart met de gevelisolatie van 23 woningen project in opdracht van Greenport Venlo en de geluidsisolatie van 64 woningen aan de Kaldenkerkerweg (Tegelen).

- De subsidieaanvraag voor het grensoverschrijdend project SHARE regio e-Carsharing/e-Bikesharing is gehonoreerd.
- Op basis van het Uitvoeringsprogramma Impuls Omgevingsveiligheid is een projectplan opgesteld voor het uniformeren en beoordelen risico's voor provinciale wegen (uitvoering in 2019).
- Om de gevraagde cultuuromslag (van sectoraal naar integraal denken) te bewerkstelligen is aansluiting gevonden bij het programma Circulaire Hoofdstad en kansen te zien voor het verbeteren van de bodemkwaliteit door aan te haken op actuele thema's als klimaatadaptatie en de energietransitie.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de productenrealisatie van collegeproduct 10.4 'Instandhouden en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving'.

Indicator	JR 2017	JR 2018	2018	2019	2020	2021
Bevolkingontwikkeling	101.192,00	101.578,00	100.900,00	101.500,00	101.500,00	101.500,00

Aantal inwoners van Venlo per ultimo peiljaar (31-12) (jaarlijks, CBS). Streefwaarden: groei door studenten: 600 tot 2020. In 2016 is ten opzichte van de prognose een plus van 159 inwoners gerealiseerd. De van 2017 zijn nog voorlopige cijfers in 2017 was de absolute stijging kleiner (169). De gerealiseerde cijfers liggen nog steeds licht boven de streefcijfers.

Indicator	JR 2017	JR 2018	2018	2019	2020	2021
Migratiesaldo Venlo	133,00	386,00	125,00	125,00	125,00	125,00

Absolute migratiesaldo per ultimo peiljaar (jaarlijks, interne gegevens PDV). Realisatie 2015: inclusief saldo asielzoekers na sluiting resp. heropening AZC. Streefwaarden vanaf 2016: rekening houdend met studenten. Realisatie 2016: buitenlanders +831. -- cijfers 2018 zijn voorlopige cijfers (CBS)

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De meerderheid van de activiteiten in dit programma betreft, anders dan bijvoorbeeld die in een programma als Ontwikkeling centrumstad met zijn impuls-karakter, 'regulierwerk', vaak vanuit wettelijke verplichtingen. Zelfs bij dit reguliere werk, maar zeker bij de meer ambitie-gerichte thema's, is meer dan in vorige jaren in co-creatie / co-design gewerkt met stakeholders waar dat mogelijk was en wordt op alle fronten het C2C-gedachtegoed uitgedragen.

Rond de implementatie van de Omgevingswet wordt regelmatig gebruik gemaakt van de contacten met ministeries, provincie, G40, regio- en andere pilotgemeenten. Daarnaast wordt intensief samengewerkt aan opgaven op het gebied van klimaatadaptatie en hoogwaterveiligheid (Waterpanel Noord, Hoogwaterbeschermingsprogramma), natuur- en landschap (Nationaal Park De

Maasduinen, Natuurpark Maas-Schwalm-Nette), milieu/duurzaamheid (Energiedeal Venlo, Regionale Energie Alliantie, Innovatiehuis MKB Keyport).

Binnen de overleggen met de corporaties is veel aandacht besteed aan de huisvesting van specifieke doelgroepen en ook met de zorgpartijen als het gaat om beschermde woonvormen. Van directe (co)financiering was sprake bij de startersleningen.

Bij het werkveld vergunningverlening/toezicht/handhaving tenslotte, moet (andermaal) de intensieve samenwerking en afstemming met de RUD worden genoemd.

Wat heeft het gekost?

Programma 10: Wonen en Leefomgeving

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	17.015	9.787	58%	-7.227
Lasten	25.652	14.586	57%	11.066
Saldo baten en lasten	-8.637	-4.799	56%	3.839
Ottrekkingen aan reserves (baten)	2.713	1.487	55%	-1.227
Toevoegingen aan reserves (lasten)	2.350	2.271	97%	78
Saldo verrekening met reserves	364	-785	-216%	-1.148
Totaal resultaat programma 10	-8.274	-5.583	67%	2.690

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in onderdeel: "baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma 10	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
Digitalisering dossiers	Uitbreiding	1.425	902	523
Duurzaamheidsscan	Vervanging	60	43	17
Herinrichting woonwagenlocatie	Uitbreiding	3.774	1.304	2.470
MIRT "Meer Maas, Meer Venlo"	Uitbreiding	5.955	956	4.999
Totaal kredieten		11.214	3.204	8.010

Programma 11 Beheer openbare ruimte

Inleiding

De strategische doelstelling van dit programma is "het instandhouden van een aantrekkelijke, hele en veilige leefomgeving".

In de begroting 2018-2022 hebben wij aangegeven welke concrete inspanningen wij in 2018 zouden leveren om een bijdragen te leveren aan de bovenstaande langere termijn ambities. In dit hoofdstuk kijken we terug op het jaar 2017 en geven we inzicht in verschillende bereikte resultaten en doelstellingen.

Wat hebben wij bereikt?

Beheer Openbare Ruimte

Met betrekking tot de doelen en ambities op strategische en tactische niveau zijn verschillende resultaten bereikt, waaronder:

1. Basistaken
  - Vanaf 2015 heeft een structurele bezuiniging van ruim € 0,5 miljoen plaats gevonden. Het heeft ook in 2018 niet geleid tot calamiteiten omdat wij veel hebben ondervangen door tijdige inspecties, keuzes en ad-hoc werk. Echter laten de inspecties een achteruitgang in kwaliteit zien betreffende de onderhoudstoestand van de wegen en civiele objecten.
  - Ook voor het groen is het gelukt om met de beschikbare middelen calamiteiten te voorkomen. De kwaliteit op de langere termijn is een aandachtspunt.

- De uitstroom, doorstroom en bereikbaarheid bij calamiteiten in de stad is verbeterd door het dynamisch verkeersmanagement en door verkeersregelinstanties te verwijderen en/of te vernieuwen. Hiermee leveren we een bijdrage aan de strategische doel van programma 9 Verkeer en bereikbaarheid: 'het realiseren van een verkeersveilige en bereikbare stad en regio'.
- Er zijn een aantal onderhoudscontracten opgesteld en aanbesteed om aan de strategische doel te voldoen van dit programma. Er is nadrukkelijk aandacht geschonken aan efficiëntie, effectiviteit, innovatie, C2C doelstellingen, meldingenbeheer, SROI (Social Return On Investment) en milieueisen.
- Overige bereikte punten zijn conform de begroting. Zie hiervoor paragraaf 2.11.3 Wat hebben we ervoor gedaan.

2. Planvorming

- Het klimaat speelt steeds een grotere rol in de openbare ruimte. We merken dat het steeds harder en intensiever regent. Daarnaast is de stad gemiddeld 5 graden warmer dan het buitengebied. Hieraan is aandacht besteed in het oppakken van integrale kleine lokale projecten vanuit de aanpak 'groen voor grijs', waarbij verharding doelgericht wordt vervangen door openbaar groen.
- Al jaren ontwikkelt er een ziekte onder de kastanjabomen wat deze bomen onbetrouwbaar maakt. Er is een vervangingsplan voor zieke kastanjabomen in uitvoering gebracht om de veiligheid te borgen.
- Voor het onderhouden van civiele elementen en wegen is een meerjarenplanning en vastgesteld. Dit om efficiëntie, duurzaamheid, innovatie, structuur en vermindering van het achterstallige onderhoud te behalen. Zodat op een veilige manier van het wegennet gebruikte kan worden.
- De subsidieregeling 'stimuleringsregeling afkoppelen hemelwater' is uitgevoerd.
- De proef 'omgekeerd inzamelen' is afgerond. Door voortschrijdend inzicht over de mogelijkheden van afvalinzameling is implementatie vooralsnog uitgesteld. Besluitvorming is voorzien in 2019.

3. Buurt- en wijkgericht werken

- In 2018 is een vervolg gegeven aan de uitvoering van projecten (groot en klein) voortkomend uit buurt- en wijkgericht werken.
- Eris een belangrijke bijdrage geleverd aan de pilot buurtbudget Vastenavondkamp. De uitvoering van de door de wijkbewoners aangedragen en gehonoreerde projecten zal plaatsvinden in 2019.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de productenrealisatie van collegeproduct 11.1 'Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte'.

Beheer Vastgoed

- Het vastgoed is beheerd zoals contractueel is vastgelegd.
- Het vastgoed is onderhouden op het afgesproken onderhoudsniveau (niveau 3).
- de portefeuille Overtollig vastgoed is verder afgebouwd door verkoop.
- in opdracht zijn gronden en panden aangekocht

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de productenrealisatie van collegeproduct 11.2 'Beheer en onderhoud gemeentelijk vastgoed'.

Geo Informatie Voorziening

Alle basisinformatie van Venlo met een ruimtelijke component (locatie gebonden) die wettelijk verplicht zijn en/of die onze klanten nodig hebben voor het uitvoeren van hun taken worden actueel en volledig gehouden en vervolgens beschikbaar gesteld.

We kennen de volgende basisinformatie:

- Basisregistraties; Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Waarde Onroerende Zaken (WOZ), Basisregistratie Ondergrond (BRO), Basisregistratie Topografie (BRT) en Basisregistratie Kadaster (BRK).
- Kernregistraties; Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten (WION), Wet Kenbaarheid Publieksrechtelijke Beperkingen, Naamgeving openbare ruimte, Bedrijfsnummering, Cyclorama's, Luchtfoto's, Obliëkfoto's, Revisie Beheer Openbare Ruimte, Algemene Hoogtekaart Nederland (AHN), Hoogtebuiten Venlo, Bluswatervoorzieningen, Strooiroutes en Elektronische Vaarwegen
- Specifieke registraties (o.a. voor projecten, vastgoed en bouwen)

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Beheer Openbare Ruimte

De meerderheid van de activiteiten in dit programma betreft, 'regulier werk', vaak vanuit wettelijke verplichtingen. Zelfs bij dit reguliere werk, maar zeker bij de meer ambitie-gerichte thema's, is meer dan in vorige jaren in co-creatie / co-design gewerkt met stakeholders waar dat mogelijk was. Medewerkers van de teams Realisatie en Beheer Openbare Ruimte en Service Openbare Ruimte staan in contact met inwoners, bedrijven, bestuur, andere overheden en collega's en bouwen zo gebiedskennis op die een efficiëntere en integrale werkwijze maken. Verder is ook door het adequaat invulling geven aan verschillende bereikbaarheidsdiensten, in het kader van calamiteiten in de openbare ruimte, weekendreiniging, gladheidsbestrijding en hoogwatermaatregelen het instandhouden van een aantrekkelijke, hele en veilige leefomgeving gerealiseerd.

Beheer Vastgoed

De reguliere taken ten aanzien van beheer, onderhoud, verkoop/aankoop en advisering bij projecten, zijn uitgevoerd. Daarnaast zijn extra inspanningen verricht om de vermogenspositie van de gemeente Venlo te versterken door het verkopen van vastgoed waarvoor geen beleidsdoel meer aanwezig is.

Geo Informatie Voorziening

- Het op orde brengen en houden van alle basis- en kernregistraties wordt constant gemonitord en daar waar noodzakelijk bijgestuurd.
- Het beschikbaar stellen van registraties via de NedBrowser (t.b.v. meervoudig gebruik en 24/7 beschikbaar voor onze klanten) wordt constant verder uitgebreid.
- In 2017 zijn de bestaande beheerregistraties van de Openbare Ruimte (wegen, groen en civiele kunstwerken ondergebracht in 1 integraal beheersysteem Revisie Beheer.
- De regionale samenwerking tussen Venlo, Horst en Venray (gegevenshuis) is geïntensiveerd. Op uitvoeringsniveau is daar waar het mogelijk was de samenwerking gezocht en gezamenlijk opgetrokken. In december 2017 is in het kader van het gegevenshuis het programmaplan vastgesteld om verdere concrete stappen te kunnen gaan zetten in regionale samenwerking, met als doel een gezamenlijk beheer van de basis- en kernregistraties van de Openbare Ruimte.

Wat heeft het gekost?

Programma 11: Beheer openbare ruimte

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	22.198	21.404	96%	-794
Lasten	39.845	37.812	95%	2.034
Saldo baten en lasten	-17.648	-16.408	93%	1.240
Onttrekkingen aan reserves (baten)	1.654	1.013	61%	-641
Toevoegingen aan reserves (lasten)				
Saldo verrekening met reserves	1.654	1.013	61%	-641
Totaal resultaat programma 11	-15.994	-15.395	96%	599

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in onderdeel: "baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma 11	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
Basiskaart Grootschalige Topografie	Uitbreiding	585	561	24
Begraafplaatsen 2016	Vervanging	50	38	12
Landmeetapparatuur GPS 2015	Vervanging	25		25
Omgkeerde afvalinzameling	Uitbreiding	1.500	151	1.349
Stalling Hulsterweg	Uitbreiding	150		150
Vastgoed investeringen 2017	Vervanging	675	84	591
Vastgoed investeringen 2018	Vervanging	896	87	809
Vervanging speelplekken 2015	Vervanging	152	152	
Vervanging verkeersregelininstallaties 2017	Vervanging	175	61	114
Vervanging verkeersregelininstallaties 2018	Vervanging	380	7	373
Vervanging bomen 2015	Vervanging	185	185	
Vervanging bomen 2017	Vervanging	185	185	
Vervanging bomen 2018	Vervanging	185	69	116
Vervanging speelplekken 2017	Vervanging	100	100	
Vervanging speelplekken 2018	Vervanging	100	48	52
Voertuigen cyclisch groen	Uitbreiding	400	38	362
Voertuigen service onderhoud	Vervanging	440	154	286
Totaal kredieten		6.183	1.919	4.264

Programma 12 Algemene middelen

Inleiding

Dit programma is geen inhoudelijk beleidsprogramma maar vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording is het onderdeel algemene (dekkings)middelen een verplicht begrotingsonderdeel. In dit deel worden onder andere de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente verantwoord. Ten dele staat deze informatie ook bij de paragrafen.

Wat hebben wij bereikt?

De strategische doelstelling van dit programma is **"het hebben van een duurzaam gezonde financiële huishouding voor de gemeente"**. Deze strategische doelstelling bestaat de *gehele concernbegroting*, in dit programma wordt dit expliciet verwoord en zichtbaar gemaakt. Wij streven jaarlijks naar repressief toezicht (het standaard toezicht) van de provinciaal toezichthouder.

In 2018 heeft de provincie geconcludeerd dat de gemeente Venlo aan de voorwaarden van meerjarig repressief toezicht voldoet (standaard toezichtkader). De begroting 2018 heeft voldaan aan ons streven. Gezien de financiële situatie is dit geen vanzelfsprekendheid. Op basis van de substantiële verslechtering van onze financiële positie zijn wij vanaf 2017 intensiever dan gebruikelijk in gesprek gegaan met de provinciaal toezichthouder inzake de ontstane financiële situatie en de aanpak die wij voorstaan.

Beoordeling van de financiële positie en de strategische doelstelling vindt plaats aan de hand van de vier concrete doelstellingen elk voorzien van één of meerdere kengetallen. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Indicator	JR 2017	JR 2018	2018	2019	2020	2021
Provinciaal toezicht (meerjarig repressief)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Wij streven jaarlijks naar repressief toezicht (het standaard toezicht) van de provinciaal toezichhouder. Dit wordt aangeduid met de waarde 1,00 (preventief toezicht heeft de waarde 0,00).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Algemeen:

- In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd op basis van de 3 W-vragen: wat hebben we bereikt? Wat hebben we daarvoor gedaan? Wat heeft het gekost? Daarnaast zijn bij de afwegingen in 2018 de volgende 3 w-vragen beantwoord: wie en hoe gaan we het betalen? Waarom doen we het? wat als we het niet doen?
- In het coalitieakkoord "Samen Venlo veranderen" is de volgende ambitie i.c. speerpunt opgenomen: aanpak van de zorgelijke financiële positie, de verbetering en concretisering hiervan. Een speerpunt waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan maatregelen om te komen tot een duurzaam financiële huishouding.
- Over de ontwikkelingen met betrekking tot de financiële huishouding, de slechte financiële positie en de aanpak hiervan heeft u besluiten genomen bij de kadernota 2019, tussentijdse rapportages VoRaP 2018, FinRaP 2018 en de (meerjaren)begroting 2019 - 2022. In de samenvatting onderdeel 'financieel' van deze jaarrekening is uitgebreid ingegaan op de beoordeling en de conclusie met betrekking tot de financiële positie.

Materieel en structureel sluitende (meerjarenbegroting)

- Het resultaat van de jaarrekening wordt ten laste of ten gunste gebracht van de algemene reserve. De vastgestelde begroting sloot met een begrotingstekort van € 10,2 miljoen.
- Het resultaat budgettair kader sociaal domein maakt onderdeel uit van het concernresultaat.
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds is ingezet als algemeen dekkingsmiddel. De integratie uitkering Sociaal Domein is ingezet ten behoeve van het budgettair kader Sociaal Domein.
- Monitoring van de realisatie van de vastgestelde bezuinigings- en bijsturingmaatregelen in alle programma's van de begroting als onderdeel van de P&C cyclus. De niet realiseerbare bezuinigingen zijn behandeld bij de kadernota, VoRaP, Begroting en de FinRaP;
- Specifiek toe te rekenen bezuinigingen en efficiencykortingen welke concreet het gevolg waren van taakmutaties zijn doorvertaald ten laste van de beleidsposten in de begroting;
- Rijksbezuinigingen en efficiencykortingen die 'teruggedraaid' zijn, zijn 'teruggegeven' aan het betreffende beleidsterrein;
- Toepassing van de budgettaire spelregels;
- In de paragraaf financiering wordt ingegaan op de resultaten van verwerving derde geldstromen.

Het beschikbaar hebben van voldoende middelen (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van de geïdentificeerde risico's, waarbij de risicobereidheid is: "Venlo is geen risicomijdende gemeente"

- Risico's en het identificeren van nieuwe risico's is standaard onderdeel bij de instrumenten van de P&C cyclus waarbij ook gekeken wordt naar de effectiviteit van de genomen risicostrategie;
- Bij de begrotingsvaststelling 2018 heeft u besloten tot een herstructurering van het eigen vermogen waarbij de algemene reserve is aangevuld met ruim € 30 miljoen ten laste van de bestemmingsreserve kapitaallasten.
- U heeft besloten dat alle (structurele en incidentele) meevallers aan zowel de lasten- als de batenkant ingezet worden ter versterking van het (weerstand)vermogen (realisatie van minder lasten of meer baten zonder dat daar een beleidswijziging of extra inspanning tegenover heeft gestaan);
- In het coalitieakkoord is de richtinggevende uitspraak gedaan tot het verbeteren van het risicomanagement en beheers- instrumentarium.
- De ratio weerstandsvermogen bedraagt 1,73 en ligt boven de vastgestelde streefwaarde van $\geq 1,0$;

- De solvabiliteitsratio bedraagt 14% en ligt onder de streefwaarde van $\geq 20\%$.

De (meerjaren)begroting is voldoende wendbaar om tijdig te kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen

- Voor de beoordeling van de wendbaarheid van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten en baten. Indien de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is er sprake van een hogere wendbaarheid. De jaarrekening laat zien dat de structurele lasten niet gedekt worden door structurele baten.
- In 2018 zijn er stappen gezet om te komen tot een structureel begrotingsoverschot voor de begrotingsjaren 2019-2022
- Het kapitaallastenplafond is niet overschreden;
- Het implementeren van een systeem tot het realtime inzichtelijk houden van de structurele exploitatieruimte heeft nog niet plaatsgevonden;
- Bijdrage geleverd aan de landelijke lobby en discussie tot flexibilisering van inkomstenbronnen en herziening van de financiële verhoudingen Rijk - gemeenten.

De schuldpositie van de gemeente bevindt zich op een acceptabel niveau

- Er zijn in 2018 geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken. De investeringsuitgaven zijn gefinancierd vanuit de beschikbare financieringsmiddelen;
- Wij gaan behoudend om met het verstrekken van leningen aan derden. In 2018 is het saldo van verstrekte geldleningen gedaald met € 596.400 van € 33,26 miljoen naar € 32,66 miljoen als gevolg van een verstrekking van € 275.000 in het kader van een in 2017 overeengekomen revolverende kredietfaciliteit en ontvangen aflossingen van € 871.400.
- Het kapitaallastenplafond is niet overschreden;
- Het liquiditeitenbeheer heeft plaatsgevonden door monitoring van de liquiditeitspositie en sturing op liquiditeitsprognoses;
- De schuldquotes (60% en 53%) en het kengetal grondexploitatie (3%) bevinden zich in positieve zin onder de door uw raad vastgestelde streefwaarden en onder de VNG afgegeven richtlijn. De solvabiliteitsratio bevindt zich in negatieve zin onder de door uw raad vastgestelde streefwaarde en bevindt zich aan de (zeer) lage kant (14%, waarbij de streefwaarde is vastgesteld op $\geq 20\%$).

Wat heeft het gekost?

Programma 12: Algemene Middelen

Bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	289.413	295.131	102%	5.718
Lasten	45.177	47.783	106%	-2.606
Saldo baten en lasten	244.237	247.348	101%	3.111
Onttrekkingen aan reserves (baten)	49.978	40.927	82%	-9.051
Toevoegingen aan reserves (lasten)	62.066	63.716	103%	-1.650
Saldo na verrekening met reserves	-12.088	-22.789	189%	-10.701
Totaal resultaat programma 12	232.149	224.559	97%	-7.590

Een nadere toelichting op bovenstaande tabel is opgenomen in het onderdeel:
"baten en lasten in de jaarrekening per programma"

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten				
Financiering	4.315	4.828	112%	513
Integr.uitkering.soc.domein	101.565	101.449	100%	-116
Lokale Heffingen	37.102	38.173	103%	1.071
Overheadkosten	409	4.339	1062%	3.930
Overige alg.dekkingmiddelen	49.978	41.071	82%	-8.907
Uitkeringen gemeentefonds	146.023	146.198	100%	175
Totaal Baten	339.391	336.058	99%	-3.333
Lasten				
Financiering	4.772	4.308	90%	-464
Lokale heffingen	1.187	1.179	99%	-8
Overheadkosten	37.074	41.321	111%	4.246
Overige alg.dekkingmiddelen	63.712	64.692	102%	980
Post onvoorzien	498		0%	-498
Vennootschapsbelasting				
Totaal lasten	107.243	111.499	104%	4.256
Saldo algemene dekkingsmiddelen	232.149	224.559	97%	-7.590

Onvoorzien

Conform de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen bedraagt de post onvoorzien bij de primitieve begroting jaarlijks € 538.500. Met de vaststelling van voornoemde nota is tevens een beleidsuitgangspunt voor de post Onvoorzien vastgesteld: de onttrekkingen uit de post Onvoorzien zijn direct gekoppeld aan de effectuering van de geïdentificeerde risico's.

Onderstaand de specificatie van de aanwending van de post onvoorzien:

Raadsvergadering	Besluit	Omschrijving	Programma	Bedrag
19-12-2018	RB 2018-067	Schadeafhandeling woningen Bergstraat (538 Finrap 2018)	2	€ 41.000
Totaal				€ 41.000

Kredieten

Bedragen x € 1.000

Kredieten programma 12	Kredietsoort	Krediet	Realisatie	Restant krediet
C2000 communicatienetwerk	Uitbreiding	55		55
E-HRM	Vervanging	280	280	-1
Matchingsportal-compentiebank	Uitbreiding	160		160
Ontwikkeling open data	Uitbreiding	125		125
Project informatiebeheer op orde (Prio)	Uitbreiding	1.226	18	1.208
Release JDEdwards Enterprise One	Vervanging	125	94	31
Sociaal Intranet	Vervanging	153	1	152
Totaal kredieten		2.123	393	1.730

Paragrafen

Sociaal domein

Inleiding

In deze paragraaf wordt de voorlopige jaarrekening sociaal domein 2018, voor wat betreft het budgettair kader, toegelicht. De basis hiervoor is de FinRap 2018. De definitieve jaarrekening, voor wat betreft het budgettair kader, kan - zoals eerder is gecommuniceerd - pas worden gepresenteerd nadat alle afrekeningen met zorgaanbieders zijn verwerkt.

In 2017 is gestart met de opgave om het sociaal domein, voor wat betreft de inhoudelijke reikwijdte van het budgettair kader, financieel in evenwicht te brengen. In 2018 wordt het tekort op het budgettair kader sociaal domein van 24,9 miljoen in 2017 teruggebracht tot 12,8 miljoen (basis FinRap 2018).

In de oorspronkelijke begroting voor 2018 zijn de mei- en septembercirculaire en de taakstellingen met een omvang van 3,0 miljoen verwerkt. Ten opzichte van deze (bijgestelde) begroting wordt een tekort verwacht van 1,2 miljoen op het budgettair kader (basis FinRap 2018).

Vanaf 2019 wordt in het sociaal domein niet meer gewerkt met separate taakstellingen, maar zijn de taakstellingen een integraal onderdeel geworden van de begroting sociaal domein (zero-based-budgetting).

Budgettair kader

Uitgangspunten budgettair kader

- Het budgettair kader is opgebouwd uit de integratie-uitkering sociaal domein van het rijk, de inkomsten uit eigen bijdragen en is 'uitgebreid' met bestaande budgetten die beschikbaar zijn voor de uitvoering van de gewijzigde wetgeving (met name Wmo).
- Deze middelen worden in de periode 2015 tot en met 2018* geoormerkt voor de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet.
- In deze periode zullen eventuele overschotten of tekorten ten gunste respectievelijk ten laste van de reserve decentralisaties sociaal domein worden gebracht.
- In februari 2019 heeft de raad besloten het budgettair kader sociaal domein met ingang van 2019 op te heffen.

* In de begroting 2015 is vastgelegd dat de middelen voor een periode van minimaal drie jaar (2015 t/m 2017) worden besteed aan activiteiten binnen het sociaal domein.

De samenstelling van het budgettair kader is in onderstaande tabel weergegeven. In deze tabel zijn ook de realisatiecijfers van de voorgaande jaren opgenomen.

Tabel 1: Beschikbare middelen budgettair kader en realisatie voorgaande jaren

bedragen x € 1.000

	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting 2018
Integratie-uitkering sociaal domein	106.038	97.832	96.628	101.697
Bestaande budgetten	28.732	28.328	27.931	28.882
Eigen bijdragen	1.529	4.458	4.004	4.196
Dotatie t.l.v. algemene middelen *	1.996			12.015
Totaal budgettair kader	138.295	130.618	128.563	146.790

Voorlopige jaarrekening budgettair kader 2018 (basis FinRap 2018)

Het kader is verdeeld in een aantal taakvelden. In tabel 2. worden de geprognoseerde bestedingen (FinRap) vergeleken met de begroting. Hierbij merken wij op dat de cijfers van de FinRap zijn weergegeven als afwijkingen ten opzichte van de begroting. In de prognoses zijn de taakstellingen (maatregelen) opgenomen. In 2018 is sprake van taakstellingen met een omvang van 3 miljoen euro. Hiervan wordt volgens de FinRap 2018 2,1 miljoen gerealiseerd.

Tabel 2.: Voorlopige jaarrekening budgettair kader 2018 (basis Finrap 2018)

bedragen x € 1.000

	Begroting (incl mei- en septembercirculaires)	Voorlopige jaarrekening 2018 incl taakstellingen (basis Finrap 2018)	Voorlopige jaarrekening 2018 excl taakstellingen (basis Finrap 2018)
Bedrijfsvoering en toegang *	5.042	725	725
Huizen van de wijk, KanDoen en Open inloop	2.113	-809	-447
Wijkoverstijgend beleid	7.343	96	96
Participatie	19.134	1.500	1.500
Wmo	21.498	-173	34
Jeugdwet	27.585	-2.359	-2.009
Beschermd wonen	45.278	300	300
Maatschappelijke opvang	11.135	323	323
Subtotaal	139.128	-397	522
Loonkosten	6.865		
Investeringsbudget WMO	750		
Subtotaal	7.615		
Totaal	146.743	-397	522
Prognose eigen bijdragen		-450	-450
Prognose turn around budget		-359	-359
Totaal	146.743	-1.206	-287

Toelichting per taakveld

Bedrijfsvoering en toegang (725k)

Het grootste voordeel wordt behaald (700k) door een vermindering van het aantal sociale wijkteams van 12 naar 6 en een wijkteam+. Het totaal aantal uren voor het uitvoeren van de Toegang is aanzienlijk verminderd ten opzichte van 2017, terwijl het aantal afgehandelde aanmeldingen hoger ligt. Er is dus een aanzienlijke efficiëntieslag gerealiseerd.

Huizen van de Wijk, informatie & advies, KanDoen en Open Inloop (-809k)

De taakstelling van 156k voor de Huizen van de Wijk wordt in 2018 voor 99k ingevuld.

Voor KanDoen wordt een negatief resultaat verwacht van -425k, met als belangrijkste oorzaken:

1. Hogere tarieven voor de inzet van professionele begeleiding;
2. Meer begeleiding: in plaats van de begrote 2 zijn er 4 teamcoaches overgenomen van de NVWAA-groep;
3. Het niet realiseren van de taakstelling van 172k.

Voor 2019 worden verdere maatregelen genomen om KanDoen binnen budget te krijgen en te houden.

Binnen de realisatie van de Open Inloop is sprake van een tekort van -163k met als belangrijkste oorzaken:

1. Het niet realiseren van de taakstelling van 133k;
2. Hogere uitgaven voor activiteiten (30k);
3. Additionele vergoeding van begeleiding in het eerste kwartaal;
4. Minder inkomsten uit de vaste bijdrage voor de maaltijden die bij de Open inloop worden verstrekt;
5. Extra kosten van 70k door het niet hebben kunnen doorvoeren in 2018 van een voorgenomen sluiting van een locatie.

Wijkoverstijgend beleid (96k)

In het Wijkoverstijgend beleid is sprake van een voordeel van 96k als gevolg van het kritisch sturen op de budgetten.

Participatie (1.500k)

De verwachting is dat we in het re-integratiebudget 1.500k overhouden omdat we voor diverse projecten gebruik konden maken van derde geldstromen. Zo is de subsidie van de provincie voor het scholingsfonds toegekend. Vanwege de economische situatie is het ook gelukt om meer mensen een plek op de arbeidsmarkt te bieden zonder inzet van middelen. Hierbij konden we gebruik maken van het revolving fund om de uitstroom uit de bijstand te bevorderen (Aanvalsplan Venlo Werkt).

Wmo (-173k)

- Er wordt minder gebruik gemaakt van PGB's dan verwacht. Dit levert een voordeel op van 262k;
- Ten opzichte van de VoRap is het verwachte tekort op de woonvoorzieningen teruggebracht van -346k naar -50k. De ingezette maatregelen om kritischer te kijken naar het proces voor het verstrekken van een woonvoorziening hebben hier het gewenste effect opgeleverd. Voor 2019 worden verdere procesverbeteringen doorgevoerd;
- De kosten voor Hulp bij het Huishouden vallen 145k hoger uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat het budget voor Hulp bij het Huishouden gebaseerd is op de realisatie in 2016 en niet op de verwachte realisatie in 2018; Ook was de prijsstijging in 2018 als gevolg van loon- en prijscompensatie hoger dan verwacht.
- De vervoersvoorzieningen vallen 100k hoger uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat het budget gebaseerd is op de realisatie in 2016 en niet op de verwachte realisatie in 2018. Het jaar 2018 laat echter ten opzichte van de realisatie 2017 voor de vervoersvoorzieningen een positieve tendens zien. Er is zowel een daling van de aantallen hulpmiddelen als van de totale kosten van levering en onderhoud;
- Het tekort op de maatwerkvoorziening Begeleiding groep is ten opzichte van de VoRap 2018 afgenomen van -152k naar -102k. Er zijn minder inwoners die gebruik maken van deze maatwerkvoorziening;
- De overige budgetten laten geen grote afwijkingen zien.

De kosten voor maatwerkvoorzieningen Wmo komen in totaal 173k hoger uit dan begroot.

Jeugd (-2.359k)

Op regionaal ingekochte jeugdzorg ontstaat vanwege een bijgestelde verdeelsleutel een nadeel van 240k.

De verwachting is dat de frictiekosten voor de Jeugd binnen het gestelde budget blijven van 3.500k

De kosten voor maatwerkvoorzieningen bij gecontracteerde aanbieders vallen hoger uit dan verwacht met als belangrijkste oorzaken:

1. Er vindt een verschuiving plaats van PGB naar ZIN;
2. De cliënten die dit jaar betaald worden vanuit de frictiekosten zijn in de loop van dit jaar ingestroomd in het gecontracteerd aanbod indien er verlenging van zorg noodzakelijk was;
3. Er is in de loop van dit jaar gebleken dat er minder dan noodzakelijk aan maatwerkvoorzieningen is ingekocht om passende zorg en ondersteuning te bieden aan jeugdigen.

De kosten voor maatwerkvoorzieningen Jeugd komen in totaal 2,6 miljoen euro hoger uit dan begroot. De prognose voor het jeugdbudget als geheel komt uit op een totaal van -2.4 miljoen euro (afgerond).

Ten opzichte van de VoRap 2018 is dit een bijstelling van -1.3 miljoen euro.

Beschermd wonen (300k)

Venlo is centrumgemeente en organiseert de maatwerkvoorziening beschermd wonen voor Noord- en Midden-Limburg. Tekorten en overschotten zijn voor rekening van de gemeente Venlo. Inhoudelijk vindt er een transformatie plaats van beschermd wonen naar beschermd thuis. Deze ontwikkeling is meegenomen bij het toepassen van de methodiek prestatiedenken. Hierdoor en door de intensieve samenwerking met zorgaanbieders en andere gemeenten is het tekort op beschermd wonen ten opzichte 2017 drastisch teruggedrongen. Het voordeel beschermd wonen wordt voor 2018 geprognoseerd op 300k.

Bij de meicirculaire is een loon- en prijscompensatie beschermd wonen van ruim 1 miljoen euro opgenomen. Dit bedrag is ten gunste van het budget beschermd wonen gebracht.

Maatschappelijke opvang (323k)

Het budget maatschappelijk opvang laat een voordeel zien van 323k. Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door een verminderde inzet van personeel.

Eigen bijdragen (-450k)

In de VoRap 2018 was uitgegaan van minder inkomsten vanuit de Eigen Bijdrage van -500k dan was begroot. In de FinRap is de prognose met 50k bijgesteld naar -450k.

Turn-around budget (-359k)

Op het turn-around budget wordt een toegestane overschrijding verwacht van 359k als gevolg van extra kosten die gemaakt moesten worden om de taakstellingen zoveel mogelijk te kunnen behalen.

CONCEPT

Lokale heffingen

Actuele ontwikkelingen

Herziening gemeentelijk belastingstelsel

De afgelopen jaren is verruiming van het lokaal belastinggebied een nadrukkelijk item geweest. Er zijn diverse onderzoeken gedaan en is dit eveneens onderdeel geweest van lobbytrajecten van o.a. de VNG. In het regeerakkoord is de mogelijke verruiming van het lokaal belastinggebied niet opgenomen. Dit ondanks dat het vorige kabinet bouwstenen heeft geformuleerd voor uitbreiding van het lokaal belastinggebied. Dit betekent dat wij als gemeente Venlo ook deze periode grotendeels afhankelijk blijven van inkomsten die wij van het Rijk ontvangen. Het eigen belastinggebied blijft hiermee beperkt. Dit betekent eveneens dat er geen hervormingsplan ligt om het evenwicht tussen betalen, bepalen en verantwoorden beter in balans te brengen met de vele taken die gemeenten de laatste jaren erbij hebben gekregen.

Waarderen woningen op gebruikersoppervlakte

In 2018 is gestart met de voorbereidingen ter invoering van een nieuwe WOZ-waarderingssystematiek. Vanaf 2022 legt de wet WOZ de verplichting op om woningtaxaties te baseren op gebruiksoppervlakte. Momenteel gebeurt dit op bruto inhoud van de woning (m³). De totale gebruiksoppervlakte wordt nu verplicht geregistreerd in de BAG (basisregistratie adressen en gebouwen). De BAG wordt beheerd door de gemeenten. De jaren 2019 en 2020 zijn nodig om de beschikbare gegevens op te werken om te komen tot een goede kwalitatieve registratie van oppervlaktegegevens. Het jaar 2021 staat in het teken van testen zodat, na goedkeuring door de Waarderingskamer, de belastingaanslagen m.i.v. 2022 kunnen worden verzonden.

Toerekening overhead

Met ingang van 2017 wordt de totale gemeentelijke overhead centraal begroot binnen programma 12. In de kostendekkende tarieven wordt een opslag voor overhead meegenomen. Voor 2018 geldt, conform uitgangspunt in de Programmabegroting 2017-2020, dat de overheadopslag van € 41 per uur. Deze overheadopslag wordt alleen voorcalculatorisch, dus bij vaststelling van de begroting, berekend. Voor de jaarrekening gaan we uit van dezelfde opslag als bij de begroting.

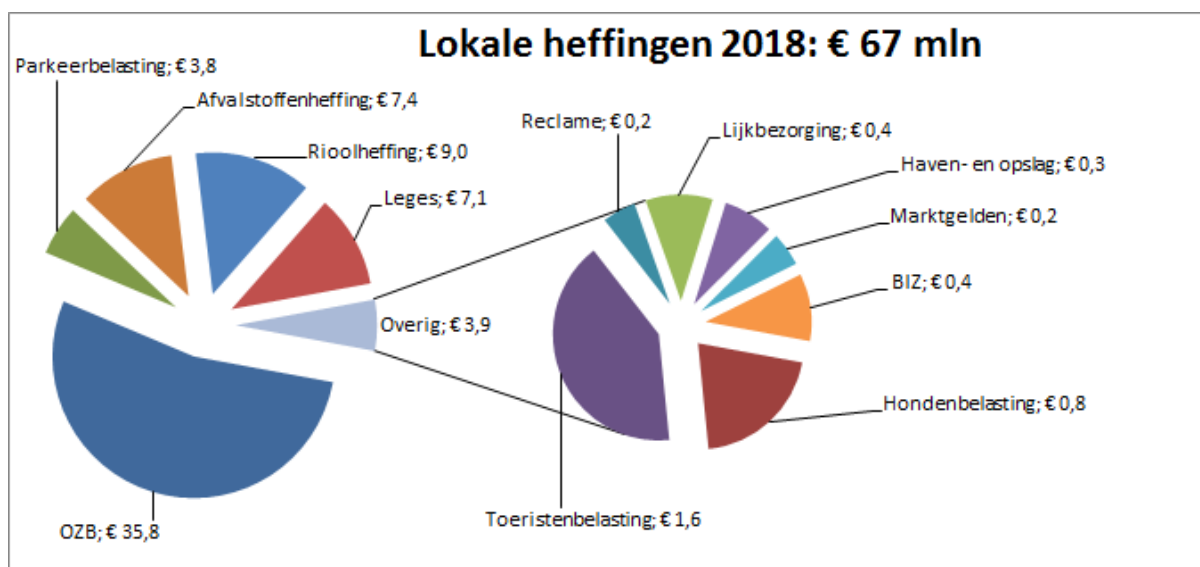
Overzicht belastingen en heffingen

Lokale heffingen zijn opgedeeld in twee soorten: 1. (algemene) belastingen en 2. rechten en leges (retributies).

1. Gemeenten zijn beperkt in de soorten (algemene) belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. Deze belastingen worden ook wel '**Ongebonden belastingen**' genoemd. De gemeente is vrij in de besteding van de opbrengsten van deze belastingen.
2. Daarnaast heft de gemeente rechten en leges voor individuele dienstverlening aan de burgers. De wet geeft voor de mogelijke rechten en leges geen limitatieve opsomming. De rechten en leges worden ook wel '**Gebonden belastingen**' genoemd. De tarieven dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden, de opbrengst dient alleen ter bestrijding van de kosten die de gemeente voor de desbetreffende dienstverlening maakt.

De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2018 zijn geheven zijn:

Ongebonden belastingen	€ mln.	Gebonden belastingen	€ mln.
Onroerende- ZaakBelastingen	35,8	Afvalstoffenheffing	7,4
Hondenbelasting	0,8	Rioolheffing	9,0
Parkeerbelastingen	3,8	Leges	7,1
Toeristenbelasting	1,6	Lijkbezorgingrechten	0,4
Reclamebelasting	0,2	Haven- en opslaggeld	0,3
		Marktgeld	0,2
		Bedrijven InvesteringsZones	0,4
Totaal	42,2		24,8

De afbeelding bestaat uit twee cirkeldiagrammen waarin de geprognosticeerde lokale heffingen zijn opgenomen ter hoogte van € 67 miljoen. Het grootste diagram bestaat uit de componenten onroerend zaakbelasting, parkeerbelasting, leges, rioolheffing, afvalstoffenheffing en een onderdeel overig. Het onderdeel overig wordt in de tweede diagram onderverdeeld naar zeven kleinere belastingvormen (reclame, lijkbezorging, havengelden, marktgeden, bedrijfsinvesteringszone-gelden, hondenbelasting en toeristenbelasting). Bijna 80% van de heffingen bestaat uit onroerend zaak belasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Beknopte samenvatting van afwijkingen

In dit jaarverslag leggen wij verantwoording af over de realisatie van de belastingopbrengsten ten opzichte van de geraamde opbrengsten in de begroting 2018 én van afwijkingen van opbrengsten in de voorgaande jaren. Samenvattend zijn de meest opvallende afwijkingen:

- **Onroerende zaakbelasting € 877.000**
Het voordelige resultaat OZB is het gevolg van positieve ontwikkeling van de OZB opbrengst in 2017 die zich vervolgens doorgezet heeft naar 2018 met daarop nog een extra prognoseaanpassing in 2018. Het structureel effect is € 650.000 en is al in de begroting 2019 verwerkt.
- **Opbrengsten afvalstoffenheffing 2014-2018 € 147.000.**
Over de periode 2014-2018 werd oorspronkelijk uitgegaan van een lagere opbrengst gebaseerd op destijds opgestelde prognoses. Het positieve resultaat is het gevolg van een efficiënte inning en extra areaaluitbreiding.
- **Opbrengsten Rioolheffing 2014-2018 € 326.000.**
Over de periode 2014-2018 werd oorspronkelijk uitgegaan van een lagere opbrengst gebaseerd op destijds opgestelde prognoses. Het positieve resultaat is het gevolg van een efficiënte inning en een hoger waterverbruik van grootverbruikers.
- **Opbrengsten toeristenbelasting 2014-2018 € 245.000**
Bij de definitieve afrekening tot en met het jaar 2017 blijkt dat het aantal gerealiseerde overnachtingen hoger is dan het geprognosticeerde aantal, dit voornamelijk als gevolg van een algemene verbetering van het economische klimaat en daarnaast een beperkte groei van de capaciteit

(areaaluitbreiding) in de lokale toeristensector. Van het totale voordeel ad € 245.000 is een meeropbrengst van € 100.000 als structureel aan te merken.

Belastingopbrengsten 2018

De hieronder opgenomen specificatie per belastingsoort is gebaseerd op de situatie per 31 december 2018 conform de door de accountant gewaarmerkte afrekeningen van BsGW. In algemene zin valt op te merken dat er vanuit BsGW, behalve bij de OZB-opbrengsten, geen signalen zijn ontvangen dat de geraamde belastingopbrengsten in 2018 niet zullen worden gerealiseerd. Omdat een aantal parameters nog niet is geactualiseerd is het mogelijk dat er zich alsnog verschillen voordoen ten opzichte van de ramingen voor 2018. Deze zullen in de Jaarrekening 2019 worden meegenomen en verwerkt.

Onroerende zaakbelastingen

Jaarlijks wordt een nieuwe WOZ-waarde voor onroerende zaken vastgesteld. In 2018 is deze gebaseerd op de waardepeildatum 1 januari 2017. De OZB-tarieven worden gecorrigeerd voor de gemiddelde waardeontwikkeling van het vastgoed, om de geraamde opbrengsten en de woonlastennota gelijk te kunnen houden. De totale opbrengsten OZB die in de begroting 2018 zijn geraamd kwamen uit op ruim € 35 miljoen. Op basis van de inzichten per ultimo 2018 worden deze opbrengsten naar alle waarschijnlijkheid gerealiseerd. Bij de Jaarrekening 2019 zullen eventuele verschillen (zoals gebruikelijk) worden verwerkt. De belangrijkste reden voor het positieve resultaat:

- In 2016, 2017 en 2018 zijn enkele grotere WOZ-objecten gereed gekomen, dit resulteerde in een meer dan geraamde toename van de OZB-opbrengst. Een deel van de toename is structureel van aard en reeds verwerkt in de in de begroting 2019 opgenomen extra opbrengst van € 650.000.

Onroerende zaakbelasting

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017		2018		
	Tarief	Baten	Tarief	Baten	
		Realisatie		Begroot	Realisatie
Eigendom woningen	0,2013%	€ 16.885	0,1967%	€ 17.535	€ 17.350
Eigendom niet-woningen	0,3255%	€ 9.923	0,3394%	€ 10.118	€ 10.563
Gebruiker niet-woningen	0,2614%	€ 6.685	0,2726%	€ 7.300	€ 7.486
Resultaat voorgaande jaren		€ 41			€ 431
Totale baten		€ 33.534		€ 34.953	€ 35.830
				Verschil	€ 877

Hondenbelasting

De verwachte opbrengst hondenbelasting wijkt op basis van de huidige inzichten enigszins af van de begroting. Deels is deze afwijking structureel daar naar verwachting het aantal honden niet noemenswaardig zal toenemen.

Hondenbelasting

Bedragen x € 1.000

	Rek. 2017		2018	
	Baten		Baten	
	Realisatie	Begroot	Realisatie	
	€ 852	€ 807	€ 762	
Resultaat voorgaande jaren	-€ 2		-€ 5	
Totale baten	€ 850	€ 807	€ 757	
		Verschil	-€ 50	

Toeristenbelasting

De aanslagoplegging toeristenbelasting over 2018 is voorlopig en is gebaseerd op het aantal overnachtingen in 2017. De definitieve aanslag 2018 wordt na afloop van het heffingsjaar opgelegd op basis van de werkelijk gerealiseerde overnachtingen in 2018. Van het totale voordeel ad € 245.000 is een meeropbrengst van € 100.000 als structureel aan te merken waarbij het seizoenseffect/weersomstandigheden altijd een, niet te onderschatten, onzekere factor blijft.

Toeristenbelasting

Bedragen x € 1.000

	Rek. 2017	2018	
	Baten	Baten	
	Realisatie	Begroot	Realisatie
	€ 1.468	€ 1.341	€ 1.597
Resultaat voorgaande jaren	€ 321		-€ 11
Totale baten	€ 1.789	€ 1.341	€ 1.586
		Verschil	€ 245

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing dient ter bekostiging van de kosten voor het beheer en de verwerking van huishoudelijk afval. Het tarief is conform de beleidsuitgangspunten voorcalculatorisch bepaald uitgaande van 100% kostendekkendheid.

Volgens de verantwoordingrapportagse van BsGW per 31-12-2018 worden de extra opbrengsten raming volledig gerealiseerd door extra opbrengsten over de 2017 en 2018.

Afvalstoffenheffing

Bedragen x € 1.000

	Rek. 2017	2018	
	Baten	Baten	
	Realisatie	Begroot	Realisatie
	€ 7.333	€ 7.277	€ 7.375
Resultaat voorgaande jaren	€ 26		€ 49
Totale baten	€ 7.359	€ 7.277	€ 7.424
		Verschil	€ 147

Kostendekkendheid

bedragen x € 1000

Heffing	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendekkendheid
Afvalstoffenheffing	8.305	832	1.459	10.596	3.172	7.424	10.596	100%

Rioolheffing

Het tarief is conform de beleidsuitgangspunten voorcalculatorisch bepaald uitgaande van 100% kostendekkendheid. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kleinverbruik en grootverbruik. Voor het kleinverbruik (tot en met 1.000 m³ waterafvoer per kalenderjaar) wordt een vast bedrag per perceel geheven van € 173,34. Indien meer dan 1.000 m³ water is afgevoerd, wordt voor het meerdere een bedrag van € 0,28 per m³ berekend.

De werkelijke aanslagoplegging van de rioolheffing kleinverbruik is hoger dan begroot.

Voor wat het grootverbruik betreft, heeft nog geen aanslagoplegging over 2018 plaatsgevonden. Deze wordt pas na afloop van het kalenderjaar opgelegd omdat het werkelijke verbruik dan bekend is. De door BsGW afgegeven (hogere) prognose 2018 van het grootverbruik is wel in deze jaarrekening verwerkt. Op basis van deze prognose en de realisatiecijfers over 2017 is de werkelijke opbrengst rioolheffing grootverbruik hoger dan geraamd.

Rioolheffing

	Bedragen x € 1.000		
	Rek. 2017		2018
	Baten	Baten	Baten
	Realisatie	Begroot	Realisatie
Kleingebruik	€ 8.299	€ 8.233	€ 8.368
Grootverbruik	€ 501	€ 415	€ 501
Resultaat voorgaande jaren	€ 266		€ 105
Totale baten	€ 9.066	€ 8.648	€ 8.974
		Verschil	€ 326

Kostendekkendheid

Heffing	bedragen x € 1000							
	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendekkendheid
Rioolheffing	6.714	1.101	1.166	8.981		8.974	8.974	100%

Leges

Titel 1. (algemene dienstverlening)

- **Burgerlijke stand**
Het is product is als gevolg van landelijk gemaximeerde leges niet volledig kostendekkend. Werkzaamheden voor kosteloze huwelijken e.d. worden niet toegerekend (wettelijke plicht). Daarnaast is er sprake van lagere inkomsten als gevolg van een afname van het aantal aangevraagde uittreksels.
- **Reisdocumenten**
Jaarlijks zijn er fluctuaties in het aantal aanvragen. Dit heeft gevolgen voor baten/inkomsten. In 2018 was sprake van lagere aanvragen van reisdocumenten voor niet-inwoners. Hier tegenover stonden lagere materiële kosten.
- **Rijbewijzen**
Jaarlijks zijn er fluctuaties in het aantal aanvragen. Dit heeft gevolgen voor baten/inkomsten. In 2018 was sprake van hogere afgifte van rijbewijzen van diverse categorieën, daar tegenover staan hogere lasten voor inzet van eigen personeel.
- **Persoonsdocumenten en basisregistratie personen**
Opbrengsten nemen af doordat instanties rechtstreeks inzage hebben in de BRP (Basis Registratie Personen). Daarnaast neemt als gevolg van digitalisering en veranderde wetgeving het aantal opgevraagde uittreksels af. Dit wordt o.a. veroorzaakt door de zogenaamde e-herkenning (een soort DigiD voor bedrijven).
- **Gemeentearchief**
De legesinkomsten nemen de laatste jaren geleidelijk af als gevolg van nieuwe regelgeving.
- **Naturalisaties**
Het aantal naturalisaties en opties ter verkrijging van het Nederlanderschap zijn toegenomen daar staan echter hogere rijksleges en afdrachten tegenover.
- **Kansspelen**
De leges zijn dermate gering dat er geen specifieke analyse wordt verricht..
- **Kabels en leidingen**
Dit product is 100% kostendekkend.
- **Overige leges**
De leges zijn dermate gering dat er geen specifieke analyse wordt verricht.

Titel 2. (dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving /
omgevingsvergunning)

- Omgevingsvergunningen

De realisatie van de legesinkomsten 2018 zijn hoger uitgevallen doordat er vanaf

1 juli een significante toename was van het aantal ingediende en verleende bouwvergunningen in de categorie bouwkosten tussen € 100.000 en € 1.000.000 (onder meer door geplande woningbouw op de Stalberg en enkele wijken in Arcen en Velden).

Titel 3. (dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn)

- Drank- en horecawet

De opbrengst is verder afgenomen daar staat tegenover dat het aantal meldingen is toegenomen.

- Evenementen

De evenementenleges zijn van oudsher niet kostendekkend. Een percentage is voor zover bekend niet vastgelegd. Dit is verbonden aan de gekozen differentiatie. Om de leges kostendekkend te krijgen zou het tarief moeten worden verzesvoudigd.

- Sexinrichtingen/escort

De leges zijn dermate gering dat er geen specifieke analyse wordt verricht.

- Wet kinderopvang

De leges zijn dermate gering dat er geen specifieke analyse wordt verricht.

bedragen x € 1.000

Leges	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendek-kendheid*
Titel 1:								
Burgerlijke stand	111	82	3	196		124	124	63%
Reisdocumenten	1.450	449	50	1.949		1.790	1.790	92%
Rijbewijzen	377	140	22	539		530	530	98%
Persoonsdocumenten en Basisregistratie personen	279	85		364		151	151	41%
Gemeentearchief	22	6	1	29	19	1	20	69%
Naturalisaties	93	49		142		84	84	59%
Winkeltijdenwet								100%
Kansspelen	3	1		4		2	2	69%
Kabels en leidingen	269			269		269	269	100%
Overige leges								55%
Totaal titel 1	2.604	812	76	3.492	19	2.951	2.971	85%
Titel 2:								
Omgevingsvergunning	1.948	1.356		3.304	29	4.091	4.120	125%
Totaal titel 2	1.948	1.356		3.304	29	4.091	4.120	125%
Titel 3:								
Drank en horecawet	34	22		56		31	31	55%
Evenementen	72	47		119		21	21	17%
Sexinrichtingen/escort								100%
Wet kinderopvang	14			14		14	14	100%
Totaal titel 3	120	69		189		66	66	35%
Totaal titel 1 t/m 3	4.672	2.237	76	6.985	48	7.108	7.156	102%

* Kostendekkendheid wordt toegelicht in onderstaande tekstpassage

Lijkbezorgingsrechten

Voor 2018 werd een kostendekkendheid van 74% verwacht. De realisatie bleef achter met 65%. De oorzaken hiervan zijn het teruglopen van het aantal nieuwe graven en contractverlengingen daarnaast was er sprake van een toename van aannemerskosten. Inmiddels is gestart met het uitbesteden van werkzaamheden aan WAA om kosten te besparen.

Kostendekkendheid

bedragen x € 1.000

Heffing	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendek-kendheid
Lijkbezorging	474	142	0	616	19	382	401	65%

Haven- opslaggeld

Vanwege vertraging van het uitbaggeren van de haven zijn de kapitaallasten in de loop van 2018 naar beneden bijgesteld. Daardoor zijn de kosten in 2018 lager uitgevallen dan begroot. De aanbesteding van het uitbaggeren is in december 2018 afgerond en begin 2019 zullen de werkzaamheden starten.

Kostendekkendheid

bedragen x € 1.000

Heffing	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendekkendheid
Haven- en opslaggeld	257	63,6	0	321	0	321	321	100%

Marktgeden

De lasten zijn vrijwel identiek aan de baten vandaar dat de kostendekkendheid van 100% bijna is gerealiseerd.

Kostendekkendheid

bedragen x € 1.000

Heffing	Lasten	Overhead	BTW	Totale lasten	Overige inkomsten	Heffing	Totale baten	Kostendekkendheid
Marktgeden	165	80	0	245	11	226	237	97%

Bedrijven Investerings Zones (BIZ) Blerick, Tegelen en Venlo

Met ingang van 01-01-2015 is de experimentenwet BIZ overgegaan in een definitieve wet. In september 2015 zijn de drie BIZ-verordeningen betreffende deze gebieden reeds geaccordeerd door de raad en vastgesteld voor de periode 2016-2020.

Woonlasten

Om de ontwikkeling van de belastingdruk binnen onze gemeente te volgen geven wij deze ontwikkeling weer volgens de (landelijk breed erkende) definitie van het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden). De gemeentelijke woonlasten worden als volgt gedefinieerd: *het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een woning met gemiddelde waarde in een gemeente betaalt aan Onroerende Zaak Belasting (OZB), rioolheffing en afvalstoffenheffing (reinigingsheffing), minus een eventuele heffingskorting.*

Ter verbetering van het woon- en vestigingsklimaat en om de lastendruk te verlagen, heeft Venlo de afgelopen jaren ingezet op een vermindering van de woonlasten. Daarnaast hebben wij ons ingezet om ten aanzien van woonlasten de positie van Venlo in de onderlinge vergelijking met andere gemeenten te verbeteren.

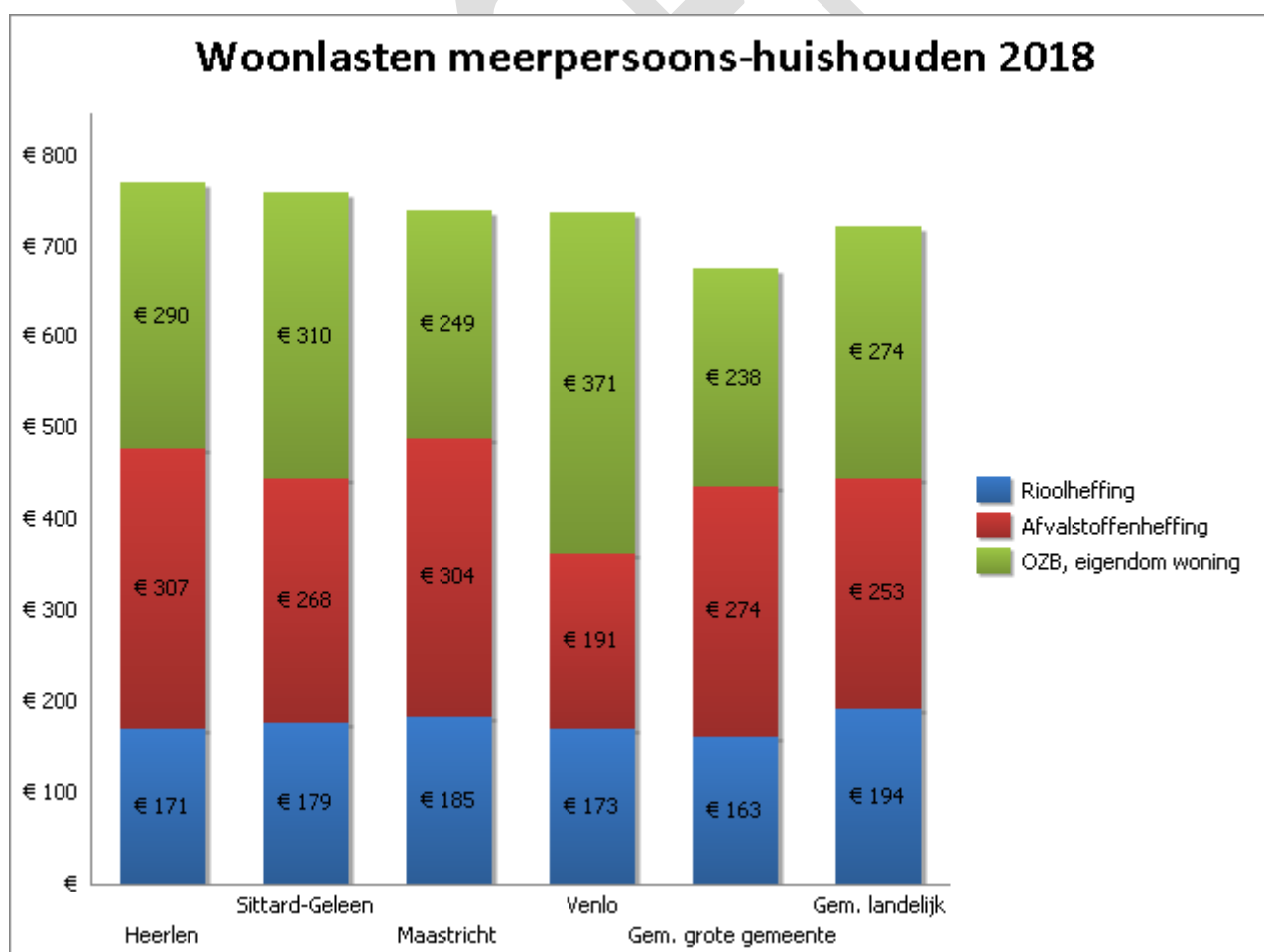
Atlas lokale lasten (Coelo)

Sinds 2007 geeft het Coelo jaarlijks de Atlas van de lokale lasten uit. Deze atlas bevat een ranglijst waarin de woonlasten van alle gemeenten zijn gerangschikt van laag naar hoog (nummer 1 heeft de laagste lasten).

Venlo is in deze ranglijst in 2018 op positie 176 (totaal aantal gemeenten 387) terecht gekomen, ten opzichte van plek 158 in 2017 (163 in 2016).

Vergelijking woonlasten

In onderstaande grafiek worden de woonlasten van Venlo weergegeven t.o.v. het landelijke gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten, de grote (100.000+) gemeenten en daarnaast de grote Limburgse gemeenten. Ten opzichte van de Limburgse gemeenten zijn de woonlasten in Venlo lager, ten opzichte van het landelijk gemiddelde vrijwel identiek en ten opzichte van de grote gemeenten hoger. In Venlo is het aandeel OZB ten opzichte van alle referentiegroepen hoger daar staat tegenover dat het aandeel afvalstoffenheffing ten opzichte van alle groepen lager is.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en voor zover van toepassing het tarief van een eerste hond bestaat de mogelijkheid van kwijtschelding. De kosten (of: gederfde inkomsten) die verband houden met kwijtschelding komen ten laste van de algemene middelen. Op basis van een geautomatiseerde of individuele toets wordt bepaald of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding.

Kwijtscheldingen

Bedragen x € 1.000

	Rek. 2017	2018	
	Lasten	Lasten	
	Realisatie	Begroot	Realisatie
	€ 1.507	€ 1.425	€ 1.449
Totale lasten	€ 1.507	€ 1.425	€ 1.449
		Verschil	€ 24

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Kengetallen financiële positie

In het streven naar meer transparantie, verbetering van het inzicht in de financiële positie en voor de vergelijking met andere gemeenten worden zowel in de begroting als jaarrekening een set van financiële kengetallen opgenomen. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of balans. De kengetallen zijn het uitgangspunt voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente Venlo. Bij de vaststelling van de financiële verordening in 2016 zijn deze kengetallen door uw raad voorzien van streefwaarden waarbij tevens de context is aangegeven.

De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De kengetallen zullen in samenhang gezien worden, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie.

De financiële positie is geen doel op zich en moet altijd gezien worden in het licht van de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de (middel)lange termijn.

Samenvatting beoordeling onderlinge verhouding tussen de kengetallen (financiële positie)

In deze paragraaf wordt verderop uitgebreid ingegaan op de analyse en individuele beoordeling van de financiële kengetallen. In onderstaande tabel is een samenvatting opgenomen van de financiële kengetallen.

Financiële kengetallen	Streefwaarde	JRK 2017	BGR 2018 (primitief)	BGR 2018 na wijziging (na actualisatie t.b.v. BGR 2019)	JRK 2018
Netto schuldquote	< 130%	84%	96%	81%	60%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekke leningen	< 100%	75%	86%	72%	53%
Solvabiliteitsratio	>=20%	9%	8%	7%	14%
Grondexploitatie	<35%	5%	2%	3%	3%
Structurele exploitatieruimte	>= 0%	-5,3%	-0,5%	-3,4%	-1,0%
Belastingcapaciteit	<= 105%	97,5%	97,5%	101,4%	101,9%
Weerstandsvermogen	>=1	0,00	0,78	0,67	1,73

De éénmalige meevaller uit het Fonds tekortgemeenten sociaal domein ad € 21,7 miljoen heeft een positief effect op de financiële positie. Dit bedrag is immers niet eerder in de financiële positie tot uitdrukking gebracht.

De kengetallen solvabiliteitsratio en structurele exploitatieruimte bevinden zich (substantieel) onder de door u vastgestelde streefwaarden. Daarnaast wordt opgemerkt dat de schuldquotes zich, in positieve zin, bevinden onder de door de VNG afgegeven richtlijnen. De positieve ontwikkeling van de schuldquotes wordt veroorzaakt door incidentele en structurele componenten zoals de uitkering uit het Fonds tekortgemeenten sociaal domein en substantieel minder uitgegeven aan investeringen dan verwacht.

De solvabiliteitsratio is beduidend lager dan de ratio van 100.000-300.000 gemeenten (2016 afgrond 28%) en landelijk totaal (2016: afgerond 35%). De lage waarde van de grondexploitatie dient genuanceerd te worden, omdat onze gemeente voor materiële bedragen deelneemt in - en financieringen heeft verstrekt aan BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo.

Onze verwachting is dat we het dieptepunt hebben aangetikt, waarbij een 'voorzichtige' trend naar boven is ingezet. De in 2018 vastgestelde begroting 2019 - 2022 is een verdere start, het daadwerkelijk effectueren van de in gang gezette maatregelen is het vervolg. Een begroting met substantiële bezuinigingen en uitdagingen zoals een vermindering van de uitgaven in het sociaal domein met nog eens € 10 miljoen t.o.v. 2018 en een ambitie voor wat betreft een daling op uitgaven uitkeringsgerechtigden ad € 2,8 miljoen.

In hoofdstuk 1 is uitgebreid ingegaan en de conclusie verwoord voor wat betreft de financiële positie.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.

Deze kengetallen zijn toegelicht in de paragraaf financiering.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal is toegelicht in de paragraaf financiering.

CONCEPT

Grondexploitatie

Grondexploitaties zijn risicovol en kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor (toekomstige) projecten hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de aangekochte grond kan immers de schuld worden afgelost.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. Wanneer de waarde van de grond laag is, loopt een gemeente relatief weinig risico maar is er relatief weinig waarde om de schuld te kunnen verlagen uit grondverkoop.

Het kengetal grondexploitatie van onze gemeente bedraagt bij jaarrekening 2018 3%, iets hoger dan in de primitieve begroting, maar gelijk aan de verwachting in de begroting 2019. De ontwikkeling van dit kengetal ligt dus in de lijn der verwachting. Hoewel grondexploitaties voor elke gemeente risicovol zijn, zou uit de relatief lage boekwaarde van de voorraden grond in verhouding tot de totale baten geconcludeerd kunnen worden dat het risico relatief gering is en dat er relatief weinig waarde is om de schuld te kunnen verlagen.

Belangrijke kanttekening hierbij is dat in ogenschouw moet worden genomen dat de gemeente voor materiële bedragen deelneemt in - en financieringen heeft verstrekt aan BV Ontwikkelbedrijf Greenport. Dit zijn entiteiten waarin de corebusiness wordt gevormd door grondexploitaties. Zouden de Venlose aandelen in deze grondexploitaties meegeteld worden dan zou het percentage beduidend hoger uitkomen dan 3%.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Hierbij wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Over het algemeen geldt dus als richtlijn: hoeveel te hoger het kengetal structurele exploitatieruimte, hoeveel te gunstiger dit is voor de gemeente. Als streefwaarde geldt voor gemeente Venlo voor dit kengetal een waarde ≥ 0 .

De structurele exploitatieruimte laat bij de jaarrekening een negatief resultaat zien van -1,0 %. Deze ratio ligt daarmee boven hetgeen bij de Programmabegroting 2019 werd verwacht (-3,4%), maar ligt nog wel beneden de streefwaarde van $\geq 0\%$. De verbetering van de ratio ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door het positievere rekeningresultaat dan begroot en door enkele incidentele lasten zoals het treffen van de voorziening voor zwembad De Wisselslag.

Een negatieve structurele exploitatieruimte betekent dat onze structurele lasten op basis van de jaarrekening niet gedekt worden door structurele baten. Meerjarig verwachten wij wel een positieve structurele exploitatieruimte, als gevolg van de geraamde begrotingsoverschotten.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het geeft weer wat de ruimte is om belastingen te verhogen ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het is de bevoegdheid van uw raad met welke omvang de belastingen worden verhoogd. Om de flexibiliteit van de begroting te duiden ten opzichte van het landelijk gemiddelde heeft u een streefwaarde vastgesteld van $< 105\%$.

Het kengetal bedraagt 98% en bevindt zich onder de vastgestelde streefwaarde. Geconcludeerd kan worden dat de totale woonlasten voor een gezin met een woning met gemiddelde WOZ-waarde in gemeente Venlo in 2016 iets lager is ten opzichte van het landelijk gemiddelde (het ijkpunt voor het maximaal te heffen belastingtarief).

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt verder toegelicht in de volgende paragraaf.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

De ratio weerstandscapaciteit is een hulpmiddel om het weerstandsvermogen te kunnen meten en bestaat uit de relatie tussen het risicoprofiel (de benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare middelen om eventuele tegenvallers op te vangen (beschikbare weerstandscapaciteit).

Bij de berekening van de ratio weerstandscapaciteit gelden de volgende beleidsuitgangspunten:

- De gemeenteraad heeft de risicobereidheid als volgt geformuleerd: "De gemeente Venlo moet geen risicomijdende gemeente zijn. Risico's dienen inzichtelijk gemaakt en genomen te worden. Dit houdt in, het voeren van een risicomangement waarbij ook naar de dekking wordt gekeken en waarin alle soorten risico's worden weergegeven."
- De minimale omvang van de algemene reserve is vastgesteld op € 9 miljoen.
- De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit:
  - de algemene reserve
  - het jaarrekeningresultaat
  - de overige bestemmingsreserves
  - de post onvoorzien
  - de algemene grondreserve
- Gestreefd wordt naar een waarde van de ratio weerstandscapaciteit van minimaal 1,0.
- De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend door de financiële impact van het risico te vermenigvuldigen met de inschatting van de kans dat het risico zich daadwerkelijk voordoet.
- De volgende kanspercentages worden gehanteerd bij inschattingen van risico's:
10%, 25%, 50% en 75%.
- Risico's zijn geprioriteerd op basis van de benodigde weerstandscapaciteit.

Op basis van bovenstaande beleidsuitgangspunten is de ratio weerstandscapaciteit berekend, zie onderstaande tabel:

	JRK 2017	BGR 2018	BGR 2018*	JRK 2018
Algemene reserve	10.533	20.485	18.070	50.109
Resultaat	-23.656			-3.299
Overige bestemmingsreserves	8.207	4.028	5.175	7.612
Post onvoorzien	434	539	539	498
Algemene grondreserve	4.457	2.008	5.412	6.444
Beschikbare weerstandscapaciteit (A)	-25	27.059	29.195	61.364
Benodigde weerstandscapaciteit (B)	37.669	34.899	43.577	35.539
Ratio weerstandscapaciteit (= A / B)	0,00	0,78	0,67	1,73

* Begroting 2018 na wijziging (na actualisatie risico's en reserves t.b.v. BGR 2019).

De waarde van de ratio boven de 1 betekent dat de gemeente over voldoende middelen beschikt om eventuele tegenvallers op te vangen. Belangrijke kanttekening hierbij is dat het jaarrekeningresultaat nog exclusief de afrekening van de zorgaanbieders is.

Onze beschikbare weerstandscapaciteit is op dit moment fors hoger ten opzichte van begroot (+32 miljoen). Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt, doordat de uitkering van het gemeentefonds á 21,7 miljoen niet in de begroting na wijziging is meegenomen. Daarnaast hadden we een fors negatief resultaat begroot (-10,3 miljoen), terwijl het jaarrekeningresultaat op dit moment vooralsnog minder negatief is (-3,3 miljoen).

Het risicoprofiel (de benodigde weerstandscapaciteit) is tegelijkertijd afgenomen ten opzichte van begroot (-8 miljoen). De afname in het risicoprofiel wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat het risicoprofiel van enkele grondexploitatie-risico's fors zijn afgenomen. De mutatie wordt met name veroorzaakt door het vervallen van enkele risico's m.b.t. grondverkoop. Daarnaast is het risico "business case sluiting zwembad de Wisselag" vervallen, omdat hiervoor een voorziening is getroffen.

Ook zijn enkele risico's m.b.t. inkoopresultaten in het sociaal domein vervallen en is het risico "BV Campus vastgoed" vervallen.

Overzicht risico's

In onderstaand overzicht zijn de risico's van de gemeente Venlo in volgorde van belangrijkheid weergegeven.

Een toelichting op onderstaande risico's is te vinden in bijlage X.

Nr. Risico	Kans	Financiële impact (€)	Benodigde weerstandscapaciteit JRK 2018
1 Grondexploitatie - Grondverkoop	Diverse percentages	€ 19.500.000	9.195.000
2 Ondertunneling vierpaardjes	50%	€ 10.000.000	5.000.000
3 Kazernekwartier uitvoeringsrisico's (excl. grondexploitatie risico's)	Diverse percentages	€ 11.076.250	4.106.875
4 Verdeelmodellen gemeentefonds	75%	€ 4.500.000	3.375.000
5 Grondexploitatie - Bouw- en woonrijp maken	Diverse percentages	€ 6.700.000	2.425.000
6 Grondexploitatie - Bijdragen van andere overheden	Diverse percentages	€ 6.800.000	1.750.000
7 Grondexploitatie - Plankosten	Diverse percentages	€ 4.220.000	1.715.000
8 Onderuitputting rijksuitgaven	100%	€ 900.000	900.000
9 Maatregelen sociaal domein	50%	€ 1.800.000	900.000
10 Juridische risico's	50%	€ 1.400.000	700.000
11 Grondexploitatie - Tijdelijk beheer	Diverse percentages	€ 1.600.000	675.000
12 Toekomstig gewijzigd handhavingssbeleid	75%	€ 850.000	637.500
13 Lagere inkomsten registratie niet-ingezetenen	75%	€ 700.000	525.000
14 Uitbreiding bargeterminal	25%	€ 2.100.000	525.000
15 BUIG	50%	€ 900.000	450.000
16 Overschrijding bouwbudget verbouwing Postkantoor/MvBvD	50%	€ 800.000	400.000
17 Software sociaal domein	50%	€ 800.000	400.000
18 Zwembad	75%	€ 350.000	262.500
19 MGR	75%	€ 300.000	225.000
20 Meldplicht datalekken	75%	€ 200.000	150.000
21 Privacy	75%	€ 200.000	150.000
22 Grensgemeenten	75%	€ 170.000	127.500
23 BV Campus Vastgoed	10%	€ 1.164.000	116.400
24 Asbest pand Raad van Arbeid	50%	€ 223.000	111.500
25 Implementatie Omgevingswet	10%	€ 850.000	85.000
26 BTW sport	75%	€ 88.000	66.000
27 Lagere inkomsten leges Omgevings vergunningen door bezwaar en beroep	25%	€ 250.000	62.500
28 Informatieveiligheid	25%	€ 200.000	50.000
29 Minder inkomsten eigen bijdrage beschermd wonen en beschermd thuis.	25%	€ 200.000	50.000
30 Centraal Meld- en Actiepunt (CMA)	10%	€ 450.000	45.000
31 Gladheidbestrijding	10%	€ 400.000	40.000

32	Basisregistratie Ondergrond (BRO)	75%	€ 50.000	37.500
33	Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)	75%	€ 50.000	37.500
34	Grenswerk	75%	€ 50.000	37.500
35	Overeenkomst medewerkers WAA bij rayon Groen	25%	€ 125.000	31.250
36	Naturalisaties ontwikkeling	25%	€ 110.000	27.500
37	Omroep Venlo	25%	€ 100.000	25.000
38	Maatschappelijke opvang MO 2.0	25%	€ 100.000	25.000
39	Rijbewijzen	10%	€ 234.000	23.400
40	Extra uitgaven als gevolg van het niet voldoen aan de wettelijke norm	10%	€ 200.000	20.000
41	Onvoorziene WAA desintegratiekosten	10%	€ 200.000	20.000
42	Leerwerktraject	25%	€ 50.000	12.500
43	Calamiteiten	10%	€ 100.000	10.000
44	Glasvezelnet buitengebied	10%	€ 100.000	10.000
45	BTW labeling	10%	€ 10.000	1.000

Benodigde weerstandscapaciteit totaal

35.538.925

* Deze risico's bestaan uit een aantal subrisico's die ieder een afzonderlijk kanspercentage hebben.

Uit concurrentie-oogpunt zijn deze subrisico's niet afzonderlijk weergegeven.

In de risicomatrix is bij deze risico's uitgegaan van het kanspercentage met de hoogste benodigde weerstandscapaciteit.

Risico's in matrix

Op basis van een inschatting van de kans van optreden en de financiële impact zijn de risico's visueel weergegeven in onderstaande matrix.

Te zien is dat 12 risico's zich in de rode zone bevinden, omdat deze een hoge kans van optreden hebben in combinatie met een middel tot hoge financiële impact.

Risicomatrix

f i n a n c i ë l e i m p a c t (€)	h o o g	23	6, 14	1, 2, 3, 5, 7, 9, 10	4, 11
	m i d d e l	25		15, 16, 17	8, 12, 13
	l a a g	30, 31, 39, 40, 41, 43 t/m 45	27, 28, 29, 35 t/m 38, 42	24	18 t/m 22, 26, 32, 33, 34
		zeer onwaarschijnlijk (10%)	onwaarschijnlijk (25%)	mogelijk (50%)	waarschijnlijk (75%)
Kans (%)					

Grondbeleid

Inleiding

Verantwoording

In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over het beleid en de plannen uit de paragraaf grondbeleid van de Programmabegroting 2018-2021 die voortkomen uit de Strategische Visie Venlo 2030 en de structuurvisies. Gestart wordt met een algemene visie op het grondbeleid. Dan volgt een korte beschouwing over de belangrijkste ontwikkelingen van het grondbeleid met betrekking tot woningbouw en bedrijvigheid in 2018. Vervolgens wordt ingegaan op de specifieke aanpak en actuele prognose van het te verwachten resultaat van alle lopende en in 2018 afgesloten grondexploitaties. Tot slot wordt ingegaan op de winstneming in 2018, de opgebouwde algemene grondreserve en risico's van de lopende grondexploitaties.

Visie op het grondbeleid

Doel van het grondbeleid

Het grondbeleid is overheidsbeleid gericht op de markt waar de grond wordt gekocht, geëxploiteerd, ontwikkeld en weer verkocht. Het omvat zaken als verwerving van grond, vestigen van een voorkeursrecht, onteigening, slopen, bouwrijp maken, aanleg nutsvoorzieningen, inrichting van de openbare ruimte, uitgifte van bouwrijpe grond en het kostenverhaal.

Het grondbeleid draagt bij aan:

- De realisering van maatschappelijke doelstellingen van de gemeente Venlo via ruimtelijk-fysieke initiatieven.
- De verbetering van de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting.
- Een rechtvaardige verdeling van kosten en baten die ontstaan als gevolg van interventies door de gemeente, en/of particulieren op het terrein van de ruimtelijke inrichting.

Risicomijding via situationeel grondbeleid

De gemeente Venlo kan kiezen uit actief en faciliterend (of passief) grondbeleid en diverse tussenvormen daarvan. Venlo laat de keuze afhangen van de omstandigheden en kiest voor “situationeel” grondbeleid. In de Ruimtelijke Structuur Visie Venlo 2014 is aangegeven dat de gemeente Venlo ter beperking van financiële risico's het ontwikkelen steeds meer wil over laten aan de markt. Gebouwd wordt vooral op inbreidingslocaties in het stedelijk centrum waarmee tevens bij voorkeur ruimtelijke knelpunten worden opgelost. Bij de ruimtelijke ontwikkelingen maakt de gemeente zoveel mogelijk gebruik van bestaand (leegstaand) vastgoed en van gronden die hun functie hebben verloren.

Herstructureringsprojecten in het stedelijk centrum zullen in het algemeen een beduidend hoger krediet vragen en met grotere financiële risico's gepaard gaan dan ontwikkelingen in de groene wei. Hierdoor is het moeilijker om een grondexploitatie kostendekkend te realiseren.

Strategisch grondaankopen zijn, behalve de aankoop van een pand aan de Eindhovenseweg in 2017, de laatste jaren niet meer aan de orde geweest.

Om ontwikkelrisico's zoveel als mogelijk te beperken wordt waar mogelijk gekozen voor faciliterend grondbeleid. Ook bij faciliterend grondbeleid heeft Venlo via het bestemmingsplan en bij de contractvorming beïnvloedingsmogelijkheden.

Dat sluit niet uit dat de gemeente Venlo, in specifieke gevallen, zal kiezen voor actief grondbeleid. Bijvoorbeeld in grondexploitaties waarin de gemeente vanuit haar publieke belang sturing wil uitoefenen op en regie wil voeren over een ontwikkeling. Vaak zijn dat noodzakelijke ontwikkelingen die marktpartijen niet zelf rendabel kunnen oppakken. Bij nieuwe initiatieven worden bewoners en maatschappelijke partners, zoals welzijnsorganisaties en woningbouwcorporaties, nauw betrokken.

Kostenverhaal

De gemeente streeft er naar om vóór de vaststelling van het bestemmingsplan ("anterieur") met partijen tot overeenstemming te komen over de ruimtelijke invulling, locatie-eisen, fasering en het verhaal van de kosten. Als de verwachting is dat dit niet lukt, bereidt zij een exploitatieplan voor. Daarin zijn onder andere de te verhalen kosten opgenomen. Een exploitatieplan dient in voorkomend geval gelijktijdig met het bestemmingsplan te worden vastgesteld.

Ontwikkelingen in het grondbeleid in 2018

Acquisitie

De acquisitie van bedrijfsterreinen in Venlo is intern opgepakt. Het Grondbedrijf heeft actie ondernomen en een aparte website laten maken voor de verkoop van vastgoed en bedrijventerreinen: www.venloverkoopt.nl. Tevens hebben we op enkele bedrijfskavels "te koop bordes" laten plaatsen om de aandacht hierop te vestigen. We merken dat de economie aantrekt. In 2018 zijn meer verkopen geweest dan de jaren ervoor. Over boekjaar 2019 worden meer verkopen verwacht.

Onafhankelijke taxatie bij uitgifte

Bij verkoop van grond (waarvoor vooraf geen grondprijs is vastgesteld) en vastgoed aan een marktpartij wordt een taxatie verricht door één of meerdere onafhankelijk en gecertificeerde taxateur(s) van onroerend goed. De taxatie wordt vóór de verkooponderhandelingen verricht om de marktwaarde vast te stellen op basis van algemeen aanvaarde marktindicaties en taxatiecriteria. Deze aanpak vergroot

transparantie en marktconformiteit en sluit aan bij de richtlijn van de Europese Commissie waardoor ongeoorloofde staatssteun wordt voorkomen.

Vennootschapsbelasting (Vpb) bij overheidsondernemingen

Per 1 januari 2016 geldt de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen. Overheidsactiviteiten, zoals grondexploitaties, die zich als een onderneming met winstoogmerk kwalificeren worden Vpb-plichtig. Venlo is Vpb verschuldigd over de winst die per saldo in enig jaar over de gezamenlijke Vpb-plichtige (clusters van) activiteiten wordt gerealiseerd. Samen met Deloitte is het grondbedrijf voor de vennootschapsbelasting geanalyseerd. Voor boekjaar 2018 is de Vpb-verplichting voor het grondbedrijf nihil.

Rekenkameronderzoek

Op 8 juni 2016 heeft de Rekenkamercommissie het Rekenkameronderzoek Grondbeleid Venlo gepubliceerd. Gebleken is dat de grootste verbeteropgave is gelegen in de vastlegging van de werkwijze van de organisatie, de verbetering van het risicomanagement en de informatievoorziening. Verbetering van de informatievoorziening geldt ten aanzien van de inhoud, de timing en het kennisniveau. Met het verbeteren van de drie onderdelen “werkwijze, risicomanagement en informatievoorziening” kan het inzicht, begrip en daarmee de sturing worden versterkt. Het Grondbedrijf heeft de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie verwerkt in o.a. de Nota Grondbedrijf en Vastgoed 2019 en de vernieuwde halfjaarlijkse projectenrapportage. Als laatste aanbeveling uit het Rekenkameronderzoek is de Beheersverordening Ontwikkelbedrijf Venlo (uit 2009) opgeheven. Enkele relevante onderdelen zijn geactualiseerd en ondergebracht in de Financiële Verordening en de Nota Reserves en Voorzieningen.

Woningbouw

De woningmarkt in 2018 trekt aan. Dit kan worden toegeschreven aan de economie. De transactiepreizen van woningen zijn gestegen. Het nadeel van het aantrekken van de economie is dat ook de bouwkosten (fors) stijgen.

De grondprijzen voor woningbouw zijn wegens de economische situatie sinds 2010 niet meer geïndexeerd in Venlo. Een verhoging van de grondprijzen voor woningbouwgronden is gezien de huidige situatie op de woningmarkt reëel. Op basis van het overzicht Grondprijzen 2019 in de Nota Grondbedrijf en Vastgoed 2019 zijn de prijzen met gemiddeld 2,5% verhoogd.

Ook de grondprijs voor sociale huurwoningen is sinds 2010 in Venlo niet meer aangepast. Uit een onderzoek naar de prijzen in omliggende gemeenten blijkt dat deze prijs in Venlo niet meer marktconform is. Met de woningbouwcorporaties vindt overleg plaats om de grondprijs voor sociale huurwoningen te herzien.

Actuele prognose van toekomstige resultaten van alle grondexploitaties

Het aantal lopende grondexploitaties en voorraadposities van het grondbedrijf is in onderstaande tabel zichtbaar:

	bedragen x € 1.000.000			
	2015	2016	2017	2018
actueel	36	35	38	35
nieuw		4	6	4
afgesloten		-5	-3	-7

Kazernekwartier

In verband met de beëindiging van de samenwerking met Fort van Venlo en de voorgenomen doorontwikkeling van het Kazernekwartier is reeds in de begroting 2019 en de finrap 2018 een afboeking van de waarde van het Kazernekwartier aangekondigd.

De beëindiging van de overeenkomst met Fort van Venlo op het Kazernekwartier biedt ruimte voor een heroverweging van het te realiseren programma op dit terrein. Om een basis te leggen voor nieuwe plannen is het wenselijk en noodzakelijk om de boekwaarde van het terrein, zoals opgenomen in de grondexploitatie, terug te brengen met € 10,5 miljoen naar de reële waarde. Dit scenario is verwerkt in jaarrekening 2018 en ten laste gebracht van de reserve Openbare ruimte Kazernekwartier.

Overtollig Vastgoed

Een blijvend aandachtspunt vormt het in recente jaren vrijgekomen gemeentelijke vastgoed. Het vinden van een nieuwe functie of verkoop is onder de huidige marktomstandigheden duidelijk verbeterd en heeft tot verkopen geleid. Ook leegstaand vastgoed kost geld. Immers veel lasten zijn onafhankelijk van het gebruik en een minimaal niveau aan onderhoud is onvermijdelijk. Indien de kwaliteit zodanig is dat hergebruik niet mogelijk is, zal een pand worden gesloopt. Of deze kosten kunnen worden opgevangen binnen de restwaarde van een perceel wordt per project beoordeeld. In 2015 is afgesproken het overtollig gemeentelijk vastgoed binnen het grondbedrijf te administreren en ook het resultaat jaarlijks in de Algemene Grondreserve te verdisconteren. In 2018 werd hierop een klein tekort (€ 0,1 miljoen) behaald.

Reserves en voorzieningen.

De Algemene Grondreserve (AGR) bedraagt ultimo 2018 € 6,4 miljoen. Dat is ca. € 2,0 miljoen hoger dan bij de vorige jaarrekening. De grootste mutatie betreft de verplichte winstneming in grondexploitatie Trade Port West ad € 1,7 miljoen.

De Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten is gebaseerd op de contante waarden van de grondexploitaties met een nadelig saldo per 31 december 2018. De voorziening is rentedragend, zodat de geprognosticeerde verliezen per einddatum van een grondexploitatie kunnen worden gedekt. Er is in 2018 per saldo € 10,1 miljoen toegevoegd, vooral als gevolg van de afwaardering Kazernekwartier. Hierdoor zijn de risico's fors lager ten opzichte van vorig jaar (zie 3.4.6). Alle exploitaties zijn contant gemaakt tegen de voorgeschreven discontovoet van 2%. Per saldo bedraagt de voorziening Nadelige Exploitatieresultaten per 31 december 2017 € 47,5 miljoen.

Schematisch ziet het verloop van deze reserve en voorziening er als volgt uit: (bedragen in miljoenen euro's, stand per ultimo):

bedragen x € 1.000.000

	2015	2016	2017	2018
Algemene Grondreserve	7,4	5,9	4,4	6,4
Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten	28,0	33,1	37,4	47,5

Specificatie van de jaarschijf 2018 van de voorziening geeft het volgende beeld:

bedragen x € 1.000.000

	2017	toevoeging	2018
Venlo Centrum Zuid	17,5	-0,3	17,2
Centrumplan Blerick	7,3	0,4	7,7
Q4	9,5	0,3	9,8
Masterplan Arcen en Velden	2,5	-0,7	1,8
Kazernekwartier	0,0	10,5	10,5
Overigen < 0,5 miljoen	0,6	-0,1	0,5
Totaal Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten	37,4	10,1	47,5

Voor een uitgebreide toelichting van de (majeure) grondexploitaties verwijzen we naar de bijlagen grondbedrijf elders in deze jaarrekening.

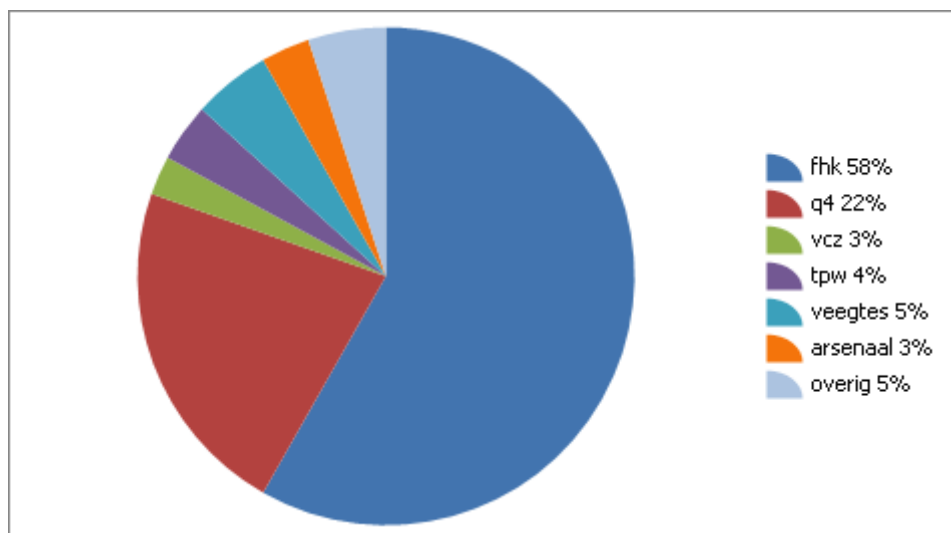
Winstneming en afgesloten projecten

Vervroegde winstneming conform de nieuwe, in 2016 opstelde BBV-regels, was in 2018 aan de orde bij Trade Port West ter hoogte van € 1,7 miljoen. Ook zijn zeven projecten administratief afgesloten met een vrijwel neutraal resultaat.

De risico's van grondzaken

De onderverdeling van het gewogen risicoprofiel van het grondbedrijf, per 31/12/2018 totaal € 15,8 miljoen, is fors lager dan vorig jaar (toen € 21,4 miljoen) en ziet er als volgt uit:

Onderhoud kapitaalgoederen

Riolering en regenwatersystemen

De riolering en regenwatersystemen zijn onderdeel van programma 11 Beheer openbare ruimte en product Beheer en onderhoud openbare ruimte.

Actuele onderhoudstoestand:

De staat van de riolering en regenwatersystemen wordt gemonitord. Hiertoe bestaat een reiniging- en inspectiecyclus. Op basis van de analyse van de inspectieresultaten worden de noodzakelijke beheer en onderhoudsmaatregelen vastgesteld. Hierbij worden ook de landelijke richtlijnen gevolgd en rekening gehouden met de omgevingsfactoren.

Zijn de onderhoud en beheerplannen actueel:

De resultaten van het onderhoud en beheerplannen zijn verwerkt in het in december 2017 vastgestelde financiële actualisatie exploitatie GRP (Gemeentelijk Rioleringsplan).

Wat zijn de benodigde onderhoudsbudgetten (beïnvloedbaar):

De benodigde onderhoudsbudgetten zijn weergegeven onder instandhouding en exploitatielasten in de financiële actualisatie exploitatie GRP 2017-2026 en als zodanig in de (hertoe gewijzigde) begroting opgenomen.

Zijn er knelpunten betreffende de beschikbare onderhoudsbudgetten:

Jaarlijks wordt op basis van de recente inspectieresultaten vijfvervalriolering een prognosematrix geactualiseerd. Op basis van de matrix wordt een prognose gemaakt voor de te verwachte uitval van de leidingen en putten. De prognose laat zien dat de eerder verwachte restlevensduur van 100 jaar niet wordt behaald. De uitval blijft op korte termijn beperkt, mede door alle instandhoudingsmaatregelen van de afgelopen periode en door de leeftijdsopbouw van het stelsel. Op de lange termijn blijkt op basis van de matrix wel meer uitval op te treden. Het verkregen beeld uit de matrixanalyse is gebruikt voor het bijstellen van de financiële reservering instandhouding. Zodra de komende jaren uit nieuwe inspectieresultaten een significante stijging van schadebeelden hier aanleiding toe geeft, zal hierop worden geanticipeerd, bij de eerstvolgende actualisatie van het GRP.

Budgettaire gezien is een knelpunt ontstaan omdat sommige projecten doorgeschoven worden naar 2019. De projecten liften vaak mee en zijn hierdoor afhankelijk. Ook spelen onvoorziene wijzigingen in processen een rol, zoals:

- De benodigde opstarttijd van de versnellingsagenda (opdrachtverstrekking, administratieve verwerking, verdeling beschikbare personele capaciteit).
- Beschikbaarheid benodigde (tijdelijke) (extra) personele capaciteit.

Het resultaat laat een extra verhoging van de egalisatievoorziening GRP zien in tegenstelling tot een in de begroting opgenomen verlaging (zie ook financiële actualisatie GRP 2017-2026 vastgesteld in de raadsvergadering van 20-12-2017 (RV 2017-75) (met name paragraaf 2.3)). Dit heeft met name te maken met:

- De energie en telecommunicatie zijn kosten lager ten opzichte van de geraamde budgetten.
- (onderzoek)projecten vanuit de regionale samenwerking die vertraging hebben opgelopen en daardoor later zullen starten.
- De inkomsten uit de rioolheffing zijn hoger dan geraamd, er is o.a. meer afvalwater geloosd via grote bedrijven.
- Enkele geplande werkzaamheden zijn (nog) niet uitgevoerd, of waren minder omvangrijk dan geraamd.
- Lagere kapitaallasten dan geraamd.
- Lagere kosten op het onderdeel reiniging wegen dan in de exploitatie geraamd.
- Onvoorziene wijzigingen in processen, waarvan de uitvoering van projecten afhankelijk zijn een rol, zoals hierboven omschreven.

Realisatie 2018:

Begin 2018 is het uitvoeringsprogramma (UVP) ter goedkeuring aan het college voorgelegd. Deze jaarlijkse operationele programma's geven een nadere uitwerking van het GRP waarin voor het betreffende jaar concreet wordt aangegeven welke voorzieningen worden aangelegd (watertaken), welke onderzoeken worden uitgevoerd en welke instandhoudingsmaatregelen worden getroffen. In overeenstemming met het vastgestelde beleidskader is in december 2017 is de financiële exploitatie van het GRP geactualiseerd met de vaststelling van de financiële exploitatie GRP 2017-2026 door de gemeenteraad.

De benodigde onderhoudswerkzaamheden uit het uitvoeringsprogramma van 2017 zijn in 2018 ingang gezet en deels ook afgerond. Daarnaast zijn in 2018 ook werkzaamheden van de eerdere uitvoeringsprogramma's inclusief versnellingsagenda voortgezet en zover mogelijk verder afgerond.

Wegen (inclusief Civiele Kunstwerken)

Het wegennet en de civiele objecten zijn onderdeel van programma 11 Beheer openbare ruimte en product Beheer en onderhoud openbare ruimte.

Het beheerareaal wegen omvat hoofdwegen, wegen in wijken, fiets- en voetpaden, wegen buiten de bebouwde kom en onverharde wegen. Daarnaast valt het wegareaal te verdelen in verhardingssoort.

Het beheerareaal civiele objecten omvat onder meer bruggen, tunnels, duikers, keermuren en kademuren. Er zijn circa 800 objecten, waarvan nog een deel geïnventariseerd/geïnspecteerd moet worden.

Vastgesteld kwaliteitsniveau:

Het beoogde maatschappelijke resultaat is het beheren en in standhouden van een aantrekkelijke, hele en veilige leefomgeving. De kwaliteitsniveaus zijn in 2018 door uw raad vastgesteld in het Meerjaren onderhoudsplan Civiele Objecten en Wegen. Het minimale kwaliteitsniveau van de wegen in de gemeente Venlo is daarmee vastgesteld op kwaliteitsniveau C (sober). Het kwaliteitsniveau van alle Civiele Objecten is vastgesteld op het instandhoudingsniveau, met als enige uitzondering het kwaliteitsniveau van de tunnel onder het Koninginneplein in Venlo. Dat is vastgesteld op het welstandsniveau.

Actuele onderhoudstoestand:

Weginspecties vinden jaarlijks plaats. Het ene jaar is dat een kleine inspectie, het daaropvolgende jaar een grote weginspectie. In 2018 heeft een grote weginspectie plaatsgevonden. Noodzakelijk groot en klein onderhoud van het complete wegenareaal is daarmee in beeld gebracht. Daarmee is nogmaals bevestigd dat, als gevolg van enkele strenge winters, bezuinigingen en taakstellingen uit voorgaande jaren, een duidelijke achteruitgang in de kwaliteit van het wegareaal heeft plaats gevonden. De onderhoudstoestand beantwoordt nog niet aan het minimumniveau zoals in het meerjarenplan aangehouden. Op basis van de inspectie is de planning voor de komende 2 jaar bijgesteld.

In de laatste stadspeiling, van eind 2017, geven de inwoners het rapportcijfer 5,4 voor het onderhoud van straten, paden en trottoirs. Dit cijfer ondersteunt het beeld van de actuele (technische) onderhoudstoestand.

De inventarisatie en inspecties geven voor het grootste deel van de civiele objecten de actuele onderhoudsbehoefte. Hierbij wordt de landelijke norm NEN 2767 gehanteerd. Deze behoefte is vertaald in benodigd onderhoudsbudget om een start te maken met het borgen van een veilige onderhoudstoestand van de civiele objecten.

Zijn de onderhouds- en beheersplannen actueel:

Het Meerjaren onderhoudsplan Civiele Objecten 2018-2027 is opgesteld op basis van de methode 'risico gestuurd beheer'. In plaats van cyclisch onderhoud wordt bij deze methode pas onderhoud gepleegd als het nodig is. Landelijke ervaring leert dat dit voordeliger is en kapitaalsvernietiging voorkomt.

Het Meerjaren onderhoudsplan Wegen 2018-2027 is opgesteld op basis van de landelijk erkende CROW-methodiek voor weginspecties.

Beide onderhoudsplannen zijn opgesteld overeenkomstig de beleidslijnen uit de 'Nota reserves en voorzieningen', september 2013. De meerjaren onderhoudsplannen Civiele Objecten en Wegen worden driejaarlijks bijgesteld aan de hand van inspecties waarin de ontwikkeling van de onderhoudsbehoefte en het benodigde onderhoudsbudget wordt opgenomen en aan uw raad wordt voorgelegd. In de 'Meerjarenplan voorziening Groot Onderhoud Wegen'. Voor de jaren 2023-2027 wordt uiterlijk februari 2021 een nieuw meerjaren onderhoudsplan opgesteld.

Wat zijn de benodigde onderhoudsbudgetten (beïnvloedbaar):

De kosten verbonden aan het Meerjaren onderhoudsplan Civiele Objecten 2018-2027 worden gedekt uit de in 2018 ingestelde voorziening 'groot onderhoud Civiele Objecten'. Uitvoering van de noodzakelijke werkzaamheden op basis van de inspecties past binnen de door uw raad beschikbaar gestelde middelen. De kosten verbonden aan het Meerjaren onderhoudsplan Wegen 2018-2027 worden gedekt uit de voorziening groot onderhoud wegen.

Zijn er knelpunten betreffende de beschikbare onderhoudsbudgetten:

In de afgelopen jaren was er regelmatig onvoldoende onderhoudsbudget beschikbaar, waardoor het vastgestelde kwaliteitsniveau niet meer gehandhaafd kon worden. Met het huidige beschikbare onderhoudsbudget kan een inhaalslag gemaakt worden waardoor de (minimale) kwaliteitsniveau's behaald kunnen worden. De beschikbare ambtelijke capaciteit kan mogelijk een knelpunt worden vanwege de krapte aan beschikbare technische kennis.

Realisatie 2018:

In 2018 zijn (aanvullende) inventarisaties en inspecties uitgevoerd van de beheerarealen wegen en civiele objecten. Op basis van de resultaten zijn de 'Meerjaren Onderhoudsplannen Wegen' en 'Civiele objecten' opgesteld. Er is gewerkt aan een voorstel 'Meerjaren Onderhoudsplan Wegen' en 'Meerjaren Onderhoudsplan Civiele objecten' om het kwaliteitsniveau voor wegen vast te stellen op het minimale kwaliteitsniveau C (sober) en het kwaliteitsniveau van de civiele objecten vast te stellen op het instandhoudingsniveau met als enige uitzondering de tunnel onder het Koninginneplein in Venlo waarvoor wordt voorgesteld het welstandsniveau vast te stellen. Dit voorstel is in 2018 vastgesteld. Dit plan bevat tevens een actualisatie van de voorziening 'Groot Onderhoud Wegen' (RV 2012-97).

Naast het uitvoeren van het regulier onderhoud is in 2018 ook een groot beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid en zelfwerkzaamheid van de inwoners. Er wordt in toenemende mate actief en integraal samenspraak en samenwerking gezocht met de gebruikers van de openbare ruimte.

Groen- en speelvoorzieningen

Het openbaar groen en speelvoorzieningen zijn onderdeel van programma 11 Beheer openbare ruimte en product Beheer en onderhoud openbare ruimte.

Dit beheerareaal is een belangrijk onderdeel in de beleving van de openbare ruimte. In dit product wordt onderscheid gemaakt, zoals onderstaand tabel weergeeft. Ten opzichte van 2016 is het areaal vermeerderd. Dat komt door de ontwikkeling van Trade Port Noord en West (TPN en TPW). Ook zijn de aantal bomen verminderd met ca. 2000 stuk, wat het gevolg is van de vervangingsplan voor Kastanjabomen en mutatiebeheer.

Vastgesteld kwaliteitsniveau:

Voor het beheerareaal groen en speelvoorzieningen worden de in 2007 vastgestelde kwaliteitsniveaus (raadsvoorstel 31-2007) volgens de systematiek van Integraal Beheer Openbare Ruimte aangehouden. Deze kwaliteitsniveaus zijn nog steeds actueel.

Actuele onderhoudstoestand:

De uitvoering van de diverse onderhoudscontracten borgt de handhaving van de kwaliteit van het areaal groen en speelvoorzieningen op het minimumniveau volgens de vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Daarnaast worden met name de speelvoorzieningen en de bomen ook nog op veiligheid geïnspecteerd en beheerd.

De kwaliteit van diverse boomgroepen staat onder druk, door achterstand in onderhoud, de slechte groeiplaats, maar ook door (nieuwe) plagen en ziektes. Naast de technische onderhoudstoestand, blijkt uit de stadspeiling van eind 2017 dat de inwoners:

- het onderhoud van perken & plantsoenen waarderen met een 5,6.
- het schoonhouden van de openbare ruimte (onkruid, rommel) waarderen met een 5,4.
- En het onderhoud van de speelvoorzieningen waarderen met een 6,15.

Deze cijfers sluiten aan bij de hiervoor genoemde borging van de kwaliteit van het areaal groen en speelvoorzieningen.

Zijn de onderhouds- en beheersplannen actueel:

Het groenbeleidsplan Venlo uit 1994 is verouderd en dient vervangen of geactualiseerd te worden, terwijl specifieke groenbeheersplannen ontbreken. In 2017 is de 'nota Groen en water' vastgesteld, ter vervanging van de verouderde beleidsplannen. In het verlengde daarvan wordt een beheersplan Openbaar Groen opgesteld.

De onderhoudscontracten zijn actueel, waarbij ruimschoots gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid tot inbesteding bij de WAA, C2C en duurzaamheid. Daarnaast wordt in de actualisatie van uitvoeringsplannen in toenemende mate rekening gehouden met de zelfwerkzaamheid van onze inwoners.

In 2013 is de nota "de openbare ruimte van Venlo in beweging" vastgesteld. In deze nota wordt naast spelen ook gekeken naar sport en recreëren.

Wat zijn de benodigde onderhoudsbudgetten (beïnvloedbaar):

Bezuinigingen en taakstellingen hebben in de afgelopen jaren de kwaliteitsniveaus onder druk gezet waardoor het steeds lastiger wordt om het huidige kwaliteitsniveau vast te houden. Zo zijn er geen middelen beschikbaar voor de renovaties (vervanging van beplanting). Dit kan een verklaring zijn voor de dalende belevingswaarde die bewoners geven aan het openbaar groen.

De uitwerking van inventarisaties en inspecties van de bomen, zal inzicht geven of het voorgaande ook hiervoor geldt. Vooral ziektes en plagen en de groeiplaats voor bomen vormen een reëel financieel risico en zullen hierin een belangrijk aandeel hebben.

Zijn er knelpunten betreffende de beschikbare onderhoudsbudgetten:

Door het verouderde beleid is op verschillende onderdelen een adequate invulling van de verschillende taken niet mogelijk. Onder andere het ontbreken van een adequaat bomen- en groenbeleidsplan leidt regelmatig tot ontevredenheid en discussie met burgers en in projecten.

Vanaf 2015 heeft een structurele bezuiniging van ruim € 0,5 miljoen plaats gevonden. Actualisatie van de beheer- en onderhoudsplannen zal uitwijzen welke consequenties dit heeft voor de kwaliteit van de bomen, het groen- en de speelvoorzieningen.

Het kan zijn dat sommige locaties onnodig duur in onderhoud zijn, onveilige situaties ontstaan en/of bewoners hierdoor ontevreden zijn.

Realisatie 2018:

In 2017 is de nota 'Groen en water' vastgesteld. Daaropvolgend is een start gemaakt met het beheerplan groen.

Er is regulier onderhoud uitgevoerd aan een deel van het areaal bomen en het volledige openbaar groen. Voor continuering zijn nieuwe contracten onderhoud bomen en onderhoud groen (integraal bestek) opgezet en aanbesteed. Op basis van inspecties is een vervangingsplan Kastanjabomen in opgesteld en in uitvoering gebracht om de meest urgente ziekte in het beheerareaal bomen te verhelpen.

Naast het uitvoeren van het regulier onderhoud is ook in 2018 nadrukkelijk een nog groot beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid en zelfwerkzaamheid van de inwoners. Ook wordt in toenemende mate actief samenspraak en samenwerking gezocht met inwoners en gebruikers van de openbare ruimte. Hiertoe nemen de inwoners en gebruikers van de openbare ruimte in toenemende mate het initiatief.

Parkeren

In 2018 zijn de parkeergarages verkocht.

Vastgoed

Vastgesteld kwaliteitsniveau:

Uitgangspunten uit 2006

- Gebouwen zoals het stadhuis passen binnen het kwaliteitsniveau I
- Gebouwen zoals kantoren, archief, musea en gemeenschapshuizen passen binnen het kwaliteitsniveau II
- Gebouwen zoals binnensportaccommodaties, nieuwe buitensportaccommodaties en woningen, passen binnen het kwaliteitsniveau III.
- Gebouwen zoals noodlokalen en loodsen passen binnen het kwaliteitsniveau IV
- Gebouwen die aangekocht zijn voor amovatie of soortgelijke op te heffen gebouwen passen binnen het kwaliteitsniveau V

Actuele onderhoudstoestand:

Conform besluitvorming in 2015 is de actuele onderhoudstoestand kwaliteitsniveau 3 over periode 2016-2018 (mindere uitstraling, eenvoudige toepassing materialen, redelijk afwerking niveau).

Zijn de onderhouds- en beheersplannen actueel?

Eind 2015 heeft de raad het meerjarenplan onderhoud gebouwen 2016-2025 geaccordeerd. De raad heeft ingestemd met een kwaliteitsniveau 3.

Wat zijn de benodigde onderhoudsbudgetten (beïnvloedbaar)?

Hierbij wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen. Het betreft de onderstaande voorzieningen:

1. Voorziening groot onderhoud Sportgebouwen
2. Voorziening groot onderhoud Ambtelijke gebouwen
3. Voorziening groot onderhoud Parkeergarages

De stand van de voorzieningen wordt op peil gehouden door een jaarlijkse vaste dotatie van de gebruikers (beleidsproducten) die er gehuisvest zijn (vastgesteld door de raad door goedkeuring van het meerjarenplan onderhoud gebouwen). Jaarlijks wordt aan het College gevraagd de uitgaven voor het onderhoud uit de voorziening te mogen bekostigen. Naast deze voorziening wordt jaarlijks levensduur verlengend onderhoud bekostigd uit investeringskredieten. Eind 2015 heeft de raad het meerjarenplan onderhoud gebouwen 2016-2025 geaccordeerd.

Zijn er knelpunten betreffende de beschikbare onderhoudsbudgetten?

Nee. De stand van de voorzieningen sluit aan bij het onderhoudsplan. Met deze middelen kan worden voldaan aan de onderhoudsopgave.

Realisatie 2018:

Hoewel het vereiste onderhoudsniveau gehandhaafd is in 2018 zijn niet alle geplande werkzaamheden uitgevoerd en daardoor niet alle beschikbare middelen aangesproken. Dit komt voornamelijk doordat wij jaarlijks opnieuw het werk moesten aanbesteden (in de eerste maanden van het jaar). inmiddels is dit omgezet naar meerjarige contracten waardoor het werk vanaf aanvang van het jaar kan worden uitgevoerd. Een deel van de werkzaamheden loopt door in 2019. In 2018 zijn de investering kredieten eveneens niet geheel aangesproken en ingezet. Een deel zal nog worden uitgevoerd en enkele kredieten zullen door fluctuatie (verkoop, sloop of functiewijziging) in de vastgoedportefeuille niet meer nodig zijn.

Sportvoorzieningen

De gemeente Venlo beheert en exploiteert zelf of via anderen de volgende kapitaalgoederen:

- Een gemeentelijk zwembad (De Wisselslag) en een buitenbad (verhuurd ter exploitatie aan een stichting);
- Zeven gemeentelijke sporthallen (waarvan één verhuurd ter exploitatie aan een stichting);
- Eén gemeentelijke sportzaal;
- Zestien gemeentelijke gymzalen;
- Veertien gemeentelijke buitensportaccommodaties.

Vastgesteld kwaliteitsniveau;

Het kwaliteitsniveau wordt in belangrijke mate bepaald door representativiteit van een gebouw en de activiteiten die daarin plaatsvinden.

De gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties zijn conform besluitvorming door de raad eind 2015 (zoals alle gemeentelijke gebouwen) onderhouden op kwaliteitsniveau 3 over periode 2016-2018 (mindere uitstraling, eenvoudige toepassing materialen, redelijk afwerking niveau). De conditiemeting is een beoordeling van een gebouw op basis van de toestand waarin de gebouwelementen zich bevinden. Conditieniveau 2 is goed, 3 is redelijk, 4 is matig. Er is een conditiecatalogus opgesteld waarmee de kwaliteit van de velden, de inrichtingselementen, de verhardingen en de beplanting inzichtelijk kan worden gemaakt. De kaders sluiten aan bij de betreffende normen voor velden (NOC*NSF) en inrichting (CROW). Deze normen zijn reeds vastgelegd en landelijk geaccepteerd.

Actuele onderhoudstoestand;

De staat van onderhoud van de gemeentelijke gebouwen in de sportsector is in het algemeen goed te noemen. Het gemeentelijke zwembad De Wisselslag is qua onderhoud niet meer actueel. Er zijn nog enkele buitensportaccommodaties die tussen nu en 3 jaar zijn afgeschreven. De conditie van deze gebouwen is matig en ze hebben een mindere tot geen uitstraling. De kwaliteit van de sportvelden en overige inrichtingselementen binnen de gemeente Venlo is conform de normering van NOC*NSF en de aangesloten bonden.

Zijn de onderhouds- en beheersplannen actueel;

Voor alle sportgebouwen ligt er een Meerjaren Jaren Onderhoud Plan. De raad heeft dat plan eind 2015 goedgekeurd. Er ligt een actueel Meerjaren Onderhoud Plan voor de groene en niet groene sportparken binnen de gemeente Venlo.

Wat zijn de benodigde onderhoudsbudgetten (beïnvloedbaar);

De onderhoudsmiddelen voor het planmatig onderhoud van gemeentelijke sportgebouwen staan vermeld in de voorziening “Groot onderhoud sportgebouwen” (toevoegingen en onttrekkingen).

De onderhoudsgelden voor planmatig levensduur verlengend onderhoud van de groene en niet groene sportparken staan (vooralsnog) als structurele post (€ 280.000) op het investeringsplan en worden na realisatie in de vorm van kapitaallasten in de begroting verwerkt.

Zijn er knelpunten betreffende de beschikbare onderhoudsbudgetten;

Sinds een aantal jaar staat in de planning het gemeentelijke zwembad te privatiseren. Definitieve besluitvorming heeft nog niet plaatsgevonden. Wel zijn alle investerings- en onderhoudsplannen aangepast aan het beëindigen van de zwembadfunctie op korte termijn. Elk jaar wordt het bedrijfsrisico het zwembad operationeel te houden steeds groter omdat grote renovaties en investeringen voor het gebouw niet meer gepland worden. Het onderhoud van het zwembad baseert zich op de termen 'veilig en hygiënisch'. De toekomst van het/een zwembad in Venlo is in 2018 verder onderzocht en zal in het voorjaar van 2019 tot bestuurlijke besluitvorming leiden.

Financiering

Algemeen

In deze paragraaf worden de resultaten van de financieringsfunctie beschreven. In het treasurystatuut zijn de wettelijke kaders uit de wet financiering decentrale overheden (wet fido) verwerkt en zijn de beleidsdoelstellingen voor de financieringsfunctie opgenomen. In het jaarverslag wordt teruggeblikt in hoeverre de beleidsplannen zijn gerealiseerd.

In het treasurystatuut zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Het waarborgen van de toegang tot de financiële markten (doelstelling 1) vindt plaats door het onderhouden van de relaties (accountmanagement) met banken en financiële dienstverleners.

Conclusie / samenvatting ultimo 2018:

Eind 2018 kan geconcludeerd worden dat in belangrijke mate wordt voldaan aan de doelstellingen met betrekking tot de financieringsfunctie. De toegang tot de financiële markten is geborgd. De benoemde financieringsrisico's worden adequaat beheerst en de kosten voor de financieringsfunctie zijn geminimaliseerd. Van de lage rentestand is in 2015 geprofiteerd door de rentemiddeling die heeft plaatsgevonden. In 2017 is de leningportefeuille nogmaals onderzocht op te behalen rentevoordelen maar geconcludeerd dat die zonder hoge boetes niet te behalen waren.

In deze paragraaf wordt verder in detail toegelicht wat in 2018 heeft plaatsgevonden om de 2e, 3e en 4e doelstelling uit het treasurystatuut te realiseren. De paragraaf sluit af met de berekening van en toelichting op de schuldindicatoren, waarmee de schuldpositie wordt bewaakt en een toelichting op de derde geldstromen.

Risicomanagement financieringsfunctie

Om gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's te beschermen zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

Renterisico's

Renterisico's op korte financieringen zijn beperkt door er voor te zorgen dat de wettelijk voorgeschreven kasgeldlimiet niet is overschreden. De kasgeldlimiet is het bedrag dat maximaal met kortlopende schulden gefinancierd mag worden. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct een relatief grote invloed hebben op de rentelasten. Onder kortlopende financieringen vallen alle financieringen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kasgeldlimiet wordt conform de Wet Fido bepaald op basis van een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van de begrote uitgaven van de gemeente. Voor het jaar 2018 was dat 8,5% van € 397 miljoen. Dit betekent dat de kasgeldlimiet 2018 voor de gemeente Venlo € 33,7 miljoen bedroeg.

Onderstaande tabel geeft de gemiddelde liquiditeitspositie weer over de afgelopen vier kwartalen. De afgelopen vier kwartalen is de kasgeldlimiet niet overschreden.

Bedragen x € 1.000.000

Kasgeldlimiet	1e kwartaal 2018	2e kwartaal 2018	3e kwartaal 2018	4e kwartaal 2018
1 Kasgeldlimiet (maximale kortlopende schuld)	33,71	33,71	33,71	33,71
2 Gemiddelde schuld per kwartaal	-	-	-	-
3 Gemiddeld overschot per kwartaal	34,49	51,10	55,18	60,17
Ruimte (+) / overschrijding (-) (1+2+3)	68,20	84,81	88,89	93,88

Renterisico's op lange financieringen worden beperkt door de wettelijk voorgeschreven renterisiconorm niet te overschrijden. De renterisiconorm heeft als doel het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Dit houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet méér mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm is niet overschreden.

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
1 Renteherziening	0,00	0,00	0,21	4,44	2,10
2 Aflossingen	9,13	43,88	9,00	8,93	8,95
3 Renterisico (1+2)	9,13	43,88	9,21	13,37	11,05
4 Renterisiconorm (20% van het begrotingstotaal)	79,31	81,26	80,54	79,42	81,27
5 Ruimte (+) / overschrijding (-); (4-3)	70,18	37,38	71,33	66,05	70,22

Naast de beheersing van het renterisico aan de hand van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt het renterisico ook beheerst door de financieringsbehoefte te bepalen op basis van een meerjarige liquiditeitenplanning en in de meerjarenbegroting rekening te houden met een staffelrente oplopend tot 3%. Daarmee is een rentestijging van de langetermijnrente tot 3% afgedekt. Zodra er signalen aanwezig zijn op een stijging van de langetermijnrente boven de 3% wordt er een risico gekwantificeerd. Bij een daadwerkelijke stijging boven de 3% dient de begroting te worden bijgesteld.

Geconcludeerd kan worden dat de beheersing van het rente risico op zowel de korte als de lange financieringen voldoet aan de wettelijke normen en daarnaast aanvullend beheersing plaatsvindt van het renterisico.

Koersrisico's

Koersrisico's worden beperkt door uitzettingen uit hoofde van treasury te beperken tot producten met een vastrentende waarde (dus met een vaste vergoeding) of garantieproducten en uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitsplanning.

Kredietrisico's

Kredietrisico's bestaan uit het risico dat uitgeleend geld niet wordt terug ontvangen. Deze kredietrisico's kunnen worden onderscheiden in:

- a. uitzettingen van middelen uit hoofde van liquiditeitenbeheer
- b. garanties van geldleningen
- c. verstrekte langlopende geldleningen
- d. debiteuren.

- a. Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van liquiditeitenbeheer zijn de risico's in sterke mate beperkt door de verankering van het schatkistbankieren in de wet fido. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden verplicht worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Uitgezonderd hierop zijn de middelen onder het drempelbedrag. Dit betreft 0,75% van het begrotingstotaal en is ingesteld om voldoende saldo aan te houden voor het dagelijks betalingsverkeer. Voor de middelen die zijn uitgezonderd van het schatkistbankieren geldt dat uitzettingen uitsluitend plaatsvinden bij instellingen die voldoen aan de zeer strenge ratingeisen zoals gesteld in de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo). In 2018 hebben geen uitzettingen plaatsgevonden. Onderstaande tabel geeft het gemiddelde kwartaalsaldo van de liquide middelen ten opzichte van het drempelbedrag weer. In 2018 is het drempelbedrag overschreden als gevolg van een eind 2017 uitgevoerde administratieve correctie met terugwerkende kracht naar 1 januari 2017. In kwartaal 1 en 2 van 2018 is de drempel hierdoor ook nog overschreden. Voor de jaarrekening 2018 leidt dit tot een fout die niet meeweegt naar het accountantsoordeel inzake de rechtmatigheid. In 2018 zijn maatregelen getroffen waardoor vanaf het 3e kwartaal 2018 weer gestuurd kon worden op een saldo beneden het drempelbedrag.

Bedragen x € 1.000.000

Drempelbedrag SKB	1e kwartaal 2018	2e kwartaal 2018	3e kwartaal 2018	4e kwartaal 2018
Drempelbedrag (0,75% van begroting)	2,97	2,97	2,97	2,97
Gemiddeld saldo buiten 's Rijks schatkist	6,91	7,69	2,04	1,82
Ruimte binnen limiet (+), overschrijding (-)	-3,94	-4,72	0,93	1,15

b. De gemeente heeft garanties afgegeven voor geldleningen waar zij direct voor garant staat alsook geldleningen waarvoor de garantstelling via een waarborgfonds plaatsvindt. De beheersing van de kredietrisico's bij gegarandeerde geldleningen vindt voor het grootste deel van de verstrekte garanties plaats via waarborgfondsen. Dit betreffen:

- Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)
- Stichting Waarborgfonds Eigen Woning (WEW) / Nationale Hypotheek Garanties (NHG)
- Stichting Waarborgfonds Sport (SWS).

Per 31 december 2018 bedraagt de som van de gegarandeerde geldleningen voor de gemeente Venlo € 393 miljoen (voor een specificatie zie bijlage V Gewaarborgde geldleningen). Hiervan heeft het grootste deel betrekking op garanties via het WSW en WEW: € 383 miljoen. Daarnaast heeft een bedrag van € 10 miljoen betrekking op directe garantiestellingen. De grootste directe garantstelling heeft betrekking op de lening die als gevolg van de vervlechting is overgegaan van Exploitatiemaatschappij Villa Flora BV naar BV Campus Vastgoed Greenport Venlo. Voor de BV Campus Vastgoed Greenport Venlo is een voorziening getroffen en een risico opgenomen in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen. Met betrekking tot een gegarandeerde lening aan Omroep Venlo is eveneens een risico opgenomen in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen. Het betreft een gegarandeerde lening met een restant van € 70.000.

c. De wet fido staat gemeenten toe leningen te verstrekken uit hoofde van de publieke taak. Het verloop van de verstrekte geldleningen in 2018 is als volgt:

Saldo verstrekte geldleningen per 01-01-2018:	€ 33.260.000
Ontvangen aflossingen:	€ 871.400-/-
Nieuwe verstrekte leningen:	€ <u>275.000</u> +/+
Saldo verstrekte geldleningen per 31-12-2018:	€ 32.664.000

De grootste lening is verstrekt aan BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo € 19,25 miljoen. De nieuw verstrekte lening betreft een opname uit de aan BV Ontwikkelbedrijf ter beschikking gestelde Revolverende Kredietfaciliteit. Naast deze lening aan Greenport bestaat een groot deel van de verstrekte geldleningen uit de leningen aan de woningcorporaties Antares en Woonwenz. Als gevolg van de oprichting van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) komen hier geen nieuwe

leningen meer bij. Het restantbedrag van deze verstrekte leningen bedraagt eind 2018 nog € 11,9 miljoen (eind 2017: € 12,7 miljoen).

Het derde deel van de portefeuille bestaat uit een categorie overige verstrekte leningen ter hoogte van € 1,3 miljoen.

Met betrekking tot de verstrekte leningen is er voor een lening van € 70.000 aan Omroep Venlo een verhoogd risico opgenomen in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen. Er zijn beheersmaatregelen getroffen om het risico te beheersen.

- d. Debiteurenrisico's worden in eerste instantie afgedekt via adequaat debiteurenbeheer inclusief aanmanings- en incassotraject. Op vorderingen die moeilijk invorderbaar blijken te zijn vindt, afhankelijk van de invorderingsstatus, een afwaardering plaats via de voorziening dubieuze debiteuren. Voor een nadere toelichting op het verloop en de wijze van bepalen van de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Liquiditeitsrisico's

Het risico dat de gemeente Venlo met betalingsproblemen te kampen krijgt als gevolg van onvoldoende liquide middelen is nagenoeg nihil. De aanvullende uitkering (artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet) in het geval een gemeente niet meer aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen maakt dat de solvabiliteit van gemeenten te boek staat als zeer solide. Kasgeldleningen kunnen daarom te allen tijde aangetrokken worden. Liquiditeitsrisico's worden verder beperkt door het hanteren van een kortlopende liquiditeitsplanning en een meerjarige liquiditeitsplanning (minimaal 4 jaar).

Doelmatigheid financiering

Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities is de derde doelstelling uit het treasury statuut. Hierin wordt met name invulling gegeven door te werken volgens het principe van integrale financiering. Dit houdt in dat het totaal van investeringen wordt gefinancierd en niet voor iedere investering een aparte lening wordt aangetrokken. De rentelasten hiervan worden vervolgens via een administratieve rekenrente omgeslagen naar de producten en maken vervolgens deel uit van de programma's. Deze methode veroorzaakt minder administratieve lasten dan projectfinanciering. Daarnaast heeft integrale financiering met renteomslag een stabiliserend effect op de begroting.

Met ingang van het begrotingsjaar 2018 is de Notitie rente 2017 van de Commissie BBV verplicht. De notitie bevat een aantal stellige uitspraken en aanbevelingen

hoe om te gaan met de rentelasten en -baten in de begroting. Met ingang van het jaar 2018 voldoet de begroting hier volledig aan.

Één van de aanbevelingen betreft het opnemen van onderstaand renteschema. Hiermee wordt o.a. inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van toerekening. In de rekening 2018 zijn de volgende rentebedragen verwerkt:

Renteschema		2018
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	11.849.306
b.	De externe rentebaten	-/- 1.289.855
Saldo rentelasten en rentebaten		10.559.451
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- 814.130
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- 501.975
c3.	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ 501.975
Niet via de omslagrente toe te rekenen rente		-/- 814.130
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		9.745.321
d1.	Rente over eigen vermogen	1.159.530
d2.	Rente over voorzieningen	874.050
De aan taakvelden toe te rekenen rente		11.778.901
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/- 11.444.424
Renteresultaat op taakveld treasury		-334.477
Gemiddeld rentepercentage langlopende en kortlopende financieringen		3,65%
Berekende omslagrente		3,22%
Gehanteerde administratieve rekenrente		3,00%

De aan de taakvelden toe te rekenen rente moet worden toegerekend aan de boekwaarde van de integraal gefinancierde investeringen per 01-01-2018 ad € 365 mln. Dit leidt tot een omslagrente van 3,22%. Doordat er 3,00% wordt doorbelast naar de producten ontstaat er een negatief financieringsresultaat van € 0,3 mln. Het rentepercentage over de opgenomen langlopende én kortlopende leningen bedraagt in 2018 gemiddeld 3,65% rente.

Optimalisatie renteresultaten

Rentevisie

De gemeente Venlo baseert haar renteverwachtingen op de (rente)visies zoals deze worden opgesteld door enkele grote banken. Daarnaast wordt de renteontwikkeling gevolgd via landelijke media zoals websites van enkele banken en wekelijkse rentenotitie's van financiële dienstverleners. Bij besluiten over financieringen worden de actuele verwachtingen met betrekking tot de ontwikkelingen van de rente betrokken.

Financieringspositie

De gemeente streeft ernaar haar financieringspositie zo klein mogelijk te houden, dus niet meer middelen aan te trekken dan noodzakelijk om haar eigen investeringen te financieren en voldoende flexibiliteit in de leningenportefeuille in te bouwen door spreiding van looptijden. In 2018 zijn geen nieuwe langlopende of kortlopende financieringen aangetrokken. Het restantbedrag van de opgenomen langlopende geldleningen bedraagt eind 2018 € 314 miljoen (inclusief deel af te lossen in 2019). Hiervan is een bedrag ad € 11,9 miljoen onder dezelfde voorwaarden verstrekt aan woningcorporaties.

Schuldindicatoren

Navolgende tabel geeft vier indicatoren aan waarmee de schuldpositie gemonitord wordt. De indicatoren betreffen:

Schuldindicatoren	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018
Solvabiliteitsratio	9%	8%	7%	14%
Netto schuldquote (netto schuld / exploitatie)	84%	96%	81%	60%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	75%	86%	72%	53%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen per inwoner*	€ 2.872	€ 3.361	€ 3.051	€ 2.293
Rentedruk (netto rentelasten / exploitatie)	2,82%	2,71%	2,47%	2,35%

* Voor de vergelijkbaarheid met referentiegemeenten is de indicator Netto schuld per inwoner vervangen door Netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen per inwoner. Hiermee wordt dezelfde definitie gehanteerd als op www.waarstaatjegemeente.nl. In de Rekening 2017 werd een Netto schuld per inwoner gerapporteerd van €3.189 en in de Primitieve begroting 2018 een Netto schuld per inwoner van €3.696.

- Solvabiliteitsratio 14%

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteitsratio geeft weer welk deel van de waarde van de stad (investeringen) gefinancierd is met eigen geld. Hoe hoger de ratio hoe groter het deel van de investeringen welke gefinancierd zijn met eigen geld. Er zijn door de VNG (nog) geen richtlijnen afgegeven welke marges passen bij een gezonde solvabiliteit voor decentrale overheden. Op basis van de 100.000+ stresstest hanteert de provincie een ratio waarbij wordt aangegeven dat een ratio < 20% het meest risicovol is. Met andere woorden dat de weerbaarheid relatief laag is. In 2016 bedroeg de solvabiliteitsratio 28,1% voor de steden met 100.000 - 300.000 inwoners en 34,8% voor Nederland als totaal (Bron: waarstaatjegemeente.nl / VNG). De solvabiliteitsratio voor 2018 is uitgekomen op 14%. Uw raad heeft een streefwaarde van $\geq 20\%$ vastgesteld. De solvabiliteit kan worden verbeterd door ofwel meer reserves aan te gaan houden (sparen) ofwel door minder te investeren, waardoor de financieringsbehoefte lager wordt en er minder geleend hoeft te worden.

- Netto schuldquote 60%

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de netto schuldenlast ten opzichte van de inkomsten en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe hoger de inkomsten van de gemeente, hoe hoger een schuld acceptabel is. De ratio geeft aan in hoeverre de schulden meer of minder bedragen dan de jaarlijkse inkomsten. De VNG richtlijn geeft aan dat bij een schuldquote hoger dan 130% er sprake is van een zeer hoge schuld. Volgens de VNG bevindt de schuldquote van een gemeente zich normaal tussen de 0% en 100%, waarbij een schuld tussen de 100% en 130% gezien wordt als een relatief hoge schuld waarvoor voldoende aandacht moet zijn. De door Uw raad vastgestelde streefwaarde is < 130%. De netto schuld betreft het totaal aan schulden -/- de geldelijke bezittingen die niet zijn ingezet voor de publieke taak. Bij de inkomsten wordt uitgegaan van inkomsten vóór bestemming van reserves, omdat de inzet van reserves geen inkomsten zijn. Per ultimo 2018 is de schuldquote 60%. Ten opzichte van de begroting na wijziging valt de Netto schuldquote circa 21% lager uit. Dit wordt veroorzaakt door de incidentele uitkering sociaal domein ad € 21,7 miljoen die leidt tot een lagere netto schuld én een hoger batentotaal. Daarnaast waren er in 2018 circa € 50 miljoen minder investeringsuitgaven en uitgaven planmatig onderhoud dan geraamd.

- **Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen 53%**
Zoals aangegeven bij netto schuldquote wordt de hoogte van de schuld ook bepaald door het verstrekken van gelden aan derden. De netto schuldquote wordt daarom tevens berekend gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen. Volgens de VNG bevindt de schuldquote van een gemeente zich normaal tussen de 0% en 100%, waarbij een schuld tussen de 100% en 130% gezien wordt als een relatief hoge schuld waarvoor voldoende aandacht moet zijn. De door Uw raad vastgestelde streefwaarde is < 100%. Per ultimo 2018 is de schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen 53%.
- **Netto schuld per inwoner € 2.293**
Deze indicator betreft de netto schuld afgezet tegen het aantal inwoners. Van jaar op jaar kan dit kengetal mutaties vertonen als gevolg van fluctuaties in investeringen. Daarom is de schuld per inwoner vooral voor de middellange termijn een goede indicatie. In 2018 was de netto schuld per inwoner € 2.293. Ten opzichte van 2017 is de schuld per inwoner gedaald als gevolg van een lagere netto schuld.
- **Rentedruk 2,35%**
De rentedruk geeft de netto rentelasten weer ten opzichte van de inkomsten vóór bestemming van reserves. Deze indicator geeft weer welk deel van de exploitatie gebonden is door het betalen van rente. Volgens de financiële barometer, een financiële stresstest die ontwikkeld is bij een landelijke overleg groep van financiële beleidsmakers van 100.000+ gemeenten, is een rentedruk tussen de 1% en 3% normaal voor een gemeente.

Derde geldstromen

Hieronder vindt u een weergave van enkele grotere subsidietrajecten die zijn opgestart in 2018.

KanDoen

Ten behoeve van het sociale domein is gekeken hoe we de ontwikkelingen binnen KanDoen kunnen versterken waarbij we ook gebruik maken van onze circulaire ambities. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een deelname aan een Europees Consortium van 23 partijen uit 7 landen die een aanvraag hebben ingediend voor sociale uitdagingen waarbij wordt gekeken naar circulaire economie als vliegwiel. Eind 2018 kreeg de gemeente Venlo bericht dat het project is goedgekeurd en dat in 2019 wordt toegewerkt naar het sluiten van een subsidie overeenkomst. De totale

subsidie aanvraag bedroeg 10 miljoen en het aandeel van KanDoen hierin is 430.000 (100% subsidie zonder co financiering)

Vastenavondkamp

Ten behoeve van diverse sociale vraagstukken en leefbaarheidsvraagstukken in Vastenavondkamp is in 2018 een aanvraag gedaan en toegekend door de provincie voor deze wijk. Het gaat hier om een bedrag van 125.000. Op dit moment wordt gewerkt aan een meerjarig ontwikkelplan waarvoor bij de provincie aanvullende middelen zijn gereserveerd.

SHAREuregio

Het "SHAREuregio" project draagt bij aan de ontwikkeling en integratie van een flexibel e-Car & e-Bike-sharingsysteem voor de steden Venlo, Roermond, de metropool Mönchengladbach en de Kreis Viersen. Het nieuwe aanbod benadrukt de verbetering van de luchtkwaliteit (reductie van CO₂ en NO_x) en bijdrage aan een meer efficiënte benutting van de natuurlijke energiebronnen en het beschikbaar stellen van investeringsmiddelen. Dit zal gerealiseerd worden in een innovatief, grensoverschrijdende samenwerking met als doel nieuwe mobiliteitsconcepten, aangedreven door duurzaam opgewekte energie, te ontwikkelen, te testen en te implementeren. Tegelijkertijd bevat SHAREuregio een integrale aanpak, hetgeen betekent dat een "Electric mobiliteit as a service" platform ontstaat op basis van een betere aansluiting en integratie van de verschillende modaliteiten en verkeersmiddelen. SHAREuregio gaat elektrische mobiliteit (e-cars en e-bikes) voor zakelijk- maar ook voor privé gebruik aanbieden. De gemeente Venlo is leadpartner van dit interreg project. De totale projectkosten bedragen ruim 2,8 miljoen. De subsidie bedraagt om en nabij de 2,2 miljoen (project is aangevraagd en toegekend).

smMARTEC

Het smMARTEC"-project is ontworpen om de stedelijke dimensie van beleidsvorming op het gebied van regionale en lokale mobiliteit te versterken, en bij te dragen aan koolstofarme economie. Veel Europese stedelijke gebieden worden geconfronteerd met een reeks milieuaspecten en uitdagingen in verband met mobiliteit. De betrokkenheid van gebruikers bij mobiliteitsplanning is vaak een grote uitdaging voor overheden. DE 9 e-smMARTEC-partners, uit 7 EU-landen bundelen hiertoe hun krachten. Venlo is projectpartner in deze aanvraag. De totale projectsubsidie aanvraag bedraagt ruim 1,6 miljoen. Het beschikbare budget voor Venlo binnen dit project is 200.000 (inclusief 30% eigen cofinanciering). Dit project is aangevraagd onder het programma Interreg Europe en de uitslag van de aanvraag wordt eerste helft 2019 verwacht.

Euregio Campus

Het project Euregio Campus heeft als doel, de euregio rij-n-maas-noord als een grensoverschrijdende onderwijs- en kennisregio zichtbaarheid te geven en ertoe bijdragen, de barrièrewerking van de grens verder te reduceren. De belangrijkste projectdoelen zijn:

- **BOEIEN:** De perceptie van de euregio rij-n-maas-noord als aantrekkelijke vestigingslocatie voor scholieren en studenten moet vergroot worden.
- **BINDEN:** De voordelen van studeren in een grensregio zullen geïdentificeerd en verder ontwikkeld moeten worden. Aantrekkelijke grensoverschrijdende studiemogelijkheden moeten ontwikkeld en opengesteld worden voor studenten.
- **VASTHOUDEN IN DE REGIO:** De attractiviteit en zichtbaarheid van de euregio als mogelijk werk- en vestigingsklimaat voor afgestudeerden moet vergroot worden.

De gemeente Venlo is projectpartner in dit project. De totale projectkosten bedragen ruim 1,8 miljoen en de interreg subsidie bedraagt ruim 1,4 miljoen (project is aangevraagd)

Truck parking James Cookweg

Venlo heeft als onderdeel van een consortium met 5 partijen een CEF (Connecting Europe Facilities) aanvraag ingediend voor uitbreiding van de beveiligde vrachtwagen parkeerplaats James Cookweg. Totale subsidie aanvraag is 3,7 miljoen en aandeel Venlo is 700.000 (aangevraagd, uitslag verwacht einde kwartaal 12019)

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

In deze paragraaf lichten wij de belangrijkste ontwikkelingen toe op het gebied van de bedrijfsvoering in 2018.

Plan Verbetering Bedrijfsvoering

In 2018 is verder integraal vorm, inhoud en ook vooral uitvoering gegeven aan de prioritaire thema's van het Plan Verbetering Bedrijfsvoering. Dit plan richt zich op het organisatiebreed verder op orde brengen van de basis van processen, systemen, administraties, beheer, sturing, kennis, competenties en houding en gedrag. Daarbij wordt tevens vooruit gekeken met het doel om de bedrijfsvoering toekomstvast door te ontwikkelen conform de visies en besturingsfilosofie

Het plan verbetering bedrijfsvoering is hiermee ook een organisch handvat voor het doorvoeren van verbeteringen in de praktijk.

De effecten die het plan op moet leveren, betreffen verbeteringen op het gebied van integraliteit, betrouwbaarheid, eenvoud, klantgerichtheid en sturing. Projecten en initiatieven in de organisatie dragen via hun resultaten bij aan het bereiken van de gestelde effecten.

De inhoud verandert, Bedrijfsvoering verandert mee: Sturing op de aandachtsgebieden en prioritaire opgaven:

In 2018 is er verder gebouwd aan de in 2017 neergezette basis voor de administratieve organisatie van met name het sociaal domein. Ook heeft de nazorg en het verder borgen van de ingezette acties t.b.v. de organisatie - ontwikkeling veel aandacht gevraagd van de bedrijfsvoering. De juiste mensen vinden en behouden voor deze opgave is niet eenvoudig en ook is de doorontwikkeling in samenhang soms complexer dan vooraf kon worden overzien.

Het jaar 2018 kenmerkt zich ook door het structureel invullen van de positie van gemeentesecretaris en het hiermee opnieuw richten van het gemeentelijk managementteam op de inhoudelijke sturing op de prioritaire opgaven.

Binnen het Plan Verbetering Bedrijfsvoering is er verder geprioriteerd en is gestuurd op verdere realisatie van de volgende 5 hoofdoggaven (Sturing op de aandachtsgebieden en prioritaire opgaven):

1. Juiste en tijdige management/stuurinformatie met maandelijkse rapportages;
2. Daadwerkelijk inrichten en doorontwikkelen van de verplichtingenadministratie en bijbehorende stuurinformatie;
3. Doorontwikkeling van het EHRM systeem met verdere digitalisering van HR-processen en ondersteunende tactische HR-modules om een bijdrage te leveren aan zelfsturing door leidinggevend en medewerkers;
4. Het stimuleren van de bewustwording over en het uitvoering geven aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van informatieveiligheid / informatiemanagement;
5. Verdere inrichting en optimalisatie van de P&C cyclus en bijbehorende rollen;

Wat hebben we daarvoor gedaan?

1. Juiste en tijdige management/stuurinformatie met maandelijkse rapportages

- Analyse waarin inzichtelijk is gemaakt welke optimalisaties uitgevoerd dienen te worden om de kwaliteit van stuurinformatie te verbeteren. Ook al gedeeltelijk uitvoeren van deze optimalisatie acties met name gericht op de inrichting van informatiesystemen en de (werk)processen voor wat betreft personeelskosten;
- Er is een set van nieuwe (management)rapportages gerealiseerd vanuit het personeelsinformatiesysteem en HR-ondersteuning, deze dienen nog wel verder doorontwikkeld te worden in 2019 om volledig te voldoen aan de behoefte aan stuurinformatie;
- Inregelen van een maandelijkse financiële rapportage met aanvullende verantwoordingscriteria, bedoeld om te dienen als basis van voortgangsgesprekken tussen directie en teamleiders.

2. Doorontwikkeling van de verplichtingen administratie

- Vanaf 1 januari 2018 is registratie van alle verplichtingen boven de € 5.000 verplicht voor alle teams. T.o.v. 2017 kan gesteld worden dat alle teams in 2018 ook daadwerkelijk zijn gaan werken met de verplichtingenadministratie.
- Sturing hierop is onderdeel van de managementgesprekken en stuurinformatie wordt verder doorontwikkeld naast instructie en sturing op gedragsverandering en technische doorontwikkeling;

3. *Doorontwikkeling EHRM systeem t.b.v. inzichtelijke personeelsinformatie een bijdrage aan zelfsturing door manager en medewerker;*

- Dit project is ook in 2018 opgepakt in regionale samenwerking met de gemeenten Horst aan de Maas, Venray en Gennepe;
- Stapsgewijs is het EHRM systeem verder uitgebouwd. De volgende onderdelen zijn deels geïmplementeerd en/of is de implementatie in 2018 gestart: Digitale personeelsdossiers, digitale declaraties en verlof, Verzuimregistratie en signalering, digitalisering in-door-en uitstroomprocessen.

4. *Uitvoering geven de wettelijke verplichtingen op het gebied van informatieveiligheid / informatiemanagement aan de hand van de volgende acties in 2018:*

- Vastgestelde meldprocedure datalekken (informatieveiligheid en privacy)
- Kaderstellend beleid inzake informatieveiligheid is door directie en college vastgesteld
- Uitvoering gegeven aan de wettelijke meting Éénduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) audit voor informatieveiligheid;
- Uitvoer gegeven aan de geselecteerde Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG)-maatregelen voor 2018.
- De thema's informatiebeheer (archivering), informatieveiligheid en privacy zijn vanaf 2018 opgenomen in de meerjarenbegroting;

5. *Doorontwikkeling van de Planning- en Controlcyclus (P&C cyclus)*

De P&C-cyclus wordt in onze organisatie gezien als hét hoofdproces van en voor de organisatie op het gebied van bedrijfsvoering. Planning en control gaat niet alleen over geld, maar vooral over de voortgang op de inhoudelijke afspraken en ambities (het wat én het hoe).

In 2018 zijn wij gestart met een cyclus van verantwoordingsgesprekken waarin teamleiders de directie informeren over de voortgang van hun teamplannen. Deze cyclus wordt voorgezet in 2019.

Ook is gestuurd op de verdere inhoudelijke en financiële vorming van de teamplannen 2018. Dit om strakker te sturen op de wijze waarop de teams doelstellingen uit de Programmabegroting gaan realiseren.

De deelprojecten van de doorontwikkeling zijn in 2018 gericht geweest op:

- Implementatie van maandafsluitingen om de interne sturing te verbeteren;
- Verdere implementatie van programmasturing en het positioneren van de programmamanagers in de P&C-cyclus;
- Doorontwikkeling van de P&C rapportages voor college en gemeenteraad.

De gehele doorontwikkeling van de P&C-cyclus loopt door tot en met 2021.

Naast sturing en realisatie van de 5 geformuleerde hoofdogaven hebben we het volgende gedaan op hoofdlijn:

Inkoop

- Er is in 2018 verder invulling gegeven aan het professionaliseren van de centraal gestuurde inkoopfunctie in Venlo. Dit betreft zowel inkoop en aanbesteding alsook contractmanagement. Met name deze laatste heeft in 2018 extra aandacht gekregen. Enerzijds door het uitvoeren van contractbeheer (registreren en beheren van contracten) en anderzijds adviseren aan de lijn op de naleving van contracten (verantwoordelijkheid in de lijn);
- Wij hebben aandacht geschonken aan het verhogen van het urgentiebesef van inkoop- én contractmanagement én het verbeteren van interne processen/documenten/werkafspraken, interne besluitvormingstrajecten bij aanbestedingen en inkoopdossievorming;

Juridische zaken

- In 2018 is het onderwerp privacy prominent in beeld geweest. Op 25 mei is de AVG in werking getreden
- Het verwerkingsregister voor privacy en verdere voorbereidingen voor de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zijn opgeleverd en wettelijk verplicht
- In het kader van klachtafhandeling, maar ook in de afhandeling van bezwaarschriften is onverminderd de nadruk gelegd op de verbinding met de burger. Dit bijvoorbeeld door middel van een informele afhandeling van ruim 97% van alle ingediende klachten.
- Alleen daar waar dit niet succesvol was, in 3% van de gevallen dus, is de zogenaamde formele procedure opgestart.

Financiën

- De financiële verordening is met een aantal beleidskaders geactualiseerd en zal verder geïmplementeerd worden.
- Eerste start met de implementatie van het fiscaal beleidsplan.
- Ontwikkeling financiële training voor management en medewerkers in het primaire proces. Inmiddels zijn we gestart met het geven van deze financiële basistrainingen. In 2019 zal dit verder een vervolg krijgen.
- Het volgen en vertalen van alle belangrijke landelijke ontwikkelingen voor wat betreft de financiële verhoudingen.

Opvolging diverse onderzoeken

In 2016 en 2017 hebben diverse onderzoeken plaatsgevonden, met name in het Ruimtelijk-fysieke domein (o.a. Q4 en parkeren). Intern wordt de opvolging van de aanbevelingen uit deze onderzoeken gemonitord door de Controlunit. Op dit moment vindt een dergelijke monitor plaats.

Eén van de onderzoeken betrof het door Ernst & Young uitgevoerde onderzoek naar Q4. Uit dit onderzoek zijn 25 verbeterpunten gedistilleerd, die wij hebben doorvertaald naar een plan van aanpak. Vanaf eind 2016 tot medio 2018 hebben wij vijf voortgangsrapportages uitgebracht om de raad op de hoogte te houden van de opvolging van de aanbevelingen. In de eindrapportage van juni 2018 (RIB nr. 2018-88) hebben we aangegeven dat vanuit Control na ongeveer een half jaar een interne audit zou worden uitgevoerd teneinde onafhankelijk te kunnen vaststellen of de actiepunten blijvend worden opgevolgd.

Begin 2019 is deze audit opgepakt waarover wij in het 2e kwartaal van 2019 rapporteren.

Organisatieontwikkeling

De organisatie is een meerjarig proces ingegaan om zichzelf om te vormen, te kantelen, naar een organisatie die samenwerkt, over de grenzen van teams en afdelingen heen, en in veelvuldig contact met de Venlose samenleving. Wat speelt er in de wereld om ons heen, mondiaal, nationaal en lokaal, en hoe vertalen we dat naar de juiste producten en diensten van de gemeente Venlo voor haar inwoners en maatschappelijke partners. Kern is wat er *nódig* is, gezien de ontwikkelingen om ons heen.

Begin 2018 zijn vijf thema's benoemd die als fundament én aanjager fungeren van de doorontwikkeling van de organisatie:

1. Dienstverlening
2. Innovatie
3. Vakmanschap
4. Aantrekkelijk werkgeverschap en
5. Sturing

Op basis van het Concernplan organisatieontwikkeling 2018 zijn processen vereenvoudigd en ingekort, er is een schrijftraining verzorgd zodat notities en uitgaande brieven begrijpelijker worden, er zijn via het trainee-programma van de Provincie jonge hoogopgeleide mensen binnengehaald. Ook wordt veel zakelijker dan voorheen gekeken naar contracten, overeenkomsten en prestaties. Verantwoording afleggen is geprofessionaliseerd, en we hebben programmatisch werken c.q. programmamanagement ontwikkeld en geïmplementeerd. De directie is nadrukkelijk aan zet als het gaat om de beheersing van kosten. De doorontwikkeling van de organisatie loopt derhalve zowel via een 'zacht' spoor als een 'hard' spoor. In 2019 gaan we daarmee verder, waarbij de nadruk op professionaliteit, zakelijkheid en resultaatgerichtheid zal liggen. Met de Ondernemingsraad is een traject gestart om de besturingsfilosofie te actualiseren, meer op maat gesneden en met haalbare ambities op de schaal van Venlo.

Regionale Samenwerking

Terwijl de gemeente Venlo hard werkt aan de verbetering van de interne kwaliteit van haar organisatie is zij ook actief betrokken bij regionale samenwerking met gemeenten uit de regio (o.a. met de gemeenten Horst aan de Maas en Venray). Als grootste gemeente in de regio draagt Venlo hierbij een belangrijke verantwoordelijkheid. Op specifieke thema's (o.a. ICT, HRM, Gegevenshuis, Shared Services, KCC) zijn plannen geconcretiseerd, uitgewerkt. Het aanbrengen van een nadere focus bleek in 2018 noodzakelijk om in de uitvoering resultaten te boeken denk hierbij aan:

- gezamenlijke kaartinkoop voor het gegevenshuis
- gezamenlijke visie gegevenshuis
- gezamenlijke aanbesteding telefonieplatform en kennisbank
- gezamenlijke aanbesteding en implementatie personeelsinformatiesysteem
- regionale inzet van HR-, burgerzaken- en salarisspecialisten
- beschrijven en optimaliseren van werk en dienstverleningsprocessen

Er is in 2018 enigszins getemporeerd vanwege de start en het goed aanhaken van een geheel nieuw college en nieuwe secretaris. Goede afstemming met de partners is zowel inhoudelijk als ook wat betreft snelheid belangrijk. Er is voor gewaakt worden dat veranderingen blijven aansluiten bij de interne organisatie van de gemeente Venlo en dat nog geen onomkeerbare besluiten worden genomen bij de formalisatie van deze samenwerkingen.

Eind 2018 dient zich er een vervolgfase aan waarin de vraag door de colleges van de samenwerkende gemeenten moet worden beantwoord hoever zij kunnen en willen gaan met het verder investeren en formaliseren van deze bedrijfsvoeringssamenwerking. Hier wordt begin 2019 een besluit over genomen.

CONCEPT

Personeelsbegroting

In de onderstaande tabel worden het budget en de realisatie van de Personeelsbegroting gepresenteerd:

Personeelsbegroting per 31 december 2018

	FTE			Personeelsbegroting (x € 1 mln)		
	Formatie	Bezetting	Saldo	Begroting	Realisatie	Saldo
Bestuur	11,50	11,30	0,20	1,98	1,98	0,00
Teams	949,20	865,45	83,75	69,49	69,15	0,34
Concern	0,00	0,00	0,00	2,02	1,30	0,72
Totaal	960,70	876,75	83,95	73,49	72,43	1,06

Formatie en bezetting

De vermelde bezetting van 876,75 fte betreft de personele bezetting met een aanstelling op de formatie (taken). De ruimte van 83,95 fte (formatie vs bezetting) betreft een momentopname op 31 december 2018. Zoals in de Finrap vermeld is er uitdrukkelijk gestuurd teneinde binnen de budgettaire kaders van de personeelsbegroting te blijven. Verzoeken voor extra of vervangende personele capaciteit zijn mede gezien het afnemen van de beschikbare budgetten voor personeel per 2019 op concernniveau integraal afgewogen waarbij zeer selectief invulling heeft plaatsgevonden. Bovendien is reguliere inhuur ingezet als noodzakelijk flexibele schil.

Resultaat

Het resultaat van € 1,06 mln is inclusief € 0,43 mln aan middelen welke zijn bestemd voor het generatiepact (storting naar bestemmingsreserve). Na het bestemmen van deze middelen resulteert een voorlopig resultaat van € 0,63 mln waarvan per saldo een bedrag van - € 0,14 mln dient te worden gerelateerd aan personele inzet ten behoeve van projecten en organisatieproducten. Het betreft hier activiteiten welke oorspronkelijk administratief elders zijn begroot in de Baten & Lasten (materieel budget) en projecten maar direct gerelateerd zijn aan de personele inzet binnen de teams.

Het resultaat op de Personeelsbegroting bedraagt derhalve ultimo 2018 € 0,49 mln voordelig.

Generatiepact : Met ingang van 1 juli 2018 is het generatiepact in Venlo ingevoerd onder de voorwaarde dat de vrij gekomen financiële ruimte wordt benut voor de instroom van jongeren (en de doorstroom van medewerkers) zoals nadrukkelijk is afgesproken met het GO. In 2018 heeft er geen herbezetting plaatsgevonden op de vrijgekomen formatie van de deelnemers aan het generatiepact. De middelen die daarmee zijn uitgespaard, zijn apart gezet in een bestemmingsreserve ten behoeve van herbezetting in het kader van het generatiepact.

Reguliere en specifieke inhuur

Reguliere inhuur is inhuur om onze reguliere taken te kunnen uitvoeren in gevallen van ziekte, het opvangen van piekbelastingen of vacatures die nog niet ingevuld zijn. Specifieke inhuur betreft personele inhuur voor specialistische deskundigheid. De realisatie van de totale reguliere inhuur (gebudgetteerd in de Personeelsbegroting) bedraagt per 31 december € 5,7 miljoen. De realisatie van specifieke inhuur, gedekt uit project- en productbudgetten, bedraagt per 31 december € 2,5 miljoen. De realisatie van de totale inhuur specifiek en regulier bedraagt per 31 december dus € 8,2 miljoen. Het percentage inhuur ten opzichte van de personeelsbegroting 2018 bedraagt per 31 december 11,1%. De door de gemeenteraad gestelde norm voor de totale uitgaven van inhuur 2018 in relatie tot de totale personeelsbegroting 2018 bedraagt 8,0%. Oorzaken van deze overschrijding zijn het flexibel invullen van tijdelijke formatieplaatsen, piekbelastingen (flexibele schil), inleen van WAA medewerkers in verband met de vertraagde transitie, inhuur in relatie tot ziekte en inhuur op leidinggevende functies.

Problematiek dekking projecturen en personeelskostenbegroting

In de begroting 2019-2022 hebben wij u de problematiek dekking projecturen geschetst en heeft u aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor oplossing van deze problematiek. Dezelfde problematiek is ook van toepassing op het jaar 2018. In de FinRap hebben wij u geïnformeerd dat de verwachting was dat voor een bedrag van € 1,8 miljoen aan uren en overhead niet 'declarabel' zou zijn in relatie tot (investerings)projecten, grondexploitaties en groot onderhoud. Wij hebben aangegeven dit in het jaarrekeningtraject nog nader inhoudelijk te analyseren.

Het tekort aan 'declarabele' uren is na het uitvoeren van deze analyse teruggebracht met € 0,8 miljoen tot een bedrag van **€ 0,96 miljoen nadelig**. Dit tekort wordt op hoofdlijn veroorzaakt door:

- inzet van projectleiders en- ondersteuners op urgente, prioritaire en niet 'declarabele' werkzaamheden in plaats van 'declarabele' en gebudgetteerde (investerings)projecten, grondexploitaties en groot onderhoud. Voorbeelden zijn werkzaamheden in relatie tot Vastenavondkamp, herontwerp subsidiestelstel, verkopen buiten grondexploitaties, klein onderhoud;
- improductieve en indirect productieve uren: voorbeelden zijn werkzaamheden vertrouwensperso(n)en(en), langdurig ziekteverzuim, generatiepact, ouderschapsverlof.

Beleidsindicatoren bedrijfsvoering

Vanaf het begrotingsjaar 2017 zijn gemeenten verplicht de effecten van beleid toe te lichten door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De meeste van deze indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl, onder het dashboard "Besluit Begroting en Verantwoording". Dat geldt niet voor de beleidsindicatoren op het gebied van bedrijfsvoering. Hiervoor is geen landelijke bron beschikbaar. Deze indicatoren zijn gebaseerd op eigen gemeentelijke informatie.

Hoewel we pas vanaf de begroting 2017 verplicht zijn deze indicatoren te presenteren, zien wij voldoende meerwaarde om ook al in de jaarrekening 2018 inzicht te verschaffen in de bedrijfsvoeringsindicatoren.

In deze paragraaf worden deze beleidsindicatoren gepresenteerd en nader toegelicht.

Beleidsindicatoren bedrijfsvoering	2017	2018	2018
	Rekening	Begroting	Rekening
1. Formatie: aantal fte per 1.000 inwoners	9,30	9,20	9,49
2. Bezetting: aantal fte per 1.000 inwoners	9,00	9,20	8,66
3. Kosten externe inhuur als % van totale loonsom	11%	3%	11%
4. Overhead; % van totale lasten	9%	9%	9%
5. Apparaatskosten per inwoner	€ 786,12	€ 881,78	€ 771,71

1+2 Formatie en bezetting

De gepresenteerde fte's zijn exclusief formatie en bezetting van B&W, Raad en Raadsgriffie. In de formatie wordt geen expliciet onderscheid gemaakt tussen fte formatie werken voor derden (bijvoorbeeld Werkplein Venlo-Venray) en fte formatie van Venlo zelf.

3. Externe inhuur

De kosten van de totale reguliere inhuur op organisatieniveau mogen niet meer bedragen dan 8% van de personele lasten. De personele lasten worden hierbij gelijk gesteld aan het totaal van de laatst vastgestelde PersoneelsKostenBegroting (begrotingsbehandeling 4 november 2016, amendement Specifieke & reguliere inhuur 2017-2020). Een verklaring met betrekking tot de inhuur voor 2018 is opgenomen in de toelichting op de Personeelsbegroting.

4. Overhead

Onder de overheadkosten vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Met het primair proces worden de activiteiten bedoeld die rechtstreeks een bijdrage leveren aan de totstandkoming van de producten en diensten voor onze burgers en bedrijven.

5. Apparaatskosten

De apparaatskosten bestaan uit de loonkosten voor het ambtelijk apparaat, de inhuur en de totale kosten voor overhead (zoals huisvesting en ICT). Kosten voor diensten die zijn uitbesteed, zoals de belastingsamenwerking BSGW vallen niet onder de apparaatskosten. Gemeenten die veel diensten uitbesteden hebben dan ook naar verwachting relatief lage apparaatskosten ten opzichte van gemeenten met weinig uitbestede taken.

CONCEPT

Samenwerkingspartners

Inleiding

De gemeente heeft een deel van de uitvoering van haar gemeentelijk beleid ondergebracht bij zogenaamde samenwerkingspartners. Deze partijen spelen een belangrijke rol bij de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen. De gemeente blijft echter wel verantwoordelijk voor het realiseren van het beleid en de gemeentelijke doelstellingen.

Wat zijn samenwerkingspartners?

Samenwerkingspartners zijn:

- Verbonden partijen conform definitie BBV
- Zwaar gesubsidieerde instellingen (>0,25 mln per jaar) en / of instellingen die een belangrijke unieke maatschappelijke functie vervullen.

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft.

Van een bestuurlijk belang is sprake indien de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij, bijvoorbeeld door een zetel in het bestuur en/of door stemrecht.

Van een financieel belang is sprake als de gemeente middelen aan de verbonden partij ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van die partij of wanneer financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

Voor- en nadelen van samenwerkingsverbanden

De gemeente kan diverse redenen hebben om samen te werken met een partner. Zo kan een gemeente samenwerken om bijvoorbeeld schaal- en efficiencyvoordelen te bereiken, kennis te delen, risico's te spreiden of om een maatschappelijk initiatief te ondersteunen.

Aan de andere kant brengt samenwerken ook risico's met zich mee. Ondanks dat de gemeente een deel van de uitvoering van haar beleid bij een partner heeft ondergebracht, blijft zij wel verantwoordelijk voor het uitgevoerde beleid.

Daardoor kan de gemeente aanzienlijke maatschappelijke, financiële en fiscale risico's lopen wanneer een partner in financiële problemen komt of zijn taken niet goed uitvoert. De gemeente heeft daarom een controlerende taak op het bepaalde beleid.

Om de controlerende taak van de gemeente te kunnen uitvoeren, is het van belang om de risico's van maatschappelijke partners in beeld te hebben. Deze paragraaf heeft tot doel deze taak te ondersteunen.

Beleid samenwerkingspartners

Naar aanleiding van diverse onderzoeken en daaropvolgende aanbevelingen is het beleid op en de werkwijze ten aanzien van samenwerkingspartners (zoals vastgelegd in de nota 'sturing en control op maatschappelijke partners' uit 2012) eind 2016 geactualiseerd. Het geactualiseerde beleid en de geactualiseerde werkwijze zijn opgenomen in de op 30 november 2016 door de raad vastgestelde (digitale) samenwerkingswijzer gemeente Venlo. Zie

<https://venlo.samenwerkingswijzer.nl>

Met de (digitale) 'Samenwerkingswijzer gemeente Venlo' wordt toegewerkt naar betere samenwerking, betere sturing en control van samenwerking en naar een goed overzicht van onze samenwerkingspartners.

Totaal overzicht samenwerkingspartners

Overzicht samenwerkingspartners

Een actueel totaaloverzicht van de samenwerkingspartners waarmee gemeente Venlo samenwerkt is te vinden via onderstaande link:

https://venlo.dashboardsamenwerking.nl/Zoek_samenwerkingsverbanden/Verbonden_partij

Voor het gemak is in onderstaande tabel een overzicht van de samenwerkingspartners van gemeente Venlo bij opgenomen:

Nr.	Categorie	Naam samenwerkingspartner
1	Vennootschap of coöperatie	BNG Bank N.V. (BNG Bank)
2	Vennootschap of coöperatie	BV Bodemzorg Limburg (BL)
3	Vennootschap of coöperatie	BV Campus Vastgoed Greenport Venlo (CVGV)
4	Vennootschap of coöperatie	BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo (BOGV)
5	Overig	Banenpleinlimburg (BPL)
6	Vennootschap of coöperatie	CBL Vennootschap BV (CBL)
7	Vennootschap of coöperatie	CSV Amsterdam BV (CSV)
8	Gemeenschappelijke regeling	GR Afval Samenwerking Limburg (ASL)
9	Gemeenschappelijke regeling	GR AntiDiscriminatieVoorziening Limburg (ADV-Limburg) (GR ADV-Limburg)
10	Gemeenschappelijke regeling	GR Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
11	Gemeenschappelijke regeling	GR Euregio Rijn-Maas-Noord (ERMN)
12	Gemeenschappelijke regeling	GR Gemeenschappelijk Orgaan Toezicht Primair Openbaar Onderwijs (GOTPOO)
13	Gemeenschappelijke regeling	GR Grenspark Maas-Swalm-Nette (Grenspark MSN)
14	Gemeenschappelijke regeling	GR ICT Noord- en Midden Limburg (ICT NML)
15	Gemeenschappelijke regeling	GR Maasveren Limburg Noord (Maasveren)
16	Gemeenschappelijke regeling	GR Omnibuzz
17	Gemeenschappelijke regeling	GR Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN)
18	Gemeenschappelijke regeling	GR WAA (WAA)
19	Overig	Kunstencentrum Venlo (KCV)
20	Gemeenschappelijke regeling	Modulaire GR Sociaal Domein Limburg-Noord (MGR)
21	Vennootschap of coöperatie	N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)
22	Vennootschap of coöperatie	NV Enexis Holding (Enexis)
23	Overig	Omroep Venlo
24	Overig	Onderwijsgemeenschap Venlo en Omstreken (OGVO)
25	Overig	Poppodium Grenswerk
26	Vennootschap of coöperatie	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (PBE)
27	Overig	Regio Venlo
28	Overig	Regionale Uitvoerings Dienst (RUD)
29	Stichting	Stichting Openbare Bibliotheek Venlo (Bibliotheek)
30	Stichting	Stichting Peuterspeelzalen Spring (Spring)
31	Stichting	Stichting Venlo Partners (VP)
32	Overig	Theater de Maaspoort
33	Vennootschap of coöperatie	Verkoop Vennootschap BV
34	Vennootschap of coöperatie	Vordering op Enexis BV (VoE)
35	Overig	Zorg- en Veiligheidshuis Limburg Noord (ZVH)

Onderdeel van de samenwerkingswijzer van de gemeente is het digitaal 'dashboard'. Daarin wordt per samenwerkingsverband naast de basis informatie inzicht gegeven in het doel van de samenwerking, de beoogde resultaten, inzet van middelen, zeggenschap, mogelijke risico's, rol raad/college etc.

Het Dashboard Samenwerking is bereikbaar via onderstaande link:

<https://venlo.dashboardsamenwerking.nl/Dashboard>

Samengevat is meer achtergrondinformatie over bovenstaande partners te vinden in bijlage IX.

Risico's samenwerkingspartners

Indien gemeente Venlo een verhoogd risico loopt bij een samenwerkingspartner, dan is dit opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement. De volgende samenwerkingspartners zijn in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement als risico aangemeld:

- MGR SDLN – risico 19
- BV Campus Vastgoed Greenport Venlo - risico 23
- Grenswerk - risico 34
- Omroep Venlo - risico 37
- GR WAA - risico 41

Een toelichting op deze risico's is te vinden in bijlage X.

CONCEPT

Jaarrekening 2018

Overzicht van baten en lasten en de toelichting

De accountant geeft de controleverklaring af over de jaarrekening. De bijlage II "Bijlagenboek reserves en voorzieningen" uit het digitaal bijlagenboek is eveneens onderdeel van de accountantscontrole.

CONCEPT

Tabel 1: Financieel resultaat 2018

bedragen x € 1.000

Programma	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Verschil
01 Bestuur & Publieke dienstverlening	6.164	6.228	6.503	104%	275
02 Openbare orde en Veiligheid	27	78	108	137%	29
03 Participatie & werkgelegenheid	47.620	50.859	49.872	98%	-986
04 Zorg en Welzijn	6.521	8.234	7.551	92%	-683
05 Onderwijs en Jeugd	4.732	5.008	4.994	100%	-14
06 Economie en Toerisme	6.386	4.092	5.802	142%	1.711
07 Sport- en Cultuurbevordering	3.831	3.170	3.168	100%	-2
08 Ontwikkeling Centrumstad	10.881	8.277	7.824	95%	-453
09 Verkeer en Bereikbaarheid	6.937	37.490	37.224	99%	-265
10 Wonen en Leefomgeving	15.717	17.015	9.787	58%	-7.227
11 Beheer openbare ruimte	21.547	22.198	21.404	96%	-794
12 Algemene middelen (excl. overhead, post onvoorzien en VPB)	259.501	289.005	290.792	102%	1.787
12 Algemene middelen (overhead)	588	409	4.339	1319%	3.930
12 Algemene middelen (post onvoorzien)					
12 Algemene middelen (vennootschapsbelasting)					
Totaal baten (exclusief verrekeningen met reserves)	390.453	452.062	449.369	99%	-2.693
01 Bestuur & Publieke dienstverlening	10.209	10.411	11.076	106%	665
02 Openbare orde en Veiligheid	9.015	9.430	9.348	99%	-81
03 Participatie & werkgelegenheid	80.209	85.543	79.162	93%	-6.381
04 Zorg en Welzijn	130.663	137.501	139.286	101%	1.784
05 Onderwijs en Jeugd	16.061	15.736	15.607	99%	-129
06 Economie en Toerisme	9.772	7.136	7.271	102%	135
07 Sport- en Cultuurbevordering	9.343	8.643	9.948	115%	1.306
08 Ontwikkeling Centrumstad	20.444	28.608	28.071	98%	-536
09 Verkeer en Bereikbaarheid	6.435	28.084	28.038	100%	-45
10 Wonen en Leefomgeving	22.353	25.652	14.586	57%	-11.066
11 Beheer openbare ruimte	39.469	39.845	37.812	95%	-2.034
12 Algemene middelen (excl. overhead, post onvoorzien en VPB)	5.746	7.605	6.463	105%	-1.143
12 Algemene middelen (overhead)	36.098	37.074	41.321	116%	4.246
12 Algemene middelen (post onvoorzien)	539	498		0%	-498
12 Algemene middelen (vennootschapsbelasting)					
Totaal lasten (exclusief verrekeningen met reserves)	396.356	441.766	427.990	97%	-13.777
Totaal saldo baten en lasten	-5.903	10.296	21.379		11.084

Onttrekkingen aan reserves (baten)	51.542	66.987	55.262	82%	-11.725
Toevoegingen aan reserves (lasten)	45.639	77.283	79.941	103%	-2.658
Totaal saldo verrekening met reserves	5.903	-10.296	-24.678	240%	-14.383
Totaal resultaat			-3.299		-3.299

Baten en lasten in de jaarrekening per programma

Wij sluiten het jaar 2018 af met een negatief rekeningresultaat van € 3,3 miljoen.

In deze paragraaf worden de verschillen groter dan € 100.000 op programmaniveau toegelicht. Het betreft hier het verschil tussen de rekening en de begroting na wijziging.

Afwijkingen in uren en kapitaallasten

Het resultaat van de personeelskostenbegroting wordt in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.

Het resultaat op de kapitaallasten wordt in paragraaf 4.4 centraal toegelicht.

Bestuur & Publieke dienstverl.

Programma 01

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	6.164	6.228	6.503	104%	275
Lasten	10.209	10.411	11.076	106%	-665
Saldo baten en lasten	-4.044	-4.183	-4.573	109%	-390
Onttrekkingen aan reserves (baten)					
Toevoegingen aan reserves (lasten)			211		-211
Saldo verrekening met reserves			-211		-211
Totaal resultaat programma 01	-4.044	-4.183	-4.784	114%	-601

- *College van B&W en Gemeenteraad*

De pensioenregeling voor de politieke ambtsdragers is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Gemeenten en provincies zijn op grond van artikel 44 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) verplicht een APPA-voorziening op te nemen. De benodigde hoogte van de voorziening ter dekking van toekomstige pensioenkosten voor wethouders wordt jaarlijks op basis van een externe actuariële berekening bepaald. Van invloed op de hoogte van de voorziening zijn onder andere de rekenrente en wijzigingen in de pensioenwetgeving. Dit betekent dat de dotatie aan de voorziening jaarlijks (fors) kan wijzigen. Op basis van de recente berekening dient de voorziening pensioenkosten wethouders per 31/12/2018 middels een dotatie naar boven bijgesteld te worden met een bedrag van € 577.000.

Dit was ten tijde van de Finrap door het ontbreken van inzicht in bijbehorende actuariële berekeningen ultimo 2018 nog niet bekend.

Voornaamste oorzaken hiervan zijn:

- Personele wijzigingen in het wethoudersbestand (o.a. instroom nieuwe wethouders);
- Wijziging pensioengrondslagen berekening met betrekking tot ontwikkelingen AOW leeftijd;
- Effecten rekenrente.

- *Levenszaken*

Het volume van verschillende producten van Levenszaken zijn niet met grote precisie te voorspellen. Daardoor ontstaan afwijkingen van de ramingen. Het gaat hierbij voornamelijk om:

- Reisdocumenten: lagere baten (€ 166.000) door een afname van het aantal aangevraagde reisdocumenten door Nederlanders in het buitenland. Door lagere lasten / afdracht rijksleges (€ 91.000) bedroeg het nadeel per saldo € 75.000.
- Rijbewijzen: een hogere aantal verstrekte rijbewijzen leverde € 186.000 op aan hogere baten. De hogere lasten / afdracht rijksleges bedroegen € 41.000.
- Persoonsdocumenten: lagere inkomsten uit persoonsdocumenten (€ 65.000) worden veroorzaakt door een terugloop van het aantal verstrekte uittreksels. De vraag naar uittreksels neemt af vanwege digitale e-Herkenning.
- Register niet-ingezetenen (RNI): hogere baten (€ 342.000) uit werkzaamheden voor RNI, omdat meer werknemers uit het buitenland worden ingezet in de regio en Venlo een aantrekkelijke RNI-gemeente is.
- Verkiezingen: het raadgevend referendum zorgde voor extra lasten van € 53.000. De gedeeltelijke compensatie hiervoor uit het Gemeentefonds (€ 35.000) is niet onder dit product geschikt.

- *Gemeentearchief*

Onderuitputting heeft plaatsgevonden op de budgetten WAA, klantcontactcenter en studiekosten. Hierdoor is € 123.000 minder aan lasten gerealiseerd dan begroot. De overige verschillen tussen begroting en realisatie zijn hoofdzakelijk het gevolg van PKB-verschuivingen op productniveau.

- *Werken voor Derden*

- De gerealiseerde opbrengsten van de samenwerking met de gemeente Venray in het Werkplein waren € 130.000 lager dan begroot omdat de workshops voor Venray zijn gestopt. De lasten waren € 247.000 lager.
- Voor werken openbare ruimte zijn in 2018 minder inkomsten gegenereerd dan begroot. Er is sprake van een dalende tendens van inkomsten. De aard van de werkzaamheden brengt met zich mee dat het merendeel van gerealiseerde kosten aan derden gefactureerd kan worden. In het belang van de samenwerking worden prijsafspraken gemaakt waardoor een gedeelte van de (overhead)kosten toch voor rekening van de gemeente komt. In andere gevallen kan door werk met werk te combineren, ook weer een besparing in kosten worden gerealiseerd. Per saldo is niettemin te zien dat uitgaven structureel hoger zijn dan de inkomsten.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Verschil			
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	
Res.Reg.Samenwerkingsverbanden				211		-211			-211	-211
Programma 01				211		-211			-211	-211

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het (digitale) bijlagenboek Reserves en Voorzieningen.

CONCEPT

Openbare orde en Veiligheid

Programma 02

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	27	78	108	137%	29
Lasten	9.015	9.430	9.348	99%	81
Saldo baten en lasten	-8.988	-9.351	-9.240	99%	111
Onttrekkingen aan reserves (baten)					
Toevoegingen aan reserves (lasten)					
Saldo verrekening met reserves					
Totaal resultaat programma 02	-8.988	-9.351	-9.240	99%	111

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Verschil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Programma									

Participatie & werkgelegenheid

Programma 03

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	47.620	50.859	49.872	98%	-986
Lasten	80.209	85.543	79.162	93%	6.381
Saldo baten en lasten	-32.589	-34.685	-29.290	84%	5.395
Onttrekkingen aan reserves (baten)	545	1.191	555	47%	-636
Toevoegingen aan reserves (lasten)		135	240	178%	-105
Saldo verrekening met reserves	545	1.056	315	30%	-741
Totaal resultaat programma 03	-32.044	-33.629	-28.975	86%	4.653

- *Inkomensondersteuning € 3,1 miljoen voordelig*

We zien binnen de arbeidsmarktregio Noord-Limburg vanwege de aantrekkelijke economie kansen op werk ontstaan. We zien een groei in vacatures en bedrijven die zich vestigen in de regio. Vanwege de toenemende krapte staan werkgevers meer dan ooit open voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. De bedrijven weten de weg naar het WerkgeversServicePunt goed te vinden. Het Aanvalsplan 'Venlo Werkt' speelt hier op in met de recruitmentaanpak. Met deze aanpak beogen we dat nog meer werkzoekenden een kans krijgen op de arbeidsmarkt en dat het bijstandsvolume gaat dalen. Hierdoor hebben we net als in 2017 het bijstandsvolume kunnen laten dalen en de uitkeringslast kunnen verminderen. Daarnaast viel in het najaar 2018 het definitieve BUIG budget 1,4 miljoen hoger uit. Het resultaat is een overschot op het product inkomensondersteuning van 3,5 miljoen.

Daarnaast is dit jaar de voorziening dubieuze debiteuren sociaal domein geactualiseerd en doorgerekend op basis van werkelijke ontvangsten en saldi van de afgelopen 3 jaar. Dit heeft geresulteerd in een verhoging van de voorziening, omdat de verwachting is dat deze niet toereikend zou zijn in relatie tot de samenstelling van het huidige vorderingen bestand. Dit leidt tot een nadeel van 0,4 miljoen.

- *Re-integratie, € 1,5 miljoen voordelig*

De reden dat we in het re-integratiebudget overhouden is dat we voor de diverse projecten gebruik kunnen maken van derde geldstromen. Zo is de subsidie van de provincie voor het scholingsfonds toegekend. Vanwege de economische situatie zijn werkgevers bereid om meer concessies te doen en te investeren in nieuwe medewerkers die uit de Participatiewet komen.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Verschil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Res. Arbeidsmarktbel.regio	189	135	54	55	198	-143	-134	-63	-197
Res.Regionaal werkbedrijf	438		438	82	42	40	-356	-42	-398
Reserve Nieuwe Venlonaren	564		564	417		417	-147		-147
Programma 03	1.191	135	1.056	555	240	315	-636	-105	-741

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het (digitale) bijlagenboek Reserves en Voorzieningen.

Zorg en Welzijn

Programma 04

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	6.521	8.234	7.551	92%	-683
Lasten	130.663	137.501	139.286	101%	-1.784
Saldo baten en lasten	-124.142	-129.267	-131.735	102%	-2.468
Onttrekkingen aan reserves (baten)	70	150	129	86%	-21
Toevoegingen aan reserves (lasten)					
Saldo verrekening met reserves	70	150	129	86%	-21
Totaal resultaat programma 04	-124.072	-129.117	-131.605	102%	-2.489

De afwijkingen worden toegelicht in de paragraaf sociaal domein.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Vershil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Res. Maatsch. opv. en versl.	113		113	92		92	-21		-21
Reserve Nieuwe Venlonaren	38		38	38		38			
Programma 04	150		150	129		129	-21		-21

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het (digitale) bijlagenboek Reserves en Voorzieningen.

Onderwijs en Jeugd

Programma 05

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	4.732	5.008	4.994	100%	-14
Lasten	16.061	15.736	15.607	99%	129
Saldo baten en lasten	-11.328	-10.728	-10.613	99%	115
Onttrekkingen aan reserves (baten)	96	96	96	100%	
Toevoegingen aan reserves (lasten)					
Saldo verrekening met reserves	96	96	96	100%	
Totaal resultaat programma 05	-11.232	-10.632	-10.516	99%	115

- *Nadeel van € 169.000 op de lasten*

Dit nadeel is opgebouwd uit drie onderdelen:

- 1) Overschrijding calamiteiten a 52K: toegenomen schade vanwege vandalisme aan schoolgebouwen en veiligheidsvoorzieningen die getroffen dienden te worden aan het in slechte staat verkerende schoolgebouw van de Veldwijk aan de Bergstraat.
- 2) Niet begrote energielasten leegstaande schoolgebouwen: In de basis valt overtollig vastgoed onder de verantwoordelijkheid van het Grondbedrijf. Onderwijshuisvesting is hierop een uitzondering; de exploitatielasten (m.u.v. OZB en verzekering) werden betaald door de schoolbesturen (welke hiervoor een Rijksvergoeding ontvingen). Toepassing van de beleidsregel overtollig vastgoed leidt ertoe dat het beleidsproduct onderwijshuisvesting met energielasten wordt geconfronteerd, welke niet zijn begroot en dus direct leiden tot een overschrijding. De overschrijding nu betreft locaties IJsvogelstraat/Lepelaarstraat, Hulsterweg 1, Galgenvenstraat, Simon Stevinstraat
- 3) Nabetaaling verzekering schoolgebouwen: De incidentele overschrijding op deze post wordt veroorzaakt door een nabetaaling van verzekeringspremies van de onderwijslocatie Boulevard Hazenkamp over voorgaande dienstjaren

- *Voordeel van € 52.000 op de baten*

Er wordt minder onttrokken uit de balanspost Peuteropvang/OAB dan vooraf begroot doordat er minder kosten zijn gemaakt.

- *Voordeel van € 262.000 op de lasten*

In verband met een verhoogde instroom van zogenaamde na-reizigers (statushouders) alsmede door een toename van kinderen van arbeidsmigranten is het aantal schakelklassen (in deze klassen krijgen kinderen een intensief taalprogramma aangeboden) in 2018 met 2 uitgebreid. Aanvankelijk was het de bedoeling de kosten van deze extra schakelklassen te dekken uit de reserve “Nieuwe Venlonaren”.

In de loop van 2018 werd echter duidelijk dat de rijks-doeluitkering voor het voeren lokale onderwijsachterstandenbeleid toereikend is ter dekking van deze extra kosten.

M.a.w. de kosten van de twee extra schakelklassen konden binnen het geormerkte rijksbudget worden opgevangen.

Daarnaast zijn er minder middelen OAB uitgegeven dan vooraf begroot. Dit zijn geormerkte middelen die terugvloeien naar het rijk. Daarnaast zijn de niet-geormerkte middelen decentralisatie- uitkering voorschoolse voorziening peuters niet ingezet. Alle activiteiten konden worden bekostigd uit het OAB-budget.

- *Voordeel van € 127.000 op de lasten*

Het college heeft op 21-08-2018 besloten om de gereserveerde middelen in de begroting voor de aanpak laaggeletterdheid niet volledig in te zetten. Er zijn alleen middelen ingezet voor vervanging van de functie van RMC coördinator. De resterende financiële middelen (€ 121.000) zijn in 2018 ingezet voor het tekort (komen tot financieel evenwicht) in het sociaal domein. Voor de periode 2019-2021 komt er een (geactualiseerd) integraal uitvoeringsplan laaggeletterdheid

- *Voordeel van € 50.000 op de baten*

Rijksbijdrage RMC functie is hoger dan voorlopig was vastgesteld.

- *Nadeel van € 80.000 op de lasten*

Uitgaven lopen 1-op-1 met rijksbijdrage voor de RMC functie, en die is hoger dan voorlopig was vastgesteld. Het overige verschil betreft teveel aan de gemeente Roermond verstrekt voorschot, dat via reverse gecorrigeerd wordt.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Verschil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Reserve Nieuwe Venlonaren	96		96	96		96			
Programma 05	96		96	96		96			

CONCEPT

Economie en Toerisme

Programma 06

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	6.386	4.092	5.802	142%	1.711
Lasten	9.772	7.136	7.271	102%	-135
Saldo baten en lasten	-3.386	-3.045	-1.469	48%	1.576
Onttrekkingen aan reserves (baten)	22	47	131	282%	85
Toevoegingen aan reserves (lasten)	1.000	1.354	2.050	151%	-697
Saldo verrekening met reserves	-979	-1.307	-1.919	147%	-612
Totaal resultaat programma 06	-4.365	-4.352	-3.388	78%	964

Toelichting afwijkingen saldo baten en lasten

De baten waren in 2018 ruim 40% hoger dan begroot, terwijl de lasten nagenoeg gelijk waren aan de begroting. Hierdoor was het negatieve saldo bijna 50% gunstiger dan begroot.

2018 was op veel terreinen een positief jaar, zowel de uitgifte van eigen bedrijventerreinen als de uitgifte op TPN verliep zeer voorspoedig. Ook de campusontwikkeling kende een stormachtige ontwikkeling. Hieronder wordt volstaan met de meest opvallende financiële afwijkingen.

In 2006 heeft de gemeente met Staatsbosbeheer (SBB) het Convenant Natuurontwikkelingsplan Venlo-West en de Gebruiksovereenkomst Floriade-terrein gesloten. De uitvoering van de in het convenant gemaakte afspraken zijn in het verleden door de gemeente Venlo overgedragen aan het Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo. SBB sluit met het Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo een Samenwerkingsovereenkomst waarin partijen nadere afspraken maken over de gebiedsontwikkeling Greenport Venlo. Daarbij is in het kader van de oplevering van de grond SBB aan de gemeente Venlo nog een bedrag (waarborgsom) van € 200.000 verschuldigd. Met deze opbrengst is geen rekening gehouden in de begroting en in de FinRap-prognose.

In de jaarrekening 2017 van de gemeente Venlo is voor de deelneming in de **BV** Campus Vastgoed Greenport Venlo een voorziening getroffen van € 565.000, voornamelijk als gevolg van duurzame afwaardering van (investeringen in) de Villa Flora. In de 4e kwartaalrapportage van BV Campus Vastgoed Greenport wordt voor 2018 een nadelig jaarresultaat geprognoseerd van € 2.100.000. Begroot was € 2.420.000 negatief. Bij genoemd resultaat over 2018 zal de in de jaarrekening van de gemeente Venlo getroffen voorziening ad. € 565.000

voor een deel (€ 147.000) vrij kunnen vallen ten gunste van het resultaat van de jaarrekening 2018.

In de jaarrekening 2017 van de gemeente Venlo is voor de deelneming in de **CV** Campus Vastgoed Greenport Venlo een voorziening getroffen an € 559.000, voornamelijk als gevolg van forse afwaardering van de Innovatoren. In de meerjarenraming 2019 – 2023 van CV Campus Vastgoed Greenport wordt voor 2018 een voordelig jaarresultaat geprognosticeerd van € 969.000, voornamelijk als gevolg van een positieve waardeontwikkeling van de Innovatoren. Deze positieve waardeontwikkeling is het gevolg van de afgesloten huurovereenkomst met Rank Xerox waardoor de bezettingsgraad van het gebouw op 95% is komen te liggen. De meerjarenraming is in de AVvA van december 2018 vastgesteld. Bij genoemd resultaat over 2018 zal de in de jaarrekening 2017 van de gemeente Venlo getroffen voorziening ad. € 559.000 voor een deel (€ 232.000) vrij kunnen vallen ten gunste van het resultaat van de jaarrekening 2018.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Verschil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Algemene Grondreserve		1.000	-1.000	85	1.697	-1.612	85	-697	-612
Res. Kennisinfrastructuur		55	-55		55	-55			
Res. Maatsch. comp. Lomm	25	299	-274	25	299	-274			
Res.Regionaal werkbedrijf	22		22	22		22			
Programma o6	47	1.354	-1.307	131	2.050	-1.919	85	-697	-612

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het (digitale) bijlagenboek Reserves en Voorzieningen.

Sport- en Cultuurbevordering

Programma 07

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	3.831	3.170	3.168	100%	-2
Lasten	9.343	8.643	9.948	115%	-1.306
Saldo baten en lasten	-5.512	-5.472	-6.780	124%	-1.308
Onttrekkingen aan reserves (baten)					
Toevoegingen aan reserves (lasten)					
Saldo verrekening met reserves					
Totaal resultaat programma 07	-5.512	-5.472	-6.780	124%	-1.308

- Minder uitgaven sport en bewegen: € 61.000*

Er zijn minder lasten ter hoogte van € 61.000 op sport en bewegen als gevolg van bewuste keuzes in de uitgaven. In 2018 heeft team Sportontwikkeling incidenteel €61.000,- overgehouden zoals ook is ingeschat ten tijde van de Finrap.
- Minder inkomsten binnensportaccommodaties: € 106.000*

Ten opzichte van de begroting 2018 blijft de verhuur van binnensportaccommodaties achter. De trend van de realisatie is in 2018 gelijk aan die van 2017.
- Meer uitgaven binnensportaccommodaties: € 1,2 miljoen*

Door de stand van zaken rondom het zwembad lopen uitgaven op klein onderhoud bij het zwembad structureel uit de pas (circa €75.000,-). Door de handrem te hanteren op overige uitgaven komt het tekort op €52.000,- uit in 2018.

In de Raadsvergadering van november 2018 is besloten om het zwembad per 1-1-2020 te sluiten. Waarderingsgrondslag voor vastgoed is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Als de marktwaarde van vastgoed lager is dan de boekwaarde, dan is afwaardering aan de orde wanneer tevens sprake is van het ontbreken van de intentie tot duurzame exploitatie. Met het besluit van de raad in november 2018 is de intentie tot duurzame exploitatie van het zwembad komen te vervallen. De boekwaarde per 31-12-2018 van het binnenbad (exclusief grond) bedraagt € 1,15 miljoen. Bij volledige buitengebruikstelling dient het zwembad (exclusief grond) te worden afgewaardeerd tot nul. Vanwege het voorzienbare karakter van deze afwaardering wordt de raad voorgesteld om in de jaarrekening 2018 een

voorziening te treffen van € 1,15 miljoen. De waardering van de grond van het binnenbad blijft gehandhaafd.

- *Meer inkomsten buitensportaccommodaties: € 81.000*

In 2018 is circa €140.000,- aan facturen ten behoeve van Zaarderheiken opgenomen, die bij de Finrap niet waren voorzien. Hiervan is €105.000,- incidenteel. Zonder deze facturen is er een structureel tekort van €45.000,-.

- *Minder uitgaven buitensportaccommodaties: € 83.000*

Een aantal werkzaamheden zijn vanwege de droogte in de zomer van 2018 en de natheid in het najaar van 2018 niet uitgevoerd.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Verschil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Programma									

Ontwikkeling Centrumstad

Programma o8

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	10.881	8.277	7.824	95%	-453
Lasten	20.444	28.608	28.071	98%	536
Saldo baten en lasten	-9.563	-20.331	-20.248	100%	83
Onttrekkingen aan reserves (baten)		10.831	10.696	99%	-136
Toevoegingen aan reserves (lasten)	2.142	2.142	2.142	100%	
Saldo verrekening met reserves	-2.142	8.690	8.554	98%	-136
Totaal resultaat programma o8	-11.705	-11.641	-11.694	100%	-53

- *Grondexploitatie*

Er zijn budgettaire neutrale afwijkingen (inclusief verrekening met reserves) met betrekking tot de grondexploitatie. De grondexploitatie is separaat toegelicht in bijlage VIII.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Vershil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Res.Kap.lst.Kazernekwartier	10.831	2.142	8.690	10.696	2.142	8.554	-136		-136
Programma o8	10.831	2.142	8.690	10.696	2.142	8.554	-136		-136

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het (digitale) bijlagenboek Reserves en Voorzieningen.

Verkeer en Bereikbaarheid

Programma 09

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	6.937	37.490	37.224	99%	-265
Lasten	6.435	28.084	28.038	100%	45
Saldo baten en lasten	502	9.406	9.186	98%	-220
Onttrekkingen aan reserves (baten)	200	327	229	70%	-98
Toevoegingen aan reserves (lasten)		9.237	9.311	101%	-74
Saldo verrekening met reserves	200	-8.910	-9.082	102%	-172
Totaal resultaat programma 09	702	496	104	21%	-392

Toelichting afwijkingen saldo baten en lasten

De verschillen tussen de begroting (na de begrotingswijziging) en de jaarrekening zijn zeer beperkt. Zowel de baten als lasten kwamen 1% hoger uit dan begroot.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Vershil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Algemene Reserve		9.237	-9.237	9.237		-9.237			
Egal.res.Fonds.havengelden					74	-74		-74	-74
Reserve Parkeerfonds	327		327	229		229	-98		-98
Programma 09	327	9.237	-8.910	229	9.311	-9.082	-98	-74	-172

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het (digitale) bijlagenboek Reserves en Voorzieningen.

Wonen en Leefomgeving

Programma 10

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	15.717	17.015	9.787	58%	-7.227
Lasten	22.353	25.652	14.586	57%	11.066
Saldo baten en lasten	-6.636	-8.637	-4.799	56%	3.839
Onttrekkingen aan reserves (baten)	2.377	2.713	1.487	55%	-1.227
Toevoegingen aan reserves (lasten)	2.076	2.350	2.271	97%	78
Saldo verrekening met reserves	302	364	-785	-216%	-1.148
Totaal resultaat programma 10	-6.334	-8.274	-5.583	67%	2.690

Extra legesopbrengsten

Vanaf 1 juli was er een significante toename van het aantal ingediende en verleende bouwvergunningen in de categorie bouwkosten tussen € 100.000,- en € 1.000.000,- onder meer door de woningbouw op Stalberg en enkele wijken in Arcen en Velden. Dit leverde € 1 miljoen extra inkomsten op uit de leges omgevingsvergunningen.

Pilot omgevingsplan en Implementatie Omgevingswet

De implementatie van de omgevingswet en de pilot omgevingsplan hebben nog niet tot omvangrijke financiële verplichtingen gezorgd, aangezien het projectteam pas rond de zomer op sterkte was en er tot nu toe beperkt extern (betaalde) opdrachten zijn weggezet. Daarom is in overleg het budget voor een deel doorgeschoven naar 2019 (€ 4 ton).

Voor 2019 zijn wij voornemens om de pilot Omgevingsplan verder uit te rollen over het grondgebied van Venlo en dit te gaan aanbesteden. Dan is het zeer waarschijnlijk dat wel het volledige budget zal worden aangesproken. Afwijking is bij de FinRap reeds vermeld.

Bezuinigingsmaatregelen begroting 2018

Als gevolg van de bijstellingsmaatregelen in de Begroting 2018 is een bezuiniging gerealiseerd van € 4 ton.

Beëindiging project Meer Maas Meer Venlo

De beëindiging van het project Meer Maas Meer Venlo raakt programma 10 en 12. Het totaal aan uitgaven bedroeg € 1 miljoen. Het aandeel van de gemeente Venlo in deze kosten bedraagt 23% wat leidt tot een bijdrage van ruim € 2 ton. De landelijke regels voor overheadkosten heeft tot een negatieve correctie geleid van € 1,5 ton. Dit komt volledig voor rekening van de gemeente Venlo. Daarnaast vond ook een correctie plaatsgevonden van de gemaakte onderzoekskosten in 2017 (€ 1 ton). Ook deze kosten zijn voor rekening van de gemeente Venlo.

In totaal heeft de beëindiging € 5 ton gekost (een deel daarvan zit in dit programma, de rest in programma 12). In de FinRap was reeds een tekort van € 4 ton gemeld.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Verschil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Algemene Grondreserve	1.900	1.492	408	739	1.414	-674	-1.161	78	-1.082
Res. Beeld.kunst.openb.ruimte	95		95	95		95			
Res. Bodemkwaliteit	660	842	-181	643	842	-199	-18		-18
Res. Geluidkwaliteit	58		58	10		10	-48		-48
Res.Ontw.locatie vm Rabo.Arcen		16	-16		16	-16			
Programma 10	2.713	2.350	364	1.487	2.271	-785	-1.227	78	-1.148

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het (digitale) bijlagenboek Reserves en Voorzieningen.

Beheer openbare ruimte

Programma 11

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	21.547	22.198	21.404	96%	-794
Lasten	39.469	39.845	37.812	95%	2.034
Saldo baten en lasten	-17.922	-17.648	-16.408	93%	1.240
Onttrekkingen aan reserves (baten)	1.323	1.654	1.013	61%	-641
Toevoegingen aan reserves (lasten)					
Saldo verrekening met reserves	1.323	1.654	1.013	61%	-641
Totaal resultaat programma 11	-16.599	-15.994	-15.395	96%	599

- *Op het beheer van de openbare ruimte zijn € 0,2 miljoen meer baten en € 0,8 miljoen minder lasten gerealiseerd*

Dit wordt veroorzaakt door verschillende componenten. Denk hierbij aan onder andere een toename van de legesontvangsten, extra baten door éénmalige teruggave energiebelasting en de vertraging in uitvoering van het omgekeerd afvalinzameling.

- *Service openbare ruimte € 0,15 miljoen nadelig*

Er zijn € 125.000 minder inkomsten (nieuwe begravingen en verlengingen van grafrechten). Er is € 25.000 meer uitgegeven aan onderhoud begraafplaatsen.

- *Beheer en onderhoud gemeentelijk vastgoed € 0,267 miljoen minder baten € 0,2 miljoen minder lasten.*

De afwijking heeft betrekking op structureel lagere huuropbrengsten waarmee in de begroting 2019 reeds rekening is gehouden.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Vershil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Egal.res. Afvalstoffenheffing	1.304		1.304	890		890	-414		-414
Egal.res. Openbare Verlichting	350		350	123		123	-227		-227
Programma 11	1.654		1.654	1.013		1.013	-641		-641

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het (digitale) bijlagenboek Reserves en Voorzieningen.

Algemene middelen

Programma 12

bedragen x € 1.000

	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten	260.090	289.413	295.131	102%	5.718
Lasten	42.383	45.177	47.783	106%	-2.606
Saldo baten en lasten	217.707	244.237	247.348	101%	3.111
Onttrekkingen aan reserves (baten)	46.910	49.978	40.927	82%	-9.051
Toevoegingen aan reserves (lasten)	40.422	62.066	63.716	103%	-1.650
Saldo verrekening met reserves	6.487	-12.088	-22.789	189%	-10.701
Totaal resultaat programma 12	224.194	232.149	224.559	97%	-7.590

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

bedragen x € 1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Baten				
Financiering	4.315	4.828	102%	513
Integr.uitkering .soc.domein	101.565	101.449	100%	-116
Lokale heffingen	37.102	38.173	103%	1.071
Overheadkosten	409	4.339	1062%	3.930
Overige alg dekkingsmiddelen	49.978	41.071	82%	-8.907
Uitkeringen gemeentefonds	146.023	146.198	100%	175
Totaal baten	339.391	336.058	99%	-3.333
Lasten				
Financiering	4.772	4.308	90%	464
Lokale heffingen	1.187	1.179	99%	8
Overheadkosten	37.074	41.321	111%	-4.246
Overige alg dekkingmiddelen	63.712	64.692	102%	-980
Post onvoorzien	498		0%	498
Vennootschapsbelasting				
Totaal lasten	107.243	111.499	104%	-4.256
Saldo algemene dekkingsmiddelen	232.149	224.559	97%	-7.590

Financiering

Baten € 0,5 miljoen voordelig

Het voornamelijk incidenteel voordelig resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- € 0,2 miljoen voordelig door hogere dividendopbrengsten en uitkering inconveniëntenregeling (o.a. Enexis en BNG). BV Campus Vastgoed heeft geen dividend uitgekeerd. Hiervan is bij de FinRap een voordeel gemeld van € 110.000.
- € 0,2 miljoen voordelig betreft met name minder doorbelaste kosten vanuit de veiligheidsregio voor het functioneel leeftijdsontslag (FLO) van het voormalig brandweerkorps van Venlo.
- € 0,1 voordelig is het saldo van kleine voor- en nadelen.

Lasten € 0,5 miljoen incidenteel voordelig

Het voornamelijk incidenteel resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Actualisatie van de kapitaallasten (o.a. vertraging van investeringenuitgaven) en bijstelling van de rentepercentages levert een voordeel op van ruim € 1 miljoen. Zowel bij de VoRap als FinRap bent u hierover geïnformeerd.
- De bezuinigingstaakstellingen op subsidiebeheer van € 211.000, op deregulering van € 147.000 en op overhead van € 83.000 zijn niet gerealiseerd. Per saldo 441.000 nadelig. Zowel bij de VoRap als FinRap bent u hierover geïnformeerd. Overeenkomstig het coalitieakkoord zijn de structureel niet te realiseren bezuinigingstaakstelling in de begroting 2019 - 2022 afgeboekt.

Integratie uitkering Sociaal Domein

- € 0,1 miljoen incidenteel nadelig: in 2018 ontvangt een nederlandse gemeente € 4,24 miljoen extra voor Beschermd Wonen. Dit bedrag wordt bekostigd door een herverdeling over de andere gemeenten, voor Venlo gaat het om ruim € 0,1 miljoen. De herverdeling voor 2019 en 2020 wordt bekendgemaakt in de meicirculaire van 2019.

Lokale Heffingen

Baten € 1,1 miljoen voordelig

- *Onroerend Zaak Belasting (OZB) € 0,9 miljoen incidenteel voordelig:* De prognose OZB inkomsten is door de BsGW naar boven bijgesteld over 2017 en 2018. Het voordeel is voornamelijk het gevolg van accres (toename woning/bedrijven). Het structurele effect van € 0,7 miljoen is reeds

verwerkt in de programmabegroting 2019 - 2022. Bij de FinRap is een voordeel gemeld van € 0,2 miljoen.

- *Toeristenbelasting € 0,2 miljoen voordelig*: De prognose toeristenbelasting bedraagt € 0,2 miljoen voordelig en is gebaseerd op de realisatie van 2017 zoals vermeld bij de FinRap. Het definitieve resultaat over 2018 is in het tweede kwartaal van 2019 bekend. Van het voordeel is een meeropbrengst van € 0,1 miljoen als structureel aan te merken. Het seizoenseffect/weersomstandigheden blijft altijd een, niet te onderschatten, onzekere factor.

Overheadkosten

Baten € 3,9 miljoen incidenteel voordelig en lasten € 4,2 miljoen incidenteel nadelig

In 2018 was er voor een gedeelte van het jaar nog geen sprake van een aparte entiteit voor wat betreft de samenwerking ICT - NML. De kosten en baten zijn verantwoord maar niet begroot in de jaarrekening van de gemeente Venlo, het gaat hierbij om afgerond € 3,7 miljoen zowel lasten als baten. ICT NML is inmiddels overgegaan naar een eigen entiteit (Gemeenschappelijke Regeling).

Het verschil in de overheadkosten van per saldo € 0,3 miljoen nadelig wordt op hoofdlijn verklaard door het saldo als gevolg van hogere personele lasten en het minder kunnen toerekenen van overheadkosten aan projecten dan verwacht. Dit nadeel is onderdeel van de totaalanalyse op de personele lasten zoals opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Baten € 8,9 incidenteel nadelig en lasten € 1,0 miljoen incidenteel nadelig. Per saldo € 9,9 miljoen incidenteel nadelig

- Bij de behandeling van de FinRap is besloten tot het instellen van de reserve generatiepact. Overeenkomstig het vermelde bij de FinRap bedraagt de storting in deze reserve afgerond € 0,4 miljoen welke niet begroot is. Dit leidt op dit product tot een nadeel van € 0,4 miljoen.
- De vastgestelde begroting sluit met een geprognoseerd tekort van € 10,2 miljoen. In de begroting is dit tekort gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve. Het begrotingstekort is niet concreet gerealiseerd maar maakt onderdeel uit van de resultaatbestemming. Omdat de feitelijke bestemming nog door uw raad moet plaatsvinden leidt op dit product tot een nadeel van € 10,2 miljoen.
- Naar aanleiding van de VoRap zijn er bijsturingmaatregelen geformuleerd. De budgetten zijn concreet naar beneden bijgesteld en levert binnen dit programma een voordeel op van € 1,2 miljoen.

- Per saldo een nadeel van € 0,5 miljoen wat voornamelijk veroorzaakt wordt door een herprioritering en inzet van personeel, inhuur en bedrijfsvoeringsuitgaven. Dit bedrag maakt onderdeel uit van de totaalanalyse op de Personeelskosten zoals weergegeven in de paragraaf bedrijfsvoering.

Uitkeringen gemeentefonds

Baten € 0,2 miljoen incidenteel voordelig

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn doorgerekend op basis van de mei-, september- en decembercirculaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het incidentele voordeel is het saldo van landelijke volume ontwikkelingen, extra middelen als gevolg van intensivering door het Rijk en het niet doorgaan van het project Meer Maas, Meer Venlo. Bij de FinRap bent u geïnformeerd over dit verwachte voordeel.

Onvoorzien

Lasten € 0,5 miljoen incidenteel voordelig

De post onvoorzien bedraagt jaarlijks ruim € 0,5 miljoen. Per saldo is er voor € 41.000 aanspraak gemaakt op de post onvoorzien waardoor er een voordeel optreedt van afgerond € 0,5 miljoen. Dit incidenteel voordeel is reeds gemeld bij de FinRap.

Onderstaand de specificatie van de aanwending van de post onvoorzien:

Raadsvergadering	Besluit	Omschrijving	Programma	Bedrag
19-12-2018	RB 2018-067	Schadeafhandeling woningen Bergstraat (538 Finrap 2018)	2	€ 41.000
Totaal				€ 41.000

bedragen x € 1.000

Naam reserve	Begroting 2018 na wijz.			Rekening 2018			Verschil		
	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat	Onttrekking	Toevoeging	Resultaat
Algemene Grondreserve	299		299	299		299			
Algemene Reserve	13.666	57.342	-43.676	4.615	58.611	-53.996	-9.051	1.269	-7.782
Res. Afschrijving activa	24.334		24.334	24.334		24.334			
Res. Bodemkwaliteit	425		425	425		425			
Res. Cum.afschrijving activa		4.724	-4.724		4.724	-4.724			
Res. Herbezetting smid.Gen.pact					381	-381		381	381
Res. Kapitaallasten Stads Kant.	10.843		10.843	10.843		10.843			
Res. Reorganisatiekosten	310		310	310		310			
Res.Individueel loopbaanbudget	100		100	100		100			
Programma 12	49.978	62.066	-12.088	40.927	-22.789	-22.789	-9.051	1.650	-7.401

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het (digitale) bijlagenboek Reserves en Voorzieningen.

Rechtmatigheid begrotingsafwijkingen

Uw gemeenteraad heeft 19 december 2018 het controleprotocol 2018 vastgesteld. Het uitgangspunt hierbij is dat overschrijdingen van de lasten op de totalen per programma en de algemene dekkingsmiddelen dienen te worden toegelicht. In het controleprotocol 2018 van de auditcommissie wordt naar de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV verwezen. Hierin zijn de volgende zeven “soorten” begrotingsafwijkingen benoemd:

1. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd (onrechtmatig, telt **wel** mee voor het oordeel);
2. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend of dit niet gemeld in de prognose einde jaar en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad (onrechtmatig, telt **wel** mee voor het oordeel);
3. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet (onrechtmatig, telt **niet** mee voor het oordeel);
4. Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding (onrechtmatig, telt **niet** mee voor het oordeel);
5. Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen (onrechtmatig, telt **wel** mee voor het oordeel);
6. Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheid gevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.

- geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar (onrechtmatig, telt **wel** mee voor het oordeel)
  - geconstateerd na het verantwoordingsjaar (onrechtmatig, telt **niet** mee voor het oordeel);
7. Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.
- jaar van investeren (onrechtmatig, telt **wel** mee voor het oordeel)
  - afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren (onrechtmatig, telt **niet** mee voor het oordeel).

Tabel 6: Lasten per programma (incl. verrekeningen met reserves)

bedragen x €1.000

	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
Programma 01 Bestuur & Publieke dienstverl.	10.411	11.287	108%	-876
Programma 02 Openbare orde en Veiligheid	9.430	9.348	99%	81
Programma 03 Participatie & werkgelegenheid	85.678	79.402	93%	6.276
Programma 04 Zorg en Welzijn	137.501	139.286	101%	-1.784
Programma 05 Onderwijs en Jeugd	15.736	15.607	99%	129
Programma 06 Economie en Toerisme	8.490	9.322	110%	-831
Programma 07 Sport- en Cultuurbevordering	8.643	9.948	115%	-1.306
Programma 08 Ontwikkeling Centrumstad	30.749	30.213	98%	536
Programma 09 Verkeer en Bereikbaarheid	37.321	37.349	100%	-29
Programma 10 Wonen en Leefomgeving	28.002	16.857	60%	11.144
Programma 11 Beheer openbare ruimte	39.845	37.812	95%	2.034
Programma 12 Algemene middelen	107.243	111.499	104%	-4.256
Totaal resultaat	519.049	507.930	98%	11.119

Navolgend worden de in bovenstaande tabel gepresenteerde overschrijdingen, per programma, nader toegelicht.

Kostenoverschrijdingen van programma 1

In onderstaande tabel worden de grootste kostenoverschrijdingen in beeld gebracht met daarbij de soort overschrijding. In deze analyse wordt onderscheid gemaakt tussen onrechtmatigheden die wél, c.q. niet meetellen voor de strekking van de controleverklaring. In totaliteit overtreffen de overschrijdingen het totale programmasaldo, daarom is onderaan in de tabel de totale onderschrijding op producten in programma 1 benoemd.

Collegeproduct	Omschrijving	Kosten over- / onderschrijding	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel	Soort kosten- overschrijding*
Bestuur	College van B&W	536	x		4
Levenszaken	RNI en rijbewijzen	325	x		3
Werken voor derden	Werken openbare ruimte	255	x		3 en 4
Overige collegeproducten		-241			
Totaal saldo		875			

* Zie voorgaande opsomming 7 soorten begrotingsafwijkingen

Toelichting

De overschrijding binnen programma 1 wordt voornamelijk veroorzaakt door een overschrijding op de uitgaven betreffende pensioenen voor wethouders. Vanwege nieuwe actuariële berekeningen die eerder nog niet bekend waren en de instroom van nieuwe wethouders heeft er een forse dotatie aan de voorziening wethouderspensioenen moeten plaatsvinden. Deze was zoals gezegd eerder niet voorzien. De overschrijding is hiermee onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel van de onafhankelijke accountant vanwege de toekomstige verplichting. In feite is dit een vorm van open einde regeling waarbij vaak pas in het jaarrekeningtraject duidelijk wordt wat de consequenties zijn.

Verder valt binnen programma 1 de overschrijding op levenszaken op. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door overschrijdingen op personeelskosten voor werkzaamheden betreffende het Register Niet Ingezetenen en de uitgifte van rijbewijzen. Hier staan echter ook direct gerelateerde inkomsten tegenover, waardoor de overschrijding weliswaar onrechtmatig is maar hierdoor niet mee telt voor het oordeel.

Ten slotte valt de overschrijding op 'werken voor derden' op. Voor een deel worden deze meerkosten afgedekt door direct gerelateerde inkomsten, voor een deel kunnen de gemaakte kosten verhaald worden. Vanuit dit budget worden namelijk door derden veroorzaakte schades bekostigd. De overschrijding van de lasten is in dit geval dus onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel vanwege de deels direct gerelateerde opbrengsten en vanwege het open einde karakter.

Kostenoverschrijdingen van programma 4

In onderstaande tabel worden de grootste kostenoverschrijdingen in beeld gebracht met daarbij de soort overschrijding. In deze analyse wordt onderscheid gemaakt tussen onrechtmatigheden die wél, c.q. niet meetellen voor de strekking van de controleverklaring. In totaliteit overtreffen de overschrijdingen het totale programmasaldo, daarom is onderaan in de tabel de totale onderschrijding op producten in programma 4 benoemd.

bedragen x € 1.000

Collegeproduct	Omschrijving	Kosten over- / onderschrijding	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel	Soort kosten- overschrijding*
Sociale wijkteams		2.983	x		4
Overige collegeproducten		-1.199			
Totaal saldo		1.784			

* Zie voorgaande opsomming 7 soorten begrotingsafwijkingen

Toelichting

De overschrijding binnen programma 4 wordt veroorzaakt door de uitgaven binnen het sociaal domein. U bent hier in 2018 meermaals over geïnformeerd. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf sociaal domein.

Kostenoverschrijdingen van programma 6

In onderstaande tabel worden de grootste kostenoverschrijdingen in beeld gebracht met daarbij de soort overschrijding. In deze analyse wordt onderscheid gemaakt tussen onrechtmatigheden die wél, c.q. niet meetellen voor de strekking van de controleverklaring. In totaliteit overtreffen de overschrijdingen het totale programmasaldo, daarom is onderaan in de tabel de totale onderschrijding op producten in programma 6 benoemd.

bedragen x € 1.000

Collegeproduct	Omschrijving	Kosten over- / onderschrijding	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel	Soort kosten- overschrijding*
Ontw bedrijventerreinen	Aanbod werklocaties	2.125	x		4
Overige collegeproducten		-1.294			
Totaal saldo		831			

* Zie voorgaande opsomming 7 soorten begrotingsafwijkingen

Toelichting

De overschrijding op 'Ontwikkelen bedrijventerreinen' doet zich voornamelijk voor binnen het product 'aanbod werklocaties' en betreft hiermee een bouwgrondexploitatie. Bouwgrondexploitaties verlopen kostenneutraal. De overschrijding op de lasten wordt hierdoor direct gecompenseerd door hogere opbrengsten waardoor deze onrechtmatigheid niet mee telt voor het oordeel.

Kostenoverschrijdingen van programma 7

In onderstaande tabel worden de grootste kostenoverschrijdingen in beeld gebracht met daarbij de soort overschrijding. In deze analyse wordt onderscheid gemaakt tussen onrechtmatigheden die wél, c.q. niet meetellen voor de strekking van de controleverklaring. In totaliteit overtreffen de overschrijdingen het totale programmasaldo, daarom is onderaan in de tabel de totale onderschrijding op producten in programma 7 benoemd.

bedragen x € 1.000

Collegeproduct	Omschrijving	Kosten over- / onderschrijding	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel	Soort kosten- overschrijding*
Sportvoorzieningen	Binnensportaccomodaties	1.436	1436		4
Overige collegeproducten		-130			
Totaal saldo		1.306			

* Zie voorgaande opsomming 7 soorten begrotingsafwijkingen

Toelichting

De overschrijding op de lasten binnen programma 7 wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere personeelskosten dan begroot. Daarnaast zijn kosten gerealiseerd die eigenlijk op een ander product thuis horen maar die (ten onrechte) niet zijn gecorrigeerd. Verder zijn meer kosten gerealiseerd dan begroot om het mogelijk te maken het zwembad langer open te houden. Tenslotte is de boekwaarde van het zwembad afgewaardeerd naar '€ 0,-' wat een negatief effect heeft gehad op de uitgaven binnen programma 7. U bent hierover in 2018 geïnformeerd waardoor deze overschrijding weliswaar onrechtmatig is, maar niet meetelt voor het oordeel.

Kostenoverschrijdingen van programma 9

Hoewel een overschrijding op het lastenbudget per definitie onrechtmatig is en daarom nader toegelicht dient te worden is voor programma 9 bewust de keuze gemaakt om geen nadere toelichting te verschaffen. De overschrijding op de lasten binnen programma 1 bedraagt namelijk € 29.000 en is het resultaat van diverse

kleinere over- en onderschrijdingen op de diverse collegeproducten binnen programma 9.

Kostenoverschrijdingen van programma 12

In onderstaande tabel worden de grootste kostenoverschrijdingen in beeld gebracht met daarbij de soort overschrijding. In deze analyse wordt onderscheid gemaakt tussen onrechtmatigheden die wél, c.q. niet meetellen voor de strekking van de controleverklaring. In totaliteit overtreffen de overschrijdingen het totale programmasaldo, daarom is onderaan in de tabel de totale onderschrijding op producten in programma 12 benoemd.

bedragen x € 1.000

Collegeproduct	Omschrijving	Kosten over- / onderschrijding	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel	Soort kosten- overschrijding*
Overheadkosten	Informatiemanagement SSC NML	3.520	x		3
Overheadkosten	Overheadkosten concern	704	x		3
Overige collegeproducten		32			
Totaal saldo		4.256			

* Zie voorgaande opsomming 7 soorten begrotingsafwijkingen

Toelichting

Het grootste deel van de overschrijding op de lasten binnen programma 12 is te verklaren door een overschrijding op 'overheadkosten'. Deze overschrijding heeft een directe link met het SSC NML. Alle kosten van het gehele SSC zijn in 2018 nog opgenomen in de begroting van Venlo. Daar tegenover staan ook de direct te relateren inkomsten van de overige deelnemers aan de batenkant. Hiermee is de overschrijding weliswaar onrechtmatig, maar telt deze niet mee voor het oordeel. Verder is, zoals eerder gemeld bij FinRap 2018, voor ongeveer € 0,7 miljoen aan overheadkosten met een relatie tot projecten, grondexploitaties en het project 'Meer Maas meer Venlo' niet gerealiseerd.

Overzicht incidentele baten en lasten per programma en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Onderstaand overzicht geeft de belangrijkste incidentele posten in de begroting weer. De incidentele lasten zijn lager dan de incidentele baten. Dat betekent dat er sprake is van een incidenteel overschot, maar een structureel tekort. De structurele lasten worden niet gedekt door structurele baten en er is dus géén sprake van een “materieel” evenwicht. Meerjarig verwachten wij wel een materieel evenwicht, als gevolg van de geraamde begrotingsoverschotten.

Bedragen x € 1.000

	Programma	Realisatie 2018
Baten	01 Bestuur & Publieke dienstverlening	342
	02 Openbare orde en Veiligheid	52
	03 Participatie & werkgelegenheid	266
	04 Zorg en Welzijn	1.661
	05 Onderwijs en Jeugd	633
	06 Economie en Toerisme	3.499
	08 Ontwikkeling Centrumstad	3.880
	09 Verkeer en Bereikbaarheid	33.439
	10 Wonen en Leefomgeving	2.875
	11 Beheer openbare ruimte	66
	12 Algemene middelen	29.238
Totaal baten		75.950
Onttrekking aan reserves	03 Participatie & werkgelegenheid	555
	04 Zorg en Welzijn	129
	05 Onderwijs en Jeugd	96
	06 Economie en Toerisme	131
	08 Ontwikkeling Centrumstad	10.696
	09 Verkeer en Bereikbaarheid	229
	10 Wonen en Leefomgeving	1.487
	11 Beheer openbare ruimte	1.013
	12 Algemene middelen	40.927
Totaal onttrekking aan reserves incidenteel		55.262
Totaal incidentele baten		131.212

Lasten	01 Bestuur & Publieke dienstverlening	577
	02 Openbare orde en Veiligheid	
	03 Participatie & werkgelegenheid	342
	04 Zorg en Welzijn	2.067
	05 Onderwijs en Jeugd	633
	06 Economie en Toerisme	1.730
	07 Sport- en Cultuurbevordering	1.332
	08 Ontwikkeling Centrumstad	13.509
	09 Verkeer en Bereikbaarheid	24.642
	10 Wonen en Leefomgeving	2.886
	11 Beheer openbare ruimte	193
	12 Algemene middelen	4.234
Totaal lasten		52.144
Toevoeging aan reserves	01 Bestuur & Publieke dienstverlening	211
	03 Participatie & werkgelegenheid	240
	06 Economie en Toerisme	2.050
	09 Verkeer en Bereikbaarheid	9.311
	10 Wonen en Leefomgeving	2.271
	12 Algemene middelen	63.716
Totaal toevoeging aan reserves incidenteel		77.799
Totaal incidentele lasten		129.943
Totaal saldo incidentele baten en lasten		1.269

Toelichting incidentele baten en lasten

Hieronder volgt een korte omschrijving van de incidentele baten en lasten groter dan € 0,1 miljoen.

Baten

- De incidentele baten bij de programma's 01 t/m 05 betreft inkomensoverdrachten.
- Programma 06 Economie en Toerisme: Grondexploitaties € 2,5 miljoen , inkomensoverdrachten € 0,4 miljoen, TPN/DCGV overeenkomst Staatsbosbeheer € 0,2 miljoen, vrijval voorziening Campus Greenport € 0,4 miljoen.
- Programma 08 Ontwikkeling Centrumstad: Grondexploitaties € 0,5 miljoen, inkomensoverdrachten € 0,3 miljoen, Verkoop gebouw Raad van de Arbeid € 1,5 miljoen, Bijdrage Provincie aan Q4 € 1,6 miljoen.
- Programma 09 Verkeer en Bereikbaarheid: Verkoop parkeergarages € 33,3 miljoen.
- Programma 10 Wonen en leefomgeving: Grondexploitaties € 2,1 miljoen, inkomensoverdrachten € 0,4 miljoen, Bommenregeling € 0,3 miljoen.

- Algemene middelen: Gemeentefonds € 3,4 miljoen, ICT NML € 3,7 miljoen, Voorziening politieke ambtsdragers € 0,3 miljoen, compensatie sociaal domein € 21,7 miljoen.

Lasten

- Programma 01 Bestuur & Publieke dienstverlening: Voorziening politieke ambtsdragers € 0,6 miljoen.
- Programma 03 Participatie & werkgelegenheid: Inkomensoverdrachten € 0,1 miljoen, uitgaven participatie en werkgelegenheid € 0,2 miljoen.
- Programma 04 Zorg en Welzijn: Ingehuurd personeel € 1,0 miljoen, Perceptiekosten 3D € 0,1 miljoen.
- Programma 05 Onderwijs en Jeugd: Inkomensoverdrachten € 0,6 miljoen.
- Programma 06 Economie en Toerisme: Grondexploitatie € 1,3 miljoen, inkomensoverdrachten € 0,4 miljoen.
- Programma 07 Sport- en Cultuurbevordering: Voorziening afwaardering zwembad € 1,1 miljoen.
- Programma 08 Ontwikkeling Centrumstad: Grondexploitaties € 11,4 miljoen, Museumtentoonstellingen € 0,3 miljoen, Verkoop gebouw Raad van Arbeid € 1,5 miljoen.
- Programma 09 Verkeer en Bereikbaarheid: Verkoop parkeergarages € 24,5 miljoen.
- Programma 10 Wonen en Leefomgeving: Ingehuurd personeel € 0,4 miljoen, inkomensoverdrachten € 1,1 miljoen, Kunst in de openbare ruimte € 0,4 miljoen, Meer Maas Meer Venlo € 0,5 miljoen, Bommenregeling € 0,3 miljoen.
- Programma 11 Beheer openbare ruimte: Ingehuurd personeel 0,2 miljoen.
- Algemene middelen: ICT NML € 3,7 miljoen, voorziening politieke ambtsdragers € 0,3 miljoen.

De toelichting op de mutaties in reserves is terug te vinden in de toelichting van de baten en lasten per programma in de jaarrekening.

Structurele reserves

Naam reserve	Bedragen x € 1.000	
	Realisatie 2018	
	Toevoeging	Onttrekking
Algemene Grondreserve	895	
Reserve Kapitaallasten Kazernekwartier	261	
Algemene reserve (bespaarde rente)		
Totaal structurele baten en lasten	1.156	

Presentatie van het structureel rekeningssaldo	Bedragen x € 1.000	
	Begroting 2018	Realisatie 2018
Saldo baten en lasten	10.296	21.379
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-10.296	-24.678
Begrotingssaldo na bestemming	0	-3.299
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	9.606	1.269
Structureel rekeningssaldo	-9.606	-4.568

Centrale toelichting kapitaallasten

In deze jaarrekening laat het onderdeel kapitaallasten en aan kapitaallasten gerelateerde onderdelen op totaalniveau geen afwijkend resultaat zien ten opzichte van de vastgestelde begroting. Bij de Vorap zijn de begrote kapitaallasten op de diverse programma's reeds bijgesteld en zijn de voordelen op de kapitaallasten verzameld op een stelpost op het programma Algemene middelen. Bij de jaarrekening valt deze stelpost definitief vrij en vormt een incidenteel resultaat van ruim €1 miljoen voordelig.

Daar de afschrijvingen worden gebaseerd op de in gebruik genomen investeringen voorgaand jaar en de rente wordt berekend over de boekwaarde per 1 januari kunnen de kapitaallasten tussentijds vrij nauwkeurig begroot worden. Ten aanzien van de aan grondexploitaties toegerekende rente laat de jaarrekening een budgettaire neutrale verschuiving binnen de programma's Economie en Toerisme, Ontwikkeling Centrumstad en Wonen en leefomgeving zien.

EMU-saldo

De Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof)

De Europese eisen en afspraken over reductie van het begrotingstekort en de staatsschuld vormen de basis van de Wet Hof. De middellange termijn doelstelling voor het EMU-saldo is het op termijn verkrijgen van begrotingsevenwicht in stappen van 0,5 procent bbp per jaar. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de collectieve sector op transactiebasis. Omdat ook gemeenten, provincies en waterschappen bijdragen aan het begrotingstekort van de collectieve sector, bepaalt het wetsvoorstel dat niet alleen het Rijk maar ook de decentrale overheden zich moeten houden aan de doelstellingen uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact.

Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd. De rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en de UvW. Na overleg met de koepelorganisaties van de decentrale overheden (VNG, IPO en UvW) is voor 2017 de EMU-tekortnorm -0,3% van het bbp en is er geen onderverdeling naar bestuurslaag (dus geen individuele referentiewaarde per gemeente). Ook volgen er geen sancties bij overschrijding van de norm.

Tot dusver heeft de Wet Hof voor Venlo geen gevolgen gehad, omdat de ontwikkeling van de EMU-saldi op macro-niveau niet hebben geleid tot overschrijdingen.

Onderstaande tabel geeft het begrote en gerealiseerde EMU-saldo voor 2018 weer. Voor 2018 was een overschrijding van € 13.606 miljoen begroot. Het gerealiseerde EMU-saldo is circa € 54 miljoen minder negatief uitgevallen dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het gerealiseerde exploitatiesaldo vóór mutatie reserves € 27 miljoen positiever is dan primair begroot en doordat er circa € 25 miljoen minder investeringsuitgaven hebben plaatsgevonden dan gepland.

Bedragen x € 1.000

Van exploitatiesaldo lokale overheid naar EMU-saldo		Begroting 2018	Rekening 2018
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-6.008	21.379
+ 2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	15.610	13.555
+ 3	Bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	8.466	8.932
- 4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	35.447	17.085
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	5.353	0
+ 6	Desinvestering in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	24.902
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	8.728	7.392
+ 8	Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	16.596	3.718
- 9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	9.448	7.653
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0
- 11	Boekwinst bij verkoop van effecten	0	0
= Berekend EMU-saldo gemeente Venlo		-13.606	40.356

Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Overeenkomstig artikel 1.1 lid b sub 2 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is de gemeente verplicht om melding te maken van de onderstaande gegevens.

Bedragen x € 1

Gegevens 2018	Soest, GJP van	Loon, HJAM van	Beurskens, AMG	Lucassen, PMH
Functiegegevens	Griffier	Interim secretaris	Gemeente-secretaris	Oud Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 20/04 *	20/04 - 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	105.815	122.377	95.317	
Beloningen betaalbaar op termijn	17.473	18.187	12.937	
Subtotaal	123.288	140.564	108.254	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	189.000	189.000	132.559	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	
Totale bezoldiging	123.288	140.564	108.254	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	

Bedragen x € 1

Gegevens 2017			
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	16/06 - 31/12 **	01/01 - 16/06 ***
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	106.867	118.296	121.318
Beloningen betaalbaar op termijn	16.311	16.682	13.085
Subtotaal	123.178	134.978	134.403
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	181.000	181.000	135.378
Totale bezoldiging	123.178	134.978	134.403

* Dienstbetrekking van 01/01/2018 - 31/12/2018

** Dienstbetrekking van 01/01/2017 - 31/12/2017

*** Dienstbetrekking van 01/01/2017 - 30/09/2017

Functiegegevens

Functie(s) gedurende dienstverband	Gemeente- secretaris
Deeltijdfactor in fte	1,0
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2017

Ontslaguitkering

Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	68.976
Individueel toepasselijk maximum	75.000
-/- Onverschuldigd deel	0
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	68.976
Waarvan betaald in 2018	27.590

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Balans en toelichting

Balans

Bedragen x € 1.000

	Ultimo 2018	Ultimo 2017		Ultimo 2018	Ultimo 2017
Vaste activa			Vaste passiva		
Immateriële vaste activa	25.671	24.695	Eigen vermogen	63.997	42.617
			Algemene reserves	56.553	14.989
Materiële vaste activa	265.652	293.568	Bestemmingsreserves	10.743	51.284
Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	8.507	9.740	Gerealiseerd resultaat	-3.299	-23.656
In erfpacht uitgegeven gronden	9.145	9.389			
Investerings met economisch nut	190.324	212.874	Voorzieningen	29.136	29.626
Investerings met maatschappelijk nut	57.676	61.565			
Financiële vaste activa	59.644	59.755	Vaste schulden > 1 jaar	314.377	323.527
Totaal vaste activa	350.967	378.018	Totaal vaste passiva	407.509	395.771
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Voorraden	14.801	20.531	Vlottende schulden < 1 jaar	37.312	44.916
Uitzettingen < 1 jaar	103.867	56.006	Overlopende passiva	27.922	26.590
Liquide middelen	1.278	6.492			
Overlopende activa	1.831	6.230			
Totaal vlottende activa	121.776	89.259	Totaal vlottende passiva	65.234	71.506
TOTAAL GENERAAL	472.743	467.277	TOTAAL GENERAAL	472.743	467.277
Verliescompensatie Wet Vpb 1969	PM	PM	Gewaarborgde geldleningen	393.198	402.806
			Garantstellingen	o	o

Toelichting op de balans per 31 december 2018

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De programmarekening is opgesteld overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, tenzij een andere waarderingsgrondslag is vermeld.

De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.

Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat in het boekjaar in aanmerking genomen. Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Wijzigingen ten opzichte van vorig jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs onder aftrek van de lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur.

Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen mogen desgewenst in mindering worden gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij dient de verkregen bijdrage als bate te worden verantwoord.

Materiële vaste activa

Waardering vindt plaats tegen de historische kostprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur. Voor wat de afschrijvingstermijnen betreft wordt verwezen naar de nota Investeringsbeleid Gemeente Venlo (2008). Subsidies en/of bijdragen van derden op investeringen worden in mindering gebracht op de historische kostprijs.

Op investeringen met een economisch nut worden geen reserves in mindering gebracht.

Deze mogelijkheid is er voor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut met ingang van 2017 in verband met wijziging Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) per 1-1-2017 ook niet meer. Op investeringen met een economisch nut wordt niet 'extra' afgeschreven. Deze mogelijkheid is er ook voor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in verband met wijziging BBV per 1-1-2017. Eventuele van derden verkregen

specifieke investeringsbijdragen mogen desgewenst in mindering worden gebracht op het geactiveerde bedrag.

Voor de waarderingsgrondslag van de erfpachtgronden wordt verwezen naar de Algemene erfpachtvoorwaarden voor bedrijfsterreinen gemeente Venlo 2012.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa begrepen verstrekte geldleningen aan woningbouwcorporaties, overige langlopende geldleningen en overige langlopende vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. De aandelen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen alsmede effecten worden verantwoord tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Vorraden

Bij het Grondbedrijf wordt bij de eindwaardeberekeningen, waarvan de resultaten zijn neergelegd in aparte overzichten, uitgegaan van de boekwaarde per balansdatum 31 december 2018. Voor verwachte verliezen is een voorziening gevormd. Vorraden worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Uitzettingen < 1 jaar

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor mogelijke oninbare vorderingen is een voorziening gevormd. In het jaar van oninbaar verklaring wordt de vordering ten laste gebracht van de voorziening.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.

Overlopende activa

De overlopende activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.

Reserves

Zijn afgezonderde vermogensbestanddelen voor zover niet bestemd om fluctuaties op te vangen in de exploitatiesfeer, ofwel het verschil tussen bezittingen en schulden (eigen vermogen).

Reserves worden opgenomen tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Worden gevormd tegen concrete of specifieke risico's en verplichtingen die op de balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker is doch redelijkerwijs in te schatten.

Voorzieningen worden opgenomen tegen de nominale waarde.

Passiva

Passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar

De waardering van vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer geschiedt tegen nominale waarde (artikel 63 lid 7 BBV).

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden opgenomen onder de vlottende passiva (artikel 47 BBV).

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Overeenkomstig het per 1 januari 2004 in werking getreden Besluit Begroting en Verantwoording worden eerst alle baten en lasten volgens het stelsel van baten en lasten geboekt, waarna vervolgens het resultaat wordt bepaald. Na resultaatbepaling vindt de bestemming van het resultaat plaats, dat wil zeggen wordt toegevoegd of onttrokken aan reserves. Ten slotte wordt het gerealiseerd resultaat bepaald en wordt dit resultaat (bij de rekening) afzonderlijk op de balans opgenomen. Daarnaast kan de raad door middel van een expliciet raadsbesluit welke bij de integrale afweging van beleidsbeslissingen wel een toevoeging of onttrekking aan een reserve ramen.

Subsidies, niet zijnde investeringssubsidies, worden in het resultaat verantwoord zodra in grote mate zeker is dat de desbetreffende subsidies zullen worden ontvangen.

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

De afschrijvingen op bedrijfsgebouwen worden gebaseerd op de verkrijgingsprijs. Op overige vaste activa wordt afgeschreven op basis van de verkrijging- of vervaardigingsprijs.

De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de door de gemeenteraad vastgestelde nota Investeringsbeleid uit 2008.

Bij het bepalen van de omvang van de uitkeringen uit het gemeentefonds is rekening gehouden met de meest recente informatie.

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Overige	Inves- tering	Desinves- tering	Afschrij- ving	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2018
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen	580				17		563
Activa in eigendom derden	24.115		1.987		995		25.107
Totaal	24.695		1.987		1.012		25.670

Het bedrag van ad €. 1,9 miljoen betreft investeringssubsidie voormalig pand Raad van Arbeid.

Materiële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Overige	Investering	Desinves- tering	Afschrijving / aflossing	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2018
Investeringsen waarvoor een heffing geheven kan worden							
Bedrijfsgebouwen	410				91		319
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	7.926		42		834		7.134
Machines, apparaten en installaties							
Overige materiële vaste activa	1.404				350		1.054
Subtotaal	9.740		42		1.275		8.507
Gronden en terreinen niet in erfpacht uitgegeven	16.322			172			16.150
Gronden en terreinen in erfpacht uitgegeven	9.389		160	404			9.145
Woonruimten	25			11	4		10
Bedrijfsgebouwen	158.044	603	4.475	12.463	5.329	32	145.298
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.460	192	3.197	6.211	684	19	9.934
Vervoermiddelen	1.209		192	24	323		1.053
Machines, apparaten en installaties	18.166	-2.036	112	2.005	1.175	252	12.811
Overige materiële vaste activa	5.648	-214	1.092		1.430	28	5.068
Subtotaal	222.263	-1.455	9.228	21.290	8.945	331	199.469
Totaal	232.003	-1.455	9.269	21.290	10.220	331	207.976

In dit onderdeel is ook de voorraad gronden van het Grondbedrijf opgenomen, waarvan de boekwaarde per 1-1-2018 € 3,1 miljoen was en per 31-12-2018 € 2,9 miljoen.

De totale investeringen van Bedrijfsgebouwen ad € 4,5 miljoen hebben voornamelijk betrekking op investeringen in MFA Arcen, engineeringkosten Velddijk, aankoop pand voormalig postkantoor en de kinderboerderij. Bij dit onderdeel is ook het gebouw De Commissaris Nolensplein 31-36 (Grondbedrijf) opgenomen, waarvan de boekwaarde per 1-1-2018 en 31-12-2018 € 6,6 miljoen is. In de kolom Totaal Overig staat € 0,6 miljoen. Dit betreft de mutatie op de voorziening gebouw De Commissaris -/- 0,3 miljoen, voorziening zwembad de Wisselslag € -/-0,6 miljoen en een herrubricering met betrekking tot huisvesting UM € 1,5 miljoen.

De totale investeringen van Grond-, weg- en waterbouwkundige werken van ad € 3,2 miljoen ontstaat voornamelijk door investeringen in onder andere herinrichting woonwagenlocaties en de multimodale ontwikkeling railterminal. In de kolom Totaal Overig staat € -/- 2 miljoen. Dit betreft de mutatie op de voorziening zwembad Wisselslag € -/- 0,5 miljoen en een herrubricering met betrekking tot huisvesting UM € -/- 1,5 miljoen.

De totale investeringen van Overige materiële vaste activa van ad € 1,0 miljoen ontstaat voornamelijk door investeringen in WMO hulpmiddelen en E-HRM.

De totale desinvestering Gronden en terreinen in erfpacht uitgegeven ad. € 0,4 miljoen ontstaat door verkoop van betreffende grond die eerst in erfpacht was uitgegeven.

Alle overige desinvesteringen hebben voornamelijk betrekking op de verkoop van de parkeergarages en verkoop pand aan UM Maastricht.

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Overige Investering	Desinves- tering	Afschrijving / aflossing	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	7.751			11		7.740
Woonruimten						
Bedrijfsgebouwen	23			3		20
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	47.623	1.750	3.754	1.878	117	43.624
Vervoermiddelen						
Machines, apparaten en installaties	184	7		13		178
Overige materiële vaste activa	5.984	685	8	414	131	6.115
Totaal	61.565	2.442	3.763	2.320	248	57.676

CONCEPT

De totale investeringen van Grond-, weg- en waterbouwkundige werken ad € 1,7 miljoen ontstaat voornamelijk door investeringen in gemeentelijke verkeers en vervoersplannen, ondertunneling Vierpaardjes en Kazernekwartier.

De desinvesteringen van Grond-, weg- en waterbouwkundige werken ad € 3,7 miljoen hebben betrekking op de verkoop van de parkeergarages.

De totale investeringen Overige materiële vaste activa ad. € 0,6 miljoen ontstaat voornamelijk door investeringen toplaag VHC / THC en MIRT verkenning Meer Maas Meer Venlo.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa wordt weergegeven in onderstaande tabel.

CONCEPT

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Overige	Investering	Desinves- tering	Afschrijving / aflossing	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen:							
Deelnemingen	20.723		500				21.223
Gemeenschappelijke regeling	105						105
Overige verbonden partijen							
Leningen:							
Woningbouwcorporaties	12.701				843		11.858
Deelnemingen	19.250		3.575		3.300		19.525
Overige verbonden partijen							
Overige langlopende leningen	2.901		37		28		2.910
Overige uitzettingen > 1 jaar	4.075	-51					4.024
Totaal	59.755	-51	4.112		4.172		59.645

CONCEPT

Kapitaalverstrekkingen

De investering ad.€ 0,5 miljoen heeft te maken met de kapitaalverstrekking aan de BV Campus Vastgoed Greenport Venlo inzake gebouw voormalige Raad van Arbeid.

Leningen

De investering ad.€ 3,5 miljoen betreft variabele lening voor ontwikkelbedrijf Greenport Venlo. Hierop is ook weer € 3.3 miljoen afgelost gedurende het jaar.

Vlottende activa

In de specificatie van de balans zijn de vorderingen op andere publiekrechtelijke lichamen niet afzonderlijk vermeld.

Vlottende activa

Voorraden

Het verloop van de voorraden wordt als volgt weergegeven:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Per saldo stijging	Per saldo daling	Boekwaarde 31-12-2018
Niet in exploitatie genomen bouwgronden				
Overige	205		35	170
Totaal grond- en hulpstoffen	205		35	170
Onderhanden werk projecten	2.850	289		3.139
Onderhanden werk Grondbedrijf	54.833	4.120		58.953
Voorziening nadelig exploitatieresultaat Grondbedrijf	-37.358		-10.104	-47.462
Totaal onderhanden werk, incl. bouwgronden in exploitatie	20.326	4.409	-10.104	14.630
Totaal	20.531	4.409	-10.070	14.801

Onderhanden werk projecten: per balansdatum bedraagt de onderhanden werk positie € 3,139 miljoen. De stijging van per saldo € 0,289 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door projecten van Werken en Bereikbaarheid, o.a. Gemeentelijke Verkeers en Vervoer Plannen (GVVP) .

Voor een nadere toelichting van het onderhanden werk Grondbedrijf inclusief de voorziening verwijzen wij naar de toelichting op de balans in paragraaf 5.5. en bijlage VIII.

Uitzettingen

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Per saldo stijging	Per saldo daling	Boekwaarde 31-12-2018
Vorderingen op openbare lichamen	10.924		681	10.243
Totaal vorderingen op openbare lichamen	10.924		681	10.243
Totaal uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	30.274	24.655		54.929
Totaal rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen				
Overige vorderingen	25.231	24.580		49.811
Voorziening oninbaar belastingen	-507		8	-499
Voorziening dubieuze debiteuren	-9.916		-701	-10.257
Totaal overige vorderingen	14.808	24.580	-693	38.695
Totaal	56.006	49.235	-12	103.867

Vordering op openbare lichamen

De vordering op openbare lichamen heeft betrekking op compensatiefonds BTW.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Dit betreft de rekening-courant verhouding met het Rijk in het kader van het wettelijk verplichte schatkistbankieren. Alle (tijdelijk) overtollige middelen dienen verplicht afgestort te worden in 's Rijks schatkist. Per 31 december resteerde er € 54,9 miljoen in 's Rijks schatkist. Dit betreft een tijdelijk liquiditeitsoverschot.

Voorziening oninbaar belastingen

BsGW bepaald per belastingjaar periodiek welke percentages er opgenomen moeten worden als voorziening oninbaar. Deze neemt de gemeente Venlo over.

Voorziening dubieuze debiteuren

De aard van de voorziening dubieuze debiteuren aangaande de post algemene debiteuren, groot €1,3 miljoen komt als volgt tot stand:

- Vorderingen uitbesteed aan het incassobureau worden standaard 50% voorzien;
- Vorderingen ingediend in faillissement worden standaard 100% voorzien;
- Vorderingen ingediend in de (Wet schuldsanering natuurlijke personen) WSNP worden standaard 100% voorzien.

Daarnaast worden vorderingen met een ouderdom langer dan 90 dagen (vanaf factuurdatum) en groter dan € 5.000 (op debiteureniveau) individueel, minimaal bij harde afsluitingen en met de jaarrekening, beoordeeld of er een voorziening gevormd moet worden. Hier ligt een onderbouwing aan ten grondslag.

De aard van de voorziening debiteuren (SLW), groot €9,3 is in 2018 gescreend en gewaardeerd op basis van laatste besluitvorming door het college waarin inschattingen zijn gemaakt van de invordering en waardering op basis van ervaring. De voorziening is opnieuw beoordeeld, geactualiseerd en gewaardeerd op basis van de huidige inschattingen.

Overige vorderingen

Dit betreft een toename van het debiteurensaldo van € 24,6 miljoen. Dit komt voornamelijk door een nog te ontvangen bedrag van € 21,7 miljoen van het Ministerie van BZK ter verlichting van het zorgtekort.

Liquide middelen

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Per saldo stijging	Per saldo daling	Boekwaarde 31-12-2018
Kas	40		15	24
Bank	6.453		5.199	1.253
Totaal	6.492		5.215	1.278

Voor nadere informatie ten aanzien van het treasurybeleid wordt verwezen naar de paragraaf 3.6 financiering.

Overlopende activa

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Per saldo stijging	Per saldo daling	Boekwaarde 31-12-2018
Vooruitbetaalde bedragen/ nog te ontvangen overig	1.288		966	322
Grex (facilitair)	469		446	24
Nog te ontvangen Europese overheid	178	413		591
Nog te ontvangen Rijksoverheid	2.604		2.579	25
Nog te ontvangen overige overheid	1.691		821	870
Totaal	6.230	413	4.812	1.831

Nog van Europese, Rijks of Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen

Zie onderstaande specificatie:

Bedragen x € 1.000

Nog van Europese, Rijks of Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen	Boekwaarde 1-1-2018	Toevoeging	Ontvangen	Boekwaarde 31-12-2018
Nog te ontvangen Europese overheid				
ESF		89		89
ESF (div. onderwijsinstellingen)	149	298		447
Euregio		45		45
Interreg	29		29	
Stadt Krefeld		10		10
Nog te ontvangen Rijksoverheid				
EFRO subsidie OP-Zuid Maasboulevard	2.575		2.575	
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	6		6	
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	23	25	23	25
Nog te ontvangen overige overheid				
A+O fonds Gemeenten	42	35	42	35
Al Andalous	100		100	
B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo		622		622
COA	36		36	
Diverse Gemeenten	208	-36	208	-36
Goodwill BsGW	255		135	120
ICT NML	90		90	
Provincie Limburg	831	5	831	5
RMO Noord Limburg		7		7
RUD Limburg Noord		80		80
Stichting AKKOORD! Primair openbaar	13		13	
Universiteit Maastricht		14		14
Veiligheidsregio Limburg Noord	24	6	24	6
WAA	93		93	
Waterschap Limburg		19		19
Totaal	4.473	1.219	4.205	1.487

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is verdeeld in algemene reserves (reserves met een bufferfunctie) en bestemmingsreserves.

De bestemmingsreserves worden onderverdeeld in:

- gebonden bestemmingsreserves
- reserves met een inkomensfunctie
- egalisereserves

De onttrekkingen van en toevoegingen aan de reserves zijn per reserve opgenomen in bijlage II "Staat van reserves en voorzieningen". Hierin staan tevens per reserve en voorziening de standen begin en eind 2018 aangegeven.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 01-01-2018	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2018
Algemene reserves						
Reserves met een bufferfunctie	14.989	70.958	5.738	23.656		56.553
Bestemmingsreserves						
Gebonden bestemmingsreserves	8.207	2.043	2.638			7.612
Reserves met een inkomensfunctie	39.144	6.865	45.873			136
Egalisereserves	3.934	74	1.013			2.994
Totaal bestemmingreserves	51.284	8.983	49.524			10.743
Gerealiseerd resultaat	-23.656	23.656	3.299			-3.299
Totaal	42.617	103.597	58.561	23.656		63.997

Algemene reserves

Reserves met een bufferfunctie

Per saldo zijn deze reserves toegenomen met € 41,5 miljoen. In de Algemene reserve is dit het gevolg van het negatief resultaat over 2017 ad € 23,7 miljoen. Hier staat tegenover een storting van het verkoop-resultaat van de parkeergarages ad € 9,2 miljoen. Tevens ter versterking van het weerstandsvermogen heeft een herstructurering van het eigen-vermogen van € 30,5 miljoen plaatsgevonden en storting vanuit het gemeentefonds ad. € 21,7 miljoen. In de Algemene grondreserve vinden mutaties plaats als gevolg van rentetoerekening € 0,9 miljoen en de positieve resultaten op diverse grondexploitaties € 2,2 miljoen.

Bestemmingsreserves

Gebonden bestemmingsreserves

Deze reserves dalen per 31 december 2018 ten opzichte van de beginbalans met ongeveer € 0,6 miljoen. Dit komt voornamelijk door de vrijval van de reserve Reorganisatiekosten € 0,3 miljoen.

Reserves met een inkomensfunctie

Deze reserves dalen per 31 december 2018 ten opzichte van de beginbalans met ongeveer € 39 miljoen. Dit is o.a. het gevolg van herstructurering van het eigenvermogen. Er heeft een storting in de Algemene reserve plaatsgevonden van € 30,5 miljoen. De reserve Kapitaallasten hevelt € 10,7 over naar de Voorziening nadelige exploitatie resultaten van het grondbedrijf.

Egalisatiereserves

Deze reserves dalen per 31 december 2018 ten opzichte van de beginbalans met ongeveer € 1 miljoen. Vanuit de afvalstoffenheffing wordt € 0,9 miljoen onttrokken uit de egalisatiereserve afvalstoffenheffing.

Gerealiseerd resultaat

Het saldo van de baten en lasten over het boekjaar 2018 bedraagt afgerond € 3,3 miljoen negatief.

Voor een analyse van het verschil tussen de oorspronkelijke begroting en de jaarrekeningcijfers wordt verwezen naar het hoofdstuk 4 "Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting". De inhoudelijke analyse op de programma's is opgenomen in hoofdstuk 2.

Vorzieningen

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 01-01-2018	Vrijval	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2018
Vorzieningen groot onderhoud	14.931		7.582	7.404	15.109
Vorzieningen middelen van derden	3.166		210		3.375
Vorzieningen overige	11.529	1.769	1.140	249	10.651
Totaal	29.626	1.769	8.932	7.653	29.136

Het totaal van de voorzieningen daalt met € 0,5 miljoen. Deze daling is grotendeels toe te wijzen aan de Voorziening Restwerken Grondbedrijf ad € 1,4 miljoen. Daar tegenover staat een actualisatie van de Voorziening Pensioenkosten Wethouders van € 0,8 miljoen.

Voor een verdere toelichting op de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar het (digitale) bijlagenboek Reserves en Voorzieningen.

Vaste schulden > 1 jaar

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Per saldo stijging	Per saldo daling	Boekwaarde 31-12-2018
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	323.072		9.094	313.978
Overige binnenlandse sectoren	397		36	361
Waarborgsommen	58		20	37
Totaal	323.527		9.150	314.377

Per saldo is er sprake van een daling van €9,2 miljoen welke wordt veroorzaakt door de reguliere aflossingen 2018.

De totale rentejaarlast voor de vaste schulden groter dan één jaar bedraagt € 11,8 miljoen.

Vlottende passiva

Vlottende schulden < 1 jaar

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Per saldo stijging	Per saldo daling	Boekwaarde 31-12-2018
Overige schulden	44.916		7.604	37.312
Totaal	44.916		7.604	37.312

De kortlopende schulden zijn per saldo afgenomen met € 7,6 miljoen.

Verantwoordelijk voor de afname zijn o.a.:

- een afname van te betalen facturen van € 6,9 miljoen. Dit wordt veroorzaakt doordat betalingen aan de gecontracteerde zorgaanbieders voor Jeugd, Begeleiding Individueel en Beschermd Wonen niet meer via Suite verlopen maar als lumpsum betaald zijn;
- een toename van het saldo overige kortlopende schulden (externe administraties) van 1,2 miljoen;
- een afname van het crediteurensaldo van € 1,7 miljoen;

Overlopende passiva

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2018	Per saldo stijging	Per saldo daling	Boekwaarde 31-12-2018
Nog te betalen kosten	14.933		5.132	9.801
Vooruit ontvangen bedragen EU	298	149		447
Vooruit ontvangen bedragen Rijksoverheid	2.778	2.096		4.874
Vooruit ontvangen bedragen overige overheid	6.518	4.007		10.524
Vooruit ontvangen bedragen overige	2.062	213		2.275
Subtotaal	11.657	6.464		18.121
Totaal	26.590	6.464	5.132	27.922

Nog te betalen kosten

Per balansdatum is de boekwaarde € 14,9 miljoen. In 2018 zijn de nog te betalen kosten per saldo afgenomen met € 5,1 miljoen.

Vooruit ontvangen bedragen van Europese, Rijks of Nederlandse overheidslichamen

In onderstaande tabel is een uitsplitsing naar Europese, Rijks-, overige overheden en overige vooruit ontvangen bedragen gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Van Europese, Rijks of Nederlandse overheidslichamen ontvangen	Boekwaarde 1-1-2018	Toevoeging	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2018
Ontvangen van EU				
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	298	149		447
Ontvangen van Rijksoverheid				
Algemeen		89		89
Sanering verkeerslawaaï	150			150
RNI	99		99	
Geluidwerende maatregelen A73	2.041			2.041
VVE/OAB	430		146	283
Cons. Stadsrekening	40			40
Geluidsanering Kaldenkerkerweg	32	103		135
Geluid Grotestraat/ Roermondseweg	-16			-16
WEB Educatie	3	98		101
Elk talent telt		496		496
Meer Maas Meer Venlo		842		842
Impuls baankansen		204		204
Info- plicht energie		25		25
Ondersteuning beschermd wonen		25		25
Ontvangen van overige overheden				
Algemeen	138	459	129	468
NSL-gelden ze tranche	60		39	21
Geluidwerende maatregelen A73	1.868		499	1.369
Scholingsfonds		38		38
Glastuinbouwconcentratiegebieden	241		241	
Drugspreventie	-4	4		
Statushouders	153		83	69
LHBT	13		13	
JOGG	15		10	5
POL	34		1	33
Stedelijke ontwikkeling	4.000		82	3.918
Vierpaardjes		2.979		2.979
Economie Development Board		370		370
Door inzicht aan de slag		1.383		1.383
Vervlechtingsmiddelen		330		330
Ontvangen bedragen overige				
Algemeen	196	213		409
Geluidwerende maatregelen A73	1.833			1.833
Canon Raodhoes	33			33
Totaal vooruit ontvangen bedragen	11.657	7.807	1.342	18.121

Niet uit balans blijvende verplichtingen

Bedragen x €1.000

Inkoopgroep	Restant contractomvang, looptijd 1-5 jaar	Restant contractomvang, looptijd >5 jaar	Totaal restant contractomvang
01 - Personeelsgerelateerde zaken	216		216
02 - Kantoorinrichting en benodigdheden, middelen voor bedrijfsvoering en informatie	770		770
03 - Automatisering en telecommunicatie	966	395	1.361
05 - Advies en onderzoek (niet op basis van detachering)	560		560
06 - Vervoer, aandrijfsystemen, emballage	739		739
07 - Gebouwen en gebouwgerelateerde installaties	8.859	5.397	14.256
08 - GWW (aanleg en onderhoud), niet gebouwgerelateerde installaties en openbare ruimten	7.961		7.961
09 - Hulpverlening en openbare orde	243		243
10 - Sociaal Domein	1.050		1.050
11 - overige		565	565
Totaal	21.364	6.357	27.721

Verstreekte waarborgen voor nog uitstaande geldleningen

De restantbedragen van de gewaarborgde geldleningen aan het einde van 2018 bedragen € 394 miljoen. Een specificatie is opgenomen in bijlage V.

In lijn met de voorgaande jaren wordt onder de balans buiten de balanstelling als totaalbedrag opgenomen de gewaarborgde geldleningen en waarborgen die de waarborgfondsen Waarborgfonds Eigen Woning (WEW) en Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) hebben afgegeven op Venloos grondgebied. Voor wat betreft de waarborgen m.b.t. de waarborgfondsen betreffen dit brutobedragen welke hoger zijn dan het werkelijke risicobedrag voor de gemeente Venlo. De gemeente kan als achtervanger worden aangesproken om renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen indien die in liquiditeitsproblemen komen. Bij de verdeling van de renteloze leningen over Rijk en gemeenten worden de in Bijlage V gepresenteerde bedragen als verdeelsleutel gehanteerd. In opdracht van de Minister voor Wonen ontwikkelt de VNG een methodiek ten aanzien van de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat.

Drempelbedrag Schatkistbankieren (SKB)

Onderstaande tabel geeft het gemiddelde kwartaalsaldo van de liquide middelen ten opzichte van het drempelbedrag weer. Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van treasury zijn de risico's in sterke mate beperkt door de verankering van het schatkistbankieren in de wet fido. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden verplicht worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Uitgezonderd hierop zijn de middelen onder het drempelbedrag. Dit betreft 0,75% van het begrotingstotaal en is ingesteld om voldoende saldo aan te houden voor het dagelijks betalingsverkeer. Uit de onderstaande tabel valt af te leiden dat in het boekjaar 2018 het drempelbedrag in kwartaal 1 en 2 is overschreden is en kwartaal 3 en 4 onder de drempel is gebleven. Voor een nadere toelichting hierover verwijzen wij naar de paragraaf Financiering.

Bedragen x € 1.000.000

Drempelbedrag SKB	1e kwartaal 2018	2e kwartaal 2018	3e kwartaal 2018	4e kwartaal 2018
Drempelbedrag (0,75% van begroting)	2,97	2,97	2,97	2,97
Gemiddeld saldo buiten 's Rijks schatkist	6,91	7,69	2,04	1,82
Ruimte binnen limiet (+), overschrijding (-)	-3,94	-4,72	0,93	1,15

Toelichting op de balanspost onderhanden werk en grondvoorraad van het Grondbedrijf

Voor de waardering van de grondvoorraad en grondexploitaties, vorming van voorzieningen, en (gedeeltelijke) winstneming zijn de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van toepassing. Deze voorschriften zijn onderstaand nader toegelicht.

De boekwaarde/waardering van de grondvoorraad wordt bepaald door de aankoopwaarde te vermeerderen met de kosten bouwrijp maken, rente etc. en te verminderen met de opbrengst van de verkochte gronden en overige inkomsten. De onderhanden projecten van het Grondbedrijf worden gewaardeerd tegen de integrale kostprijs verminderd met de gedeclareerde termijnen (o.a. verkoopopbrengsten en subsidies).

Met betrekking tot winstneming (regelgeving BBV 2016) blijven de 3 bekende voorwaarden van kracht: a) het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; b) de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en c) de kosten zijn gerealiseerd. Daarna moet via de POC methode (percentage of completion) winst worden genomen.

Zodra bij een grondexploitatie een nadelig resultaat wordt geconstateerd, wordt een rentedragende voorziening ter hoogte van de contante waarde per balansdatum voor dit nadelig resultaat gevormd.

De grondexploitaties van majeure projecten worden minimaal een maal per jaar herzien. De overige projecten worden normaal eenmaal per jaar herzien. Indien ontwikkelingen daartoe aanleiding geven volgt een tussentijdse herziening.

Het verwacht resultaat in de jaarrekening 2018 is op basis van de meest recente herzieningen en bedraagt op eindwaarde +/- € 52,3 miljoen, zie bijlage VIII.1. Ten opzichte van het gecalculeerde resultaat van +/- € 35,3 miljoen zoals opgenomen in de jaarrekening 2017 is dit een daling van € 17,0 miljoen. Dit wordt verklaard door het neerwaarts bijstellen van de resultaten van Kazernekwartier (€ 13,8 miljoen), Trade Port West (€ 4,0 miljoen) en Centrumplan Blerick (€ 0,6 miljoen). Positief werden Masterplan Arcen en Velden (€ 0,8 miljoen) en Venlo Centrum Zuid (€ 0,7 miljoen) bijgesteld.

Deze resultaten betreffen momentopnamen (going-concern). Binnen de projecten wordt ernaar gestreefd om in geval van een nadelige prognose het project alsnog budgettair neutraal te realiseren. Bij een positief resultaat is het streven het resultaat te maximaliseren. Uitdrukkelijk wordt vermeld dat bovenstaande verwachte resultaten grotendeels geprognosticeerd zijn en soms pas op lange termijn kunnen worden gerealiseerd. Deze resultaten zullen nog daadwerkelijk

moeten worden gerealiseerd. Hierbij spelen met name de risico's als gevolg van wijzigende economische omstandigheden een grote rol.

Resultaten behaald op grondexploitaties komen conform bestendig beleid ten gunste c.q. ten laste van de Algemene Grondreserve en de Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten. Het totale saldo van beide bedraagt ultimo 2018 € 53,9 miljoen. Vervroegde winstneming, conform voorschriften BBV, vond in 2018 plaats in Trade Port West ter hoogte van € 1,7 mln. In 2018 zijn vier nieuwe grondexploitaties gestart en zeven kleinere grondexploitaties met een vrijwel budgettair neutraal resultaat administratief afgesloten, zie hiervoor bijlage VIII.5.

De Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten is conform voorschriften gebaseerd op de contante waarden per 31 december 2018 en is in 2018 toegenomen met € 10,1 miljoen. Dit is vrijwel volledig het gevolg van de reeds vorig jaar aangekondigde afboeking in verband met het Kazernekwartier. De voorziening is rentedragend zodat de geprognosticeerde verliezen per einddatum van een grondexploitatie kunnen worden gedekt. De Algemene Grondreserve bedraagt € 6,4 miljoen. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Lopende exploitaties, gemeentelijk deel:

	<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Boekwaarde 01-01-2018	Realisatie 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Grex gemeente majeur	56.650	3.625	60.275
Grex gemeente overig	-1.817	495	-1.322
Totalen	54.833	4.120	58.953

De boekwaarde van de majeure grondexploitaties stijgt per saldo met € 4,1 miljoen. De grootste investeringen werden verantwoord in exploitaties Q4, Trade Port West en Kazernekwartier. Dit betreft voornamelijk plan- en rentekosten evenals kosten voor grondwerken en bouw- en woonrijpmaken. In Trade Port West werd vervroegde winst genomen. Aan de opbrengstenkant werden bijdragen van andere overheden ontvangen in Q4 en Trade Port West. Grondverkoop hadden beperkt plaats.

Naast de majeure grexen heeft het grondbedrijf ook een aantal kleinere gemeentelijke exploitaties in haar portefeuille. De geboekte kosten zijn hier voornamelijk plankosten en opbrengsten betreffen grondverkoop. Voor een uitgebreide toelichting op de majeure projecten en de totaallijst grondexploitaties verwijzen we naar de betreffende bijlagen VIII.2 t/m VIII.4.

Lopende exploitaties, faciliterend deel:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 01-01-2018	Realisatie 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Grex faciliterend	469	-446	23
Totalen	469	-446	23

Onder de groep grex faciliterend staan separaat de met derden aangegane exploitatieovereenkomsten verantwoord. Aansluitend aan de woningbouw worden de overeengekomen werken uitgevoerd. De geraamde kosten worden gedeeltelijk bij het aangaan van de overeenkomsten door de exploitanten voldaan of na afloop van het werk door de gemeente gefactureerd. In principe loopt de gemeente in het kader van exploitatieovereenkomsten geen risico.

Voorziening:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 01-01-2018	Realisatie 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten	-37.358	-10.104	-47.462
Totalen	-37.358	-10.104	-47.462

Met ingang van 2015 wordt de Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten, hierin worden de voorziene tekorten van de lopende grondexploitaties tegen contante waarde opgenomen, in de totaalstelling van het Onderhanden werk Grondbedrijf meegenomen. Deze wordt in mindering gebracht op het totaal. De aanvulling van de voorziening in 2018 betrof voornamelijk de afboeking van het Kazernekwartier.

Totalen:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 01-01-2018	Realisatie 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Totalen inclusief Voorziening	17.944	-6.430	11.514
Totalen	17.944	-6.430	11.514

De post Onderhanden Werk van het grondbedrijf bedraagt per balansdatum 31.12.2018 € 59,0 miljoen. Rekening houdend met de Voorziening Nadelige Exploitatieresultaten, derhalve € 11,5 miljoen.

Raming nog te maken kosten en opbrengsten:

Bedragen x € 1.000

	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat
Grex gemeente majeur	40.333	-48.385	52.223
Grex gemeente overig	4.069	-2.751	-4
Grex faciliterend	316	-234	105
Totalen	44.718	-51.370	52.324

In aansluiting op de boekwaarde per ultimo balansdatum 31 december 2018 is het natuurlijk van belang welk resultaat de grondexploitatie uiteindelijk behalen. Bovenstaand is het uiteindelijke resultaat op eindwaarde van alle projecten grondbedrijf weergegeven. Voor de exploitatie met een verwacht negatief resultaat is conform voorschriften een voorziening gevormd tegen de resultaten op contante waarde.

Voor de verdere planning van de exploitatie verwijzen we naar de individuele toelichtingen in de bijlagen grondbedrijf, verderop in deze jaarrekening.

Overigen grondbedrijf

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 01-01-2018	Realisatie 2018	Boekwaarde 31-12-2018
MVA Voorraden grondbedrijf	3.150	-172	2.978
MVA Bedrijfsgebouwen	6.622	0	6.622
voorziening Commissaris	-3.222	-300	-3.522
voorziening restwerken	-3.339	1.390	-1.949

Met ingang van de balans van 2014 is afgesproken de volgende onderdelen van het grondbedrijf elders op de balans te verantwoorden: De grondvoorraden, het object "de Commissaris" (beide onder Materiële Vaste Activa) en de Restwerken (deze wordt onder Voorziening Restwerken gerubriceerd). Voor object de Commissaris is sinds 2015 ook een voorziening getroffen (ten laste van de Algemene Grondreserve) in verband met afwaardering tot taxatiewaarde. In 2018 vond een verdere storting in de voorziening plaats op basis van een nieuwe taxatie.

Kredietoverzicht

In bijlage III van deze jaarrekening presenteren wij een overzicht van alle in 2018 afgesloten kredieten en een overzicht van de restantkredieten per eind 2018. M.i.v. 2018 is het planmatig onderhoud niet meer meegenomen in onderstaande tabel en ook niet meer in bijlage III.

Het verloop van het totaal van alle kredieten is in onderstaand overzicht samengevat.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Oorspronkelijk kredietbedrag	Realisatie t/m 2018	Restantkrediet 31-12-2018
Totaal kredieten	287.382	155.685	131.697
Omschrijving	Oorspronkelijk kredietbedrag	Realisatie t/m 2018	Resultaat afgeronde investeringen 31-12-2018
Afgesloten kredieten	9.483	9.097	386
Omschrijving	Oorspronkelijk kredietbedrag	Realisatie t/m 2018	Restantkrediet 31-12-2018
Restantkredieten	277.899	146.588	131.311

De afgeronde kredieten in het jaar 2018 hebben een onderschrijding ten opzichte van het oorspronkelijk krediet van € 360.000. De wijziging in kapitaallasten als gevolg van de totale krediet onderschrijding van € 360.000 wordt in de meerjarenbegroting en via de voortgangsrapportage 2019 verwerkt.

Bij deze jaarrekening zijn 12 kredieten van vóór 2017 afgesloten en 12 kredieten met kredietvotering in 2017 en 2018.

Op 31-12-2018 is het restantkrediet € 131,3 miljoen, waarvan € 118,2 miljoen van de restantkredieten volgens planning gereed zal komen in de jaren 2020 en verder.

Indien er zich bij de lopende investeringen overschrijdingen aandienen dan zullen deze middels de hiervoor bestemde P&C instrumenten, inclusief dekkingsvoorstel, kenbaar worden gemaakt.

Planmatig onderhoud

In de begroting 2018 hadden we rekening gehouden dat we voor € 18 miljoen aan uitgaven planmatig onderhoud zouden doen. Echter is er maar voor € 7 miljoen aan uitgaven planmatig onderhoud gerealiseerd (zie bijlage II). De belangrijkste afwijkingen worden veroorzaakt door achterstand in de uitvoering van:

- het planmatig onderhoud GRP + (€ 6,3 miljoen)
- planmatig onderhoud Wegen (€ 2,6 miljoen).

CONCEPT

Bijlagen

Bijlage I Samenvattende tabellen

resultaat 2018 per programma

Totaaloverzicht baten en lasten 2018 per programma (incl. verrekeningen met reserves)

bedragen x € 1.000

Programma	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
01 Bestuur & Publieke dienstverlening	6.164	6.228	6.503	104%	275
02 Openbare orde en Veiligheid	27	78	108	137%	29
03 Participatie & werkgelegenheid	48.165	52.050	50.427	97%	-1.623
04 Zorg en Welzijn	6.591	8.385	7.680	92%	-704
05 Onderwijs en Jeugd	4.829	5.104	5.090	100%	-14
06 Economie en Toerisme	6.408	4.138	5.934	143%	1.795
07 Sport- en Cultuurbevordering	3.831	3.170	3.168	100%	-2
08 Ontwikkeling Centrumstad	10.881	19.108	18.519	97%	-589
09 Verkeer en Bereikbaarheid	7.137	37.816	37.453	99%	-364
10 Wonen en Leefomgeving	18.094	19.728	11.274	57%	-8.454
11 Beheer openbare ruimte	22.870	23.852	22.417	94%	-1.435
12 Algemene middelen	306.999	339.391	336.058	99%	-3.333
Totaal baten (inclusief verrekeningen met reserves)	441.995	519.049	504.631	97%	-14.418
01 Bestuur & Publieke dienstverlening	10.209	10.411	11.287	108%	876
02 Openbare orde en Veiligheid	9.015	9.430	9.348	99%	-81
03 Participatie & werkgelegenheid	80.209	85.678	79.402	93%	-6.276
04 Zorg en Welzijn	130.663	137.501	139.286	101%	1.784
05 Onderwijs en Jeugd	16.061	15.736	15.607	99%	-129
06 Economie en Toerisme	10.772	8.490	9.322	110%	831
07 Sport- en Cultuurbevordering	9.343	8.643	9.948	115%	1.306
08 Ontwikkeling Centrumstad	22.586	30.749	30.213	98%	-536
09 Verkeer en Bereikbaarheid	6.435	37.321	37.349	100%	29
10 Wonen en Leefomgeving	24.429	28.002	16.857	60%	-11.144
11 Beheer openbare ruimte	39.469	39.845	37.812	95%	-2.034
12 Algemene middelen	82.805	107.243	111.499	104%	4.256
Totaal lasten (inclusief verrekeningen met reserves)	441.995	519.049	507.930	98%	-11.119
Gerealiseerd resultaat			-3.299		-3.299

Totaaloverzicht baten en lasten 2018 per programma (excl. verrekeningen met reserves)

bedragen x € 1.000

Programma	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Verschil
01 Bestuur & Publieke dienstverlening	6.164	6.228	6.503	104%	275
02 Openbare orde en Veiligheid	27	78	108	137%	29
03 Participatie & werkgelegenheid	47.620	50.859	49.872	98%	-986
04 Zorg en Welzijn	6.521	8.234	7.551	92%	-683
05 Onderwijs en Jeugd	4.732	5.008	4.994	100%	-14
06 Economie en Toerisme	6.386	4.092	5.802	142%	1.711
07 Sport- en Cultuurbevordering	3.831	3.170	3.168	100%	-2
08 Ontwikkeling Centrumstad	10.881	8.277	7.824	95%	-453
09 Verkeer en Bereikbaarheid	6.937	37.490	37.224	99%	-265
10 Wonen en Leefomgeving	15.717	17.015	9.787	58%	-7.227
11 Beheer openbare ruimte	21.547	22.198	21.404	96%	-794
12 Algemene middelen	260.090	289.413	295.131	102%	5.718
Totaal baten (exclusief verrekeningen met reserves)	390.453	452.062	449.369	99%	-2.693
01 Bestuur & Publieke dienstverlening	10.209	10.411	11.076	106%	665
02 Openbare orde en Veiligheid	9.015	9.430	9.348	99%	-81
03 Participatie & werkgelegenheid	80.209	85.543	79.162	93%	-6.381
04 Zorg en Welzijn	130.663	137.501	139.286	101%	1.784
05 Onderwijs en Jeugd	16.061	15.736	15.607	99%	-129
06 Economie en Toerisme	9.772	7.136	7.271	102%	135
07 Sport- en Cultuurbevordering	9.343	8.643	9.948	115%	1.306
08 Ontwikkeling Centrumstad	20.444	28.608	28.071	98%	-536
09 Verkeer en Bereikbaarheid	6.435	28.084	28.038	100%	-45
10 Wonen en Leefomgeving	22.353	25.652	14.586	57%	-11.066
11 Beheer openbare ruimte	39.469	39.845	37.812	95%	-2.034
12 Algemene middelen	42.383	45.177	47.783	106%	2.606
Totaal lasten (exclusief verrekeningen met reserves)	396.356	441.766	427.990	97%	-13.777
Totaal saldo baten en lasten	-5.903	10.296	21.379		11.084

Totaaloverzicht baten en lasten 2018 per programma (verrekeningen met reserves)
bedragen x €1.000

Programma	Begroting voor wijziging 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	%	Vershil
01 Bestuur & Publieke dienstverlening					
03 Participatie & werkgelegenheid	545	1.191	555	47%	-636
04 Zorg en Welzijn	70	150	129	86%	-21
05 Onderwijs en Jeugd	96	96	96	100%	
06 Economie en Toerisme	22	47	131	282%	85
07 Sport- en Cultuurbevordering					
08 Ontwikkeling Centrumstad		10.831	10.696	99%	-136
09 Verkeer en Bereikbaarheid	200	327	229	70%	-98
10 Wonen en Leefomgeving	2.377	2.713	1.487	55%	-1.227
11 Beheer openbare ruimte	1.323	1.654	1.013	61%	-641
12 Algemene middelen	46.910	49.978	40.927	82%	-9.051
Totaal onttrekkingen aan reserves (baten)	51.542	66.987	55.262	82%	-11.725
01 Bestuur & Publieke dienstverlening			211		211
03 Participatie & werkgelegenheid		135	240	178%	105
04 Zorg en Welzijn					
05 Onderwijs en Jeugd					
06 Economie en Toerisme	1.000	1.354	2.050	151%	697
07 Sport- en Cultuurbevordering					
08 Ontwikkeling Centrumstad	2.142	2.142	2.142	100%	
09 Verkeer en Bereikbaarheid		9.237	9.311	101%	74
10 Wonen en Leefomgeving	2.076	2.350	2.271	97%	-78
11 Beheer openbare ruimte					
12 Algemene middelen	40.422	62.066	63.716	103%	1.650
Totaal toevoegingen aan reserves (lasten)	45.639	77.283	79.941	103%	2.658
Totaal saldo baten en lasten	5.903	-10.296	-24.678		-14.383
Gerealiseerd resultaat			-3.299		-3.299

Bijlage II Reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

Naam reserve / voorziening	Rekening 01-01-2018	realisatie 2018		Boekwaarde 31-12-2018
		Toevoeging	Onttrekking	
I RESERVES				
A ALGEMENE RESERVES	14.989	70.958	29.394	56.553
1 Reserves met een Bufferfunctie				
Algemene Reserve	10.533	67.848	28.271	50.109
Algemene Grondreserve	4.457	3.110	1.123	6.444
Totaal reserves met een Bufferfunctie	14.989	70.958	29.394	56.553
B BESTEMMINGSRESERVES	51.284	8.983	49.524	10.743
1 Bestemmingsreserves Overige				
Reserve Reorganisatiekosten	310		310	
Reserve Beeld.kunst openbare ruimte	95		95	
Reserve Sam fonds				
Reserve Kennisinfrastructuur	188	55		243
Reserve Maatsch.opvang en verslaving szorg	617		92	525
Reserve Stimulering sregeling woningbouwprojecten	53			53
Reserve Ontwikkeling locatie vm.Rabobank Arcen	480	16		496
Reserve GVP				
Reserve Arbeidsmarktbeleid regio	408	198	55	551
Reserve Bodemkwaliteit	1.501	842	1.068	1.275
Reserve Individueel loopbaanbudget	100		100	
Reserve Regionaal Werkbedrijf	716	42	104	654
Reserve Regionale Samenwerkingsverbanden	774	211		984
Reserve Cultuurfonds				
Reserve Toeristisch Recreatief Actieprog.	65			65
Reserve Geluidkwaliteit	1.725		10	1.715
Reserve Parkeerbudget	476		229	248
Reserve Nieuwe Venlonaren	698		551	147
Reserve Maatschappelijke compensatie Lomm		299	25	274
Reserve Herbezetting smiddelen Generatiepact		381		381
Totaal Bestemmingsreserves overige	8.207	2.043	2.638	7.612
2 Reserves met een Inkomensfunctie				
Reserve Kapitaallasten Stads Kantoor	10.843			10.843
Reserve Afschrijving activa	24.334			24.334
Reserve Cumulatieve afschrijvingen activa	-4.724	4.724	35.178	-35.178
Reserve Kapitaallasten Kazernekwartier	8.690	2.142	10.696	136
Totaal reserves met een Inkomensfunctie	39.144	6.865	45.873	136
3 Egalisatiereserves				
Egalisatiereserve Afvalstoffenheffing	3.290		890	2.400
Egalisatiereserve Fondsvorming havengelden	51	74		125
Egalisatiereserve Openbare verlichting	593		123	469
Totaal Egalisatiereserves	3.934	74	1.013	2.994
TOTAAL RESERVES	66.274	79.941	78.919	67.296

bedragen x € 1.000

Naam reserve / voorziening	Rekening 01-01-2018	realisatie 2018		Boekwaarde 31-12-2018
		Toevoeging	Onttrekking	
4 Saldo van baten en lasten				
Saldo van baten en lasten	-23.656	23.656	3.299	-3.299
Totaal saldo baten en lasten	-23.656	23.656	3.299	-3.299
TOTAAL RESERVES incl. Saldo baten en Lasten	42.617	103.597	82.218	63.997
II VOORZIENINGEN				
1 Voorzieningen Planmatig Onderhoud				
Voorziening Groot onderhoud Wegen	2.706	4.071	3.755	3.021
Voorziening Groot onderhoud Ambtelijke gebouwen	197	80	106	171
Voorziening Groot onderhoud Sportgebouwen	467	289	251	505
Voorziening Groot onderhoud Parkeergarages	183	9	192	
Voorziening Groot onderh.Commer.Cult.Maatschap.Vastgoed	922	508	642	788
Voorziening onderhoud GRP+	10.282	2.302	2.282	10.301
Voorziening onderhoud kunstwerken in openbare ruimte	174	63	67	170
Voorziening Groot onderhoud Civiele objecten		261	108	152
Voorziening Groot onderhoud Buitensport				
Totaal voorzieningen Planmatig onderhoud	14.931	7.582	7.404	15.109
2 Voorziening Middelen van derden				
Voorziening Collectie Knecht-Drenth	273	91		364
Voorziening Egalisatie tarief GRP	2.892	78		2.971
Voorziening Afval				
Voorziening Reparatie derde jaar WW		40		40
Totaal voorziening Middelen van derden	3.166	210		3.375
3 Voorzieningen Overige				
Voorziening Pensioenkt.Wethouders	4.030	852	32	4.849
Voorziening Deelneming CBL Vennootschap BV				
Voorziening Deelneming Staat Vennootschap BV				
Voorziening Escrow Attero	45			45
Voorziening Restwerken Grondbedrijf	3.339		1.390	1.949
Voorziening Landschapsplan DCGC	2.500			2.500
Voorziening Campus Greenport	1.124		379	745
Voorziening Voormalig personeel	491		216	275
Voorziening BTW claim park.Maaswaard		288		288
Totaal Voorzieningen Overige	11.529	1.140	2.018	10.651
TOTAAL VOORZIENINGEN	29.626	8.932	9.422	29.136
RESERVES EN VOORZIENINGEN INCL. SALDO BATEN EN LASTEN	72.244	112.528	91.640	93.132

Bijlagenboek Reserves en Voorzieningen 2018

Zie het digitaal bijlagenboek, beschikbaar via de volgende link op internet:

<https://www.venlo.nl/middelen>

Door te schuiven onttrekkingen en toevoegingen Reserves

Bedragen x €1.000

Naam Reserve	Bedrag	Toelichting
Reserve Arbeidsmarkt.regio	134	Overheveling budget t.b.v. kantprofielen € 88.500 en het restant van € 45.000 t.b.v. de overige projecten overhevelen.
Reserve Parkeerbonds	98	Het niet-bestede deel wordt overgeheveld naar 2019.
Reserve Nieuwe Venlonaren	147	Het niet-bestede deel wordt overgeheveld naar 2019.
	379	

Opheffen Reserves en Voorzieningen

Aard	Naam	Toelichting
Bestemmingsreserve Overige	Reserve Beeldende kunst openbare ruimte	Reserve is volledig benut en wordt opgeheven.
Bestemmingsreserve Overige	Reserve Reorganisatiekosten	Reserve is volledig benut en wordt opgeheven.
Bestemmingsreserve Overige	Reserve Individueel loopbaanbudget	Reserve is volledig benut en wordt opgeheven.
Bestemmingsreserve Overige	Reserves Cultuurfonds	Reserve is volledig benut en wordt opgeheven.
Voorziening Planmatig Onderhoud	Voorziening Groot onderhoud Parkeergarages	Voorziening is volledig benut en wordt opgeheven.

In te stellen reserves en voorzieningen

Aard	Naam	Toelichting
Voorzieningen Overige	Voorziening BTW claim parkeergarage Maaswaard	Opvangen terugbetaling teveel gecompenseerde btw naar aanleiding van verkoop parkeergarage Maaswaard.

Voorziening BTW claim parkeergarage Maaswaard

Team Werken en Bereikbaarheid

Besluit instelling voorziening Jaarrekening 2018

Aard van de voorziening Voorzieningen overige.

Doelstelling

Opvangen terugbetaling teveel gecompenseerde btw naar aanleiding van verkoop parkeergarage Maaswaard.

Onderbouwing

De gemeente Venlo heeft op 15 februari 2018 de parkeergarages, waaronder ook de parkeergarage Maaswaard, aan Q-Park verkocht. Deze garage is op 1 mei 2016 in gebruik genomen door de gemeente Venlo. De parkeergarage Maaswaard wordt gebruikt voor betaald parkeren voor bezoekers van Venlo én voor het parkeren door de ambtenaren van de gemeente Venlo. Beide soorten van gebruik kennen fiscaal een ander regime, parkeren tegen vergoeding is een ondernemers prestatie, parkeren van het ambtenaren apparaat een overheidshandelen (en dus wordt de btw op de bouw van dat deel vergoed uit het BTW Compensatiefonds).

Naar aanleiding van de uitspraak van de Belastingdienst over terugbetaling van teveel gecompenseerde btw over het deel waar het ambtenaren apparaat zijn auto parkeert is onderhavige voorziening ad. € 287.977 gevormd.

Toerekenbare investerings-btw aan het compensabele gebruik door het personeel € 365.684,78.

Herzieningsperiode vanaf datum verkoop (15-2-2018) tot aan einde herzieningsperiode 31-12-2015: 7 jaar en 10,5/12 maanden. Berekening: $7,85 \times 10\% \times \text{€ } 365.684,78 = \text{€ } 287.977$.

Volume € 287.977

Voeding eenmalig, bijjaarrekening 2018

Looptijd 2020

CONCEPT

Bijlage III Kredieten

Overzicht af te sluiten kredieten

Bedragen x € 1.000

Jaar eerste kredietvoting	Hoofdproject	Krediet	Realisatie	Restant krediet
2012				
	Bepanting langs A73	854	445	409
2013				
	TPN CV Werken derden	1.000	901	99
2014				
	Basiskaart Grootchalige Topografie	585	561	24
2015				
	Vervang ing speelplekken 2015	152	152	
	Vervang ing bomen 2015	185	185	
	Voorbereidingskrediet tunnel Vierpaardjes	180	180	
2016				
	Huisvesting UM in centrum	1.500	1.483	17
	Onderwijsleerpakketten Al Andalous	68	68	
	Opgave stedelijk centrum 2016	125	124	1
	Proces- en capaciteitsmiddelen 2016	540	539	1
	Regionale bijdrage campusontwikkeling 2016	130	130	
	Renovatie kleedaccommodatie Wallaby's	170	170	
2017				
	Brandveilig Nolensplein	315	355	-40
	Opgave stedelijk centrum 2017	125	125	
	Parkeerterrein Arsenaal	1.200	1.316	-116
	Proces- en capaciteitsmiddelen 2017	540	483	57
	Quick fix Roermondsepoort	160	211	-51
	Verkoop parkeergarages	300	410	-110
	Vervang ing bomen 2017	185	185	
	Vervang ing speelplekken 2017	100	100	
2018				
	Docudistri rijbewijs-paspoort	70		70
	Kinderboerderij	250	225	25
	Wijk- en dorpszaken 2018			
	WMO hulpmiddelen 2018	750	750	
Totaal		9.483	9.097	386

Overzicht restantkredieten per 31-12-2018

Bedragen x € 1.000

Jaar eerste kredietvotering	Hoofdproject	Krediet	Realisatie	Restant krediet	Jaar verwacht gereed	Toelichting
2006						
	Nieuwbouw stadskantoor	55.740	54.564	1.176	2019	
2009						
	Parkeerplaats Holland Casino	135	50	85	2021	Dit krediet is een reservering voor het bestaande parkeerterrein op het moment dat Holland Casino naar de nieuwe locatie is verhuist. De verwijdering is contractueel bij Holland Casino neergelegd, maar ook voor gemeentelijke uitvoeringskosten is een reservering gemaakt.
	Uitbaggeren industriehaven	2.280	1.468	812	2019	De aanbesteding van het uitbaggeren van de haven heeft in december 2018 plaatsgevonden. Uitvoering zal plaatsvinden in het voorjaar 2019. Afhankelijk van flora en fauna zou de uitvoering ook naar augustus kunnen gaan. Op basis van de aanbesteding is de verwachting dat de werkzaamheden volledig binnen het restant krediet afgerond kunnen worden.
	Veldijk vervangende nieuwbouw	12.012	3.278	8.734		Project is onholdgezet. Restant middelen blijven noodzakelijk voor realisatie project de Veldijk
2010						
	Digitalisering dossiers	1.425	902	523	2021	De digitalisering van de bouwdoSSIERS is afgerond. De digitalisering van de bodemdoSSIERS zit in de voorbereidingsfase. De verwachting is dat dit rond de 3 tot 6 maanden duurt. Verder dienen de 3 scanstraten tot één scanstraat te worden geïntegreerd. De verwachting is dat dit ook 3 tot 6 maanden in beslag zal nemen. De oplevering van de digitalisering van de bodemdoSSIERS wordt medio 2020 verwacht. Daarna wordt met de digitalisering van de milieudoSSIERS gestart.
	GVVP 2010	10.111	11.466	-1.355	2019	Tekort is gedekt door garantstelling DCGV max 550.000.
2011						
	BMV Velden	13.588	13.475	114	2019	Restant middelen zijn noodzakelijk voor de afwikkeling van het project. Tevens is er nog sprake van een fiscaal vraagstuk omtrent terugvordering btw
	FHK infrastructuur	13.100	3.528	9.572		De uitvoering van het project ligt stil totdat duidelijk is hoe het kazernetterrein verder ontwikkeld gaat worden. De verwachting is dat medio 2019 hiervoor een voorstel ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd.
	MFA Arcen	9.373	9.261	111	2019	Restant middelen zijn noodzakelijk voor de afwikkeling van het project. Tevens is er nog sprake van een fiscaal vraagstuk omtrent terugvordering btw
	Upgrading Maaspoort	8.540	7.967	573	2019	Medio 2017 is door de Provincie akkoord gegaan op de voorwaarden uit de beschikking die noodzakelijk zijn om de subsidie definitief af te ronden. Eindafrekening, inclusief accountantscontrole vindt plaats, zowel door Maaspoort (renovatie) als gemeente (middenzaal). Laatste voorschot is door de provincie betaald en doorgelid aan de Maaspoort.
2012						

Duurzaamheidsscan	60	43	17	2020
Geluidwerende maat A73/A74	15.000	9.878	5.122	2020
IHP+ onderwijshuisvesting 2012	1.926	120	1.806	2019

Restant middelen zijn noodzakelijk voor realisatie gymzaal Hoogstraat. Per 1 januari 2019 is de btw binnen sport gewijzigd van verrekenbaar naar kostprijsverhogend. In mei 2019 ontvangen wij vanuit het rijk een specifieke uitkering om dit risico te dekken. Er bestaat een risico dat de ontvangen middelen (SPUK uitkering) niet toereikend zijn om deze fiscale wijziging te ondervangen. Deze uitkering is reeds aangevraagd.

2013

IHP+ onderwijshuisvesting 2013	7.154	6.846	308
Kazernekwartier OR fase 1	11.789	2.821	8.968

Restant middelen zijn noodzakelijk voor realisatie gymzaal Koperwiek. Momenteel worden er onderzoeken uitgevoerd voor de beste variant. Vervolgens zal er een aanvullend krediet bij de Raad worden aangevraagd.

De uitvoering van het project ligt stil totdat duidelijk is hoe het kazerneterrein verder ontwikkelt gaat worden. De verwachting is dat medio 2019 hiervoor een voorstel ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd.

2014

GVVP 2014	3.103	2.872	231	2021
Herinrichting woonwag enlocatie	3.774	1.304	2.470	2020
Omgekeerde afvalinzameling	1.500	151	1.349	

Deelprojecten zijn nog in uitvoering.

Deel van de locaties in uitvoering. Andere locaties in voorbereiding voor uitvoering.

Het omgekeerd inzamelen staat even on hold vanwege diverse ontwikkelingen in de markt. Die ontwikkelingen betreffen nieuwe verwerkingstechnieken alsmede ook de ervaringen met omgekeerd inzamelen in andere gemeenten. De kans is groot dat we daardoor deze investering niet hoeven te doen om toch tot een betere afvalscheiding te komen en dus een lastenverlag ing. De exacte invulling daarvan willen we samen met de nieuwe afvalinzamelaar gaan bepalen in het najaar 2019.

2015

GVVP 2015	3.530	3.727	-197	2019
Landmeetapparatuur GPS 2015	25		25	2019

Deelprojecten zijn nog in uitvoering.

2016

Begraafplaatsen 2016	50	38	12	2019
E-HRM	280	280	-1	
GVVP 2016	2.050	1.062	988	2020
Kazernekwartier voorbereiding skrediet	500	318	182	2019
Multimodale ontwikkeling industriehaven	3.221	359	2.862	2021

De restant middelen zijn nog noodzakelijk voor de werkzaamheden op de begraafplaatsen.

Er is sprake van een minimale afwijking van 766 euro irt krediet tm 2018. Krediet 2019 is nog niet in dit format opgenomen.

Deelprojecten zijn nog in uitvoering.

De uitvoering van het project ligt stil totdat duidelijk is hoe het kazerneterrein verder ontwikkelt gaat worden. De verwachting is dat medio 2019 hiervoor een voorstel ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd.

	Multimodale ontwikkeling railterminal	4.656	2.555	2.101	2020	Laatste termijn bijdrage Venlo
2017	Aanpassing locatie basisschool Al Andalous	975	914	61	2019	Project is fysiek gereed en opgeleverd. Restant middelen zijn noodzakelijk voor de openstaande verplichtingen.
	GVVP 2017	550	259	291	2019	Deelprojecten zijn nog in uitvoering.
	MIRT "Meer Maas, Meer Venlo"	5.955	956	4.999	2019	Project wordt afgerond en afgesloten per 1 maart 2019.
	Ondertunneling Vierpaardjes	45.000	395	44.605	2023	In april zal een herijking voorstel in de raad gebracht worden.
	Overdracht voormalig gebouw Raad van Arbeid	3.556	2.480	1.076	2019	Voor de asbestproblematiek wordt verwezen naar de risicoparagraaf.
	Parkeer regulering schilwijken stadscentra	328	277	51	2020	Restandbudget wordt ingezet voor evaluatie en bijstelling parkeerregulering.
	Project informatiebeheer op orde (Prio)	1.226	18	1.208	2022	
	Sociaal Intranet	153	1	152	2023	
	Uitbreiding VSO-LZ de Wijnberg	3.666	144	3.522		Het project zit in de voorbereidingsfase, middelen blijven noodzakelijk voor de realisatie van de Wijnberg. De gemeente is nog in onderhandeling met de school.
	Vastgoed investeringen 2017	675	84	591	2019	Grotendeels verschuiving in jaren.
	Vervanging verkeersregelinstallaties 2017	175	61	114	2019	VRI 4145 Groot Bollerweg – Venrayseweg is in aanbesteding, uitvoering vindt plaats rond de zomer. Uitvoering was uitgesteld vanwege uitgestelde besluitvorming bargeterminal, cofinanciering voor uitbreiding infrastructuur.
	Wijk- en dorpszaken GVVP 2017	105	10	95	2019	Restant middelen zijn noodzakelijk voor aanpassingen meerdere locaties binnen de gemeente Venlo.
2018	C2000 communicatienetwerk	55		55	2019	Opdracht is in 2018 verstrekt. Levering materialen duurt 3 maanden. Realisatie in 2019.
	GVVP 2018	400	41	359	2021	Deelprojecten zijn nog in uitvoering.
	Lage Loswal 't Bat herontwikkeling Q4	3.700	128	3.572	2020	De voorbereiding en uitvoering van het project lopen volgens planning. Het project wordt naar verwachting in 2020 opgeleverd.
	Levensduurverlengend buitensport 2018	280	141	139	2019	De restant middelen zijn noodzakelijk voor diverse werkzaamheden bij de sportparken.
	Matching sportal-compentiebank	160		160	2020	Afkomstig uit PRM-Visie. Niet duidelijk wie opdrachtgever is.
	MFA Op den Berg	5.000	89	4.911	2021	Het project zit in de voorbereidingsfase, middelen blijven noodzakelijk voor de realisatie MFA op den Berg. Binnen de MFA wordt een sportzaal gerealiseerd. Per 1 januari 2019 is de btw binnen sport gewijzigd van verrekenbaar naar kostprijsverhogend. In mei 2019 ontvangen wij vanuit het rijk een specifieke uitkering om dit risico te dekken. Er bestaat een risico dat de ontvangen middelen (SPUK uitkering) niet toereikend zijn om deze fiscale wijziging te ondervangen. Deze uitkering is reeds aangevraagd.
	Ontwikkeling open data	125		125	2019	

Opgave stedelijk centrum 2018	125	119	6	2019	
Release JDEdwards Enterprise One	125	94	31	2019	In uitvoering
Renovatie Basisscholen Blerick	1.057	3	1.054	2020	Restant middelen zijn noodzakelijk. Bij de Vorap 2019 zal er een budgettaire neutrale beschikking plaatsvinden binnen de onderwijshuisvesting kredieten
Renovatie de Meule	1.430	4	1.427	2020	Restant middelen zijn noodzakelijk. Bij de Vorap 2019 zal er een budgettaire neutrale beschikking plaatsvinden binnen de onderwijshuisvesting kredieten
Renovatie Groenveldschool	1.094	2	1.092	2020	Restant middelen zijn noodzakelijk. Bij de Vorap 2019 zal er een budgettaire neutrale beschikking plaatsvinden binnen de onderwijshuisvesting kredieten
Renovatie Mytyschool Ulingshof	1.824	3	1.821	2020	Restant middelen zijn noodzakelijk. Bij de Vorap 2019 zal er een budgettaire neutrale beschikking plaatsvinden binnen de onderwijshuisvesting kredieten
Renovatie OBS Harlekijn	1.702	4	1.698	2020	Restant middelen zijn noodzakelijk. Bij de Vorap 2019 zal er een budgettaire neutrale beschikking plaatsvinden binnen de onderwijshuisvesting kredieten
Renovatie Rudolf St. Educare	1.053	2	1.051	2020	Restant middelen zijn noodzakelijk. Bij de Vorap 2019 zal er een budgettaire neutrale beschikking plaatsvinden binnen de onderwijshuisvesting kredieten
Renovatie 't Kapelke	433	1	432	2020	Restant middelen zijn noodzakelijk. Bij de Vorap 2019 zal er een budgettaire neutrale beschikking plaatsvinden binnen de onderwijshuisvesting kredieten
Renovatie toplaag THC	1.000	399	601	2019	Krediet wordt bij de Vorap 2019 aangepast naar € 586.000. Er is namelijk een eigen bijdrage vanuit de club binnen gekomen van € 86.000,-
Stalling Hulsterweg	150		150	2021	Door het later opstarten van het leerwerkbedrijf wordt ook de bouw van de stalling later uitgevoerd.
Vastgoed investeringen 2018	896	87	809	2019	Grotendeels verschuiving in jaren.
Verbetermaatregelen gebouw MvBvD	8.500	1.228	7.272	2020	Het ontwerp wordt momenteel gemaakt
Vervanging verkeersregelininstallaties 2018	380	7	373	2019	De VRI Nijmeegseweg is in aanbesteding, uitvoering vindt plaats rond de zomervakantie. De VRI's Eindhoveneseweg met Antoniuslaan en Burg. Gommansstraat en Antoniuslaan met Venrayseweg zijn in voorbereiding. Uitvoering hiervan was uitgesteld vanwege discussie ongelijkvloerse kruising Kazernekwartier en wijziging infra thv Burg. Gommansstraat.
Vervanging bomen 2018	185	69	116	2019	Werkzaamheden in uitvoering, afronding in 1e en 2e kwartaal 2019
Vervanging speelplekken 2018	100	48	52	2019	De restant middelen zijn noodzakelijk voor de geplande vervanging van speelplekken.
Voertuigen cyclisch groen	400	38	362	2021	Op de WAA voertuigen is sprake van lopende leasecontracten. Om kosten te voorkomen worden er pas na afloop van de leasecontracten voertuigen gekocht waarbij bij voorkeur gekozen wordt voor duurzaam.
Voertuigen service onderhoud	440	154	286	2019	Met de middelen worden in de eerste helft van 2019 nog voertuigen aangekocht. Daarna kan het krediet afgesloten worden. De restant middelen komen ten gunste van de algemene middelen.

Totaal

277.899

146.588

131.311

**Bijlage IV Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen
(SiSa-bijlage)**

CONCEPT

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019

BZK	C25	Beleidsregeling subsidies Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK) Beleidsregeling subsidies budget investeringen ruimtelijke kwaliteit (BIRK) Provincies en gemeenten	Besteding (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie	Eindverantwoording Ja/Nee	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie	Berekende bate boven drempelwaarde ten behoeve van benefit sharing	Aantal gerealiseerde kwaliteitsdragers	Aantal gerealiseerde kwaliteitsdragers
			<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: C25 / 01</i></p> <p>€ 663.490</p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: C25 / 02</i></p> <p>Nee</p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: C25 / 03</i></p> <p>€ 52.805.933</p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: C25 / 04</i></p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: C25 / 05</i></p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: C25 / 06</i></p>
OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld-	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)				
			<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D1 / 01</i></p> <p>€ 1.140.119</p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D1 / 02</i></p> <p>€ 0</p>				
OCW	D10	Volwasseneducatie Contactgemeenten	Verstreekte uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1)		
			<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 01</i></p> <p>€ 824.670</p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 02</i></p> <p>€ 842.575</p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 03</i></p> <p>€ 106.769</p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 04</i></p> <p>€ 0</p>		
OCW	D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021 Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Contactgemeenten	Besteding (jaar T)	Besteding aan contactschool (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie totaal (automatisch)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D1A / 01</i></p> <p>€ 0</p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D1A / 02</i></p> <p>€ 632.898</p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle nvt</i> <i>Indicatornummer: D1A / 03</i></p> <p>€ 632.898</p>	<p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D1A / 04</i></p> <p>€ 0</p>		

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04	
			€ 2.390.009	€ 517.883	€ 200.290	€ 341.880	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 09
			1				Nee
IenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05
			1 2012/28184 Greenport Bikeway	€ 115.604	€ 115.604		
			2 2013/40350 2014/53481 2015/94913 2016/75238 Primaire fietsroutes	€ 0	€ 0		
			3 2013/40350 2014/53481 2015/94913 2016/75238 N271 Markt Velden	€ 0	€ 0		
			4 2015/94913 2016/75238 Rotonde Venrayseweg-Celsiusweg	€ 0	€ 0		
			5 2015/94913 2016/75238 Traverse Voort	€ 0	€ 0		
			6 2017/17509 Fietsschakel Tegelen	€ 0	€ 0		
			7 2017/60273 Aanpassen bushaltes	€ 84.843	€ 84.843		
			8 2017/83140 Gedragsbeïnvloeding 2017	€ 67.191	€ 85.468	-€ 213	-€ 213
			9 2015/79112 KAR	€ 0	€ 0		
10 2016/85571 KAR VRI	€ 0	€ 0	€ 2.025	€ 121.469			

	Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee
	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/10</i>
1	2012/28184 Greenport Bikeway	€ 1.932.767	€ 1.932.767		Ja
2	2013/40350 2014/53481 2015/94913 2016/75238 Primaire fietsroutes	€ 500.000	€ 757.201		Ja
3	2013/40350 2014/53481 2015/94913 2016/75238 N271 Markt Velden	€ 250.000	€ 453.568		Ja
4	2015/94913 2016/75238 Ronde Venrayseweg- Celsiusweg	€ 300.000	€ 372.996		Ja
5	2015/94913 2016/75238 Traverse Voort	€ 215.190	€ 215.189		Ja
6	2017/17509 Fietsschakel Tegelen	€ 70.000	€ 108.769		Ja
7	2017/60273 Aanpassen bushaltes	€ 92.956	€ 92.956		Nee
8	2017/83140 Gedragbeïnvloeding 2017	€ 90.000	€ 108.277		Ja
9	2015/79112 KAR	€ 0	€ 0		Nee
10	2016/85571 KAR VRI	€ 2.025	€ 121.469	Abusievelijk in de verantwoording over het hoofd gezien, correctie wordt nu gemaakt	Ja

lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06</i>
			1 lenM/BSK-2013/267989 / 559.152.00 Tegelen Populierstraat vbt (PEAT)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenM/BSK-2013/268695 / 559.142.00 Venlo Tegelen Aerdberg vbt (PEAT)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 lenW/BSK-2018/79470 / 2015.038.03 UK gevelmaatregelen Kaldenkerkerweg Tegelen	€ 51.713	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Eindverantwoording Ja/Nee
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12</i>
			1 lenM/BSK-2013/267989 / 559.152.00 Tegelen Populierstraat vbt (PEAT)	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			2 lenM/BSK-2013/268695 / 559.142.00 Venlo Tegelen Aerdberg vbt (PEAT)	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			3 lenW/BSK-2018/79470 / 2015.038.03 UK gevelmaatregelen Kaldenkerkerweg Tegelen	€ 51.713	€ 0	€ 0		Nee

EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Projectnaam /UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd Ja/Nee	Indien woning verplaatst: conform de ingediende perceelsschets Ja/Nee	Eindverantwoording Ja/Nee
			<i>Aard controle R Indicatornummer: F1 / 01</i>	<i>Aard controle N.v.t. Indicatornummer: F1 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: F1 / 03</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 04</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 05</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 06</i>
			1 € 191.584	UWHS170024 Ubroekweg Noord 11a	€ 0	Nee		Nee
			2	UWHS170066 Ubroekweg Noord 11	€ 191.584	Nee		Nee
		Kopie Projectnaam / UWHS-nummer		Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (Jaar T)	Indien (een deel van) de uitkering voor het standaardbedrag voor gemeentelijke uitvoeringskosten is verantwoord als onderdeel van de cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot met (jaar T): Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000.			
			<i>Aard controle N.v.t. Indicatornummer: F1 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: F1 / 08</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: F1 / 09</i>			
			1 UWHS170024 Ubroekweg Noord 11a	€ 334.777	€ 10.000			
			2 UWHS170066 Ubroekweg Noord 11	€ 191.584	€ 0			

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>	
		€ 40.847.251	€ 831.986	€ 3.280.415	€ 18.653	€ 296.290	€ 1.020		
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)			
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 12</i>		
		€ 7.445	€ 205	€ 0	€ 471.455	€ 0	Ja		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 06</i>	
			€ 63.999	€ 153.500	€ 19.067	€ 232.036	€ 13.080	€ 0	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee					
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3 / 09</i>					
		€ 0	€ 0	Ja					

Bijlage V Gewaarborgde geldleningen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving onderdeel	Oorspronkelijke hoofdsom gewaarborgde geldlening	Restantbedrag van de gewaarborgde geldlening aan het begin van dienstjaar 2018	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen / gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag gewaarborgde geldlening ultimo 2018 (Totaal 2+3-4)
	1	2	3	4	5
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	410.880	381.008	20.000	25.937	375.071
Waarborgfonds Eigen Woning (WEW)	NB	10.020		1.669	8.351
Overige (door de gemeente gesubsidieerde instellingen)	15.312	11.778		2.002	9.776
TOTAAL GENERAAL	425.192	402.806	20.000	29.608	393.198

Bijlage VI Overzicht langlopende geldleningen

Bedragen x € 1.000

Nr	Vervaldatum	Van	Oorspronkelijk bedrag	Datum besluit	Jaar laatste aflossing	Rente%	Rente herziening	Restant	Nieuw	Rente	Aflossing	Restant 31-12-2018
216	19-jan	BNG	446	16-11-1987	2018	5,65	19-1-2018	250		1	250	
223	24-jan	NWB	30.000	4-2-2003	2028	4,47	geen	13.200		540	1.200	12.000
109a	1-mrt	BNG	303	14-09-89	2040	4,55	1-3-2020	234		10	6	228
237	1-mrt	BNG	45.000		2032	3,99	geen	45.000		1.796		45.000
225	8-mrt	NWB	20.000	24-3-2004	2029	4,45	geen	9.600		398	800	8.800
226	23-mrt	BNG	25.000	11-4-2006	2031	3,95	geen	14.000		523	1.000	13.000
1a	1-mei	BNG	1.028	26-11-1987	2031	4,50	1-5-2021	622		27	33	589
3a	1-mei	BNG	6.262	26-11-1987	2031	4,50	1-5-2021	3.788		164	200	3.588
112a	1-mei	BNG	379	13-12-90	2041	4,33	1-5-2021	298		13	7	291
238	4-mei	NWB	22.500		2042	3,92	geen	22.500		881		22.500
239	4-mei	NWB	20.000		2032	3,71	geen	20.000		741		20.000
4a	1-jun	BNG	1.945	26-11-1987	2033	3,34	1-6-2023	1.213		39	59	1.154
104b	1-jun	BNG	291	27-02-87	2035	1,13	geen	192		2	10	183
105b	1-jun	BNG	74	27-02-87	2035	1,13	geen	49		1	2	47
240	4-jun	DB	23.500		2052	4,00	geen	23.500		940		23.500
218	6-jun	ASN	11.345	5-1-2001	2026	5,42	geen	4.084		207	454	3.630
Subtotaal			208.073					158.530		6.283	4.021	154.509

Bedragen x € 1.000

Nr	Vervaldatum	Van	Oorspronkelijk bedrag	Datum besluit	Jaar laatste aflossing	Rente%	Rente herziening	Restant	Nieuw	Rente	Aflossing	Restant 31-12-2018
228	21-jun	BNG	20.000	nvt	2035	4,23	geen	20.000		846		20.000
229	21-jun	BNG	25.000	nvt	2035	3,82	geen	18.000		668	1.000	17.000
217a	30-jun	BNG	2.808	26-11-1987	2038	4,10	geen	2.048		83	63	1.985
243	1-jul	NWB	3.715		2045	2,57	geen	3.468		88	124	3.344
244	1-jul	BNG	71.300		2045	2,68	geen	65.596		1.704	2.852	62.744
221	27-nov	NWB	20.000	19-12-2001	2027	4,89	geen	8.000		388	800	7.200
2a	30-dec	BNG	4.894	26-11-1987	2032	3,21	30-12-2022	2.926		94	155	2.771
118	30-dec	Roeiers	681	24-11-93	2018	6,75	geen	27		2	27	
227	30-dec	ASN	35.000		2019	3,80	geen	35.000		1.330		35.000
101a	31-dec	BNG	279	27-02-87	2031	4,58	31-12-2021	164		8	9	156
102a	31-dec	BNG	1.355	27-02-87	2031	4,58	31-12-2021	812		37	43	769
241	31-dec	Knecht-Drenth	724		2028	0,00	geen	397			36	361
242	31-dec	EEEE	8.500		2029	3,30	geen	8.500		284		8.500
Subtotaal			194.256					164.939		5.531	5.109	159.830
TOTAAL GENERAAL			402.329					323.469		11.814	9.130	314.339

Bijlage VII Staat van vaste activa

Bedragen x € 1.000

Groeps- en object nummer en omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Herrubicing aanschafrekening / Overig	Investeringen in het jaar	Desinvesteringen in het jaar	Boekwaarde 31-12-2018	Afschrijving	Waarvan extra	Aflossing	Rente	Kapitaallasten	Boekwaarde 31-12-2018
Bijdrage in activa derden	34.305		1.987		24.115	995			723	1.718	25.108
Kosten sluiten geldleningen	682				580	17			17	34	563
Gronden en terreinen	36.515		160	576	33.462	11		1.004		1.015	33.035
Woonruimte	585			11	25	4			1	5	10
Bedrijfsgebouwen	233.340	1.162	1.002	12.403	155.478	5.423		4.725		10.148	139.816
Bedrijfsgebouwen AV	2.440	-559	3.442	59	2.999				73	73	5.822
Grond, weg en water	138.249	5.247	67	9.965	52.836	3.396			1.744	5.140	44.789
Grond, weg en water AV	11.118	-4.995	4.785		16.113				334	334	15.903
Vervoermiddelen	4.362	96	165	24	1.112	323			36	360	1.026
Vervoermiddelen AV		-96	27		96						27
Machines, app en installaties	39.442	-393	-199	2.005	16.693	1.188			507	1.695	12.909
Machines, app en install. AV	14	-1.703	65		1.717						79
Overige materiele vaste activa	46.992	2.163	212	8	10.293	2.195			374	2.568	10.465
Subtotaal	548.043	921	11.714	25.053	315.521	13.552			9.538	23.090	289.551

Bedragen x € 1.000

Groeps- en object nummer en omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Herrubicing aanschafrekening / Overig	Investeringen in het jaar	Desinvesteringen in het jaar	Boekwaarde 31-12-2018	Afschrijving	Waarvaan extra	Aflossing	Rente	Kapitaallasten	Boekwaarde 31-12-2018
Overige materiele vaste activa AV	366	-2.377	1.406		2.742				11	11	1.771
Kapitaalverstrek. aan deelneming	23.885		500		20.723				622	622	21.223
Leningen woningbouw corp.	125.355				12.701			843	483	483	11.858
Leningen aan deelnemingen	22.275		3.575		19.250			3.300	578	578	19.525
Overige langlopende leningen	1.365				144			28	5	5	116
Verstreckte startersleningen	2.202		90		2.202				66	66	2.292
Aandelen in gem. regelingen	105				105				3	3	105
Overige uitzettingen looptijd > 1 jr	4.075	-51			4.075				122	122	4.024
VROM Startersfonds	554		-53		554				17	17	502
Subtotaal	180.181	-2.427	5.518		62.497			4.172	1.906	1.906	61.416
TOTAAL GENERAAL	728.225	-1.506	17.232	25.053	378.018	13.552		4.172	11.444	24.996	350.967

Bijlage VIII Grondexploitaties

Verantwoordingsinformatie Grondbedrijf 2018.

Zoals aangekondigd werd in de Nota Grondbedrijf en Vastgoed 2019 voegen we een aantal tabellen toe aan de bijlagen Grondbedrijf als aanvullende toelichting op het afgelopen jaar.

De gemeenteraad besluit op basis van separate voorstellen over de financiële kaders van strategische aankopen en de voorbereiding en uitvoering van grondexploitaties.

Voor kleinere aankopen en projecten stelt zij verzamelkredieten vast in het kader van de begroting. Het college wijst ten laste van de verzamelkredieten, kredieten toe aan afzonderlijke aankopen en projecten en verantwoordt dit in deze jaarrekening.

Wijzigingen in de financiële kaders, met uitzondering van wijzigingen als gevolg van forse planwijzigingen, worden eveneens via de PenC-cyclus (deze jaarrekening) aan de gemeenteraad voorgelegd en verantwoord.

Voor een transparante besluitvorming wordt in de jaarrekening expliciet voorgesteld:

1. kennis te nemen van de toewijzing van kredieten aan afzonderlijke grondexploitaties en strategische aankopen door het college ten laste van de verzamelkredieten 2018
2. in te stemmen met de gewijzigde financiële kaders van grondexploitaties zoals verwerkt in deze jaarrekening:
  - a. de herziene grondexploitatiebegrotingen (conform tabel 2)
  - b. de aanpassing (verhoging/verlaging) van de voorzieningen ter dekking van de geraamde grondexploitatietekorten met per saldo € 10,10 mln. (conform tabel 2),
  - c. de aanpassing (verhoging/verlaging) van de kredieten ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van de grondexploitaties met per saldo € 1,06 mln. (conform tabel 3)
  - d. de aanpassing (verhoging/verlaging) van het netto-risico met betrekking tot de grondexploitaties met per saldo € 5,69 mln. (conform tabel 4)

Ter ondersteuning van deze besluitvorming zijn de volgende overzichten opgenomen in de jaarrekening:

TABEL 1: Beschikbare en toegekende kredieten

KREDIET	beschikbaar	toegekend
voorbereidingskrediet	1.000.000	110.000
Manresa		30.000
Meelderbroek		30.000
Eindhovenseweg		50.000
verzamelkrediet gemeentelijk	1.000.000	170.000
Kloosterstraat Velden		170.000
verzamelkrediet faciliterend	1.000.000	0
geen gebruik van gemaakt in 2018		0
strategische aankopen	2.500.000	0
geen gebruik van gemaakt in 2018		0
Totaal	5.500.000	280.000

Ten laste van de verzamel-kredieten zijn in het afgelopen jaar door het college kredieten toegewezen voor in totaal € 280.000 ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van de nieuwe projecten Manresa, Meelderbroek, Eindhovenseweg en Kloosterstraat Velden. Strategische aankopen waren in 2018 niet aan de orde.

TABEL 2: Nieuwe grondexploitatieramingen en aanpassing van de voorziening

HERZIENE GREX-BEGROTING	kosten	opbrengsten	geraamd resultaat	resultaat vorig jaar	aanpassing voorziening
Venlo Centrum Zuid	69.837.255	50.819.132	-19.018.123	-19.746.435	728.312
Centrumplan Blerick	16.258.656	7.863.976	-8.394.680	-7.758.931	-635.749
Q4	80.140.138	69.547.849	-10.592.289	-10.450.708	-141.581
Kazernekwartier grex	50.667.498	36.856.530	-13.810.968	-20.998	-13.789.970
Trade Port West	10.930.909	12.692.532	1.761.623	5.780.591	0
Veegtes	16.163.789	15.865.739	-298.050	-324.806	26.756
Masterplan Arcen Velden	10.539.284	8.668.797	-1.870.487	-2.689.251	818.764
Overige faciliterende grexen	2.397.509	2.291.302	-106.207	-252.729	146.522
Overige gemeentelijke grexen	13.627.255	13.631.829	4.574	126.112	0
Totaal	270.562.293	218.237.686	-52.324.607	-35.337.155	-12.846.946
Totaal op contante waarde					-10.104.394

De gewijzigde grondexploitatiebegrotingen leiden per saldo tot een verhoging van het geraamd tekort aan het eind van de exploitatieperiodes van € 35,3 mln. (vorig saldo) naar € 52,3 mln. Grootste factor hierin is het Kazernekwartier.

Vertaald naar de contante waarde (waarde nu) is sprake van een verhoging van het tekort. In verband met de geraamde tekorten van de grondexploitaties dienen voorzieningen opgehoogd te worden met per saldo € 10,1 mln.

TABEL 3: Nieuw geraamde grondexploitatiekosten en aanpassing kredieten

HERZIENE GREX-kredieten	kosten	kosten vorig jaar	aanpassing krediet
Venlo Centrum Zuid	69.837.255	70.470.567	-633.312
Centrumplan Blerick	16.258.656	15.546.094	712.562
Q4	80.140.138	80.532.107	-391.969
Kazernekwartier grex	50.667.498	49.560.531	1.106.967
Trade Port West	10.930.909	10.905.164	25.745
Veegtes	16.163.789	16.269.331	-105.542
Masterplan Arcen Velden	10.539.284	11.358.049	-818.765
Overige faciliterende grexen	2.397.509	3.687.018	-1.289.509
Overige gemeentelijke grexen	13.627.255	13.298.374	328.881
Totaal	270.562.293	271.627.235	-1.064.942

Naast wijzigingen in de kostenramingen van de grondexploitaties zijn een aantal grondexploitaties toegevoegd en afgesloten. Per saldo zijn de totaal geraamde investeringen in de lopende grondexploitaties met € 1,1 mln. afgenomen.

TABEL 4: Nieuw geraamde netto-risico's van de grondexploitaties

HERZIENE RISICO-profiel	netto-risico	risico vorig jaar	aanpassing risico
Venlo Centrum Zuid	350.000	630.000	-280.000
Centrumplan Blerick	200.000	200.000	0
Q4	3.500.000	5.180.000	-1.680.000
Kazernekwartier grex	9.200.000	12.600.000	-3.400.000
Trade Port West	620.000	2.010.000	-1.390.000
Veegtes	780.000	1.400.000	-620.000
Masterplan Arcen Velden	0	0	0
Overige faciliterende grexen	200.000	140.000	60.000
Overige gemeentelijke grexen	850.000	420.000	430.000
Voorraad gronden	70.000	380.000	-310.000
Grondbedrijf algemeen	0	-1.500.000	1.500.000
Totaal	15.770.000	21.460.000	-5.690.000

Het geraamde netto-risico (ook wel: gewogen risico) in de grondexploitatieprojecten is afgenomen met per saldo € 5,7 mln, met name als gevolg van het in 2018 ingerekende verlies op het Kazernekwartier. Dit afgenomen risico is verwerkt in de gemeentelijke weerstandsratio zoals opgenomen in deze jaarrekening.

TABEL 5: Ontwikkeling Algemene Grondreserve in 2018

ALGEMENE GRONDRESERVE		
	stand 1-1-2018	4.456.759
toevoeging	winstneming TPW	1.665.000
	rente	895.124
	onttrekking voorz nadelig	346.365
	resultaat restpercelen	58.407
	totaal toevoeging	2.964.896
onttrekking	waardedaling pand binnenstad	300.000
	hoogwatergeul reservering	298.811
	afgesloten exploitaties	140.579
	overtollig vastgoed	138.327
	herinrichting AZC	100.000
totaal onttrekking	977.717	
	stand 31-12-2018	6.443.938

De omvang van de algemene grondreserve is het afgelopen jaar gestegen met € 2,0 mln. Voornamelijk het gevolg van voorgeschreven winstneming in grondexploitatie Trade Port West.

De onderdelen VIII.1 t/m VIII.3 (grondexploitatiestaten en overige grexen) zijn digitaal beschikbaar via de volgende link op internet:

<https://www.venlo.nl/middelen>

CONCEPT

Voorraad Onderhanden Werk Grondbedrijf

Fasering Grondexpl.	Hoofdproject	realisatie t/m 2017	realisatie 2018	realisatie t/m 2018
GreX (facilitair)	130011 Bauhaus	-41.248	41.248	
	130014 Klein Vink	90.764	-90.764	
	130015 Kockerseweg	-3.741	3.741	
	140013 Kerkhofweg	199.339	-199.339	
	140014 Maasveldstr./P.Guillaumestr.	63.933	-47.882	16.051
	140016 CVI Raaieinde	35.242	6.081	41.323
	14007 Vilgert 43	35.237	-26.965	8.272
	150036 Ven Oost	33.007	11.426	44.433
	160030 Windenergie	153.240	-153.240	
	160037 Martinushof transitie	-7.337	2.718	-4.619
	170028 Ven Noord C2C woningen	9.084	-2.671	6.413
	170044 De Vaert fase 2	7.515	6.405	13.920
	170045 Teuniswijk herontwikkeling	11.226	-10.684	542
	170048 Rummerkampstraat	-56.370	15.343	-41.027
	180040 Manrese Gebiedsontwikkeing		-11.312	-11.312
	90007 De Vaert fase 1	-60.532	10.071	-50.461
Totaal GreX (facilitair)		469.360	-445.824	23.536
GreX (gemeente)	10001 Helmusweg	-27.172	11.855	-15.317
	130016 Maasdal Velden	-1.667.455	-51.120	-1.718.575
	140011 Van Cranenbroek	97.035	75.161	172.196
	140015 Moskee Hagerhofweg	-152.275	152.275	
	150035 Holland Casino	-171.883	58.485	-113.398
	160033 Herinrichting AZC-terrein	31.752	-31.752	
	170042 Dautzenbergstraat	-31.654	16.414	-15.240
	170046 Ijsvogel-Karbinderstr. herontw.	19.245	-7.152	12.093
	170047 Arsenaal herontwikkel locatie	85.203	166.425	251.628
	180041 Meelderbroek		3.576	3.576
	180043 Kloosterstraat Velden		101.039	101.039
	180044 Eindhovenseweg 11-22			
Totaal GreX (gemeente)		-1.817.203	495.206	-1.321.997
Majeure projecten	100002 Q4	15.377.463	-447.480	14.929.983
	100004 Masterplan Arcen en Velden	1.219.804	107.200	1.327.004
	40001 FHK grex fase 1	17.390.549	1.944.283	19.334.832
	40003 Revitalisering Veegtes	3.263.360	228.923	3.492.283
	90005 Venlo Centrum Zuid	13.866.426	731.899	14.598.325
	90006 Centrumplan Blerick	5.639.449	687.899	6.327.348
	90009 TPW restexploitatie	-106.568	372.143	265.575
Totaal Majeure projecten		56.650.483	3.624.867	60.275.350
GreX gemeente incl. majeure projecten		54.833.279	4.120.073	58.953.352

MVA bedrijfsgebouwen	150041 Overtollig vastgoed lopend jaar			
	30001 Commissaris	6.622.157		6.622.157
Totaal MVA bedrijfsgebouwen		6.622.157		6.622.157
MVA voorraden	130012 Gronden	2.144.660	-171.863	1.972.797
	40002 Middengebied			
	40004 Scholen Grondbedrijf	689.362		689.362
	70001 Molenbossen	315.350		315.350
	90011 Voorbereidend Werk			
	990002 Restpercelen			
Totaal MVA Voorraden		3.149.372	-171.863	2.977.509
Voorziening restwerken	80001 Restwerken	-3.338.907	1.390.179	-1.948.728
Totaal Voorziening restwerken		-3.338.907	1.390.179	-1.948.728
Eindtotaal		61.735.262	4.892.565	66.627.827

Afgesloten grondexploitaties 2018

bedragen x € 1.000

Afgesloten grondexploitaties 2018	resultaat
Positief resultaat	
Bauhaus	31
Moskee Hagerhof	99
Totaal positief resultaat	130
Negatief resultaat	
Klein Vink	95
Kockerseweg	5
Kerkhofweg	70
Windenergie	70
AZC herinrichting	31
Totaal negatief resultaat	271
Resultaat tlv Algemene Grondreserve	141

De grondexploitaties in bovenstaand overzicht zijn per 31 december 2018 administratief afgesloten.

Afgesloten grondexploitaties worden jaarlijks door de raad vastgesteld als onderdeel van de jaarrekening. Volgens bestendig beleid worden de positieve en negatieve resultaten ervan toegevoegd aan de Algemene Grondreserve (AGR) of, voor zover reeds gereserveerd, onttrokken aan de voorziening nadelige exploitatieresultaten Grondbedrijf. Met het behaalde resultaat is ook rekening gehouden in het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. In de vorige jaarrekening was voor bovenstaande grondexploitaties reeds een tekort van € 188.000 voorzien.

N.B.

Een krediet voor een grondexploitatie kent geen kapitaallasten (rente en afschrijving) als afgeleide van de investering. De kosten van de grex worden immers gedekt door de opbrengst van de grondverkoop en overige bijdragen. Nadat de werkzaamheden zijn uitgevoerd en door de projectleider zijn goedgekeurd, wordt een nacalculatie opgesteld en wordt de desbetreffende opdracht beëindigd. De bijbehorende (opdracht)budgetten worden in de administratie afgesloten.

Dit verschilt met een krediet voor een opstalontwikkeling. Na oplevering van het opstal wordt er nog 50 jaren rente betaald en afgeschreven op basis van de investering. Bij uitstel of afstel van de bouw van een opstal kunnen de bijbehorende kapitaallasten in de begroting vrijvallen.

Bijlage IX Samenwerkingspartners

In het Dashboard Samenwerking is de meeste (en de meest actuele) achtergrondinformatie te vinden per samenwerkingsverband.

Het dashboard is bereikbaar via onderstaande link:

<https://venlo.dashboardsamenwerking.nl/Dashboard>

In onderstaande tabellen is de informatie uit het dashboard samengevat weergegeven (peildatum jaarrekening 2017).

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
1	BNG Bank N.V. (BNG Bank)	<p>Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering - Burgemeester: A. Scholten</p> <p>Zegenschap: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering (aantal stemmen voor de gemeente: 106.026 - van totaal aantal: 55.690.720 - Ieder aandeel geeft recht op een (1) stem (bron: art. 19 Statuten N.V. Bank Nederlandse Gemeenten. Venlo heeft een aandeel van 0,1904%.)</p>	<p>Motieven voor samenwerking: Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Faciliteren/stimuleren van maatschappelijk initiatief, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan. De belangrijkste motieven zijn: Efficiënter werken, Organisatorische voordelen</p>	<p>Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal</p> <p>€ 320.542</p>	<p>Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal</p> <p>€ 320.542</p>	<p>Eigen vermogen: Eigen Vermogen €</p> <p>4.953.000.000</p>	-	<p>Vreemd vermogen: Vreemd Vermogen €</p> <p>135.072.000.000</p>	-	<p>Financieel resultaat: Nettowinst € 393.000.000</p> <p>-</p>
2	BV Bodemzorg Limburg (BL)	<p>Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene ledenvergadering (ALV) of Ledenraad - Wethouders: A.G.M. Roest</p> <p>Zegenschap: Algemene ledenvergadering (ALV) of Ledenraad (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 33)</p>	<p>Motieven voor samenwerking: Efficiënter werken, Voorkomen van hinder van elkaar, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan. De belangrijkste motieven zijn: Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan</p> <p>Strategische kansen: De samenwerking leidt er toe dat in Limburg de risico's met betrekking tot voormalige stortplaatsen gezamenlijk gedragen worden</p>	<p>Inbreng financiële middelen: jaarlijkse bijdrage nazorg fonds</p> <p>€ 25.000</p>	<p>Inbreng financiële middelen: jaarlijkse bijdrage nazorg fonds</p> <p>€ 25.000</p>	<p>Eigen vermogen: Jaarrekening 2017</p> <p>€ 3.852.237</p>	-	<p>Vreemd vermogen: Jaarrekening 2017</p> <p>€ 27.426.317</p>	-	<p>Financieel resultaat: Jaarrekening 2017 € 642.991</p> <p>-</p>

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
3	BV Campus Vastgoed Greenport Venlo (CVGV)	<p>Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering - Wethouders: E. Boom</p> <p>Zeggenschap: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 4 - Onze zeggenschap is gelijk aan ons aandeel in de BV, 27,65%. Dit is gebaseerd op de inbreng van ons eigen vermogen. De zeggenschap is (evenredig aan de aandelenverhouding) als volgt verdeeld over de andere partijen: Provincie Limburg: 58,62% Gemeente Horst a/d Maas: 8,43% Gemeente Venray: 5,39%)</p>	<p>Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - middelen: bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Verruimen van de horizon, Voorkomen van hinder van elkaar. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau – bundelen van krachten, Efficiënter werken, Verruimen van de horizon</p> <p>Strategische kansen: In het kader van de ontwikkeling van de Brightlands Campus Greenport Venlo zijn de provincie en de Universiteit Maastricht op basis van het campus plan (Brightlands Campus Greenport Venlo; handen en voeten aan het kennislandschap, d.d. 7 jan 2016) voornemens voor de programmatische invulling van de campus een Brightlandscampus organisatie op te richten. Daar waar wij als aandeelhouder risicodragend participeren in de Campus Vastgoed BV hebben wij formeel geen stem in de programmatische invulling van de campus. In de nieuwe Brightlandscampus organisatie gaan immers alleen de provincie, de UM en mogelijk een internationale marktpartij participeren. In dit kader is in de samenwerkingsovereenkomst inzake de gebieds- en vastgoedontwikkeling van de campus afgesproken dat partijen (dus de provincie, de gemeente Venlo en de BV Campus Vastgoed) vóór 1 januari 2018 in overleg met</p>	<p>Inbreng financiële middelen: deelneming door inbreng kapitaal € 3.403.200</p>	<p>Inbreng financiële middelen: deelneming door inbreng kapitaal € 3.403.200</p>	<p>Eigen vermogen: Inleg eigen vermogen € 14.541.169</p>	<p>Begroot Eigen vermogen: Inleg eigen vermogen € 14.541.169</p>	<p>Vreemd vermogen: Bankleningen € 5.933.334 Kortlopende schulden € 1.491.738 Totaal € 7.425.072</p>	<p>Begroot Vreemd vermogen: Bankleningen € 9.883.000</p>	<p>Financieel resultaat: Winst- en verliesrekening € -1.529.205</p> <p>Begroot Financieel resultaat: Winst- en verliesrekening € -827.000</p>

de nieuwe Brightlandscampus organisatie gezamenlijk een ruimtelijk-programmatische gebiedsvisie vaststellen waarvan de effecten in de volle omvang zijn of worden verwerkt in de exploitatie(s).

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
4	BV Ontwikkel-bedrijf Greenport Venlo (BOGV)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering - Wethouders: E. Boom	Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - middelen: bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Verruimen van de horizon, Voorkomen van hinder van elkaar. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau – bundelen van krachten, Efficiënter werken, Verruimen van de horizon, Versterken van de democratie	Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng kapitaal € 12.942.028 Inbreng vreemd vermogen vast € 19.250.000 Totaal € 32.192.028	-	Eigen vermogen: omvang Agioreserve € 46.392.329	Begroot Eigen vermogen: omvang Agioreserve € 46.392.000	Vreemd vermogen: participanten € 94.623.669	-	Financieel resultaat: Winst- en verliesrekening € 12.966.595 Begroot Financieel resultaat: Winst- en verliesrekening € 979.000 contante waarde g rex 1-1-2016 € 20.204.950
5	Banenpleinlimburg (BPL)		Motieven voor samenwerking: Efficiënter werken	-	-	-	-	-	-	-
			Strategische kansen: De interne mobiliteit bevorderen bij de aangesloten gemeenten. Inhuur terugdringen.							-
6	CBL Vennootschap BV (CBL)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering - Burgemeester: A. Scholten Zeggenschap: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering (aantal stemmen voor de gemeente: 6.656 - van totaal aantal: 2.000.000 - 0,3328%)	Motieven voor samenwerking: Efficiënter werken	Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 67	Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 67	Eigen vermogen: Eigen Vermogen € 146.779	-	Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 16.517	Begroot Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 16.517	Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € - 18.881 Begroot Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € 0

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
7	CSV Amsterdam BV (CSV)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering - Burgemeester: A. Scholten Zeggenschap: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering (aantal stemmen voor de gemeente: 6.656 - van totaal aantal: 2.000.000 - 0,3328%)	Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Efficiënter werken	Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 67	Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 67	Eigen vermogen: Eigen Vermogen € 869.698	Begroot Eigen vermogen: Eigen Vermogen € 770.000	Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 64.924	Begroot Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 0	Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € - 109.945 Begroot Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € - 100.000
8	GR Afval Samenwerking Limburg (ASL)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemeen Bestuur (AB) - Wethouders: G.P.L. Peeters - Ambtelijk: L. Jacobs Zeggenschap: Algemene ledenvergadering (ALV) of Ledenraad (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 38)	Motieven voor samenwerking: Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Faciliteren/stimuleren van maatschappelijk initiatief, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan. De belangrijkste motieven zijn: Efficiënter werken, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan Strategische kansen: de grootste kans als gevolg van het op provincie brede schaal samenwerken, zit in het creëren van volume/massa waardoor marktpartijen genegen zijn de opdracht tegen concurrente tarieven binnen te halen/te contracteren.	Inbreng financiële middelen: contributie leden ASL € 10.000	Inbreng financiële middelen: contributie leden ASL € 10.000	-	-	-	-	-
9	GR AntiDiscriminatievoorziening Limburg (ADV-Limburg) (GR ADV-Limburg)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen:	Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Efficiënter werken. De belangrijkste motieven zijn: Efficiënter werken, Organisatorische voordelen	Inbreng financiële middelen: 41353	-	-	-	-	-	-

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
10	GR Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	<p>Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Voorzitter - als afzonderlijk bestuursorgaan (in geval van een openbaar lichaam) Algemeen Bestuur (AB) Dagelijks Bestuur (DB)</p> <p>Zegenschap: Algemeen Bestuur (AB) (aantal stemmen voor de gemeente: 10% - van totaal aantal: - Gemeente Venlo beschikt over 10% van de stemmen - gebaseerd op de financiële bijdrage van de deelnemers.) Dagelijks Bestuur (DB) (aantal stemmen voor de gemeente: 10% - van totaal aantal: - Gemeente Venlo beschikt over 10% van de stemmen - gebaseerd op de financiële bijdrage van de deelnemers.)</p>	<p>Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen</p> <p>Strategische kansen: In de toekomst wellicht meer ruimte voor lokale belastingen door de rijksoverheid. Het samenwerkingsverband kan daar slagvaardig op inspelen.</p>	Inbreng financiële middelen: Jaarlijkse bijdrage € 1.900.000	-	-	Begroot Eigen vermogen: € 191.000	-	Begroot Vreemd vermogen: € 5.436.000	- Begroot Financieel resultaat: Resultaat € 475.000

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
11	GR Euregio Rijn-Maas-Noord (ERMN)	<p>Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene ledenvergadering (ALV) of Ledenraad - Burgemeester: A. Scholten Algemeen Bestuur (AB) - Burgemeester: A. Scholten INTERREG-commissie - Wethouders: A. Roest</p> <p>Zeggenschap: Algemene ledenvergadering (ALV) of Ledenraad (aantal stemmen voor de gemeente: 6 - van totaal aantal: 83 - voor zover bekend heeft er sinds de oprichting in 1978 nog nooit een hoofdelijke stemming plaatsgevonden, besluitvorming heeft altijd plaatsgevonden op basis van consensus.</p> <p>De burgemeesters van Venlo en Mönchengladbach vervullen ieder steeds voor twee jaar het voorzitterschap van de ALV (en het AB). Burgemeester Scholten is voorzitter van de ledenvergadering in 2019 en 2020 ('president'). Algemeen Bestuur (AB) (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 10 - De burgemeesters van Venlo en Mönchengladbach vervullen ieder steeds voor twee jaar het voorzitterschap van het AB. Burgemeester Scholten is in 2019 en 2020 de voorzitter van de het Dagelijks Bestuur ('Vorstandsvorsitzender'). Bestuurscommissie (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: afhankelijk van</p>	<p>Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Verruimen bijdrage van de horizon, Voorkomen van hinder van elkaar, Faciliteren/stimuleren van maatschappelijk initiatief. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Faciliteren/ Stimuleren van maatschappelijk initiatief</p> <p>Strategische kansen: De kansen die de samenwerking biedt zijn beschreven bij het onderdeel '15. beoogde resultaten'.</p>	<p>Inbreng financiële middelen: jaarlijkse bijdrage € 20.640</p>	<p>Inbreng financiële middelen: jaarlijkse bijdrage € 20.640</p>	-	-	-	-	-
										<p>Begroot Financieel resultaat: Exploitatie ontvangst € 1.184.323 Exploitatie uitgave € 1.180.508 Totaal € 2.364.831</p>

het aantal commissieleden - De regio heeft 6 vakcommissies in het leven geroepen. Iedere regio heeft het recht een afgevaardigde per commissie te benoemen. De commissies zijn:

- Commissie openbare orde, veiligheid en gezondheid
- Commissie ruimtelijke orde, infrastructuur, mobiliteit, milieu en energie
- Commissie economie en toerisme
- Commissie werkgelegenheid en opleiding
- Commissie sociale zaken, cultuur en sport.

•INTERREG-commissie (deze commissie neemt besluiten en geeft adviezen over INTERREG-aanvragen. Namens Venlo hebben wethouders zitting in deze commissies. Deze commissies hebben onder andere de rol van advies voor het dagelijks bestuur en de algemene ledenvergadering)

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
12	GR Gemeenschappelijk Orgaan Toezicht Primair Openbaar Onderwijs (GOTPOO)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Toezichhoudend orgaan - Raadsleden: C.H.M. Theunissen - Ambtelijk: W.A.P.M. Heesen	Motieven voor samenwerking: toezicht op de verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs regio Venlo. De belangrijkste motieven zijn: toezicht op de verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs regio Venlo	-	-	-	-	-	-	Begroot Financieel resultaat: 2017 € 12.461.301
13	GR Grenspark Maas-Swalm-Nette (Grenspark MSN)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemeen Bestuur (AB) - Wethouders: M. Pollux - Ambtelijk: Isabelle de Warrimont Zegenschap: Algemeen Bestuur (AB) (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 1 - Ieder lid van het Algemeen Bestuur heeft één stem.)	Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Verruimen van de horizon, Voorkomen van hinder van elkaar, Faciliteren/stimuleren van maatschappelijk initiatief, Versterken van de democratie, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau – bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Verruimen van de horizon, Faciliteren/ Stimuleren van maatschappelijk initiatief, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan Strategische kansen: Het openbaar lichaam heeft tot doel de gezamenlijke belangen in grensoverschrijdende zin te behartigen, waarbij de meerwaarde van de grensoverschrijdende samenwerking gericht is op het behouden en de ontwikkeling van het natuurlijk landschap, de schoonheid, de wezenskenmerken en de verzorging en ordening daarvan, met inachtneming van	Inbreng financiële - € 7.610	-	-	-	-	-	-

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
15	GR Maasveren Limburg Noord (Maasveren)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Bestuurscommissie - Wethouders: G.P.L. Peeters - Ambtelijk: W.P.M. Tijssen Zegenschap: Bestuurscommissie (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 4)	Strategische kansen: Het in stand houden van de verkeersverbindingen over de Maas. Door de samenwerking ontstaan er geen verschil over inzichten van tarieven en wie welk onderhoud moet betalen. Daarnaast is er nu één aanspreekpunt voor alle veren en wordt er een uniform beleid gevoerd. Voor gemeente Venlo is er een minimum aan inspanning omdat gemeente Horst aan de Maas de centrum functie invult.	-	-	-	-	-	-	-
16	GR Omnibuzz	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Dagelijks Bestuur (DB) - Wethouders: F. Schatorjé - Ambtelijk: J. Bankers Algemeen Bestuur (AB) - Wethouders: F. Schatorjé - Ambtelijk: J. Bankers Zegenschap: Algemeen Bestuur (AB) (aantal stemmen voor de gemeente: 3 - van totaal aantal:)	Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Verruimen van de horizon, Voorkomen van hinder van elkaar, Versterken van de democratie, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan, ontwikkelen publiekrechtelijke regiecentrale. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Organisatorische voordelen, Versterken van de democratie Strategische kansen: Meer grip op aansturing en uitvoering gemeentelijke vervoerstaken; vorming expertise centrum vervoer; synergie en schaalvoordelen; mogelijkheid tot uitvoering doelgroepenvervoer (die niet uitvoerbaar zijn op basis van individuele kracht)	-	-	-	-	-	-	-

Begroet Financieel resultaat: totaal begroting Omnibuzz € 22.000.000

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
17	GR Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemeen Bestuur (AB) - Burgemeester: A. Scholten Voorzitter - als afzonderlijk bestuursorgaan (in geval van een openbaar lichaam) - Burgemeester: A. Scholten Bestuurscommissie Bestuurscommissie - Burgemeester: A. Scholten Zeggenschap: Algemeen Bestuur (AB) (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 15 - gelijkheidsbeginsel) Bestuurscommissie (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 15 - gelijkheidsbeginsel)	Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - middelen: Bijdrage bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, het betreft een wettelijke taak. De belangrijkste motieven zijn: Efficiënter werken, het betreft een wettelijke taak Strategische kansen: Belangrijk	Inbreng financiële middelen: Bijdrage € 10.878.402	-	-	-	-	-	-
18	GR WAA (WAA)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemeen Bestuur (AB) - Wethouders: A.P.M.A. Vervoort Raad van Commissarissen (RvC) - Wethouders: A.P.M.A. Vervoort Zeggenschap: Algemeen Bestuur (AB) (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 3 - 3 stemmen afkomstig van de deelnemende gemeentes Bergen, Beesel en Venlo) Raad van Commissarissen (RvC) (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 3 - 3 stemmen afkomstig van de deelnemende gemeentes Bergen, Beesel en Venlo)	Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - middelen: bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Faciliteren/stimuleren van maatschappelijk initiatief, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan. De belangrijkste motieven zijn: Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan	Inbreng financiële middelen: Tekortfinanciering € -3.000.000 WSW Rijkssubsidie (doorbetaling aan WAA) € 14.738.579 Totaal € 11.738.579	-	-	-	-	Inbreng financiële middelen: Tekortfinanciering € 2.500.000 WSW Rijkssubsidie (doorbetaling aan WAA) € 14.161.922 Totaal € 16.661.922	Financieel resultaat: Concernresultaat GR WAA € 3.000.000 -

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018	
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018		
19	Kunstencentrum Venlo (KCV)		<p>Strategische kansen: De gemeenteraad heeft het KCV gekenmerkt als basisvoorziening. Dit betekent dat we er groot belang aanhechten dat we actieve culturele ontplooiingsmogelijkheden aan de inwoners van Venlo bieden en daarbij vooral aandacht geven aan de culturele ontwikkeling van de jeugd.</p> <p>Het KCV ontwikkelt zich binnen dit terrein steeds meer als netwerkpartner en wordt als zodanig alomgewaardeerd. Vanuit haar kerntaak heeft het KCV inmiddels een functie voor de hele regio Noord Limburg, en speelt daar een belangrijk verbindende rol tussen onderwijs en cultureel aanbod. Dit doet de instelling in intensieve samenwerking met de gemeente Venlo. Dit betekent dat de gezamenlijke betekenis als cultureel ankerpunt steeds meer van belang wordt.</p>	Inbreng financiële middelen: Subsidie € 887.076	-	Eigen vermogen: Eigen vermogen € 608.607	-	Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 635.986 Voorzieningen € 180.604 Totaal € 816.590	-	Financieel resultaat: Exploitatiesaldo € -54.650 -	
20	Modulaire GR Sociaal Domein Limburg-Noord (MGR)		<p>Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Verruimen van de horizon. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau – bundelen van krachten, Efficiënter werken, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan</p> <p>Strategische kansen: Inkoop in het sociaal domein met goed prijs - kwaliteitsniveau</p>	-	-	-	Begroot Eigen vermogen: Eigen vermogen € 0	-	Begroot Vreemd vermogen: Vreemd vermogen € 0	-	Begroot Financieel resultaat: MGR € 63.619 Regionaal Bureau Opdrachtgeven € 1.529.381 Totaal € 1.593.000

vanwege schaalvoordeel van de regio

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
21	N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering - Burgemeester: A. Scholten Zeggenschap: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering (aantal stemmen voor de gemeente: 35 - van totaal aantal: 500 - Per aandeel wordt één stem uitgebracht (bron: art 32 Statuten N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg)		Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 63.530	-	Eigen vermogen: Eigen vermogen € 203.151.000	-	Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 127.418.000 Langlopende schulden € 247.261.000 Voorzieningen € 2.503.000 Totaal € 377.182.000	-	Financieel resultaat: Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen € 8.444.000 -
22	NV Enexis Holding (Enexis)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering - Burgemeester: A. Scholten Zeggenschap: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering (aantal stemmen voor de gemeente: 498.150 - van totaal aantal: 149.682.196 - In de algemene vergadering geeft ieder aandeel recht op het uitbrengen van één stem (bron: art.31.1 statuten Enexis Holding N.V.). Venlo heeft een aandeel van 0,3328%.)		Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 246.306	-	Eigen vermogen: Eigen Vermogen € 3.808.000.000	-	Vreemd vermogen: Kortlopende verplichtingen € 624.000.000 Langlopende verplichtingen € 3.236.000.000 Totaal € 3.860.000.000	-	Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € 207.000.000 -

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
23	Omroep Venlo		Strategische kansen: Een betrouwbare lokale nieuwsvoorziening is essentieel voor het democratisch proces en betrokkenheid van burgers.	Inbreng financiële middelen: Subsidie € 260.849	-	Eigen vermogen: Eigen vermogen € -176.033	-	Vreemd vermogen: Kortlopende schulden en overlopende passiva € 245.115 Langlopende leningen € 201.383 Totaal € 446.498	-	Financieel resultaat: exploitatie resultaat € 32.753 -
24	Onderwijsgemeenschap Venlo en Omstreken (OGVO)		Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Organisatorische voordelen, Verruimen van de horizon, Versterken van de democratie, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau – bundelen van krachten, Efficiënter werken, Faciliteren/ Stimuleren van maatschappelijk initiatief	-	-	-	-	-	-	- -
25	Poppodium Grenswerk	Zeggenschap: (aantal stemmen voor de gemeente: ... - van totaal aantal:)		Inbreng financiële middelen: subsidie € 559.817	-	Eigen vermogen: Reserves en fondsen € 102.666	-	Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 152.842 Langlopende schulden € 111.625 Totaal € 264.467	-	Financieel resultaat: Exploitatie resultaat € 100.782 -

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
26	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (PBE)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering - Burgemeester: A. Scholten Zeggenschap: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering (aantal stemmen voor de gemeente: 498.150 - van totaal aantal: 149.682.196 - 0,3328%)		Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 4.982	Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 4.982	Eigen vermogen: Eigen Vermogen € 1.620.245	Begroot Eigen vermogen: Eigen Vermogen € 1.610.000	Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 17.940	Begroot Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 5.000	Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € - 18.459 Begroot Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € - 10.000
27	Regio Venlo	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Burgemeestersoverleg regio Venlo - Burgemeester: A. Scholten secretarissenoverleg regio venlo - Ambtelijk: A.M.G. Beurskens Portefeuillehoudersoverleg Economisch Domein - Wethouders: E. Boom Portefeuillehoudersoverleg Ruimtelijk Domein - Wethouders: G.P.L. Peeters, Portefeuillehoudersoverleg Ruimtelijk Domein - Wethouders: M.P.A.G. Pollux-Linssen Portefeuillehoudersoverleg Sociaal Domein - Wethouders: F.P.M. Schatorjé Zeggenschap: Regio Venlo (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 8 - Elke deelnemende gemeente heeft 1 stem. Besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen.)	Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Organisatorische voordelen, Voorkomen van hinder van elkaar. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten	Inbreng financiële middelen: jaarlijkse bijdrage (4,- per inwoner) € 402.520	Inbreng financiële middelen: jaarlijkse bijdrage (4,- per inwoner) € 403.488	-	Begroot Eigen vermogen: eigen vermogen regio € 601.563	-	-	Financieel resultaat: begroting regio Venlo € 478.274 Begroot Financieel resultaat: begroting regio Venlo € 2.072.739

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
28	Regionale Uitvoerings Dienst (RUD)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemeen Bestuur (AB) - Wethouders: G.P.L. Peeters - Ambtelijk: P. Jacobs Zeggenschap: Algemeen Bestuur (AB) (aantal stemmen voor de gemeente: 1 - van totaal aantal: 16 - Venlo is voorstander van een gewogen stemverhouding en niet zoals nu "one man one vote".) (aantal stemmen voor de gemeente: ... - van totaal aantal:)	Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - middelen: bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen Strategische kansen: De samenwerking biedt op termijn wellicht de mogelijkheid om uit te groeien tot een meer robuuste omgevingsdienst die leidt tot een organisatie met een kwalitatief betere en efficiëntere uitvoering van de Wabotaken.	Inbreng financiële middelen: - Inkomsten andere partners € 126.346 Jaarlijkse bijdrage RUD LN € 90.541 Jaarlijkse bijdrage uitvoeringseenheid € 62.852 Kosten andere partners € 15.504 Totaal € 295.243	-	-	-	-	-	Financieel resultaat: Regionale Uitvoeringsdienst € 607.039 Begroot Financieel resultaat: Regionale Uitvoeringsdienst € 545.512
29	Stichting Openbare Bibliotheek Venlo (Bibliotheek)	Zeggenschap: (aantal stemmen voor de gemeente: ... - van totaal aantal:)	Strategische kansen: Door de bibliotheek met subsidie in stand t houden en projecten te stimuleren zorgt de gemeente indirect over een openbare en laag drempelige toegang van informatie.	Inbreng financiële middelen: Subsidie € 1.570.675	-	Eigen vermogen: Eigen vermogen € 249.222	-	Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 393.356 Vorzieningen € 350.507 Totaal € 743.863	-	Financieel resultaat: exploitatie resultaat € 1.734 -

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
30	Stichting Peuterspeelzalen Spring (Spring)		Motieven voor samenwerking: het betreft een wettelijke taak. De belangrijkste motieven zijn: het betreft een wettelijke taak	Inbreng financiële middelen: Peuterspeelzaalwerk en VVE € 2.777.045	-	-	-	-	-	-
31	Stichting Venlo Partners (VP)		Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Verruimen van de horizon. De belangrijkste motieven zijn: Vergroten van het ambitieniveau - bundelen van krachten, Verruimen van de horizon Strategische kansen: Venlo Partners is een onafhankelijke organisatie die als initiator maar vooral als verbindende partij tussen de verschillende stakeholders in de stad functioneert.	Inbreng financiële middelen: opdrachtverlening € 255.000 reclamebelasting € 180.000 Totaal € 435.000	-	Eigen vermogen: eigen vermogen € 43.628	-	Vreemd vermogen: vreemd vermogen € 99.332	-	Financieel resultaat: financieel resultaat € 926 -
32	Theater de Maaspoort	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Zegenschap: (aantal stemmen voor de gemeente: ... - van totaal aantal:)		Inbreng financiële middelen: subsidie € 1.971.527	-	Eigen vermogen: Algemene reserve € 4.645.458	-	Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 1.789.058 Langlopende schulden € 1.576.671 Voorzieningen € 3.694.681 Totaal € 7.060.410	-	Financieel resultaat: exploitatieresultaat € -91.705 -

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
33	Verkoop Vennootschap BV	<p>Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering - Burgemeester: A. Scholten</p> <p>Zeggenschap: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering (aantal stemmen voor de gemeente: 6.656 - van totaal aantal: 2.000.000 - 0,3328%)</p>	Motieven voor samenwerking: Efficiënter werken	<p>Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 67 Kapitaalverstrekking € 105.000 Totaal € 105.067</p>	<p>Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 67 Kapitaalverstrekking € 105.000 Totaal € 105.067</p>	<p>Eigen vermogen: Eigen Vermogen € 150.934</p>	<p>Begroot Eigen vermogen: Eigen Vermogen € 137.500</p>	<p>Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 19.656</p>	<p>Begroot Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 7.500</p>	<p>Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € - 66.690</p> <p>Begroot Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € - 12.500</p>
34	Vordering op Enexis BV (VoE)	<p>Vertegenwoordiging in bestuursorganen: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering - Burgemeester: A. Scholten</p> <p>Zeggenschap: Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) of Algemene Vergadering (aantal stemmen voor de gemeente: 6.656 - van totaal aantal: 2.000.000 - 0,3328%)</p>	Motieven voor samenwerking: Efficiënter werken	<p>Inbreng financiële middelen: Deelneming door inbreng van kapitaal € 67 Lening € 1.165.000 Totaal € 1.165.067</p>	-	<p>Eigen vermogen: Eigen Vermogen € 9.172</p>	<p>Begroot Eigen vermogen: Eigen Vermogen € 0</p>	<p>Vreemd vermogen: Kortlopende schulden € 19.796 Langlopende schulden € 356.300.000 Totaal € 356.319.796</p>	<p>Begroot Vreemd vermogen: Langlopende schulden € 356.505.000</p>	<p>Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € - 14.825</p> <p>Begroot Financieel resultaat: Resultaat na belastingen € - 10.000</p>

Nr.	Naam samenwerkingspartner	Bestuurlijk belang	Openbaar belang	Financieel belang		Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Verwacht resultaat 2018
				31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	
35	Zorg- en Veiligheidshuis Limburg Noord (ZVH)	Vertegenwoordiging in bestuursorganen: stuurgroep - Burgemeester: A. Scholten - Wethouders: F.P.M. Schatorjé - Ambtelijk: M. Verhoef Zegenschap: Stuurgroep (aantal stemmen voor de gemeente: stemmen op consensus - van totaal aantal:)	Motieven voor samenwerking: Vergroten van het ambitieniveau - middelen: bundelen van krachten, Efficiënter werken, Organisatorische voordelen, Verruimen van de horizon, integrale aanpak van multicomplexe casuïstiek; toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De belangrijkste motieven zijn: Efficiënter werken, Zaken laten uitvoeren door een partner die dat beter of goedkoper kan	Inbreng financiële beschermd wonen € 1.014.673 gemeentelijke bijdrage incl nazorg ex-gedetineerden € 266.733 Totaal € 1.281.406	-	-	-	-	-	Financieel resultaat: Beschermd wonen € 1.014.673 Bijdragen gemeenten inclusief nazorg ex-gedetineerden € 531.251 Jeugd en veiligheid € 90.972 Middelen ministerie van Veiligheid & Justitie € 117.368 Totaal € 1.754.264 Begroot Financieel resultaat: Beschermd wonen € 1.038.226 Bijdragen gemeenten inclusief nazorg ex-gedetineerden € 578.813 Jeugd en veiligheid € 96.746 Middelen ministerie van Veiligheid & Justitie € 117.368 Totaal € 1.831.153

Bijlage X Toelichting risico's

Naam risico:	01. Grondexploitatie - Grondverkoop
Toelichting risico:	Als gevolg van externe factoren als ontwikkelingen in de (economische) marktsituatie kan de verkoop van gemeentelijke gronden en gebouwen stagneren dan wel aan prijsfluctuaties onderhevig zijn. (markt- en afzetrisico's). Ondanks de versterking van de (woning)vastgoedmarkt in Venlo in de afgelopen periode blijft deze achter bij de ontwikkeling in heel Nederland.
Kans	
Financiële impact	
Onderbouwing financiële impact	Bruto risico 19,50 mln. Kans van optreden: 10-75% Netto risico: 9,20 mln.
Risicostrategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Voor de verkopen te optimaliseren hebben we een website laten maken om ons vastgoed te presenteren. We hebben kavels laten opschonen, hier te koop borden op laten plaatsen. Er is een acquireur aangesteld om de verkoop optimaal te begeleiden.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 0

Naam risico:	02. Ondertunneling vierpaardjes
Toelichting risico:	Op basis van het plan van aanpak (college 19.12.2017) is het project in 2018 herijkt en is sprake van een geactualiseerde investeringsraming. De herijking is enerzijds uitgevoerd om eerdere aannames te concretiseren, risico's beter in beeld te brengen en te komen tot een geactualiseerde raming op basis van de huidige economische situatie, rekening houdend met de stijging van de bouwkosten, vastgoedprijzen en een realistische indexering. Anderzijds is de herijking uitgevoerd vanwege het feit dat het uitgangspunt bij de initiële bijdrage van de partners in het project (Rijk en provincie) is gebaseerd op het feit dat de gemeente Venlo volledig en alleen risicodragend is in het project. Het college heeft op 18.12.2018 kennis genomen van de resultaten van de herijking. De gemeenteraad is in januari 2019 in beslotenheid geïnformeerd evenals over de oplossingsrichtingen. De herijkte investeringsraming laat een verhoging van het investeringsbedrag zien van circa €10 milj. ten opzichte van de eerdere raming. Risico's zijn gelegen in marktwerking (bouwkosten, vastgoed, kostenstijging algemeen), bodemgesteldheid/vervuiling, grondwater en in de organisatiekosten.
Kans	50%
Financiële impact	€ 10.000.000,00
Onderbouwing financiële impact	Door de uitvoering van een herijking in 2018 is er nu concreet zicht op de totale opgave en de daarbij behorende risico's. Daar waar aan de voorkant ramingen grof worden opgesteld zijn we nu met de herijking meer de diepte in gegaan. De herijkingsrapportages is conform planning in q4 ter besluitvorming aangeboden. De eerder benoemde 10 miljoen laat zich in de herijking van het budget ook zien in de herijkte investeringsraming. ondanks het feit dat er nu gewerkt wordt aan een andere financieringssysteem in relatie tot de begrotingsopgave is het op dit moment nog van belang de risicoreservering te handhaven
Risicostrategie	Beheersen

Beheersmaatregelen: Het college, de raad en de directie zijn in december en januari meegenomen in de herijkte opgave. Nu wordt toegewerkt naar besluitvorming in overleg met de partners (Rijk en provincie), waarbij een nieuwe opzet van de financiering tot stand zal komen. Juist om de beheersbaarheid te optimaliseren. Na besluitvorming kan dit vertaald gaan worden naar de begroting en verantwoordingsdocumenten. Tevens is ervoor gekozen om ruimte te maken voor heldere beslismomenten in de projectfasering (verkenning, ontwerp, realisatie), zodat ten alle tijden ruimte bestaat voor nadere afweging.

Benodigde weerstandscapaciteit € 5.000.000

Naam risico: 03. Kazernekwartier uitvoeringsrisico's (excl. Grondexploitatie)

Toelichting risico: Naast de grondexploitatie kent het kazernekwartier een aantal andere businesscases te weten de uitvoering van C2C-maatregelen en de aanleg van de hoofdontsluiting. De overige businesscases kennen risico's samenhangende met verdragingskosten (prijsstijgingen), subsidietoekenning, complexiteit van de werkzaamheden (ongelijkvloerse kruising) en ontwikkeling van de energieprijzen (C2C-maatregelen).

Kans

Financiële impact

Onderbouwing financiële impact Bruto risico: 11,08 mln.
Kans van optreden: 25-50%
Netto risico: 4,11 mln.

Risicostrategie

Beheersen

Beheersmaatregelen:

Het subsidierisico kan beperkt worden door tijdige terugkoppeling en communicatie met de subsidieverstrekker. Door C2C maatregelen door initiatiefnemers te laten uitvoeren kan dit risico (deels) verlegd worden.

Benodigde weerstandscapaciteit € 0

Naam risico: 04. Verdeelmodellen gemeentefonds

Toelichting risico: Dit jaar en volgend jaar wil het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de verdeling van het gemeentefonds evalueren en herzien. Daarvoor vinden diverse onderzoeken plaats, die eind 2019 klaar moeten zijn. Het betreft o.a. om de integratie-uitkering Jeugdzorg, WMO, Participatie en Beschermd Wonen. De eerste maanden van 2020 worden gebruikt voor bestuurlijke beslissingen, waaronder voorlegging aan de Tweede Kamer. Ook de Raad voor het Openbaar Bestuur krijgt dan de gelegenheid te adviseren over de nieuwe voorstellen. De nieuwe verdeling wordt naar verwachting in de meicirculaire 2020 aangekondigd, zodat hij in 2021 kan ingaan. Ook de eventuele overgangsmaatregel maakt naar verwachting onderdeel uit van de meicirculaire 2020.

Eventueel benodigde wetsvoorstellen voor het nieuwe stelsel van uitkeringen zullen eerder dan begin 2020 worden voorgelegd aan de Tweede Kamer. Zulke wetsvoorstellen vereisen namelijk een uitgebreidere procedure dan de herziening van de verdeelmaatstaven nodig heeft.

Herziening van de verdeling kan zowel positief als negatief voor de gemeente Venlo uitpakken. Dit is sterk afhankelijk van de uitkomsten van de diverse onderzoeken. Op een enkel verdeelmodel zijn reeds op regionaal niveau indicatieve effecten beschikbaar. Deze pakken op regionaal niveau nadelig uit. Uitgaande van het voorzichtigheidsprincipe c.q. een behoudend scenario wordt rekening gehouden met een risico van € 4,5 miljoen over 2021 t/m 2023.

Kans

75%

Financiële impact	€ 4.500.000,00
Onderbouwing financiële impact	Indien het risico zich effectueert is tijd nodig om hierop bij te sturen. De berekening van de financiële impact gaat ervan uit dat hier 3 jaar voor nodig is en het nadeel 50% van de reguliere overgangsmaatregelen (compensatie) betreft, welke vanuit de weerstandscapaciteit opgevangen moet worden. Dit komt overeen met: Jaar 1: € 750.000; Jaar 2: € 1.500.000; Jaar 3: € 2.250.000. Het totale risico komt daarmee op € 4,5 miljoen.
Risicostrategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Actieve lobby om een voor Venlo zo gunstig mogelijk c.q. zo min mogelijk nadelig scenario te bewerkstelligen alsmede inbreng van onze expertise om te komen tot adequate verdeelmodellen. Aanvullend proberen we tijdig te anticiperen op ontwikkelingen die er spelen.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 3.375.000
Naam risico:	o5. Grondexploitatie - Bouw & woonrijp maken:
Toelichting risico:	De kosten van bouw- en woonrijp maken kunnen doorgaans goed worden geraamd. Echter de kosten van bijvoorbeeld archeologie, explosievenonderzoek en asbestverwijdering worden doorgaans pas duidelijk als gestart wordt met de werkzaamheden. Daarnaast kan de marktsituatie leiden tot plotselinge fluctuaties in het prijsniveau van de investeringen. Op dit moment wordt rekening gehouden met een prijsstijging van 5% in 2019, 3% in 2020 en gemiddeld 2% in de daarop volgende jaren. Voortzetting van de huidige druk op de bouwmarkt kan leiden tot hogere en langdurigere prijsstijgingen.
Kans	
Financiële impact	
Onderbouwing financiële impact	Bruto risico: 6,70 mln. Kans van optreden: 25-75% Netto risico: 2,43 mln.
Risicostrategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Veelvuldig afstemmen met afdeling openbare werken over ramingen.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 0
Naam risico:	o6. Grondexploitatie - Bijdragen van andere overheden:
Toelichting risico:	Aan subsidiebeschikkingen voor bepaalde werkzaamheden zijn voorwaarden verbonden. De realisatie van de werkzaamheden kan in tijd en geld afwijken van deze voorwaarden waardoor het risico op intrekking van (een gedeelte van) de subsidie kan optreden.
Kans	
Financiële impact	
Onderbouwing financiële impact	Bruto risico: 6,80 mln. Kans van optreden: 25-50% Netto risico: 1,75 mln.
Risicostrategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Beheersmaatregelen: Goede dossieropbouw en archivering is van groot belang en kan risico's beperken voor de uiteindelijke verantwoording aan de verstreckende instantie.

Benodigde weerstandscapaciteit € 0**Naam risico:** 07. Grondexploitatie - Plankosten:**Toelichting risico:** De plankostenbudgetten van grondexploitaties kunnen onder druk komen te staan als gevolg van langdurige planvoorbereiding en/of -uitvoering. Dit kan het gevolg zijn van bezwaren tegen plannen of de marktsituatie die vraagt om een regelmatige bijstelling van de plannen. Ook de vertraging in de uitvoering van plannen als gevolg van de wijzigingen in de marktsituatie verhogen de kosten van planbegeleiding.**Kans****Financiële impact****Onderbouwing financiële impact** Bruto risico/kans: 4,22 mln.
Kans van optreden: 10-75%
Netto risico/kans: 1,72 mln.**Risicostrategie**

Beheersen

Beheersmaatregelen:

Veelvuldig met omgeving en marktpartijen afstemmen om zo het planontwikkelingsproces te versnellen en te verbeteren. Zie ook beheersmaatregel grondverkoop gericht op beheersing stagnatie in uitvoering)

Benodigde weerstandscapaciteit € 0**Naam risico:** 08. Onderuitputting Rijksuitgaven**Toelichting risico:** De verwachting is dat vanwege een onderuitputting van de Rijksuitgaven in 2018 (€ 100 miljoen) het accres 2018 vanuit het gemeentefonds neerwaarts bijgesteld gaat worden bij Meicirculaire 2019. Vanwege nieuwe stellige uitspraken van de commissie BBV kunnen we dit niet verwerken in de Jaarrekening 2018.**Kans**

100%

Financiële impact

€ 900.000,00

Onderbouwing financiële impact

De financiële impact van het benoemde risico is tot stand gekomen vanuit ons ondersteunende softwareprogramma Pauw waarin de uitkeringen vanuit het gemeentefonds worden berekend en geanalyseerd. Op basis van deze informatie wordt de financiële impact ingeschat op € 900.000.

Risicostrategie

Accepteren

Beheersmaatregelen:

Het risico is geïdentificeerd maar vanwege nieuwe stellige uitspraken van de commissie BBV is het niet mogelijk hiervoor een voorziening te treffen.

Benodigde weerstandscapaciteit € 900.000

Naam risico:	09 Maatregelen Sociaal Domein
Toelichting risico:	<p>Eind 2017 is gestart met beheersmaatregelen om te komen tot financieel evenwicht met passende zorg en ondersteuning in het Sociaal Domein. In 2018 zijn de eerste resultaten zichtbaar geworden doordat het tekort binnen het budgettair kader is teruggebracht met ongeveer 12 miljoen euro.</p> <p>Voor 2019 zullen veel van deze maatregelen doorwerken en naar verwachting een hoger effect laten zien. In 2019 dient het tekort binnen het budgettair kader nogmaals met 10 miljoen euro teruggebracht te worden. De ingezette maatregelen (methodiek van prestatie denken, stringenter toegang, afschalen naar de sociale basis en zero-based-budgetting) geven vertrouwen dat dit kan worden behaald.</p> <p>Om het tekort te kunnen terugdringen is het echter noodzakelijk dat de randvoorwaarden intern voldoende worden ingevuld. Goede bemensing, monitoring en sturing zijn hierbij essentieel.</p> <p>Er blijven echter risico's bestaan op exogene factoren zoals de ontwikkeling van het zorgvolume. Ook de AMvB om reëel tarieven te hanteren zorgt voor een opwaartse druk van de kosten. Speciaal te noemen is hierbij Huishoudelijke Hulp waar de tarieven de komende jaren naar verwachting met ongeveer 10% per jaar gaan stijgen.</p> <p>Ook de invoering van het abonnementstarief per 2019 voor de Wmo kan zorgen voor een aanzuigende werking en daardoor voor een groei van het zorgvolume. Een terugkerend risico is het risico op facturen uit eerdere jaren waarvan de verplichting voor de gemeente nog niet inzichtelijk was ten tijde van de bijbehorende jaarrekening. Dit risico is door beheersmaatregelen elk jaar kleiner geworden. Wettelijk gezien dient de gemeente echter nog steeds nagekomen facturen uit de afgelopen 5 jaren te voldoen.</p>
Kans	50%
Financiële impact	€ 1.800.000
Onderbouwing financiële impact	Het risico op volumegroei voor Wmo en Jeugd wordt geschat op ongeveer 1 miljoen euro. Extra kosten op basis van reële tarieven worden geschat op ongeveer 0.5 miljoen euro. Daarnaast wordt rekening gehouden met een risico op nagekomen facturen uit eerdere jaren van 300k waarvan de verplichtingen bij de totstandkoming van de jaarrekening 2018 nog niet bekend zijn.
Risicostrategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Een goede monitoring zodat tijdig bijgestuurd kan worden. Heldere afspraken over de randvoorwaarden die nodig zijn om de effecten te kunnen bereiken en een tijdige signalering als de randvoorwaarden niet volledig ingevuld kunnen worden. Voldoende competente medewerkers om uitvoering te kunnen geven aan de maatregelen.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 900.000

Naam risico:	10. Juridische risico's
Toelichting risico:	<p>Toewijzing van de vordering van National Union Fire Insurance Company of Pittsburgh PA respectievelijk Sojitz (eisers) jegens de gemeente Venlo respectievelijk de veiligheidsregio Limburg Noord met betrekking tot aansprakelijkstelling inzake het optreden van de brandweer gedurende de brand van januari 2008 bij het bedrijf Geodis Vitesse (bedrijfshal afgebrand). Eisers stellen als huurders van de hal schade te hebben geleden (vordering €1,4 miljoen). De rechtbank Limburg heeft op 15 april 2015 in eerste aanleg vonnis gewezen, inhoudende dat de gemeente noch de veiligheidsregio onrechtmatig hebben gehandeld en heeft alle vorderingen van eisers derhalve afgewezen. National Union Fire Insurance Company of Pittsburgh PA respectievelijk Sojitz heeft hoger beroep ingesteld tegen het vonnis bij het gerechtshof 's Hertogenbosch. Ter rolzitting van het hof Den Bosch van januari 2016 heeft de wederpartij om uitstel gevraagd. Het hof is echter overgegaan tot ambtshalve</p>

royement van de zaak. Dit betekent niet dat de kwestie is afgedaan. Indien gewenst kan elk der partijen de zaak weer op de rol laten aanbrengen. De zaak staat bij wijze van spreken in de wacht. In onderhavig geval bestaat het risico dat andere potentiële eisers in geval van toewijzing van de genoemde vordering claims zullen indienen.

Kans	50%
Financiële impact	€ 1.400.000,00
Onderbouwing financiële impact	Zie bovenstaand: de vordering van eisers als huurders van de hal betreft €1,4 miljoen.
Risicostategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Zoals aangegeven gaat het om een gerechtelijke procedure over een aansprakelijkstelling. De gemeente voert met ondersteuning van een externe advocaat van Nysingh (zeer gerenommeerd advocatenkantoor), welke door de verzekeraar van de gemeente is ingeschakeld, en wordt betaald, hiertegen verweer. Daarnaast is de gemeente hiervoor verzekerd, maar dit is gemaximeerd. Voor het overige bestaan er geen concrete activiteiten die de oorzaak of het gevolg van het risico kunnen vermijden of verkleinen.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 700.000

Naam risico:	11. Grondexploitatie - Tijdelijk beheer:
---------------------	--

Toelichting risico:	Het tijdelijk beheren van gronden en panden binnen de grondexploitatie leidt tot kosten van beheer en onderhoud. Indien de verkoop van deze gronden en panden stagneert (zie ook risico grondverkoop) zal de periode van tijdelijk beheer ook langer doorlopen waardoor het risico bestaat op extra kosten binnen de grondexploitatie.
----------------------------	--

Kans	
Financiële impact	
Onderbouwing financiële impact	Bruto risico: 1,60 mln. Kans van optreden: 25-75% Netto risico: 0,68 mln.
Risicostategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Het beheer tijdig uit te voeren waardoor kosten beperkt kunnen worden.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 0

Naam risico:	12. Toekomstig gewijzigd handhavingssbeleid
---------------------	---

Toelichting risico:	Wijziging van handhavingssbeleid. Meer inzet op wijkgericht werken (breder takenpakket). Gevolg minder inzet BOA's met risico van verminderde opbrengst parkeren/naheffingsaanslag en het dalen van de betalingsbereidheid.
----------------------------	---

Kans	75%
Financiële impact	€ 850.000
Onderbouwing financiële impact	Door minder tot geen inzet van BOA's op parkeren/naheffingsaanslag zal hier dan ook niet de geprognostiseerde inkomsten van ca 450,000 worden gerealiseerd en door het dalen van de betalingsbereidheid met na schatting 20% zal hier ook een daling van inkomsten van 400,000 ontstaan.
Risicostategie	Vermijden
Beheersmaatregelen:	Door uitbreiding van het aantal BOA's kan risico worden voorkomen.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 637.500

Naam risico:	13. Lagere inkomsten registratie niet ingezetenen
Toelichting risico:	<p>Het risico op lagere inkomsten realiseren dan begroot op de registratie van niet-ingezetenen (overdrachten rijk).</p> <p>De afgelopen jaren realiseerde Venlo hogere inkomsten mi dan begroot. De meeropbrengst is structureel opgenomen in de begroting en het meerjarenperspectief.</p> <p>marktwerking: de klant kan bij meerdere gemeenten terecht. Door langere wachttijden (aanzienlijk) lagere inkomsten. Meer concurrentie tussen RNI gemeenten indien de ontwikkeling van de werkgelegenheid afneemt. Het risico bedraagt maximaal 75 procent.</p>
Kans	75%
Financiële impact	€ 700.000
Onderbouwing financiële impact	<p>Niet-ingezetenen kunnen sinds 2013 een BurgerServiceNummer verkrijgen bij de gemeente Venlo. 19 gemeenten zijn voor deze taak aangewezen, waardoor marktwerking ontstaat. Belangrijkste factor om het BSN in Venlo te halen is een korte wachttijd. Dit hangt samen met personele capaciteit, inrichting van de dienstverlening en de openingstijden. Indien de bezoekers vanwege een lange wachttijd besluiten om in een andere gemeente de registratie te doen, zullen de inkomsten dalen. De gemeente is afhankelijk van het aanbod. Afgelopen jaren heeft laten zien dat de niet-ingezetenen Venlo goed weten te vinden. Dankzij een aantrekkende economie is er veel vraag naar personeel. Het risico bestaat daaruit dat de vraag op een bepaald moment afneemt. Met een lagere vergoeding als gevolg.</p>
Risicostrategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	<p>Er zorg voor dragen dat de afspraak-/ wachttijd op een concurrerend niveau blijft. Als openingstijden of personele inzet (worden) wordt beperkt, heeft dit consequenties voor de inkomsten.</p> <p>Tijdens piekperiode tijdelijk inhuren om wachttijden op een acceptabel niveau te houden.</p>
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 525.000
Naam risico:	14. Uitbreiding Barge terminal
Toelichting risico:	<p>Kostenstijging/aanbesteding: hogere kosten van bouwrijp maken</p> <p>Projectvertraging : langere looptijd van het project met hogere inflatie en rente.</p> <p>Private partijen (faillissement): erfpachtcanon en royalty's worden niet langer ontvangen, waardoor kapitaallasten niet meer gedekt zijn.</p> <p>Royalty's: deze zijn gebaseerd op een betaling per TEU. Indien de marktontwikkeling minder hoog is dan geprognostiseerd, leidt dit tot minder inkomsten.</p> <p>Verwerving vastgoed: minnelijke verwerving slaagt niet, waardoor onteigening noodzakelijk wordt. Dit kost meer geld en tijd.</p> <p>Beëindiging erfpacht overeenkomst: beëindiging van de erfpachtovereenkomst na 10de jaar betekent dat de erfpachtcanon en royalty's niet langer worden ontvangen.</p> <p>Planschade: gemeente Venlo heeft afgezien van doorleggen van kostenverhaal in geval van positief beoordeelde planschade. Kans hierop wordt als gering ingeschat.</p>
Kans	25%
Financiële impact	€ 2.100.000

Onderbouwing financiële impact Kostenstijging/aanbesteding €500.000
 Projectvertraging : zie boven, inkomsten én uitgaven schuiven naar achteren. € 250.000
 Private partijen (faillissement): € 300.000 gebaseerd op 2 jaar erfpacht verlies
 Royalty's € 200.000 (2 jaar geen royalty's)
 Verwerving vastgoed € 500.000
 Beëindiging erfpacht overeenkomst € 300.000
 Planschade € 50.000
 Geen risico op lagere volumegroei containeroverslag boven de 85.000 TEU
 In totaal € 2,1 miljoen.

Risicostrategie

Beheersen

Beheersmaatregelen:

Kostenstijging: zoveel mogelijk ingecalculeerd, conform parameters nota Grondbedrijf
 Erfpacht overeenkomst mag eerste 10 jaar niet opgezegd worden.
 Projectvertraging: inkomsten, maar ook uitgaven schuiven naar achteren.

Benodigde weerstandscapaciteit

€ 525.000

Naam risico: 15. BUIG

Toelichting risico:

Mede door de interventies uit het Aanvalsplan Venlo Werkt, is het gelukt om in 2018 het bijstandsvolume te laten dalen. Daarnaast is in 2018 het definitieve budget voor de BUIG hoger uitgevallen dan in het begin van het jaar de verwachting was. Hierdoor is het gelukt om in 2018 een overschot te realiseren op de BUIG middelen.

Voor 2019 is bij de begroting 2019 rekening gehouden voor de BUIG met de inkomsten uit voorlopige budget voor 2018 met daarbij een verdere uitstroom van gook. Het voorlopige budget voor de BUIG voor 2019 is echter lager uitgevallen dan begroot en wel met 2.7 miljoen euro. De realisatie voor 2018 is echter ook aanzienlijk lager uitgevallen dan was begroot waardoor het voorlopige budget van 2019 in de buurt komt van de realisatie van 2018. In de begroting van 2019 resteert een verdere uitstroom van gook op de BUIG middelen. Door het lagere voorlopige budget voor de BUIG in 2019 komt deze verdere uitstroom onder druk te staan.

Door in 2019 door te gaan met de eerder ingezette koers is de verwachting dat ook in 2019 een aanmerkelijke uitstroom uit de bijstand gerealiseerd kan worden.

Door bovendien extra maatregelen te nemen aan de hand van het Aanvalsplan Venlo Werkt, gaan we ervan uit binnen het voorlopige budget voor de BUIG voor 2019 te kunnen blijven en de uitstroom voor 2019 zoveel mogelijk te kunnen realiseren. Hierbij zijn we echter ook afhankelijk van hoe de macro-economische omstandigheden zich in 2019 verder gaan ontwikkelen.

Kans

50%

Financiële impact

€ 900.000

Onderbouwing financiële impact

Door het lager uitgevallen voorlopige budget voor de BUIG voor 2019 dan eerder begroot komt de uitstroom van gook onder druk.

Risicostrategie

Beheersen

Beheersmaatregelen:

We beheersen het risico door in te blijven zetten op het Aanvalsplan Venlo Werkt, optimaal samen te werken met het WerkgeversServicePunt en alle kansen te benutten. Naast de aandacht voor begeleiding richting arbeidsmarkt zorgen we er voor dat alleen diegenen een uitkering krijgen die er ook daadwerkelijk recht op hebben. We doen dit door streng te zijn aan de poort. Tijdens de looptijd van de uitkering handhaven we de opgelegde verplichtingen.

Benodigde weerstandscapaciteit

€ 450.000

Naam risico: 16. Overschrijding bouwbudget verbouwing Postkantoor/MvBvD

Toelichting risico: Er bestaat een reële kans dat het bouwbudget ten behoeve van de verbouwing van het Postkantoor aan de Keulsepoort niet afdoende zal zijn. Het tekort is een direct gevolg van aanhoudende prijsstijgingen in de bouw. De prijsstijgingen ontstaan door de sterke economische groei in Nederland, er wordt veel geïnvesteerd, de vraag is momenteel groter dan het aanbod. Sinds 2016 stijgt de productie in de bouw en de verwachting is dat zich dit nog enkele jaren doorzet (bron bouwkosten index en bouwkostenkompas). Dit heeft zowel gevolgen voor de prijs van bouwmaterialen en lonen, maar ook het gedrag van de aannemerij wordt hierdoor beïnvloed. De aannemers bevinden zich in een luxe positie, zij mijden risicovolle projecten, met als gevolg weinig inschrijvingen bij een aanbesteding en dus minder concurrentie. Als men toch al inschrijft op een risicovol project (wat niet nodig is, omdat men in principe al voldoende opdrachten heeft), zullen de opslagen voor winst&risico onevenredig hoog zijn. Men (bron Cobouw) houdt momenteel rekening met een gemiddelde prijsstijging van 7,5% voor 2018 (t.o.v. 2017). De indexering geldt voor de bouwsector als geheel (woningbouw, utiliteitsbouw en civiele werken). De cijfers zijn een schatting gebaseerd op marktontwikkelingen van de afgelopen jaren (het CBS levert bijvoorbeeld alleen maar historische cijfers), maar ook op economische voorspellingen. Voorspellingen kennen een zekere mate van onzekerheid, recente ontwikkelingen bij grotere utiliteitsprojecten op zowel landelijk als ook op lokaal niveau bevestigen echter het beeld van aanhoudende prijsstijgingen. Budgetoverschrijdingen tussen 10% en 30% zijn geen uitzondering. Er zijn ook enkele gevallen bekend, waarbij het budget met 60% overschreden wordt als een gevolg van prijsstijgingen en een mislukte aanbesteding met (te) weinig inschrijvers.

Kans 50%

Financiële impact € 800.000

Onderbouwing financiële impact Het huidige bouwbudget is gebaseerd op een elementenraming uit 2015 (met prijspeil 2015), welke vervolgens in 2017 geïndexeerd is met ca. 11%. Deze indexering is opgevangen binnen de financiële kaders van de opdracht. Het Postkantoor heeft enkele kenmerken, die het voor een aannemer complexer en daarom risicovoller maken dan een gemiddeld utiliteitsproject. Het Postkantoor is een rijksmonument, dit verlangt meer expertise van de aannemer en de locatie in de binnenstad bemoeilijkt de logistiek. In de huidige markt zal men deze risico's onevenredig willen afprijzen. Rekening houdend met deze factoren en de reeds bekende en nog te verwachten kostenstijgingen in de bouw zal het bouwbudget met nog eens 20% geïndexeerd moeten worden. Deze indexering zal tot een overschrijding van het bouwbudget leiden van € 800.000,-

Risicostrategie Accepteren

Beheersmaatregelen:	Prijsstijgingen a.g.v. een gespannen marktsituatie zijn onvermijdelijk. Een mislukte aanbesteding, of een overspannen bouwproces kunnen echter voorkomen worden door het inkoop-, ontwerp- en bouwproces af te stemmen op de huidige wensen van de markt. Gunnen op laagste prijs is in de huidige markt van vraag en aanbod vrijwel kansloos, prijsvechters horen tot het verleden. De aannemers welke traditioneel pas bij de start van de uitvoering betrokken worden hebben momenteel geen behoefte aan een prijsaanvraag op basis van een uitgewerkt plan. De rekentijd bij dat soort aanbestedingen is erg kort, evenals de voorbereidingstijd na gunning. Door het tekort aan personeel en de volle orderportefeuille kan men aan dit soort voorwaarden (korte voorbereidingstijd, snel bouwen) sowieso niet voldoen, met als gevolg, dat men niet inschrijft. De aanbestedingsstrategie voor de uitvoeringsoverdracht van het Postkantoor kent daarom een sterke voorkeur voor een bouwteamovereenkomst, waarbij de aannemer deelneemt aan het ontwerpproces en ook voor een deel van dat ontwerp verantwoordelijk is. Dat zorgt voor meer betrokkenheid en ook meer tijd voor de werkvoorbereiding van de uitvoering. Het ontwerp zal volledig in 3d gemodelleerd worden (zgn. BIM methode). Ook de leveranciers zijn bij dit proces betrokken. Dit verlaagt het risico op bouwfouten en verkort de bouwtijd. Voor aannemers twee belangrijke factoren, die het project aantrekkelijk maken.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 400.000
Naam risico:	17. Software Sociaal domein
Toelichting risico:	Binnen het Sociaal Domein wordt GWS gebruikt om gegevens van klanten uit de participatiewet vast te leggen. Sinds 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Deze verordening bepaalt dat, wanneer wij als gemeente (een deel van) de gegevensverwerking hebben uitbesteed aan / delen met een externe partij, er een verwerkersovereenkomsten moet worden opgesteld. In dit geval betekent dit dat er een verwerkersovereenkomst moet worden opgesteld met de leverancier van GWS (Centric). De afgelopen periode zijn diverse gesprekken met Centric gevoerd om te komen tot een verwerkersovereenkomst. Tot op heden heeft dit helaas niet geleid tot het gewenste resultaat. Mochten deze gesprekken uiteindelijk niet resulteren in een dergelijke overeenkomst, dan kunnen we de samenwerking met Centric niet voortzetten en zullen we een nieuw, vergelijkbaar pakket moeten aanbesteden. De kosten van een dergelijk pakket bedragen ongeveer € 800.000.
Kans	50%
Financiële impact	€ 800.000
Onderbouwing financiële impact	De financiële impact bedragen de kosten voor de aanschaf van een nieuw, vergelijkbaar pakket. De kosten voor de ambtelijke capaciteit die met een dergelijke aanbesteding is gemoeid, is hierin niet meegenomen.
Risicostrategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Er wordt flink ingezet om er samen met de leverancier (Centric) uit te komen.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 400.000

Naam risico:	18. Zwembad
Toelichting risico:	<p>In oktober 2012 stelde de gemeenteraad het toekomstscenario van zwembad De Wisselslag vast. De gemeenteraad besloot nieuwbouw te realiseren, de exploitatie te privatiseren en niet meer te investeren in levensduur verlengend onderhoud van het bestaande bad.</p> <p>In 2018 is het bestaande zwembad nog steeds in gebruik en is er (nog) geen zicht op nieuwbouw van een zwembad.</p> <p>Arbo-risico: Onlangs is een risico-inventarisatie en evaluatie uitgevoerd door de Arbo-unie. Geconstateerd werd dat er diverse Arbo-risico's zijn, zoals de opslag en de installatie rond het gebruik van chemicaliën. De oplossingen/beheersmaatregelen om deze risico's weg te nemen zijn in onderzoek.</p> <p>Bedrijfsvoeringsrisico: Het correctief onderhoud van het zwembad wordt steeds groter door het bereiken van het einde van de technische levensduur van de installaties in het zwembad. Dit heeft meerdere gevolgen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De continuïteit van de bedrijfsvoering komt steeds verder onder druk te staan. 2. Onevenredige stijging van de onderhoudskosten.
Kans	75%
Financiële impact	€ 350.000
Onderbouwing financiële impact	Het bedrijfsrisico is gebaseerd op een inkomstenderving van een half jaar (€ 250.000), bij een bedrijfsstop en op een stijging van de onderhoudskosten (€ 100.000).
Risicostратегіе	Accepteren
Beheersmaatregelen:	Investeren in het gebouw en installaties. Investeren in Arbo technische zaken zoals transport en opslag chemicaliën.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 262.500
Naam risico:	19. MGR
Toelichting risico:	Met de afwijkende inkoopmethodiek waar Venlo voor gekozen heeft, is de vigerende kostenverdeelsleutel ter discussie komen te staan. De huidige afname van diensten door de verschillende gemeenten wordt niet meer weerspiegelt door de kostenverdeelsleutel. Hiermee ontstaat een financieel risico waarbij de gemeente Venlo haar deel bijdraagt aan de collectieve inkoopmethodiek (onder het raamcontract). En tevens wordt gefactureerd voor diensten die door MGR geleverd worden inzake de inkoop middels de methodiek prestatie gericht inkopen (de bypass). Daarnaast wordt gefactureerd voor al het meerwerk.
Kans	75%
Financiële impact	€ 300.000
Onderbouwing financiële impact	Kosten die gemaakt worden voor de specifieke Venlose inkoopmethodiek, gebaseerd op de jaarrekening 2017.
Risicostратегіе	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Het bestuur is verzocht te komen tot een nieuwe kostenverdeelsleutel
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 225.000

Naam risico:	20. Meldplicht datalekken
Toelichting risico:	<p>Sinds 1 januari 2016 geldt de meldplicht datalekken. Deze meldplicht houdt in dat organisaties (zowel bedrijven als overheden) direct een melding moeten doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens zodra zij een ernstig datalek hebben. En soms moeten zij het datalek ook melden aan de betrokkenen (de mensen van wie de persoonsgegevens zijn gelekt).</p> <p>Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van persoonsgegevens bij een organisatie zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt dus niet alleen het vrijkomen (lekken) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens.</p> <p>We spreken van een datalek als er een inbreuk is op de beveiliging van persoonsgegevens. Bij een datalek zijn de persoonsgegevens blootgesteld aan verlies of onrechtmatige verwerking – dus aan datgene waartegen de beveiligingsmaatregelen bescherming moeten bieden. In 2018 hebben zich enkele voorvallen voorgedaan, zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens en in een aantal gevallen aan betrokkenen, maar deze hebben niet tot een boete geleid.</p> <p>Een datalek kan voor de gemeente leiden tot ernstige reputatieschade, herstelkosten, en claims. Voorts is het afwikkelen van een datalek een forse belasting (tijdsintensief) op de organisatie die in de vele honderden uren kan liggen. Bij overtreding van de meldplicht datalekken) kan de Autoriteit Persoonsgegevens de gemeente tevens een bestuurlijke boete opleggen tussen € 150.000 en € 600.000. Deze boetes kunnen per overtreding opgelegd worden en cumulatief dus nog veel hoger zijn. Onder de AVG (die op 25 mei 2018 van kracht is gegaan) worden de boetebedragen aanzienlijk verhoogd, namelijk tot een maximumboete van 10 miljoen Euro.</p>
Kans	75%
Financiële impact	€ 200.000
Onderbouwing financiële impact	Het gevolg van nalatige informatieveiligheid kan een datalek zijn. Een datalek heeft tot nu toe binnen de gemeente Venlo niet geleid tot financiële impact. De financiële risico's zijn echter dermate hoog (zeker met de AVG) dat deze ervaringscijfers niet leiden tot geen financieel risico. Het bedrag van 200.000 euro is een inschatting welke reëel kan plaatsvinden.
Risicostategie	Vermijden
Beheersmaatregelen:	<p>In 2017 is de interne procedure meldplicht datalekken geïmplementeerd waardoor het eenvoudiger is om een datalek tijdig (binnen 72 uur na ontdekking) te melden. De kans op overtreding van de meldplicht is hiermee verkleind. De kans op datalekken kan verkleind worden door middel van de in het kader van informatieveiligheid en privacy te implementeren maatregelen alsmede door opleiding en bewustmaking van medewerkers.</p> <p>Daarnaast is in 2018 een cyberverzekering afgesloten waarmee gemeente Venlo verzekerd is voor privacy aansprakelijkheid, aansprakelijkheid voor netwerkbeveiliging; media-aansprakelijkheid digitale afpersing; herstelkosten wegens verlies van datagegevens; schade door bedrijfsonderbreking; telefoonfraude; cyber incident kosten etc.. Deze verzekering wordt in 2019 gecontinueerd. Dit betekent echter niet dat we ten alle tijden verzekerd zijn. Als er sprake is van opzet of ernstige nalatigheid/roekeloosheid is de daaruit voortvloeiende schade/ boete niet verzekerd. Om geschillen over toepasselijkheid van deze bepaling te voorkomen is het van belang duidelijk in procedures vast te leggen hoe bescherming van persoonsgegevens en informatiebeveiliging op processen toegepast wordt zodat medewerkers weten hoe te handelen en aangetoond kan worden dat wij hier aandacht aan besteden.</p>
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 150.000

Naam risico:

21. Privacy

Toelichting risico:

Binnen de gemeente Venlo wordt veel gewerkt met persoonsgegevens van burgers, medewerkers en (keten)partners. Persoonsgegevens worden voornamelijk verzameld voor het goed uitvoeren van gemeentelijke wettelijke taken. Alle betrokkenen moeten er op kunnen vertrouwen dat de gemeente zorgvuldig en veilig met deze persoonsgegevens omgaat. Nieuwe technologische ontwikkelingen, innovatieve voorzieningen, globalisering en een meer digitale overheid stellen steeds hogere eisen aan de bescherming van gegevens en privacy. Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. Op grond van de AVG zijn organisaties verplicht om hun bedrijfsvoering dusdanig in te richten dat zij kunnen aantonen dat zij voldoen aan privacywet- en regelgeving en hebben burgers meer controle over hun eigen data dan voorheen. Overtreding van privacywetgeving brengt aanzienlijke risico's met zich mee. Indien er sprake is van een privacy incident (bijvoorbeeld een datalek of het niet waarborgen van rechten van betrokkenen) kunnen burgers schadeclaims indienen en hun vertrouwen in het bestuur verliezen, kan er sprake zijn van een forse politieke impact en kan de Autoriteit Persoonsgegevens (de Nederlandse toezichthouder) een last onder dwangsom, een bindende aanwijzing of een bestuurlijke boete opleggen. Niet alleen het bestuursorgaan dat privacywetgeving overtreedt kan een bestuurlijke boete krijgen maar tevens de individuele bestuurder. De maximale boete die de Autoriteit Persoonsgegevens op kan leggen bedraagt 20 miljoen euro. De hoogte van een op te leggen boete is afhankelijk van de ernst van een overtreding en de omstandigheden van het geval.

Kans

75%

Financiële impact

€ 200.000

Onderbouwing financiële impact

Het risico dat privacywetgeving overtreden wordt is groot. Het financiële risico dat hieraan verbonden is zal erg verschillen per overtreding. Als er bijvoorbeeld één brief met persoonsgegevens naar een verkeerd adres verzonden is heeft dat veel minder potentiële financiële impact dan wanneer de Autoriteit Persoonsgegevens een boete op zou leggen omdat de gemeente geen verwerkingsregister heeft. De financiële gevolgen van reputatieschade en/of politieke impact zijn nauwelijks te kwantificeren. Een aantal risico's is sinds de afsluiting van een cyberrisicoverzekering afgedekt waardoor het restrisico minimaal is. Gezien bovengenoemde variabelen kan de financiële impact van het risico slechts gezien worden als aanname. De daadwerkelijke financiële impact en daarmee de benodigde weerstandscapaciteit kan aanzienlijk afwijken.

Risicostrategie

Beheersen

Beheersmaatregelen:

Aanstelling Functionaris Gegevensbescherming (wettelijke verplichting) t.b.v. intern toezicht en advisering (status: gereed). Anstelling privacy officer t.b.v. uitvoering en implementatie gestelde kaders en advisering aan proceseigenaren (status: gereed). Inventarisatie risico's in het kader van het verwerkingsregister (wettelijke verplichting) (status: onderhanden werk). Analyse risico's d.m.v. dataclassificatie (zie het risico "informatieveiligheid") en PIA's (status: onderhanden werk). Maatregelen: aangaan van verwerkersovereenkomsten en convenanten met externe partijen (status: onderhanden werk), technische en organisatorische maatregelen (zie het risico "informatieveiligheid"), bewustwording en training (status: onderhanden werk), privacy beleid (status: onderhanden werk), beleggen verantwoordelijkheden, waaronder benoeming portefeuillehouder (status: afhankelijk van besluitvorming over privacy beleid), inrichting privacy services (status: onderhanden werk).

Benodigde weerstandscapaciteit

€ 150.000

Naam risico:	22. Grensgemeenten
Toelichting risico:	Lagere leges-inkomsten reisdocumenten grensgemeenten. Nederlanders die niet in Nederland wonen (niet-ingezetenen) kunnen in 12 gemeenten, inclusief Venlo terecht (inclusief Schiphol-balie Haarlemmermeer) voor het aanvragen van reisdocumenten. Klanten bepalen zelf naar welke gemeente zij gaan. De gemeente is afhankelijk van het aanbod. Bij oplopende wachttijden in Venlo zullen klanten sneller overstappen naar collega grensgemeenten. Met als gevolg lagere legesinkomsten dan begroot.
Kans	75%
Financiële impact	€ 170.000
Onderbouwing financiële impact	In 2020 bedraagt het financiële risico (2019 overgangsjaar) (e) 170.000 (gemeenteleges). Dit is berekend op basis van 10.000 reisdocumenten van niet-inwoners vóór de reisdocumentendip (persoonsdocument voor volwassenen 10 i.p.v. 5 jaar geldig). Op basis van het rekenmodel reisdocumentendip BZK en de verhouding van paspoorten en ID-kaarten, leidt dit in 2020 tot 2.540 reisdocumenten niet inwoners vermenigvuldigd met het gemiddeld tarief gemeenteleges € 66,00.
Risicostategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Als enige grensgemeente in Nederland reikt Venlo reisdocumenten op verzoek aan huis uit, in een deel van Duitsland: aantrekkelijk voor klanten. Wachtijd niet laten oplopen. Als openingstijden of personele inzet worden (wordt) beperkt, heeft dit consequenties voor de inkomsten. Zorgen voor voldoende personele capaciteit tijdens de topmaanden in de zomer. Opdat het netto risico wordt beperkt.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 127.500

Naam risico:	23. BV Campus Vastgoed
Toelichting risico:	De BV Campus Vastgoed is na de vervlechting (begin 2017) van de diverse entiteiten binnen het Greenport gebied, gestart met een kale vastgoed- en grondexploitatie. De uitwerking van de Campus visie was hierin nadrukkelijk niet verwerkt. Voor 2018 wordt een nadelig jaarresultaat geprognoseerd van € 2,1 miljoen, begroot was € 2,4 miljoen negatief. Gelet op dit negatief resultaat wordt naar verwachting geen dividend aan de aandeelhouders uitgekeerd. Wel kan een deel van de bij de jaarrekening 2017 gevormde voorziening vrijvallen in de jaarrekening 2018. De vastgoed- en grondexploitatie van de BV Campus Vastgoed heeft risico's in zich voor wat betreft de te behalen resultaten. Eind februari 2019 zal de gemeente Venlo als aandeelhouder van de BV Ontwikkelbedrijf Greenport en BV Campus Greenport een participatie BV oprichten waarin de positieve resultaten van de BV Ontwikkelbedrijf kunnen worden geconsolideerd met de negatieve resultaten van de BV Campus. Resterend risico: de te behalen winsten bij de BV Ontwikkelbedrijf zijn niet groot genoeg om de verliezen bij de BV Campus op te vangen. Het risico hierop wordt - gelet op de geprognoseerde positieve resultaten van de BV Campus vanaf 2022 - gering geacht. Tevens is in de raadsvergadering van februari 2019 besloten tot een agiostorting van maximaal € 1,2 miljoen ter afdekking van de te verwachten exploitatieverliezen over 2019 t/m 2022.
Kans	10%
Financiële impact	€ 1.164.000

Onderbouwing financiële impact In de meerjarenraming 2019-2028 en de begroting 2019 van Campus Greenport Venlo is een risico-paragraaf opgenomen. Er zijn een aantal risico's omschreven zowel op de grondexploitatie als de vastgoed- en dienstenexploitatie: uitgifteprijs, looptijd, erfpacht, civiele techniek en exploitatie vastgoed. Tezamen met de geprognoseerde tekorten in dezelfde meerjarenraming bedragen de gekwantificeerde risico's € 4,85 miljoen.

Totale financiële impact derhalve € 24% aandeelhouder * € 4,85 miljoen = € 1.164.000.

Risicostrategie

Beheersen

Beheersmaatregelen:

Periodiek wordt de gemeente Venlo geïnformeerd over de stand van zaken rondom de exploitatie. Jaarlijks wordt aan de hand van een eventuele herziening van de risico-simulatie onze risico-paragraaf geactualiseerd.

Benodigde weerstandscapaciteit € 116.400

Naam risico: 24. Asbest pand Raad van Arbeid

Toelichting risico:

Er ligt een schadeclaim van BV Campus Greenport Venlo inzake aangetroffen asbest in het door BV Campus van de gemeente aangekochte pand Raad van Arbeid. Dit terwijl bij de verkoop door een adviesbureau het gebouw asbestvrij is verklaard. Betreffend pand wordt momenteel door BV Campus verbouwd en geschikt gemaakt voor onderwijsdoeleinden voor de Universiteit Maastricht en huisvesting van studenten. Er loopt een juridische onderzoek naar het (gedeeltelijk) doorleggen van de claim naar het adviesbureau, c.q. de vorige eigenaar.

Kans

50%

Financiële impact

€ 223.000

Onderbouwing financiële impact

Kosten asbest-inventarisatie, -saneringswerkzaamheden en onderzoek in totaal € 223.445,- (incl. btw).

Risicostrategie

Overdragen

Beheersmaatregelen:

Mogelijkheden van doorleggen schadeclaim wordt onderzocht.

Benodigde weerstandscapaciteit € 111.500

Naam risico:

25. Implementatie Omgevingswet

Toelichting risico:

Het project Implementatie omgevingswet is volop in uitvoering. Eind 2017/begin 2018 is een begroting van de kosten gemaakt voor de implementatie. Destijds was nog erg weinig bekend van de impact van de opgave en de huidige budgetten voor deze opgave zijn grotendeels gebaseerd op het Dialoogmodel van de VNG. In de loop van 2018 werd al zichtbaar dat dit niet volledig aansluit bij de werkelijkheid. Waar in 2018 en voor 2019 bleek dat er sprake was van onderuitputting zal voor 2020 en 2021 mogelijk een tekort ontstaan. Omdat in 2018 nog onvoldoende gedetailleerde informatie voorhanden was van de financiële effecten van de aanpak is het verschil tussen het beschikbaar budget en de verwachte kosten binnen de budgetten van het project opgenomen als taakstelling.

In de loop van 2018 heeft een uitgebreide kansen en risico-inventarisatie van het project plaatsgevonden. De daarin benoemde risico's en kansen zijn voorzien van noodzakelijke beheersmaatregelen en op onderdelen heeft bijsturing van de uitvoering plaatsgevonden.

Uit de inventarisatie blijkt dat naast materiële risico's met een direct financieel effect er in het project ook sprake is van immateriële risico's die mogelijk tot gevolg hebben dat extra inzet van mankracht of middelen moet plaatsvinden om deze bij te sturen. Met name 2019 staat in het teken van mobiliseren van de teams en medewerkers die te maken krijgen met de gevolgen van de nieuwe wetgeving. De mate waarin de organisatie hierbij aanhaakt en proactief hieraan bijdraagt, bepaalt mede het risicoprofiel van dit project naar de toekomst toe.

Het uiteindelijke gevolg van dit risico is dat bij de invoering van de wetgeving niet kan worden voldaan aan gewenste niveau van dienstverlening.

Kans

10%

Financiële impact

€ 850.000

Onderbouwing financiële impact

Mede op basis van het Dialoogmodel van de VNG is de lijn van 2019 voor ambtelijke inzet en materiële budgetten in 2020 doorgetrokken en een tekort begroot van ruim 400k. Voor 2021 is een inschatting gemaakt dat de kosten aanzienlijk lager zullen zijn. Door het veel lagere budget voor 2021 is voor dat jaar een tekort begroot van 450k.

Risicostrategie

Beheersen

Beheersmaatregelen:

Q1 van 2019 wordt door het project een herzien projectplan opgesteld. Hierbij kunnen ervaringen die zijn opgedaan in het afgelopen jaar worden omgezet in meer specifieke acties en effecten voor het project. Dit houdt in dat er een meer houdbare begroting door het projectteam kan worden opgesteld en er meer grip komt op dit risico. In 2019 zal de reeds gemaakte risico-inventarisatie van het project worden herzien en waar nodig bijgesteld of voorzien van aanvullende beheersmaatregelen.

In 2019 zullen de teams, maar ook individuele medewerkers, via actieve communicatie worden gemobiliseerd om vanuit hun rol bij de implementatie van de Omgevingswet in actie te komen.

Benodigde weerstandscapaciteit

€ 85.000

Naam risico:	26. BTW sport
Toelichting risico:	Met het verruimen van de btw-sportvrijstelling per 1 januari 2019 verandert het landschap van de exploitatie en financiering van sportaccommodaties. Het recht op vooraf trek van btw die aan gemeenten in rekening is gebracht over de kosten die toerekenbaar zijn aan de ter beschikkingstelling van sportaccommodaties vervalt. De rijksoverheid compenseert de gemeenten voor dit nadeel via de nieuwe specifieke-uitkering Sport (SPUK Sport). Gemeenten moeten om voor 2019 in aanmerking te kunnen komen voor deze specifieke uitkering uiterlijk 30 april 2019 een aanvraag indienen waarbij zij alle kosten (incl. btw) in kaart brengen met betrekking tot de bouw, het onderhoud van sportaccommodaties en het beheer van sport en de aanschaf en het onderhoud van sportmaterialen (dus zowel exploitatiekosten als investeringskosten). De kosten die voor de aanvraag in aanmerking komen betreffen uitsluitend kosten die vanaf 1 januari 2019 gemaakt zijn. De compensatie bedraagt 17,5% van alle kosten (incl. btw). Omdat het subsidiebedrag jaarlijks een plafond kent, kan het voorkomen dat bij over inschrijving het uit te keren percentage lager uitvalt dan 17,5%. Dat risico wordt hiermee in beeld gebracht.
Kans	75%
Financiële impact	€ 88.000
Onderbouwing financiële impact	De btw van de in de begroting opgenomen kosten voor sport (baten en lasten én investeringen, alles incl. btw) komen voor compensatie in aanmerking. Jaarlijks is voor deze specifieke uitkering (SPUK Sport) landelijk een plafond van 152 miljoen beschikbaar. Inschatting is dat de gemeente Venlo in 2019 € 880.000 SPUK Sport gaat aanvragen. Verwachting is dat door over inschrijving van deze compensatieregeling er maximaal 90% wordt uitgekeerd van deze aanvraag. Derhalve een financieel risico van € 88.000.
Risicostategie	Accepteren
Beheersmaatregelen:	Gelet op het feit dat er vanaf de wetwijziging (1-1-2019) rond btw en sport géén 6% (9%) afdracht meer hoeft plaats te hebben van sportinkomsten, compenseert dit voor een belangrijk deel het risico. Op grond daarvan is het treffen van een voorziening niet nodig.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 66.000

Naam risico:	27. Lagere inkomsten leges Omgevings vergunningen door bezwaar en beroep
Toelichting risico:	Binnen de begroting van de gemeenten Venlo worden diverse inkomsten geraamd welke afhankelijk zijn van externe factoren. Daaronder vallen ook de inkomsten uit de bouwleges. Minder vergunningaanvragen voor de activiteit bouwen dan geprognosticeerd kunnen leiden lagere inkomsten uit de leges dan verwacht. Ook kan het zijn dat er door bezwaarprocedures en/of oninbare debiteuren minder geld binnenkomt of zelfs terugbetaald moet worden. Dit soort risico's kunnen over jaarschijven heengaan, omdat bezwaar- en/of inningsprocedures soms doorlopen naar het nieuwe jaar. Daarbij gaat het soms over grote projecten waarvoor dan ook hoge legesinkomsten staan geraamd.
Kans	25%
Financiële impact	€ 250.000
Onderbouwing financiële impact	De € 250.000,- betreffen de bouwleges die zijn gefactureerd aan, maar waarvoor de vordering nog niet zijn voldaan omdat de bezwaar/beroepsprocedures nog lopende zijn.
Risicostategie	Accepteren

Beheersmaatregelen: Beheersmaatregelen zijn niet mogelijk. De legesverordening vereist dat de gemeente leges in rekening brengt voor het in behandeling nemen van een aanvraag omgevingsvergunning. Na facturatie staat nog altijd de mogelijkheid open tot bezwaar/beroep. Gezien de doorlooptijd van deze procedures komt het voor dat deze over jaarschijven heen gaan.

Benodigde weerstandscapaciteit € 62.500

Naam risico: 28. Informatieveiligheid

Toelichting risico: Het belang van informatieveiligheid komt nadrukkelijk in beeld vanuit de privacywetgeving. Een van de eisen die de in privacywetgeving gesteld worden is dat een verantwoordelijke, passende (oftewel op het risico van een verwerking afgestemde) technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen treft. Door gemeenten wordt dit ingevuld door de beveiligingsseisen die opgenomen zijn in de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG), waaraan ook Venlo zich (in haar strategische en tactische informatiebeveiligingsbeleid) gecommitteerd heeft. Risico's zijn aanwezig in de vorm van bijv. hackers die in onze systemen kunnen komen, verlies van vertrouwen van burgers, reputatieschade, politieke impact en als laatste bestuurlijke boete voortvloeiend uit privacywetgeving).

Indien de Autoriteit Persoonsgegevens oordeelt dat de gemeente onvoldoende passende technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen getroffen heeft kan zij de gemeente thans bestraffen met een bestuurlijke boete van maximaal 10 miljoen euro.

Kans 25%

Financiële impact € 200.000

Onderbouwing financiële impact Het gevolg van nalatige informatieveiligheid kan een datalek zijn. Een datalek heeft tot nu toe binnen de gemeente Venlo niet geleid tot financiële impact. De financiële risico's zijn echter dermate hoog (zeker met de AVG) dat deze ervaringscijfers niet leiden tot geen financieel risico. Het bedrag van 200.000 euro is een inschatting welke reëel kan plaatsvinden.

Risicostrategie Vermijden

Beheersmaatregelen: Het project Informatieveiligheid zal in 2019 doorgaan met het uitvoeren van de maatregelen zoals gesteld in het plan Informatieveiligheid 2019. Tevens wordt de cyberverzekering gecontinueerd voor privacy aansprakelijkheid, aansprakelijkheid voor netwerkbeveiliging; media-aansprakelijkheid digitale afpersing; herstellkosten wegens verlies van datagegevens; schade door bedrijfsonderbreking; telefoonfraude; cyber incident kosten etc.. Dit betekent echter niet dat we ten alle tijden verzekerd zijn. Als er sprake is van opzet of ernstige nalatigheid/roekeloosheid is de daaruit voortvloeiende schade/ boete niet verzekerd. Om geschillen over toepasselijkheid van deze bepaling te voorkomen is het van belang duidelijk in procedures vast te leggen hoe bescherming van persoonsgegevens en informatiebeveiliging op processen toegepast wordt zodat medewerkers weten hoe te handelen en aangetoond kan worden dat wij hier aandacht aan besteden. Deze maatregelen worden in 2019 en verdere jaren verder uitgevoerd.

Benodigde weerstandscapaciteit € 50.000

Naam risico:	29. Minder inkomsten eigen bijdrage beschermd wonen en beschermd thuis
Toelichting risico:	Door de verlaging in 2019 van eigen bijdragen Wlz en beschermd wonen door de halvering van de vermogensinkomensbijtelling (VIB) zullen de inkomsten uit eigen bijdrage voor beschermd wonen dalen. Hoe groot het (financieel) effect zal zijn is nog onzeker. Door het ingezette beleid van doorstroom van beschermd wonen naar beschermd thuis (indien mogelijk) nemen de inkomsten voor beschermd wonen verder af. De kosten daarentegen ook. Daarnaast kunnen in 2019 de kosten toenemen voor maatwerkvoorzieningen zoals beschermd thuis door de introductie van het abonnementstarief. Hierdoor wordt een vaste maximale bijdrage van €17,50 per bijdrageperiode betaald voor de eigen bijdrage onafhankelijk van de omvang van de ondersteuning, het inkomen, het vermogen en de samenstelling van het huishouden. Of het abonnementstarief leidt tot een aanzuigende werking en dus een toename van het aantal cliënten en kosten voor beschermd thuis is niet zeker. De inkomsten voor beschermd thuis draagt het CAK af aan de gemeente waar de cliënt ingeschreven staat. En dus niet aan Venlo als de cliënt niet in Venlo woonachtig is. Terwijl Venlo als centrumgemeente wel de kosten hiervoor draagt. Bovenstaande leidt tot onzekerheden over de hoogte van de te ontvangen eigen bijdrage beschermd wonen en beschermd thuis (Venlose cliënten). Het Rijk stelt middelen beschikbaar in het gemeentefonds ter compensatie van het abonnementstarief. Het is onzeker en dus een risico of deze toereikend zijn. Het bedrag van de financiële impact en kans van het daadwerkelijk zich voordoen van het risico is als gevolg van bovenstaande onzekerheden een grove inschatting.
Kans	25%
Financiële impact	€ 200.000
Onderbouwing financiële impact	
Risicostategie	
Beheersmaatregelen:	Strikte toetsing van de zorgvraag/behoefte bij de toegang van het Zorg- en Veiligheidshuis. En monitoring van de aantallen cliënten en de kosten.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 50.000

Naam risico:	30. Centraal Meld- en Actiepunt (CMA)
Toelichting risico:	Vanaf 1 januari 2018 bestaat het Centraal Meld- en Actiepunt (CMA) onder de vlag van de Veiligheidsregio niet meer. De werkzaamheden zijn beëindigd en overgedragen. Met de afbouw van dit organisatiedeel en het afvloeien van personeel (vijf medewerkers) zijn frictiekosten gemoeid.
Kans	10%
Financiële impact	€ 450.000
Onderbouwing financiële impact	Eind 2017 schatte de Veiligheidsregio de maximale frictiekosten in op 800.000 euro, een verdere onderbouwing van dit bedrag hebben we tot op heden niet ontvangen. De Veiligheidsregio beschikt over een reserve CMA ter hoogte van omstreeks 350.000 euro, die initieel als dekking van deze frictiekosten zullen worden ingezet. Resteert een risico van 450.000 euro.
Risicostategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	Het gesprek wordt met de Veiligheidsregio gevoerd over de afhandeling van het dossier. Inmiddels heeft een deel van de medewerkers een andere baan gevonden en is met de resterende medewerkers een loopbaantraject ingezet. De Veiligheidsregio zal een nieuwe en onderbouwde inschatting moeten maken van de definitieve frictiekosten om betere grip te krijgen op dit risico.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 45.000

Naam risico:	31. Gladheidbestrijding
Toelichting risico:	In de begroting is rekening met een gemiddeld weertype om te berekenen wat de kosten zijn voor gladheidbestrijding. Het weer is niet te voorspellen. Zowel het aantal keren uitrukken als de intensiteit van het uitrukken heeft invloed op de kosten. De variabele kosten zijn met name zout en uren (zowel intern als extern).
Kans	10%
Financiële impact	€ 400.000
Onderbouwing financiële impact	Kosten voor gladheidbestrijding zijn begroot op € 90.000. In 2011 (strengere winter) waren de uitgaven ruim een half miljoen. Derhalve is het risico ca. € 400.000
Risicostategie	Accepteren
Beheersmaatregelen:	Geen.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 40.000

Naam risico:	32. Basisregistratie Ondergrond (BRO)
Toelichting risico:	De basisregistratie Ondergrond (BRO) bevat gegevens over geologische en bodemkundige opbouw en, voor zover van belang voor het benutten van natuurlijke hulpbronnen in de ondergrond, ondergrondse constructies en gebruiksrechten. Het gebruik van geologische en bodemkundige gegevens vindt veelal plaats in de vorm van kaarten en profielen gebaseerd op geologische en bodemkundige modellen. Deze modellen maken ook deel uit van de BRO. Sinds 2008 zijn er vele verkennende en voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het analyseren van maatschappelijke kosten en baten, het ontwerpen van een informatie-architectuur en het opstellen van een algemene catalogus met de gewenste inhoud. De laatste ontwikkelingen zijn dat het de planning is om de BRO in de loop van 2017/2018 deels in werking te laten treden. Om uiteindelijk te kunnen voldoen aan deze wettelijke verplichting is het noodzakelijk om tijdig te starten met de implementatie en te beschikken over de benodigde middelen (planmatig werken). De BRO zal in een 6 tal tranches worden geïmplementeerd over de komende 4 jaren. De BRO is al verplicht sinds 1-1-2018, maar begint nu pas een beetje vorm te krijgen. Op dit moment heeft de BRO impact op contractmanagement, inkoop, registratie waterputten, boommonsters in verschillende profielen en het verplicht gebruik ervan inclusief meldingen en constatering bij de overige afdelingen. Richting het einde van het jaar willen we onderwerpen, de waterstanden en het milieu naar voren halen in de tijd. In de periode 2018-2022 vindt vaststelling en invoering plaats van de volgende tranches en in 2023 dient de Wet BRO volledig in werking te zijn. Van nog niet alle tranches is nu exact bekend wat de omvang gaat worden op moment van invoering, dat wordt projectmatig uitgewerkt per tranche. Ook zal er uitbreiding plaatsvinden op reeds eerder ingevoerde onderdelen. De BRO zal uiteindelijk iedereen kunnen raken, voorlopig beperkt tot het openbare bronhouderschap. Een concrete inschatting van de benodigde tijd, capaciteit en middelen is vooralsnog niet in te schatten. Aangezien dit echter een basisregistratie is, zal ook de Ensia toezicht gaan houden op de voortgang.. Het niet tijdig beschikbaar zijn van de benodigde middelen voor de implementatie en beheer van de nieuwe basisregistratie Ruimtelijke Ondergrond heeft tot gevolg dat niet voldaan wordt aan de wettelijke verplichting..
Kans	75%
Financiële impact	€ 50.000

Onderbouwing financiële impact Onvoldoende implementatietijd en dekking kunnen leiden tot niet voldoen aan de wettelijke verplichting. De wettelijke verplichting is onvermijdelijk, de kans op voordoen is hiermee hoog. Er is vooral sprake van financiële impact.

Risicostратегіе Beheersen

Beheersmaatregelen: Tijdig de benodigde middelen inzichtelijk maken, vast laten stellen en beschikbaar stellen

Benodigde weerstandscapaciteit € 37.500

Naam risico: 33. Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

Toelichting risico: Voor de basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) treed per 1 juli 2018 nieuwe wetgeving in. Deze nieuwe Wet BAG 2.0 betekent dat er op een aantal vlakken wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot registratie, afbakening en controle op objecten. Deze wijzigingen en aanpassingen die benodigd zijn worden vanuit het Ministerie begeleid middels een stappenplan waaraan men moet voldoen. Het is voor de BAG op dit moment niet in te schatten hoeveel en welke wijzigingen er gedaan moeten worden en welke kosten dat met zich mee brengt. Er zal in ieder geval een aanpassing plaatsvinden in de applicatie. Die moet ingericht worden om te voldoen aan BAG 2.0. Ook is er mogelijk extra inzet nodig om aan de opgelegde regelgeving te voldoen. Het is onduidelijk, met name voor de applicatie, wat hier de kosten voor worden.

Kans 75%

Financiële impact € 50.000

Onderbouwing financiële impact Het niet tijdig beschikbaar zijn van de benodigde middelen voor de implementatie en beheer van de nieuwe basisregistratie Adressen en Gebouwen heeft tot gevolg dat niet voldaan wordt aan de wettelijke verplichting.

Risicostратегіе Beheersen

Beheersmaatregelen: Tijdig de benodigde middelen inzichtelijk maken en vast laten stellen

Benodigde weerstandscapaciteit € 37.500

Naam risico: 34. Grenswerk

Toelichting risico: De exploitatie van Grenswerk is in de startjaren met een negatief resultaat afgesloten. In 2017 en waarschijnlijk ook 2018 wordt afgesloten met een positief resultaat, maar het is geen stabiele situatie. Er is afgesproken dat er een exploitatie onderzoek wordt gedaan waarin kostenposten onder de loep worden genomen, m.n. huisvestingslasten. Het resultaat van het onderzoek kan leiden tot een hogere subsidie aanvraag van Poppodium Grenswerk

Kans 75%

Financiële impact € 50.000

Onderbouwing financiële impact De huisvestingslasten zijn ca € 50.000 structureel hoger dan oorspronkelijk groot.

Risicostратегіе Accepteren

Beheersmaatregelen:

Benodigde weerstandscapaciteit € 37.500

Naam risico:	35. Overeenkomst medewerkers WAA bij rayon Groen
Toelichting risico:	Het besluit over het onderbrengen van medewerkers van de WAA naar team Buitendienst en Beheer Sportexploitatie van december 2017 gaat uit van een tijdelijke detachering tot 1 september 2018 en daarna overname in dienst. Uitgangspunt was besluitvorming over het Werkontwikkelbedrijf voor de zomer van 2018. Besluitvorming heeft nog niet plaatsgevonden. Risico bestaat dat besluitvorming wordt uitgesteld en dus de detachingsconstructie (duurder) langer (tot in 2019) bestaat dan is begroot.
Kans	25%
Financiële impact	€ 125.000
Onderbouwing financiële impact	De extra kosten i.v.m. detachering in 2018 t.o.v. het in dienst nemen zijn ca. € 125.000.
Risicostategie	Accepteren
Beheersmaatregelen:	Voorspoedige besluitvorming inzake de overeenkomst medewerkers groen spaart niet begrote uitgaven.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 31.250

Naam risico:	36. Naturalisatie ontwikkeling
Toelichting risico:	Momenteel onderzoekt de VNG voor het ministerie van Justitie en Veiligheid of de naturalisatie en optie (Nederlanderschap) bij alle gemeenten kunnen blijven of niet. Er zijn twee opties: - Alle naturalisaties gaan naar enkele centrumgemeenten. - Huidige situatie handhaven (iedere gemeente voert de naturalisaties zelf uit) Bij de tweede optie zal Venlo deze taken uit blijven voeren. Bij optie 1 worden dit zelfs meer werk. (bron: https://nvvb.nl/nl/communicatie/nieuwsberichten/naturalisatie-en-optietaken-blijven-bij-gemeenten)
Kans	25%
Financiële impact	€ 110.000
Onderbouwing financiële impact	Concept Scenario 1 centrumgemeenteoptie: 37 % van de inwoners van Noord-Limburg (270.000) woont in Venlo (100.000). - aanname: dezelfde percentages optie-naturalisatie als nu in Venlo. Extrapolerend op basis van de gerealiseerde baten en lasten 2018 leidt dat tot een negatief resultaat van circa € 180.000. - Dit bedrag bestaat uit overhead (€ 130.000), directe kosten(€ 125.000), ontvangst/ afdracht rijksleges (per saldo € 0) en gemeenteleges ter dekking (€ 75.000). Op dit ogenblik is er een tekort op de naturalisaties en opties. Concept Scenario 2. Alle gemeenten doen de aanvragen van de eigen inwoners, zoals nu ook al het geval is. Het resultaat blijft vergelijkbaar met nu. In 2018 bedroeg het resultaat 70.000 negatief. Dit bestaat uit overhead (€ 50.000), directe kosten (€ 48.000), ontvangst/ afdracht rijksleges (per saldo € 0) en gemeenteleges ter dekking (€ 28.000).
Risicostategie	Beheersen
Beheersmaatregelen:	er zorg voor dragen dat er voldoende gespecialiseerd personeel beschikbaar is om de gevraagde naturalisaties en opties adequaat af te handelen. (centrumgemeenten)
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 27.500

Naam risico: 37. Omroep Venlo

Toelichting risico: De omroep is er in geslaagd om de ombuiging staakstelling te realiseren. Er zijn goede financiële resultaten bereikt met programma's en commercials. Het risico op een faillissement is daarmee verminderd. Echter, de omroep heeft nog steeds geen ruimte in haar begroting voor noodzakelijke vervanging investeringen en afschrijvingen. De financiële huishouding van de omroep blijft dus kwetsbaar. Er blijft een risico bestaan dat Omroep Venlo niet aan zijn verplichting kan voldoen en de doelen niet realiseren die de gemeente met de subsidie van € 260.000 voor ogen had. Verstrekte lening ad. € 70.000 kan dan niet worden terugbetaald en de verstrekte garantstelling voor geldlening ad. € 90.000 wordt aangesproken.

Kans 25%

Financiële impact € 100.000

Onderbouwing financiële impact afboeken lening: € 70.000
aanspreken garantstelling: € 90.000
in stand houden lokale omroepvoorziening: € 200.000
besparing huidige subsidie: -/- € 260.000
Per saldo een financiële impact van € 100.000

Risicostrategie Beheersen

Beheersmaatregelen: Strakke sturing vanuit de gemeente en de omroep zelf op exploitatie- en ombuigingsresultaten.
Tweemaandelijks bestuurlijk overleg.
Maandelijks rapportage van exploitatie- en liquiditeitscijfers vanuit Omroep Venlo aan de gemeente.
Eenmaal per kwartaal een rapportage aan de raad middels een RIB.

Benodigde weerstandscapaciteit € 25.000

Naam risico: 38. Maatschappelijke opvang MO 2.0

Toelichting risico: Op 1 juli 2018 vindt de overgang plaats naar een nieuwe aanpak maatschappelijke opvang. Het betreft een geheel nieuwe werkwijze met betrekking tot de uitvoering van de wettelijke taak maatschappelijke opvang.

Kans 25%

Financiële impact € 100.000

Onderbouwing financiële impact Ervan uitgaande dat er onvoldoende plekken zijn gekocht en er zes plekken aanvullend ingekocht moeten worden.

Risicostrategie Beheersen

Beheersmaatregelen: Er wordt sterk gestuurd op termijnen van uitstroom door de opvanginstellingen. Daarnaast wordt het gesprek gevoerd met woningcorporaties over beschikbare woningen voor doorstroom. In 2019 wordt deze aanpak geëvalueerd, daaruit zal moeten blijken of het gewenste resultaat wordt behaald, voldoende doorstroom wordt gerealiseerd en voldoende plekken zijn ingekocht.

Benodigde weerstandscapaciteit € 25.000

Naam risico:	39. Rijbewijzen
Toelichting risico:	<p>Landelijk loopt er een pilot bij 15 gemeenten (o.a. Arnhem). Doel van de pilot is om de aanvraag van de vernieuwing/ verlenging van rijbewijzen vanaf 2020 zodanig te digitaliseren dat de klant bij de fotograaf zijn aanvraag doet. Het ophalen blijft mogelijk in eerste instantie nog wel bij de gemeente. Hoewel er ook een pilot is aangekondigd voor het rechtstreeks vanuit de RDW thuis te bezorgen. De eerste aanvragen-rijbewijzen (circa 1.000 per jaar) blijven sowieso (volledig) bij de gemeente. Dat geldt eveneens bij verlies/ diefstal van het rijbewijs. Wellicht komt daar nog een groep inwoners bij. Op dit moment blijkt, dat nog niet alle inwoners van de pilotgemeenten gebruik kunnen maken van de online verificatie, als zij hun rijbewijs willen vernieuwen. Het totaal aantal verstrekte rijbewijzen bedroeg in 2018 11.000.</p> <p>Lagere legesinkomsten. Personeel vrijmaken voor andere taken. https://www.digid.nl/over-digid/app/controle-identiteitsbewijs</p>
Kans	10%
Financiële impact	€ 234.000
Onderbouwing financiële impact	De gemeente zal indien de pilot succes vol is en 1-op-1 landelijk tot aanpassen van het vernieuwen van het rijbewijs leidt, maximaal 90 % van de gemeentelleges rijbewijzen mislopen (afhankelijk van het scenario). Daar staat op termijn mogelijk deels een besparing tegenover als gevolg van een wijziging van de openingstijden en, of personeel verloop.
Risicostrategie	
Beheersmaatregelen:	
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 23.400
Naam risico:	40. Extra uitgaven a.g.v. het niet voldoen aan de wettelijke norm
Toelichting risico:	<p>Extra uitgaven als gevolg van het niet voldoen aan de wettelijke norm. Voor een aantal taken zoals toetsen aan bouw- en milieuregelgeving en het toezicht houden op de Waterwet, wordt bewust het risico gelopen om niet te voldoen aan de wettelijke norm. Hier vindt een risico-afweging plaats waarbij altijd een kans op aansprakelijkheidskwesties wordt gelopen. Het afgelopen jaar heeft zich dit nog niet voorgedaan. Het risico is klein dat het zich in 2019 wel voordoet.</p> <p>Daarnaast kan de gemeente Venlo aangesproken worden door de Inspectie Leefomgeving en Transport dat de gemeente wettelijke taken niet uitvoert.</p>
Kans	10%
Financiële impact	€ 200.000
Onderbouwing financiële impact	
Risicostrategie	Accepteren
Beheersmaatregelen:	Meer budget nodig om de taken conform wettelijke taken uit te voeren.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 20.000

Naam risico:	41. Onvoorziene WAA desintegratiekosten
Toelichting risico:	<p>Tegenvallende (des)integratiekosten in de voorgenomen samenvoeging van Wsw- en Pw-uitvoering.</p> <p>Besluitvorming over toekomstige integratie staat voor 2019 nog op de rol. Met deze integratie wordt mede een taakstelling sociaal domein gerealiseerd. Niet realiseren van deze taakstelling is an sich al een risico. De voorgenomen integratie wordt onderbouwd middels een business case, waarin een groot deel van de potentiële risico's reeds zijn gekaderd en voorzien.</p> <p>Het risico op niet doorgaan dient ook gekwantificeerd te worden. Omdat scenario 1 (facilitaire samenwerking met WAA) de facto nu reeds in realisatie is genomen, is het risico beperkt tot het niet behalen van de synergievoordelen op scenario 2 (integrale samenwerking). Gegeven de stand van de organisatie, is het niet ondenkbeeldig dat de in de businesscase geprognosticeerde stappen niet tijdig gezet gaan worden, waarmee jaarlijks een risico van circa 1 miljoen euro ontstaat. In de begroting 2019 voor 2019 is nog geen rekening gehouden met eventuele synergievoordelen op de WAA, in de meerjarenbegroting op de Wsw houden we daar wel rekening mee. Daarnaast is er in de primaire begroting 2019 van de WAA sprake van een vermogensonttrekking van ruim 1 miljoen euro in 2019 waardoor de gemeentelijke bijdrage incidenteel voor 2019 wordt verlaagd. Meerjarig is dit risico dus wel relevant, maar omdat het nog niet in 2019 zal verwezenlijken, kwantificeren we dat risico nu niet hier.</p> <p>Wel kwantificeren we dat wanneer het voor te stellen integrale scenario wel uitgevoerd gaat worden, daarin echter ook nog ongekaderde risico's zitten. Specifiek risico is dat Venlo bij voorgenomen overname NV ook risicodragend wordt voor niet begrote potentiële arbeidsconflicteuze-frictiekosten (berekend op 200.000 uitgaande van het gemiddelde van afkoopkosten voor 1 FTE ambtenaar danwel NV'er per jaar)</p>
Kans	10%
Financiële impact	€ 200.000
Onderbouwing financiële impact	Omdat in de business-case inzake de integratie van Wsw- en Pw- uitvoering reeds met voorzienbare risico's rekening is gehouden, ziet dit directe risico vooralsnog enkel op mogelijke mismatch van medewerkers van de WAA die bij de gemeente komen werken en deze plaatsing onverhoopt niet slaagt. Wij gaan er van uit en streven ernaar dat dit risico zich niet tot nauwelijks in de praktijk voor zal doen. Omdat vooraf niet goed ingeschat kan worden of het personeelsleden zal gaan betreffen met een ambtelijk danwel NV-dienstverband, baseren we het financiële risico op een gemiddelde daarvan en gaan we uit van een risico van 1 FTE per jaar. Daarmee zou jaarlijks een financiële impact van circa € 200.000 per jaar zijn gemoeid.
Risicostrategie	Accepteren
Beheersmaatregelen:	Gefaseerde en geleidelijke ontvlechting van WAA GR in combinatie met geleidelijke integratie van het uitvoeringsbedrijf van de WAA met het uitvoeringsbedrijf Participatiewet van de gemeente. Insteek op desintegratieproces vanuit gezamenlijkheid met de 2 andere nu nog in GR deelnemende gemeenten en op basis van 'fair deal'. Strakke monitoring op (des)integratiekosten vanuit WAA handhaven en inzichtelijk blijven presenteren.
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 20.000

Naam risico:	42. Leerwerktraject
---------------------	----------------------------

Toelichting risico:	Met de komst van WAA groen naar team Buitendienst en beheer sportexploitatie gaat ook van start een leerwerktraject voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt. Doel van het leerwerktraject is om personen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt binnen 1 jaar te ontwikkelen zo dicht mogelijk bij de arbeidsmarkt. De ontwikkeling is voornamelijk gericht op competentieontwikkeling en waar mogelijk en nodig op vakontwikkeling. De ontwikkeling is mens en uitstroom gericht. Voor deze mensen is regulier werk van de markt gehaald om de kandidaten voor dit leerwerktraject van werk te voorzien. De arbeidsmarkt trekt enorm aan. Dat kan leiden tot een tekort van aanbod van mensen voor het leerwerktraject. De werkzaamheden moeten wel verricht worden. Bij gebrek aan kandidaten om invulling te geven aan het leerwerkbedrijf, moeten diensten worden ingekocht.
----------------------------	--

Kans	25%
-------------	-----

Financiële impact	€ 50.000
--------------------------	----------

Onderbouwing financiële impact	De extra kosten als gevolg van het inkopen van diensten worden geschat op € 50.000.
---------------------------------------	---

Risicostrategie	Accepteren
------------------------	------------

Beheersmaatregelen:	Actieve werving bij UWV voor kandidaten leerwerktraject en werkvooruitzicht zien te creëren via het (WSP) Werkservicepunt .
----------------------------	---

Benodigde weerstandscapaciteit	€ 12.500
---------------------------------------	----------

Naam risico:	43. Calamiteiten
---------------------	-------------------------

Toelichting risico:	Het betreft calamiteiten risico's die betreffen illegale stortingen, stormen hoogwater. Het zijn alle drie externe factoren waar geen invloed op is.
----------------------------	--

Kans	10%
-------------	-----

Financiële impact	€ 100.000
--------------------------	-----------

Onderbouwing financiële impact	Er is geen onderbouwing te maken, het betreft een schatting.
---------------------------------------	--

Risicostrategie	Accepteren
------------------------	------------

Beheersmaatregelen:	Geen.
----------------------------	-------

Benodigde weerstandscapaciteit	€ 10.000
---------------------------------------	----------

Naam risico:	44. Convenant glasvezelnet buitengebied
---------------------	--

Toelichting risico:	Op 16 oktober 2018 heeft het college besloten het convenant aanleg glasvezel buitengebied aan te gaan. Het plan inzake de aanleg van een glasvezelnet in het buitengebied van het noordoostelijk deel van Limburg is geïnitieerd door de provincie Limburg. Door de provincie is besloten om dit via wederpartij Glasvezel Buitenaf tot stand te brengen. Om met Glasvezel Buitenaf tot overeenstemming te kunnen komen, heeft de provincie een aantal concessies gedaan waarbij een aantal risico's voor de deelnemende gemeenten ontstaan. Met betrekking tot de openbare ruimte heeft dit vooral betrekking op garantstelling schades openbaar gebied/claims particulieren en diepte ligging welke afwijkt van ons beleid.
----------------------------	---

Kans	10%
-------------	-----

Financiële impact	€ 100.000
--------------------------	-----------

Onderbouwing financiële impact	Vanwege de verscheidenheid van de benoemde risico's is het lastig een goede onderbouwing te geven van de financiële impact. Dit mede omdat een dergelijk project nog nooit is uitgevoerd in onze gemeente. Het betreft daarom een grove inschatting gebaseerd op schades/claims met betrekking tot aanleg kabels en leidingen uit het verleden.
---------------------------------------	---

Risicostrategie	Beheersen
------------------------	-----------

Beheersmaatregelen: In het convenant is opgenomen dat er een onafhankelijk toezichthouder wordt aangesteld. Deze heeft de hoofdzakelijke controle op het uit te voeren werk. Incidenteel zal er ook toezicht door onze eigen toezichthouder uitgevoerd worden.

Benodigde weerstandscapaciteit € 10.000

Naam risico: 45. BTW labeling

Toelichting risico: Boeking ten laste van een onjuist budget. Het is mogelijk dat er boekingen plaatsvinden op een budget wat hiervoor niet is bedoeld. Het risico is aanwezig dat men hierdoor niet over de kwalitatief juiste financiële stuurinformatie beschikt. Daarnaast bestaat er een risico dat door het boeken op een oneigenlijke bedrijfseenheid er een onjuist fiscaal label aan wordt toegekend.

Kans 10%

Financiële impact € 10.000

Onderbouwing financiële impact Het is niet inzichtelijk wat de financiële impact is. Het opgenomen bedrag is een globale schatting en is te beschouwen als een PM-bedrag.

Risicostrategie Beheersen

Beheersmaatregelen: In de processen dienen voldoende check & balances te worden opgenomen met als doel het voorkomen van onjuiste boekingen. Ook zal in de budgethoudersregeling hierover een passage te worden opgenomen.

Benodigde weerstandscapaciteit € 1.000

Bijlage XI Conversietabel taakvelden - programma's

bedragen x € 1.000

Taakveld	Raadsprogramma	Baten	Lasten	Totaal
Bestuur		2.632	6.508	-3.876
	Bestuur & Publieke dienstverlening	2.632	6.508	-3.876
Mutaties reserves		55.262	79.941	-24.678
	Algemene Middelen	40.927	63.716	-22.789
	Beheer openbare ruimte	1.013		1.013
	Bestuur & Publieke dienstverlening		211	-211
	Economie en Toerisme	131	2.050	-1.919
	Onderwijs en Jeugd	96		96
	Ontwikkeling Centrumstad	10.696	2.142	8.554
	Participatie & werkgelegenheid	555	240	315
	Verkeer en Bereikbaarheid	229	9.311	-9.082
	Wonen en Leefomgeving	1.487	2.271	-785
	Zorg en Welzijn	129		129
Burgerzaken		3.520	3.289	231
	Bestuur & Publieke dienstverlening	3.520	3.289	231
Beheer overige gebouwen en gronden			196	-196
	Wonen en Leefomgeving		196	-196
Overhead		4.339	41.321	-36.982
	Algemene Middelen	4.339	41.321	-36.982
Treasury		4.484	1.880	2.604
	Algemene Middelen	4.484	1.880	2.604
OZB woningen		17.390	620	16.770
	Algemene Middelen	17.390	620	16.770
OZB niet-woningen		18.440	518	17.922
	Algemene Middelen	18.440	518	17.922
Parkeerbelasting		3.496		3.496
	Verkeer en Bereikbaarheid	3.496		3.496
Belastingen overig		957	226	731
	Algemene Middelen	757	18	739
	Ontwikkeling Centrumstad	200	208	-8

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	247.647		247.647
Algemene Middelen	247.647		247.647
Overige baten en lasten	488	2.921	-2.433
Algemene Middelen	488	2.921	-2.433
Crisisbeheersing en brandweer	22	7.034	-7.012
Openbare orde en Veiligheid	22	7.034	-7.012
Openbare orde en veiligheid	577	3.539	-2.962
Ontwikkeling Centrumstad	200		200
Openbare orde en Veiligheid	86	2.314	-2.229
Wonen en Leefomgeving	292	1.225	-933
Verkeer en vervoer	689	15.630	-14.941
Beheer openbare ruimte	526	14.864	-14.337
Verkeer en Bereikbaarheid	163	766	-603
Parkeren	33.222	27.067	6.156
Verkeer en Bereikbaarheid	33.222	27.067	6.156
Economische havens en waterwegen	321	183	138
Verkeer en Bereikbaarheid	321	183	138
Economische ontwikkeling	522	1.485	-963
Economie en Toerisme	496	1.195	-699
Ontwikkeling Centrumstad	4	267	-264
Verkeer en Bereikbaarheid	23	23	
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.859	4.225	633
Economie en Toerisme	4.859	4.225	633
Bedrijvenloket en -regelingen	669	1.142	-472
Economie en Toerisme	432	1.026	-594
Ontwikkeling Centrumstad	237	116	121
Economische promotie	1.594	832	762
Algemene Middelen	1.587	24	1.563
Economie en Toerisme	8	546	-538
Ontwikkeling Centrumstad		263	-263
Onderwijshuisvesting	153	8.985	-8.831
Onderwijs en Jeugd	153	8.985	-8.831
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5.585	7.398	-1.813
Onderwijs en Jeugd	4.841	6.622	-1.781
Participatie & werkgelegenheid	744	776	-32
Sportbeleid en activering	281	1.479	-1.198
Sport- en Cultuurbevordering	281	1.479	-1.198

Sportaccommodaties		2.863	7.379	-4.516
	Sport- en Cultuurbesteding	2.863	7.379	-4.516
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		301	7.512	-7.211
	Ontwikkeling Centrumstad	276	6.422	-6.145
	Sport- en Cultuurbesteding	25	1.090	-1.066
Musea		191	1.710	-1.519
	Bestuur & Publieke dienstverlening	22	830	-808
	Ontwikkeling Centrumstad	169	880	-710
Cultureel erfgoed		71	456	-385
	Wonen en Leefomgeving	71	456	-385
Media			1.834	-1.834
	Ontwikkeling Centrumstad		1.834	-1.834
Openbaar groen en (openlucht) recreatie		935	7.488	-6.553
	Beheer openbare ruimte	140	5.817	-5.678
	Bestuur & Publieke dienstverlening	330	414	-84
	Economie en Toerisme	8	279	-271
	Wonen en Leefomgeving	458	978	-520
Samenkracht en burgerparticipatie		692	18.190	-17.498
	Zorg en Welzijn	692	18.190	-17.498
Wijkteams		7	4.187	-4.180
	Zorg en Welzijn	7	4.187	-4.180
Inkomensregelingen		48.448	55.259	-6.811
	Participatie & werkgelegenheid	48.448	55.259	-6.811
Begeleide participatie		17	18.013	-17.995
	Participatie & werkgelegenheid	-62	16.756	-16.818
	Zorg en Welzijn	79	1.257	-1.178
Arbeidsparticipatie		743	5.583	-4.840
	Participatie & werkgelegenheid	743	5.583	-4.840
Maatwerkvoorzieningen WMO		71	2.002	-1.930
	Zorg en Welzijn	71	2.002	-1.930
Maatwerkdienstverlening 18+		1.596	20.857	-19.262
	Participatie & werkgelegenheid		789	-789
	Zorg en Welzijn	1.596	20.069	-18.473
Maatwerkdienstverlening 18-		53	26.242	-26.189
	Zorg en Welzijn	53	26.242	-26.189

Geëscaleerde zorg 18+		2.353	54.153	-51.800
	Zorg en Welzijn	2.353	54.153	-51.800
Geëscaleerde zorg 18-		2.058	6.572	-4.513
	Zorg en Welzijn	2.058	6.572	-4.513
Volksgesondheid		640	6.614	-5.974
	Zorg en Welzijn	640	6.614	-5.974
Riolering		8.974	6.730	2.245
	Beheer openbare ruimte	8.974	6.730	2.245
Afval		9.706	8.415	1.290
	Beheer openbare ruimte	9.706	8.415	1.290
Milieubeheer		167	1.183	-1.016
	Wonen en Leefomgeving	167	1.183	-1.016
Begraafplaatsen-crematoria		401	510	-109
	Beheer openbare ruimte	401	474	-74
	Bestuur & Publieke dienstverlening		36	-36
Ruimtelijke ordening		1.504	3.411	-1.907
	Ontwikkeling Centrumstad	1.502	1.651	-149
	Wonen en Leefomgeving	2	1.760	-1.758
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		9.679	19.684	-10.005
	Ontwikkeling Centrumstad	5.195	15.890	-10.696
	Wonen en Leefomgeving	4.484	3.794	690
Wonen en bouwen		6.012	7.529	-1.517
	Algemene Middelen		483	-483
	Beheer openbare ruimte	1.657	1.511	146
	Ontwikkeling Centrumstad	40	540	-500
	Wonen en Leefomgeving	4.314	4.995	-681
Eindtotaal		504.631	507.930	-3.299

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Op het moment van drukken van dit boekwerk, hadden wij de verklaring van de accountant nog niet ontvangen.

CONCEPT